

ปัญหาการจัดการหนี้สินอันเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของ
ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาทางการเงิน

โดย
นางสาวศศิภา ไชยชาญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาเอกชน

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัญหาการจัดการหนี้สินอันเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของ
ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาทางการเงิน

โดย

นางสาวศศิภา ไชยชาญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาเอกชน

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

PLOBLEM REGARDING RESIDENTIAL LOAN MANAGEMENT FOR INDI-
VIDUAL WITH IN FINANCIAL CRISIS

BY

MISS SASIPA CHAICHARN

A THESIS SUBMITTED IN PATIAL FULFILLMENT OF THE REQUIEMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF LAWS

PRIVATE LAW

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2015

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวศศิภา ไชยชาญ

เรื่อง

ปัญหาการจัดการหนี้สินอันเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของลูกค้าที่บุคคลธรรมดา
ซึ่งประสบปัญหาทางการเงิน

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

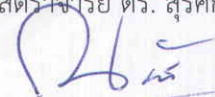
เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2559

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ มณีศรี)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณภัทร สุรอัฑฒ์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีรวัฒน์ จันทโชติ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์เอื้อน ชุนแก้ว)

คณบดี

(ศาสตราจารย์ ดร. อุดม รัฐอมฤต)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหาการจัดการหนี้สินอันเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาทางการเงิน
ชื่อผู้เขียน	นางสาวศศิภา ไชยชาญ
ชื่อปริญญา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขากฎหมายเอกชน นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฌภัทร สร้อทนต์
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการหนี้สินอันเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและประสบปัญหาทางการเงิน ในประเด็นที่ว่า เมื่อลูกหนี้บุคคลธรรมดาประสบสถานะหนี้สินล้นพ้นตัวและต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายนั้น เมื่อลูกหนี้เป็นหนี้ที่เกิดจากการซื้ออสังหาริมทรัพย์อีกทั้งยังไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ ลูกหนี้จะสามารถมีวิธีจัดการปัญหาเกี่ยวกับหนี้สินของตนเองอย่างไร โดยมุ่งศึกษาประเด็นเงื่อนไขการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และฉบับแก้ไขปรับปรุงฉบับที่ 9 เป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเรื่องของการเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย และพระราชบัญญัติอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

เมื่อบุคคลธรรมดาประสบสถานะหนี้สินล้นพ้นตัวนั้นจะต้องประสบกับความยุ่งยากตามมาเนื่องจากหากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ลูกหนี้จะไม่มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตน โดยที่อำนาจและหน้าที่ในการจัดการดูแลทรัพย์สินของลูกหนี้นั้นจะตกเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

อย่างไรก็ดี กฎหมายได้วางหลักให้ลูกหนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้ โดยลูกหนี้สามารถทำความตกลงปรับโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้ได้ หากลูกหนี้ไม่สามารถประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้ บุคคลนั้นก็ต้องถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและตกเป็นบุคคลล้มละลายในที่สุด ทั้งนี้บุคคลล้มละลายจะเสียสิทธิต่างๆ เช่น การไม่สามารถทำนิติกรรมต่างๆได้ ไม่สามารถเดินทางออกนอกประเทศได้หากไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ รวมไปถึงกรณีที่ข้าราชการถูกฟ้อง

ให้เป็นบุคคลล้มละลายและศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลายในระหว่างรับราชการ กรณีถือว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา 30 (9) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 ซึ่งผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 52 มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้ โดยไม่จำเป็นต้องรอการสั่งไว้จนคดีถึงที่สุด ทั้งนี้ตามนัยมาตรา 67 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว นอกเหนือไปจากนี้ ตามกฎหมายแล้ว บุคคลที่จะสามารถเป็นผู้จัดการมรดกได้ ต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลายตามมาตรา 1718 (3) อีกด้วย

นอกเหนือไปจากนี้ เมื่อลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายและมีหนี้สินอันเกิดจากการซื้ออสังหาริมทรัพย์ หากลูกหนี้ไม่สามารถขอประนอมหนี้ได้ ลูกหนี้ต้องถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถทำนิติกรรมและไม่สามารถชำระหนี้อันเกิดจากอสังหาริมทรัพย์นั้นได้ และที่อยู่อาศัยนั้นก็อาจจะต้องถูกยึด หากมองในมุมมองของเจ้าหนี้ เจ้าหนี้ไม่ได้ต้องการที่จะรับอสังหาริมทรัพย์นั้นคืน และลูกหนี้ก็ไม่อยากสูญเสียที่อยู่อาศัย แต่เมื่อลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายแล้วลูกหนี้ก็ไม่มีความสามารถที่จะจัดการดูแลทรัพย์สินของตนเองอีกต่อไป

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ของประเทศไทยได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาแล้วรวมทั้งหมด 9 ครั้งด้วยกัน ตั้งแต่พ.ศ. 2511 จนถึงล่าสุดในปีพ.ศ. 2559 (ปัจจุบัน) นั้น จากเดิมที่หลักการในการตั้งข้อสันนิษฐานเบื้องต้นให้แก่ลูกหนี้ว่า “มีหนี้สินล้นพ้นตัว” ตามมาตรา 8 นั้น ซึ่งมีความหมายถึง ลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน ในการแก้ไขกฎหมายครั้งล่าสุด ได้มีการเพิ่มหมวด 3/2 ซึ่งเป็นการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่ประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก และได้วางเงื่อนไขการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในหมวดนี้ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น กล่าวคือ กำหนดสถานะของลูกหนี้ว่าให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ “เมื่อลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้” ซึ่งอาจหมายถึงเมื่อลูกหนี้มีกระแสเงินสดไม่เพียงพอต่อการดำเนินธุรกิจ แม้ว่าลูกหนี้ยังมีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สินก็ตาม กรณีนี้ทำให้ลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องรอจนถึงสถานะ “หนี้สินล้นพ้นตัว” เสียก่อน ซึ่งอาจเป็นการสายเกินไป

อีกทั้งกฎหมายล้มละลายฉบับที่ 9 ยังได้เพิ่มนิยามความหมายของ “ลูกหนี้” ที่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ จากเดิมที่กำหนดเพียงแต่เฉพาะบริษัทจำกัดที่มีหนี้ไม่น้อยกว่าสิบล้านบาทเท่านั้น มาเป็นบุคคลธรรมดาที่มีหนี้ไม่น้อยกว่าสองล้านบาท คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด และนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งมีหนี้ไม่น้อยกว่าสามล้านบาท และบริษัทจำกัดซึ่งมีหนี้จำนวนสามล้านบาทแต่ไม่ถึงสิบล้านบาท ซึ่งมีหนี้สินจากการดำเนินกิจการ สามารถที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแบบ SME ได้ เช่นนี้แล้วจะเห็นได้ว่า

กฎหมายได้เปิดโอกาสให้แก่ลูกหนี้ที่เป็นผู้ประกอบการรายย่อยในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ ทำให้ลูกหนี้มีโอกาสในการปลดเปลื้องหนี้สินของตนเองและสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้โดยไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย

แต่อย่างไรก็ดีจะเห็นได้ว่า ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมิได้มีหนี้อันเกิดจากการประกอบธุรกิจนั้น ยังไม่มีโอกาสที่จะใช้ทางเลือกที่จะไม่ต้องล้มละลาย (non bankruptcy alternatives) ดังนั้น การที่ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากหนี้สินนั้นมีไม่มากนัก โดยที่ลูกหนี้จะต้องเข้าสู่หนทางการประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย ตามมาตรา 55-60 หรือการประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย (มาตรา 63) การปลดจากการล้มละลาย ตามมาตรา 67/1-81/4 หรือการยกเลิกการล้มละลายมาตรา 135-138 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 รวมถึงการพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายโดยอัตโนมัติเมื่อครบสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวข้างต้น ลูกหนี้จะต้องเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลาย ซึ่งขั้นตอนต่างๆต้องใช้เวลา และอาจไม่ช่วยเยียวยาลูกหนี้ได้เท่าที่ควรจะเป็น

เมื่อทำการศึกษากฎหมายต่างประเทศ โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษากฎหมายล้มละลายตาม Chapter 13 แห่ง Bankruptcy Act ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นเรื่องการประนอมหนี้ของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจำ และ Civil Rehabilitation Law ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูทางแพ่งนั้น จะเห็นได้ว่า ตาม Chapter 13 ของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ได้ทำการวางหลักให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจำและมีหนี้เข้าเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด คือ จำนวนหนี้ไม่มีประกันคือน้อยกว่า \$394,725 และ \$1,184,200 สำหรับหนี้มีประกัน ลูกหนี้สามารถยื่นคำขอปรับโครงสร้างหนี้ต่อเจ้าหนี้ได้ โดยไม่ต้องรอให้ตกเป็นบุคคลล้มละลายและไม่จำเป็นต้องมีการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เข้าสู่กองกลางเพื่อนำไปขายตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ แต่ลูกหนี้สามารถทำการเจรจากับเจ้าหนี้และยื่นแผนในการฟื้นฟูได้ โดยแผนนั้นจะมีระยะเวลาตั้งแต่ 3-5 ปี โดยที่ลูกหนี้ยังมีสิทธิในการควบคุมดูแลสังหาริมทรัพย์ของตนเองอยู่ และไม่จำเป็นต้องนำที่อยู่อาศัยที่เป็นหนี้สินนั้นออกขายตลาดแต่อย่างใด

ต่อมาในกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นนั้น กฎหมายฟื้นฟูทางแพ่งซึ่งมีลักษณะ Debtor in Possession เช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ลูกหนี้ยังมีความสามารถในการจัดการทรัพย์สินของตนเองอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากลูกหนี้มีหนี้สินซึ่งเป็นหนี้ที่อยู่อาศัย และลูกหนี้ประสบปัญหาทางการเงิน ลูกหนี้สามารถทำแผนฟื้นฟูซึ่งมีข้อตกลงพิเศษเกี่ยวกับการปรับสินเชื่อบ้าน รวมเข้าไป

ในแผนฟื้นฟูของลูกหนี้ตามปกติได้ เช่นนี้ ลูกหนี้จึงสามารถรักษาที่อยู่อาศัยของตนและทำการฟื้นฟูความสามารถทางการเงินได้พร้อมๆกัน โดยไม่จำเป็นต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย

ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการหนี้สินอันเกี่ยวกับสินเชื่อที่อยู่อาศัยของลูกหนี้ โดยเน้นเยียวยาลูกหนี้ซึ่งเป็นหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัยเป็นหลัก โดยที่ให้ลูกหนี้นั้นสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสถานะทางการเงินของตนเองได้โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการพิทักษ์ทรัพย์และการประណหนี้ แต่ลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูสถานะทางการเงินของตนเองได้ โดยที่ลูกหนี้สามารถปรับโครงสร้างสินเชื่อหนี้ที่อยู่อาศัยโดยให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนฟื้นฟู เช่นนี้แล้ว ลูกหนี้ก็ยังสามารถรักษาที่อยู่อาศัยของตนไว้ได้ เช่นเดียวกับกับผู้ชายหรือธนาคารเจ้าของสินเชื่อ โดยที่ทั้งสองฝ่ายสามารถตกลงปรับโครงสร้างหนี้กันได้และทำให้ลูกหนี้และผู้ขายนั้นได้รับประโยชน์เท่าเทียมกันทั้งสองฝ่าย

คำสำคัญ: บุคคลธรรมดา, ล้มละลาย, ฟื้นฟูกิจการ, ประណหนี้, หนี้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย, ที่อยู่อาศัย, พระราชบัญญัติล้มละลาย

Thesis Title	Problem Regarding Residential Loan Management for Individual with Financial Crisis
Author	Miss Sasipa Chaicharn
Degree	Master of Law Faculty of Law Thammasat University
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr.Naphat Sora-at
Academic Year	2015

ABSTARCT

This thesis is focused on the management of residential loan of individual debtors who is confronted with financial crisis whereas individual is bankrupted and when debtors' liability is from real estate purchasing. The study will primarily emphasize on Bankruptcy Act, B.E. 2483 (1940) together with those provisions related to this act particularly on commencement of bankruptcy procedure.

Whilst individual is opposed with insolvency, regarding Bankruptcy Act, B.E. 2483 (1940), providing that the court granted receiver order which determinate debtors' controlling power to control owns' property and real estate. The authority to manage the assets of the debtor shall be the duty of the Official Receiver.

Even though the Bankruptcy Act allowed debtors to adjust their own debt with creditors, such process will occur after such receiver order is granted, which means that debtor will no longer have authority to control owns' properties. In the event that debtor fail to adjust debt with the creditor, such debtor will go bankrupt. In case that individual debtor has the debt regarding residential loan with creditor and such payment of loan is under installation payment and has not been fully paid, the said property shall

be confiscated and could be taken. From creditor's perspective, creditors do not want to get the property back. Besides, the debtor does not want to lose the property. However, when the debtor becomes bankrupt debtor is not able to manage their own property any longer.

Although the lasted Bankruptcy Act is enacted on 2016, to enhance the procedure reorganization of small and medium enterprise of individual debtor who own debt more than two million arising from the operation of such business to commence the reorganization procedure. Such law solitary allow debtor with operation debt. As a result, individual debtor with residential loan has non bankruptcy alternatives.

As studied international law, this thesis aims to study law under Chapter 13 bankruptcy which is adjustment of debts of an individual with regular income in U.S Bankruptcy Act and Civil Rehabilitation Law of Japan, Under Chapter 13, The debtor can apply for debt restructuring to creditors without waiting to become bankrupt and shall not require to collect the debtor's property to be sold to pay the debts to creditors. The debtor can negotiate with creditors and file a plan of rehabilitation. The plan is to have a period of 3-5 years, where debtor has the right to control their own property.

Regarding Japanese Civil Rehabilitation Law, which is Debtor in Possession method. The debtor has the ability to manage their own assets. Especially If the debtor owes a debt of residential loan and debtors experiencing financial difficulties. Such debtor is allowed to file the rehabilitation plan which is a special agreement concerning modifying home loans. Incorporated into the Plan of accounts receivable is as normal as it can preserve their habitat and restoring financial capacity simultaneously without becoming bankrupt.

The proposes of this thesis is to illustrate alternative option to manage debts relating to housing loans receivable. By focusing on the debtor who owe debt that is primarily residential. Where the debtor is able to enter the rehabilitation process of their own finances without having to go through the process of receivership. The debtor may

file a petition for restoration of their financial status also restructure mortgage debt to housing as part of the rehabilitation plan which will allow debtor to maintain their resident. The same vendor or bank loans. The two sides also agreed to restructure the debt and make loans and sell them to benefit both parties equally.

Keywords: Individual, Bankruptcy, Insolvency, Reorganization, Residential Loan, Bankruptcy Act

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและการชี้แนะจาก กรรมการวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ มณีศรี ที่รับเป็นประธานกรรมการสอบและให้คำชี้แนะในการจัดทำเนื้อหาวิทยานิพนธ์ รวมทั้งวิธีการเขียน รวมถึงช่วยสละเวลาตรวจทานและแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ดียิ่งขึ้น ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีรวัฒน์ จันทโชติ และท่านอาจารย์เอื้อน ขุนแก้ว ที่สละเวลารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งสละเวลาให้คำปรึกษาในแนวทางการแก้ไข พร้อมทั้งตรวจทานและแก้ไขพร้อมทั้งให้แง่คิดและแนวคิดที่หลากหลายและทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณภัทร สรวิชัย ที่ได้รับเป็นกรรมการสอบและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งสละเวลาอันมีค่าของ ท่านมา ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แก้ไขปรับปรุงและแนะนำแนวทางในการเขียน พร้อมทั้งให้ข้อมูลอันมีค่าในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นอกเหนือไปจากนี้ผู้เขียนยังต้องขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดสัญญา ธรรมศักดิ์ และเจ้าหน้าที่สำนักเลขานุการคณะนิติศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้าข้อมูลของผู้เขียนจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ Mr. Ira Evan Blumenthal พาร์ทเนอร์บริษัท บลูเมนทอล ริชเตอร์ แอนด์ สุเมธ จำกัด ซึ่งให้โอกาสในการทำงานและสอนเทคนิคการทำงานต่างๆ รวมถึงทักษะการใช้ภาษาอังกฤษแก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างดี

ผู้เขียนขอขอบพระคุณมิตรสหายของผู้เขียนทุกท่าน รวมไปถึงเพื่อนๆ ในสาขากฎหมาย เอกชนทุกท่าน ผู้เขียนขอขอบคุณคุณสุทินันท์ บุญมณี ที่ช่วยแนะนำวิธีการเขียนวิทยานิพนธ์ ไปจนถึงวิธีการค้นคว้าและเทคนิควิธีการเขียนวิทยานิพนธ์ที่ดีให้แก่ข้าพเจ้า คุณสิทธิเดช จุฑากาญจน์ ที่ได้ช่วยแก้ไขและจัดรูปแบบ พร้อมทั้งร่วมทำวิทยานิพนธ์มาด้วยกันจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ รวมไปถึงคุณมิ่งขวัญ สัจจาอัครมนตรี ที่คอยตรวจทาน และให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์แก่ข้าพเจ้า

ผู้เขียนขอขอบคุณคุณคุณธนานันท์ รอดสังวาลย์ สำหรับมิตรภาพที่ดีและเป็นเพื่อนร่วมเรียนกับ
ข้าพเจ้าทั้งปริญญาตรีและปริญญาโท ที่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจและฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำ
วิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงในที่สุด

ผู้เขียนขอขอบคุณคุณคุณวิญญู รุ่งไกรศรี ที่คอยเป็นกำลังใจ ดูแล คอยช่วยเหลือ และให้การ
สนับสนุนผู้เขียนในทุก ๆ ด้านตลอดมา และเหนืออื่นใด ผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาของ
ข้าพเจ้าที่มอบความรักและเป็นกำลังใจ คอยช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เขียนเสมอ หากว่าวิทยานิพนธ์ฉบับ
นี้จะมีประโยชน์แก่ผู้ใด ผู้เขียนขอยกความดีนั้นให้แก่บิดา มารดาของข้าพเจ้าทั้งหมด

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้เพื่อปรับปรุงใน
การศึกษาในภายหน้าต่อไป และขอยอมรับความผิดนั้นแต่เพียงผู้เดียว

นางสาวศศิภา ไชยชาญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 สภาพปัญหา	1
1.2 ขอบเขตการศึกษา	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.4 วิธีการศึกษา	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวความคิดพื้นฐานของพระราชบัญญัติล้มละลาย	8
2.1 แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลายในประเทศไทย	8
2.1.1 หลักการของพระราชบัญญัติล้มละลาย	8
2.1.2 วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติล้มละลาย	9
2.1.3 การเข้าสู่กระบวนการล้มละลายตามกฎหมาย	10
2.1.4 การพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย	13
2.1.4.1 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว	13
2.1.4.2 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด	14
2.1.4.3 ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์	14

2.1.5 การประนอมหนี้ก่อนการล้มละลาย	16
2.1.5.1 ความหมายของการประนอมหนี้	16
2.1.5.2 หลักเกณฑ์ในการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย	16
2.1.5.3 ผลของคำสั่งเห็นชอบกับคำขอประนอมหนี้	18
2.1.5.4 ผลของการประนอมหนี้	19
2.1.5.5 การยกเลิกการประนอมหนี้	19
2.1.5.6 ผลแห่งการยกเลิกการประนอมหนี้	20
2.2. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายฟื้นฟูกิจการ	21
2.2.1 หลักการพื้นฐานของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ	21
2.2.2 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการสำหรับลูกหนี้ทั่วไป	22
2.2.3 สภาวะหยุดพักการชำระหนี้โดยผลกฎหมาย (Automatic Stay)	24
2.2.4 กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (Reorganization for Small and Medium Enterprise)	27
2.5.1 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติล้มละลายแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 9	30
2.5.1.1 ลูกหนี้	30
2.5.1.2 เงื่อนไขในการร้องขอตามมาตรา 90/91	31
2.5.1.3 บุคคลที่มีสิทธิร้องขอ	31
2.5.1.4 กระบวนการก่อนยื่นคำร้องขอ	31
2.5.1.5 คำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน	32
2.5.1.6 ผลของคำสั่งรับคำร้องขอ	33
2.5.1.7 ผลของคำสั่งฟื้นฟูกิจการ	36
(1) ผลต่อเจ้าหนี้	36
(2) ผลต่อหุ้นส่วน	36
(3). ผลต่อผู้บริหารแผน	36
2.5.1.10 การสิ้นสุดคดีฟื้นฟูกิจการ	37
2.5.2 ตารางสรุปย่อสาระสำคัญของพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2559	38
2.6. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับเงื่อนไขในการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการ	62

2.6.1 การเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย	62
2.6.2 การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ	66
บทที่ 3 กฎหมายต่างประเทศ	71
3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา	71
3.1.1 แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลาย ของสหรัฐอเมริกา	71
3.1.2 ประเภทของกระบวนการล้มละลายในประเทศสหรัฐอเมริกา	72
3.1.2.1 กระบวนการชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม Chapter 7 (Liquidation)	72
3.1.2.2 กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลตาม Chapter 11 (Reorganization)	73
3.1.2.3 กระบวนการประนอมหนี้ของลูกหนี้บุคคลธรรมดาผู้มีรายได้ประจำตาม Chapter 13 (Adjustment of Debts of an Individual with Regular Income)	73
3.1.3 กระบวนการและวิธีการชำระหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตราต่างๆ	74
3.1.3.1 Chapter 7 LIQUIDATION (§§ 701–784)	74
(1) การเริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย	74
(2) การขอรับชำระหนี้	76
3.1.3.2. CHAPTER 11—REORGANIZATION (§§ 1101–1174)	78
(1) การเริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย	81
(2) กระบวนการฟื้นฟูกิจการ	83
(3) หลัก Single Asset Real Estate (SARE)	85
3.1.3.3 Chapter 13 (Adjustment of Debts of an Individual with Regular Income)	86
(1) ผู้มีสิทธิเริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย	87
(2) กระบวนการฟื้นฟูสถานะทางการเงิน	90
(3) สภาวะพักการชำระหนี้	90

(4) การปลดจากลัมละลาย	91
(5) แผนผังขั้นตอนการเข้าสู่กระบวนการประนอมหนี้ตาม chapter 13	92
3.2 ประเทศญี่ปุ่น	94
3.2.1 ประเภทของกระบวนการลัมละลายและฟื้นฟูกิจการของประเทศญี่ปุ่น	95
3.2.1.1 กระบวนการลัมละลาย	95
3.2.1.2 กระบวนการฟื้นฟูทางแพ่ง	95
3.2.1.3 กระบวนการฟื้นฟูกิจการ	97
3.2.2 การเริ่มต้นคดีในกระบวนการลัมละลาย	99
3.2.3 การเริ่มต้นคดีในการฟื้นฟูทางแพ่ง	100
3.2.3.1 แผนฟื้นฟูลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจำ	101
3.2.3.2 การฟื้นฟูทางแพ่งกรณีลูกหนี้เป็นหนี้สังหาริมทรัพย์	101
(1) การเริ่มต้นกระบวนการ	101
(2) สถานะการพักชำระหนี้ชั่วคราวก่อนเริ่มต้นกระบวนการ	103
(3) แผนการฟื้นฟูและการเห็นชอบด้วยแผน	104
(4) ข้อตกลงพิเศษเกี่ยวกับฟื้นฟูสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย	109
(5) แผนผังขั้นตอนการกระบวนการฟื้นฟูทางแพ่ง	112
บทที่ 4 ปัญหาเกี่ยวกับลูกหนี้บุคคลธรรมดาประสบภาวะลัมละลายซึ่งเป็นหนี้สังหาริมทรัพย์	113
4.1 ปัญหาข้อจำกัดทางกฎหมายกรณีลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดา	116
4.2 ปัญหาการสู่กระบวนการประนอมหนี้	117
4.3 ปัญหากรณีลูกหนี้เป็นบุคคลลัมละลายซึ่งเป็นหนี้สังหาริมทรัพย์	
ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ	119
4.3.1 กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา	119
4.3.2 กฎหมายประเทศญี่ปุ่น	121
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	124
5.1 บทสรุป	124

5.2 ข้อเสนอแนะ	126
บรรณานุกรม	132
ภาคผนวก	136
ประวัติผู้เขียน	162

บทที่ 1

บทนำ

1.1 สภาพปัญหา

เมื่อมนุษย์ได้มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม มีการติดต่อสื่อสาร มีการก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ เช่น การซื้อขายแลกเปลี่ยน รวมไปถึงการชำระหนี้ต่าง ๆ นั้น โดยปกติแล้ว เมื่อลูกหนี้ตกเป็นหนี้ เจ้าหนี้ก็ย่อมมีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ได้ โดยถือเอาหลักการที่ว่า ใครเป็นหนี้ ทรัพย์สินของผู้นั้นต้องผูกพันเป็นหนี้ (qui s'oblige oblige le sien) คือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ตกเป็นประการการชำระหนี้ ถ้าหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ชอบที่จะฟ้องร้องให้ยึดทรัพย์สินของลูกหนี้มาจัดการชำระหรือจำหน่ายเป็นตัวเงิน หรือใช้หรือเงินหรือเงินค่าสินไหมเต็มจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้ชอบที่จะได้รับ¹

แต่อย่างไรดี หากลูกหนี้มีหนี้จำนวนมากเกินกว่าที่จะสามารถชำระหนี้ได้ หรือมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน กล่าวคือสถานะที่เรียกว่า “หนี้สินล้นพ้นตัว” หากจะปล่อยให้เจ้าหนี้แต่ละรายเข้ามาบังคับชำระหนี้ในส่วนของตัวเองแล้ว เมื่อสามารถยึดทรัพย์ของลูกหนี้ได้ในคดีใดคดีหนึ่งแล้ว ให้เจ้าหนี้รายอื่นเข้ามาเฉลี่ยทรัพย์นั้น ย่อมทำให้เจ้าหนี้รายอื่นไม่ได้รับชำระหนี้ หรือหากจะให้ลูกหนี้เลือกชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้รายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะแล้ว ย่อมไม่เป็นธรรมต่อเจ้าหนี้รายอื่นๆ รวมไปถึงเมื่อลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ของตนได้ ย่อมทำให้เกิดความเสียหายเป็นอย่างมากต่อบรรดาเจ้าหนี้ของลูกหนี้ และอาจทำให้เจ้าหนี้รายนั้นต้องตกเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ของตนเองได้เช่นกัน และอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องไปทั้งระบบได้ การที่พระราชบัญญัติล้มละลายมีหลักการในการชำระสะสางหนี้สินของลูกหนี้ โดยการนำทรัพย์สินเท่าที่ลูกหนี้ยังมีอยู่มาแบ่งเฉลี่ยให้กับบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายด้วยความเป็นธรรมนั้น เป็นการบรรเทาความเสียหายแก่เจ้าหนี้เหล่านั้น ใน

¹ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 2 (ภาคสมบูรณ), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสวงสุทธิการพิมพ์, 2505), น.872-873.

ขณะเดียวกันก็ต้องการให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงโดยเร็วเพื่อให้ลูกหนี้ได้ตั้งตัวใหม่ปลอดจากหนี้ทั้งปวง สามารถดำเนินกิจการให้ของตนเองได้โดยเร็วอันย่อมจะเป็นผลดีกับเศรษฐกิจโดยรวม²

สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการล้มละลายเอาไว้ในมาตรา 7 ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์ว่า ลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวอาจถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายได้ ถ้าลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร หรือประกอบธุรกิจอยู่ในราชอาณาจักร ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า ลูกหนี้ที่อาจถูกฟ้องล้มละลายได้นั้น ต้องเป็นลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว และเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนา หรือประกอบธุรกิจในประเทศไทย แต่อย่างไรก็ดี การล้มละลายของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลนั้นมีความแตกต่างกันออกไป เนื่องมาจากการล้มละลายของนิติบุคคลนั้นย่อมส่งผลกระทบเป็นวงกว้างมากกว่าการล้มละลายของบุคคลธรรมดา ในต่างประเทศนั้นจึงได้แยกกฎหมายที่เกี่ยวกับการล้มละลายของบุคคลธรรมดา (bankruptcy law) และกฎหมายล้มละลายเกี่ยวกับนิติบุคคล (insolvency law) ออกจากกัน มาตราการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการล้มละลายของนิติบุคคลนั้นจะปรากฏอยู่ในกฎหมายบริษัท (company law) เป็นส่วนใหญ่ เช่น มาตราการขอประนอมหนี้ (composition) หรือการเสนอ scheme of arrangement เพื่อการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ หรือการจัดโครงสร้างของบริษัทใหม่ (reconstruction) และในท้ายที่สุด การชำระบัญชี (winding up) เพื่อเลิกบริษัท เป็นต้น³

ในกรณีของประเทศไทยได้วางระบบพระราชบัญญัติล้มละลายที่สามารถใช้ได้กับการล้มละลายของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลโดยมีมาตรการทางกฎหมายอย่างเดียวกัน แต่ในบางกรณีก็มีมาตรการที่ใช้ได้กับเฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น เช่น การปลดจากการล้มละลาย และการยกเลิกการล้มละลาย ซึ่งมาตรการทั้งสองนี้มีไว้เพื่อให้ลูกหนี้ที่ศาลได้มีคำสั่งพิพากษาไปแล้วกลับมามีความสามารถปกติและสามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่อไปได้ ในขณะที่หากเป็นนิติบุคคลซึ่งศาลได้พิพากษาไปแล้วนั้น นิติบุคคลนั้นจะต้องเลิกกัน ไม่สามารถทำกิจการต่อไปได้นั่นเอง

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลนั้น เมื่อเจ้าหนี้นั้นฟ้องหรือร้องขอต่อผู้ชำระบัญชีต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิพากษาลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายแล้ว ศาลก็จะมีคำสั่ง

² สุธีร์ ศุภนิตย์, หลักพระราชบัญญัติล้มละลายและฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 8

(กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2552), น.18.

³ เฟิงอ้วง, น.19

พิทักษ์ทรัพย์ กล่าวคือเมื่อศาลได้นั่งบัลลังก์พิจารณาแล้ว ศาลจะไม่พิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายทันที แต่ศาลจะมีคำสั่งให้ควบคุมกองทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ก่อน ทำให้ลูกหนี้ไม่มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของตนเอง รวมไปถึงต้องส่งมอบทรัพย์สินทั้งหมดให้กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และลูกหนี้ยังต้องหยุดการดำเนินกิจการทั้งปวง อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้จะตกอยู่กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้น มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้แต่เพียงผู้เดียว และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเริ่มดำเนินการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ทันที

จากกรณีดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า พฤติการณ์เช่นนี้ทำให้เกิดผลเสียต่อลูกหนี้เป็นอย่างมาก เนื่องมาจากการที่ลูกหนี้ไม่มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตนเอง และลูกหนี้ต้องหยุดกิจการทั้งปวง แม้ว่าพระราชบัญญัติล้มละลายนั้นจะมีมาตรการประนอมหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้ขอประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ได้ แต่อย่างไรก็ดี หากต่อมาแม้ว่าภายหลังศาลจะไม่ได้สั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือลูกหนี้ขอประนอมหนี้เป็นผลสำเร็จ และลูกหนี้มีสิทธิที่จะกลับมาจัดการทรัพย์สินและดำเนินกิจการต่อไปได้นั้น ย่อมเป็นการยากลำบากแก่ลูกหนี้ต่อการแก้ไขสิ่งที่ได้ทำไปแล้ว หรือปรับปรุงแสวงหาผลกำไรจากกิจการดังกล่าวเพื่อฟื้นฟูกิจการของตนเพื่อให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ และหากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้และลูกหนี้ขอทำการประนอมหนี้กับเจ้าไม่เป็นที่สำเร็จนั้น ลูกหนี้ก็จะถูกพิพากษาเป็นบุคคลล้มละลายต่อไป

อย่างไรก็ดี หลังจากที่ศาลได้มีคำสั่งพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว บุคคลล้มละลายจะสามารถหลุดพ้นจากการล้มละลายได้หลายแนวทาง ไม่ว่าจะเป็นการขอประนอมหนี้ภายหลังล้มละลายตามมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายพุทธศักราช 2483 และการปลดจากการล้มละลายซึ่งเป็นเรื่องของดุลยพินิจของศาลโดยแท้ ซึ่งหากลูกหนี้ไม่เป็นบุคคลล้มละลายทุจริตซึ่งปรากฏตามมาตรา 73 ศาลก็สามารถที่จะสั่งปลดลูกหนี้จากการล้มละลายได้ รวมไปถึงการยกเลิกการล้มละลายโดยคำสั่งศาลตามมาตรา 135 และประการสุดท้าย คือการพ้นจากการล้มละลายเมื่อครบกำหนดเวลาสามปีนับแต่ศาลมีคำสั่งล้มละลายตามมาตรา 35 ถ้าลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดาและหนี้อันเป็นมูลเหตุฟ้องล้มละลายไม่มีลักษณะเป็นการทุจริต

ตามกฎหมายของประเทศไทยนั้น พระราชบัญญัติล้มละลายพุทธศักราช 2483 ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลายฉบับที่ 4 พ.ศ. 2541 ได้กำหนดมาตรการในการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้นิติบุคคลที่ประสบภาวะล้มละลายซึ่งเป็นนิติบุคคลที่มีหนี้สินไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าจะลูกหนี้นั้นจะถูกฟ้องล้มละลายแล้วหรือไม่ก็ตาม อาจารย์ขอฟื้นฟูกิจการของตนได้ โดยการฟื้นฟูกิจการนี้มีเป้าหมายเพื่อที่จะให้ลูกหนี้ซึ่งสุจริตมีโอกาสที่จะเริ่มต้นกิจการใหม่ (fresh start) และให้บรรดาเจ้าหนี้

ทั้งหลายได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรม⁴ ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้และเพื่อไม่ให้กิจการนั้นต้องปิดตัวลงอันจะทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจมากจนเกินไป อีกทั้งในปัจจุบันพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 นั้น ได้มีการวางหลักให้ลูกหนี้หนี้นับบุคคลธรรมดาและลูกหนี้หนี้นิติบุคคล ขนาดกลางและขนาดเล็ก (SME) ซึ่งมีหนี้สินอันเกิดจากการดำเนินกิจการสามารถร้องขอฟื้นฟูกิจการของตนเองได้ โดยนำหลัก Prepackaged Plan ของประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้

แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีของลูกหนี้นับบุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาทางการเงินโดยหนี้สินนั้นไม่ได้มาจากการประกอบธุรกิจสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ ทำให้ลูกหนี้นับบุคคลธรรมดาต้องเข้าสู่กระบวนการประนอมหนี้เท่านั้น ไม่สามารถร้องขอให้ตนเองเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ รวมไปถึงกรณีตามมาตรา 90/5 ก็ได้ทำการบัญญัติไว้อีกด้วยว่า ลูกหนี้หนี้จะต้องไม่ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือถูกมีคำสั่งให้เลิกหรือเพิกถอนทะเบียนนิติบุคคลไปแล้ว ทั้งนี้ ไม่ว่าจะชำระบัญชีของนิติบุคคลนั้นจะเสร็จสิ้นไปแล้วหรือไม่

นอกเหนือไปจากนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้นับล้มละลายนั้นเป็นหนี้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ลูกหนี้ต้องถูกพิทักษ์ทรัพย์ ทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถทำนิติกรรมและไม่สามารถชำระหนี้อันเกิดจากที่อยู่อาศัยนั้นได้ และที่อยู่อาศัยนั้นก็อาจจะต้องถูกยึด หากมองในมุมมองของเจ้าหนี้ เจ้าหนี้หนี้ไม่ได้ต้องการที่จะรับที่อยู่อาศัยซึ่งได้ทำการขายไปแล้วนั้นคืน และลูกหนี้ก็ไม่อยากสูญเสียที่อยู่อาศัยของตนเองไป แต่เมื่อลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายแล้วลูกหนี้ก็ไม่มีความสามารถที่จะจัดการดูแลทรัพย์สินของตนเองอีกต่อไป ในกรณีนี้ หากมองในแง่ของลูกหนี้และเจ้าหนี้ ลูกหนี้เองก็อยากที่จะรักษาที่อยู่อาศัยของตนเองไว้ และเจ้าหนี้เองก็มีใต้ออยากที่จะต้องรับบ้านที่ลูกหนี้ซื้อไปแล้วนั้นกลับไป ซึ่งตามพระราชบัญญัติล้มละลายของไทยนั้นเมื่อลูกหนี้ประสบปัญหาสถานะทางการเงินแล้วก็จะไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ และจะต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและการประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย หรือหลังล้มละลาย ซึ่งการเข้าสู่กระบวนการประนอมหนี้นั้นแล้วแต่เกิดขึ้นภายหลังเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ อันทำให้ลูกหนี้สูญเสียสิทธิในการจัดการทรัพย์สินของตน ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักการดังกล่าวนี้ไม่สามารถช่วยเหลือลูกหนี้ให้สามารถครอบครองที่อยู่อาศัยไว้ได้และเจ้าหนี้ก็อาจจะต้องรับทรัพย์นั้นคืนไป ซึ่งอย่างไรก็ตามได้มีหลักประกันใดที่จะประกันแก่เจ้าหนี้ได้ว่าที่อยู่อาศัยนั้นจะสามารถขายได้อีกในอนาคต อีก

⁴ แอ็อน ขุนแก้ว, คู่มือการศึกษากฎหมายฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง, 2558), น.2.

ทั้งราคาของที่อยู่อาศัยนั้นมีแต่จะเพิ่มราคาขึ้นทุกวัน อาจทำให้ลูกหนี้ต้องทำการกู้เงินเพื่อมาซื้อบ้านใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ยากเนื่องจากลูกหนี้มีประวัติทางการเงินแล้ว ทำให้ลูกหนี้อาจจะขอกู้ได้ยาก และอาจจะทำให้ไม่สามารถกู้เงินได้อีกเลย

เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศอื่นแล้ว จะเห็นได้ว่า มีหลายประเทศที่ยอมรับให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งได้มีบัญญัติไว้ใน Chapter 11 และ chapter 13 ของประมวลพระราชบัญญัติล้มละลาย (Bankruptcy Act.) ซึ่งเปิดโอกาสให้ทั้งนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ รวมไปถึงกฎหมาย Civil Rehabilitation Law หรือกฎหมายฟื้นฟูทางแพ่งของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งก็ได้วางหลักเกณฑ์ให้ลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้เช่นเดียวกัน อีกทั้งกฎหมายทั้งสองประเทศนี้ ได้ทำการวางหลักให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นหนี้สังหาริมทรัพย์ เช่น หนี้กู้ซื้อบ้าน สามารถปรับโครงสร้างหนี้และทำการชำระหนี้ได้โดยที่ไม่จำเป็นต้องการรวมทรัพย์สินเข้าสู่กระบวนการและขายทอดตลาดเพื่อนำทรัพย์สินนั้นไปชำระหนี้แก่เจ้าหนี้แต่อย่างใด อีกทั้งลูกหนี้ยังสามารถมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของตนเองไว้ได้อีกด้วย

1.2 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์เกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลาย โดยเฉพาะกรณีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดา โดยจะศึกษาถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ และประสบปัญหาทางการเงินซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดการหนี้สินที่อยู่อาศัย โดยจะศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและของต่างประเทศ โดยเฉพาะกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่นที่ใช้กับกรณีการฟื้นฟูกิจการของบุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาทางการเงินสำหรับที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะ เพื่อนำมาวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมต่อไป ทั้งนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นบทต่างๆ ดังนี้

บทที่ 2 ศึกษาแนวคิดพื้นฐาน หลักการ ความหมาย รวมทั้งความเป็นมาและมาตรการต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติล้มละลาย อันเกี่ยวข้องกับโดยตรงต่อลูกหนี้บุคคลธรรมดาตามกฎหมายของ ไทย

บทที่ 3 ศึกษาแนวคิดพื้นฐาน และแนวทางการแก้ปัญหาของกฎหมายพื้นฟูกิจการของต่างประเทศ แบ่งออกเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น

บทที่ 4 วิเคราะห์และเปรียบเทียบ รวมทั้งศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการล้มละลายของบุคคลธรรมดาในประเทศไทยซึ่งไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายพื้นฟูกิจการของต่างประเทศ

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1.3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ประการที่หนึ่ง เพื่อทำการศึกษาค้นคว้าความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายว่าด้วยเรื่องการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาทางการเงินและมีหนี้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

ประการที่สอง เพื่อให้ทราบถึงหลักการในการจัดการปัญหาของบุคคลธรรมดาซึ่งต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายเนื่องมาจากประสบปัญหาทางการเงินและต้องเข้าสู่กระบวนการประนอมหนี้ และให้ทราบถึงหลักในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้และการจัดการปัญหาสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของลูกหนี้

ประการที่สาม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดการปัญหาของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีหนี้สินอันเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของต่างประเทศ เพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศไทย

ประการที่สี่ เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางการจัดการและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.4 วิธีการศึกษา

การดำเนินการศึกษาค้นคว้านี้จะใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารวิชาการ เอกสารวิจัย ตำราและหนังสือต่างๆ บทความ หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงคำพิพากษาของศาล ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ อีกทั้งมีการค้นคว้าจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Internet) รวมไปถึงการศึกษาและวิเคราะห์แนวทางจากต่างประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประการที่หนึ่ง ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายเรื่องการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาทางการเงิน และเป็นหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัย

ประการที่สอง ทำให้ทราบหลักการในการจัดการปัญหาของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาทางการเงินและต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและกระบวนการประนอมหนี้ รวมถึงหลักในการจัดการทรัพย์สินและเยียวยาปัญหาสินเชื่อที่อยู่อาศัยของลูกหนี้

ประการที่สาม ทำให้ทราบหลักเกณฑ์การจัดการปัญหาลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาทางการเงินและเป็นหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัย รวมถึงศึกษาและเปรียบเทียบเพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายของประเทศไทยเพื่อเยียวยาปัญหาของลูกหนี้

ประการที่สี่ เสนอแนวทางและการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

แนวความคิดพื้นฐานของพระราชบัญญัติล้มละลาย

2.1 แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลายในประเทศไทย

การล้มละลายนั้น มีความหมายถึงการที่ลูกหนี้มีสถานะหนี้สินล้นพ้นตัว กล่าวคือมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน (insolvent) จนไม่สามารถที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ รวมไปถึงในกรณีที่ลูกหนี้ประสบปัญหาทางการเงิน และมีแนวโน้มว่ามิอาจทำการชำระหนี้ได้ ซึ่งมีความแตกต่างจากการที่ลูกหนี้ปฏิเสธหรือละเลยไม่ยอมชำระหนี้โดยไม่มีข้อต่อสู้หรือเหตุผล ซึ่งจะให้เกิดความเสียหายเป็นอันมากต่อเจ้าหนี้ของลูกหนี้นั้น ซึ่งบรรดาเจ้าหนี้ของลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวก็ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ของตนอีกทอดหนึ่งเช่นกัน ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่า สภาพการมีหนี้สินล้นพ้นตัวนี้สามารถทำให้เกิดความเสียหายต่อเนื่องเป็นระบบได้

ภาวะที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นประเด็นที่เจ้าหนี้และลูกหนี้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของเจ้าหนี้ ซึ่งในกรณีเหล่านั้นนี้ก็ต้องมีมาตรการและกฎเกณฑ์ทางกฎหมายที่จะคุ้มครองสิทธิและประโยชน์ของเจ้าหนี้ รวมไปถึงเจ้าหนี้รายอื่นๆในลูกหนี้เดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามการที่ลูกหนี้ต้องตกเป็นผู้ผิดนัดในการชำระหนี้ อันเนื่องมาจากสถานะหนี้สินล้นพ้นตัวที่เกิดขึ้นนั้น บรรดาเจ้าหนี้ที่ไม่ได้รับการชำระหนี้ รวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง อันหมายรวมถึงลูกหนี้นั้นจะต้องตกลงอยู่ภายใต้กฎหมายอันมีลักษณะพิเศษ และมีกระบวนการเฉพาะเพื่อปรับใช้ในกรณีดังกล่าวเป็นการเฉพาะ

2.1.1 หลักการของพระราชบัญญัติล้มละลาย

พระราชบัญญัติล้มละลายนั้นมีหลักการในการชำระสะสางกิจการและหนี้สินของลูกหนี้ โดยการนำทรัพย์สินของลูกหนี้นี้มาแบ่งเฉลี่ยให้กับเจ้าหนี้ทั้งหลายโดยความเป็นธรรมเพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายให้กับเจ้าหนี้เหล่านั้น ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการให้ลูกหนี้ได้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงโดยเร็วเพื่อให้ลูกหนี้ได้ตั้งตัวใหม่โดยปลอดจากหนี้ทั้งปวง โดยหลักทั่วไปแล้ว พระราชบัญญัติล้มละลายจะต้องยึดหลักความเท่าเทียมกันระหว่างบรรดาเจ้าหนี้ (Equality among Creditors)

พระราชบัญญัติล้มละลายเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับชำระหนี้อย่างหนึ่งที่แตกต่างไปจากระบบกฎหมายแพ่ง กล่าวคือ โดยหลักแล้วนั้นทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งหมดย่อมถือได้ว่าเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ นอกจากนี้กฎหมายยังให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ในการปกป้องกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ด้วยมาตรการใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้และเพิกถอนการฉ้อฉลเพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้โดยสมบูรณ์ เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ เจ้าหนี้อาจยื่นมีสิทธิที่จะฟ้องบังคับชำระหนี้เอาจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ หากลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายราย การฟ้องเพื่อการบังคับชำระหนี้ย่อมเป็นไปตามลำดับก่อนหลังของมูลหนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้มีทรัพย์สินที่มากพอ ก็จะทำให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้ทุกราย กรณีอาจเป็นไปได้ว่าไม่มีทรัพย์สินเหลือพอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้รายหลัง ๆ ได้ หากเป็นเช่นนี้แล้ว ย่อมทำให้เจ้าหนี้รายหลัง ๆ เสียเปรียบได้เช่นกัน เนื่องจากลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินเหลือมากพอที่ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้รายหลัง ๆ นั่นเอง ระบบนี้ เรียกว่า “ ใครมาก่อนย่อมได้ก่อน ”

แต่หากเป็นกรณีที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว อันเป็นสถานะที่เห็นได้ชัดว่าลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน นั่นเท่ากับว่าทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่สามารถเป็นหลักประกันแก่เจ้าหนี้ได้ว่าลูกหนี้จะสามารถชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้ เจ้าหนี้ทั้งหลายย่อมจะต้องปกป้องผลประโยชน์ของตน โดยการฟ้องลูกหนี้ให้เป็นคดีล้มละลาย เพื่อให้เจ้าหนี้สามารถบังคับเอาทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้มาแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ทั้งปวงของลูกหนี้นั้น ย่อมเป็นผลดีกว่าการที่อาจจะไม่ได้รับชำระหนี้ใด ๆ เลย ทำให้ไม่เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในบรรดาเจ้าหนี้ของลูกหนี้ ดังนั้น โดยหลักการแล้ว การมีพระราชบัญญัติล้มละลายจึงเป็นหลักประกันต่อการบังคับชำระหนี้ของลูกหนี้ นอกเหนือไปจากที่มีอยู่ในระบบกฎหมายแพ่ง กล่าวคือ หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ก็จะฟ้องบังคับเอาจากลูกหนี้โดยตรง อันเป็นไปเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ที่ฟ้องนั้น แต่ในสภาวะการณ์ที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวนั้นเจ้าหนี้ฟ้องเป็นคดีล้มละลายเพื่อประโยชน์ในการเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทุกคนของลูกหนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในข้อที่ว่าถึงอย่างไรนั้นเจ้าหนี้ก็จะได้รับการชำระหนี้ ซึ่งหากไม่มีพระราชบัญญัติล้มละลายนั่นเจ้าหนี้อาจจะไม่ได้รับชำระหนี้เลยก็ได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายนั่นเป็นระบบการบังคับชำระหนี้ที่พิเศษแตกต่างไปจากระบบการบังคับชำระหนี้ด้วยวิธีการฟ้องร้องต่อศาลเพื่อบังคับชำระหนี้ตามหลักการในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สำหรับประเทศไทยนั้นก็ตระหนักถึงความจำเป็นของพระราชบัญญัติล้มละลาย จะเห็นได้จากการที่พระราชบัญญัติล้มละลายได้ปรากฏมีขึ้นครั้งแรกในสมัยอยุธยา โดยเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายลักษณะกู้หนี้ ศักราช 1278 (พ.ศ. 2188) ตามบทที่ 50 51 และ 52 หลังจากนั้นก็ได้วิวัฒนาการ

มาเรื่อยจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเมื่อรวมแล้ว ประเทศไทยมีกฎหมายว่าด้วยล้มละลายตามลำดับจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

1. กฎหมายลักษณะกู้หนี้ ศักราช 1278 (พ.ศ. 2188)
2. พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะกู้หนี้ยืมสิน ร.ศ. 110 (พ.ศ. 2434)
3. พระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451)
4. พระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2470 และ พ.ศ. 2474
5. พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2484 จนถึงปัจจุบัน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้
 - 5.1 พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2511
 - 5.2 พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2526
 - 5.3 พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541
 - 5.4 พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542
 - 5.5 พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547
 - 5.6 พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2558
 - 5.7 พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2559
6. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542

2.1.2 วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติล้มละลาย

ในฐานะที่พระราชบัญญัติล้มละลายเป็นกฎหมายที่เยียวยาในกรณีที่เกิดปัญหาทางการเงินขึ้นทั้งในระบบปัจเจกชนและสังคม กลไกในทางพระราชบัญญัติล้มละลายจึงต้องคำนึงถึงประโยชน์ในทางเศรษฐกิจต่อทุกๆปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ เจ้าหนี้ทั้งหลาย และแม้แต่กระทั่งตัวลูกหนี้เอง

พระราชบัญญัติล้มละลายมีวัตถุประสงค์ที่แยกออกไปเป็นสามกรณีคือ¹

¹ สุธีร์ ศุภินิตย์, หลักพระราชบัญญัติล้มละลายและฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2552), น.18.

1. เป็นไปเพื่อต้องการให้เกิดความเป็นธรรมในการจัดสรรและแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินโดยเร็วและสามารถตั้งตัวใหม่ได้ อีกทั้งเพื่อฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในกรณีที่เหมาะสม
3. เพื่อคุ้มครองสังคมเพื่อไม่ให้บุคคลล้มละลายสร้างความเสียหายต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

2.1.3 การเข้าสู่กระบวนการล้มละลายตามกฎหมาย

หลักเกณฑ์ในการฟ้องคดีล้มละลายของลูกหนี้ นั้น มาตรา 9 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายได้ทำการวางหลักการฟ้องคดีล้มละลายของลูกหนี้ไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 9 เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

- (1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- (2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท และ
- (3) หนี้้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

อีกทั้งมาตรา 10 ยังได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการฟ้องคดีล้มละลายของเจ้าหนี้มีประกัน ไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 10 ภายใต้บังคับมาตรา 9 เจ้าหนี้มีประกันจะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

- (1) ไม่ได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับชำระหนี้เอาแก่กองทรัพย์สินของลูกหนี้เกินว่าตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และ
- (2) กล่าวในฟ้องว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้วจะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้อง ซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้วเงินยังขาดอยู่ สำหรับลูกหนี้บุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

โดยที่มาตรา 10 นั้น ได้มีการบัญญัติว่า ภายใต้บังคับของมาตรา 9 จึงหมายความว่า ในการฟ้องคดีล้มละลายของเจ้าหนี้มีประกันนั้นจะฟ้องคดีล้มละลายได้ต้องประกอบด้วยเงื่อนไขของ มาตรา 9 ด้วย กล่าวคือ ลูกหนี้ต้องมีสถานะหนี้สินล้นพ้นตัว และลูกหนี้บุคคลธรรมดาจะต้องมีหนี้สิน เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท และกรณีนิติบุคคลนั้นต้องมีหนี้เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

สถานะหนี้สินล้นพ้นตัว (insolvency) ตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายอื่นที่ได้ให้คำ นิยามไว้ นั้น หมายความว่าถึงสถานะที่ลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน แต่อย่างไรก็ดี ได้มีการถกเถียงกันว่ การที่ลูกหนี้มีหนี้สินน้อยกว่าทรัพย์สินนั้นอาจไม่ได้หมายความว่าลูกหนี้มีปัญหาทางการเงินเสมอไป ดังนั้น ประเด็นจึงน่าจะอยู่ที่ว่าลูกหนี้สามารถที่จะจัดการกับหนี้สินหรือบริหารทรัพย์สินของตนเองได้ตามปกติ หรือไม่ ซึ่งหากเป็นกรณีที่ลูกหนี้ไม่สามารถจัดการทรัพย์สินของตนเองได้อีกต่อไป เช่นนี้อาจจะถือได้ว่า ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว อย่างไรก็ดี ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 ได้ทำการวางหลักเกี่ยวกับการ เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดา คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด นิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือบริษัทจำกัด ที่ต้องการจะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลายนั้น เพียงแต่อยู่ในสถานะที่ไม่ สามารถชำระหนี้ได้ ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ก็สามารถที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 ได้

ในการพิจารณาหรือวิธีการพิสูจน์ถึงความมีหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ นั้น อาจจะมี ความแตกต่างกันได้ในรายละเอียด โดยที่ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 (รวมพระราชบัญญัติ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมฉบับอื่น) ได้ให้บทสันนิษฐานเกี่ยวกับการที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวไว้ในมาตรา 8 ตามกรณี ดังต่อไปนี้

- (1) ถ้าลูกหนี้โอนทรัพย์สินหรือสิทธิจัดการทรัพย์สินของตนให้แก่บุคคลอื่นเพื่อ ประโยชน์แห่งเจ้าหนี้ทั้งหลายของตน ไม่ว่าใดกระทำการนั้นในหรือนอก ราชอาณาจักร
- (2) ถ้าลูกหนี้โอนหรือสงมอบทรัพย์สินของตนไปโดยการแสดงเจตนาลวง หรือ โดยการฉ้อฉล ไม่ว่าใดกระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร
- (3) ถ้าลูกหนี้โอนทรัพย์สินของตนหรือก่อให้เกิดทรัพย์สินที่ยางหนึ่งอย่างใดขึ้น เหนือทรัพย์สินนั้น ซึ่งถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้ว จะต้องถือว่าเป็นการให้ เปรียบ ไม่ว่าใดกระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

- (4) ถ้าลูกหนี้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เพื่อประวิงการชำระหนี้ หรือ มีใจเจาหนีได้รับชำระหนี้
- ก. ออกไปเสียนอกราชอาณาจักร หรือได้ออกไปก่อนแล้วและคงอยู่นอกราชอาณาจักร
 - ข. ไปเสียดจากเคหสถานที่เคยอยู่ หรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน หรือหลบไป หรือวิธีอื่น หรือปิดสถานที่ประกอบธุรกิจ
 - ค. ยักย้ายทรัพย์สินไปให้พันอำนาจศาล
 - ง. ยอมตนให้ต้องคำพิพากษาซึ่งบังคับให้ชำระเงินซึ่งตนไม่ควรต้องชำระ
- (5) ถ้าลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี หรือไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้
- (6) ถ้าลูกหนี้แถลงต่อศาลในคดีใด ๆ ว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้
- (7) ถ้าลูกหนี้แจ้งใจเจาหนีคนหนึ่งคนใดของตนทราบว่าจะไม่สามารถชำระหนี้ได้
- (8) ถ้าลูกหนี้เสนอคำขอประนอมหนี้ให้แกใจเจาหนีตั้งแต่สองคนขึ้นไป
- (9) ถ้าลูกหนี้ได้รับหนังสือทวงถามจากใจเจาหนีให้ชำระหนี้แล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งซึ่งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

ตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้มีการวางหลักเกี่ยวกับความมีหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ไว้ในมาตรา 8 ไว้หลายกรณี เช่นลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี หรือไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้ หรือถ้าลูกหนี้อ่อนทรัพย์สินหรือสิทธิจัดการทรัพย์สินของตนให้แก่บุคคลอื่น เพื่อประโยชน์แห่งใจเจาหนีทั้งหลายของตน ไม่ว่าจะได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี การที่ศาลจะพิพากษาให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย ศาลจะต้องพิจารณาให้เห็นว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวจริง และเข้าองค์ประกอบตามที่พระราชบัญญัติล้มละลาย เช่น จำนวนหนี้ขั้นต่ำ และเหตุอันสมควรอื่นๆ

แต่อย่างไรก็ดี ศาลจะพิพากษาให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายได้นั้น ศาลจะต้องพิจารณาให้ได้ความว่าลูกหนี้นั้นมีหนี้สินล้นพ้นตัวจริง และเข้าองค์ประกอบที่พระราชบัญญัติล้มละลายกำหนดตั้งที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 14 ของพระราชบัญญัติล้มละลายด้วย

เมื่อลูกหนี้ต้องคำพิพากษาของศาลให้เป็นบุคคลล้มละลายแล้วนั้น หากปรากฏว่าลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร หรือประกอบธุรกิจภายในอาณาจักร ไม่ว่าจะด้วยตนเองหรือตัวแทน

ในขณะที่ลูกหนี้ถูกพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย หรือภายในหนึ่งปีก่อนนั้น ศาลย่อมมีอำนาจที่จะพิจารณาให้ได้ความจริงว่า ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวและเข้าหลักเกณฑ์อื่นตามที่กฎหมายกำหนด และมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด ทำให้ทรัพย์สินของลูกหนี้นั้นตกอยู่ภายใต้อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อที่จะเข้าควบคุมและจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งหมด ซึ่งจะถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการล้มละลาย (insolvency Proceedings) โดยที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องรวบรวมหนี้สินของลูกหนี้เพื่อเป็นการดำเนินการเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้อันอาจแบ่งกันได้เพื่อแบ่งให้เจ้าหนี้ให้ได้มากที่สุด และต้องดำเนินการแปลงสภาพทรัพย์สินต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้แปลงสภาพเป็นเงิน และจัดการแบ่งเฉลี่ยแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายตามสัดส่วนต่อไป

2.1.4 การพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เป็นคำสั่งของศาลล้มละลายที่ทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้หรือ Debtor's Estate นั้นตกอยู่ภายใต้การและควบคุมดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยที่คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้น จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท กล่าวคือ

1. คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว ซึ่งเป็นคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ารวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้เพียงชั่วคราวเท่านั้น เพื่อเป็นการคุ้มครองเจ้าหนี้ก่อนที่จะมีการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ซึ่งคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนี้มีขึ้นเพื่อป้องกันการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของลูกหนี้

2. คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด คำสั่งนี้มีผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ารวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเด็ดขาด ซึ่งมีผลเหมือนคำพิพากษา

อย่างไรก็ตาม ศาลจะไม่พิพากษาให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายตั้งแต่ต้น แต่จะให้มีการพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ไว้ทั้งหมดก่อน เพื่อให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ ในกรณีที่การประนอมหนี้เป็นผลสำเร็จ ลูกหนี้ก็จะไม่ถูกพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย แต่ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ขอประนอมหนี้ หรือในกรณีที่มีการขอประนอมหนี้แต่ที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่เห็นชอบด้วย ลูกหนี้จึงจะถูกพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย

2.1.4.1 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว เป็นวิธีการคุ้มครองชั่วคราวที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวจะมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการพิทักษ์เด็ดขาด

แตกต่างกันเพียงแต่ว่าในชั้นพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนี้จะไม่มีการประกาศให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

เมื่อศาลล้มละลายรับฟ้องมาแล้ว ในระหว่างการพิจารณาก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยชี้ขาดนั้น หากศาลเห็นตามคำฟ้องศาลก็มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่หากศาลเห็นว่าไม่เข้าหลักเกณฑ์ หรือหากว่าลูกหนี้สามารถนำสืบได้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือมีเหตุอื่นที่ลูกหนี้ไม่ควรตกเป็นบุคคลล้มละลาย ศาลจะพิพากษายกฟ้องโดยอาศัยกฎเกณฑ์ตามมาตรา 14 ซึ่งช่องว่างระยะเวลาระหว่างเวลานับแต่ศาลรับคำฟ้องไปจนถึงวันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง ถ้าหากจำเลยยกย้ายจำนำทรัพย์ของตน โจทก์สามารถข้อมคุ้มครองชั่วคราวในคดีล้มละลายได้ โดยขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราวตามมาตรา 17 ซึ่งการขอพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวจะต้องขอก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเท่านั้น

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเข้าไปยึดรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้มาเก็บไว้ และหากต่อมาศาลล้มละลายมีคำสั่งพิพากษายกฟ้องลูกหนี้ ก็จะทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องถอนการยึดและคืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ลูกหนี้

2.1.4.2 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้นเป็นคำวินิจฉัยของศาลว่าเป็นไปตามที่โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยล้มละลาย ซึ่งเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว โจทก์จะขอลงฟ้องจำเลยไม่ได้ อีก และคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้นจะขอลูกการบังคับไม่ได้ และจะมีผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ เข้าไปยึดทรัพย์ต่างๆของลูกหนี้ โดยที่ลูกหนี้จะร้องว่ากำลังอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้นไม่สามารถกระทำได้

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีใดคดีหนึ่งแล้ว คดีล้มละลายอื่นก็ต้องจำหน่ายคดีไป เพราะกรณีนี้ถือว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินเพียงแค่งเดียว

2.1.4.3 ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

ตามมาตรา 22 นั้น เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) จัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จไป

อำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในส่วนนี้เป็นการเข้าไปยึดและรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำมาจำหน่ายโดยที่กฎหมายนั้นให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

ในการไปยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดนั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยที่การเข้าจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้นั้นก็เพื่อนำมาแบ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย และทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดได้จะจำหน่ายก็ต่อเมื่อศาลมีคำสั่งพิพากษาให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายแล้วเท่านั้น

(2) เก็บรวบรวมและรับเงิน หรือทรัพย์สินที่จะตกได้แก่ลูกหนี้ หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิได้รับจากบุคคลอื่น

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้นมีอำนาจในการรวบรวมทรัพย์สินและสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้เข้ามาในกองทรัพย์สินของลูกหนี้

(3) ประนีประนอมยอมความ ฟ้องร้อง หรือต่อสู้คดีใดๆเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้นมีอำนาจในการประนีประนอมยอมความ ฟ้องร้องหรือต่อสู้คดีใดๆเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่อยู่ในการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

อย่างไรก็ดีในการดำเนินการเหล่านี้ต้องเป็นการดำเนินการในคดีอื่นที่ไม่ใช่คดีล้มละลาย ถ้ามีการโต้แย้งกระบวนการใดๆในคดีล้มละลายที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์อยู่หรือลูกหนี้ถูกพิพากษาล้มละลายอยู่ ลูกหนี้นี้ยังมีอำนาจจัดการ²

ต่อมาเมื่อพิจารณาต่อบทบัญญัติมาตรา 22 ที่ว่า “เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้กระทำการใดๆเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการของตน เว้นแต่จะได้กระทำตามคำสั่งหรือความเห็นชอบของศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้จัดการทรัพย์สินหรือที่ประชุมเจ้าหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้” จะเห็นได้ว่า หากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้จะสูญเสียอำนาจในการจัดการทรัพย์สินทั้งปวงของตนเองนั่นเอง

² เอื้อน ชุนแก้ว, คู่มือการศึกษากฎหมายฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง, 2558), น.78.

2.1.5 การประนอมหนี้ก่อนการล้มละลาย

การประนอมหนี้ คือการที่ลูกหนี้ขอทำความตกลงเรื่องการชำระหนี้บางส่วนแก่เจ้าหนี้ หรือโดยวิธีอื่นตามที่ตกลงกัน ซึ่งการขอประนอมหนี้จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท กล่าวคือ

1. การขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย เป็นไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 45-60
2. การขอประนอมหนี้หลังล้มละลาย เป็นไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 45-63

การประนอมหนี้เป็นวิธีการหนึ่งเพื่อช่วยให้ลูกหนี้ทำความตกลงกับเจ้าหนี้ในเรื่องการชำระหนี้ของลูกหนี้เพียงบางส่วน หรือโดยวิธีอื่นต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยอาศัยมติพิเศษของที่ประชุมเจ้าหนี้ซึ่งการประนอมหนี้จะเกิดขึ้นเมื่อเจ้าศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามมาตรา 14 แล้ว โดยที่พระราชบัญญัติล้มละลายนั้นบัญญัติให้มีการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและให้มีการประนอมหนี้ก็เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายในทันที ซึ่งหากการประนอมหนี้นั้นประสบความสำเร็จ ลูกหนี้ก็ไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย

มาตรา 45 บัญญัติว่า เมื่อลูกหนี้ประสงค์จะทำความตกลงในเรื่องหนี้สิน โดยวิธีขอชำระหนี้แต่เพียงบางส่วนหรือโดยวิธีอื่น ให้ทำคำขอประนอมหนี้เป็นหนังสือยื่นต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการและหนี้สินตามมาตรา 30 หรือภายในเวลาตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้กำหนดให้คำขอประนอมหนี้ต้องแสดงข้อความแห่งการประนอมหนี้หรือวิธีกิจการหรือทรัพย์สิน และรายละเอียดแห่งหลักประกัน หรือผู้ค้ำประกัน ถ้ามีให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกประชุมเจ้าหนี้เพื่อลงประชามติพิเศษว่าจะยอมรับคำขอนั้นหรือไม่

2.1.5.1 ความหมายของการประนอมหนี้

เมื่อลูกหนี้ประสงค์ที่จะประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ กฎหมายบัญญัติว่าลูกหนี้จะต้องทำคำขอประนอมหนี้เป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในเจ็ดวัน การประนอมหนี้คือการชำระหนี้แต่เพียงบางส่วน หรือการชำระโดยวิธีอื่นโดยที่ลูกหนี้ทำความตกลงกับเจ้าหนี้

2.1.5.2 หลักเกณฑ์ในการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย

มาตรา 45 ได้บัญญัติว่า “ให้ทำคำขอประนอมหนี้เป็นหนังสือยื่นต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการและหนี้สินตามมาตรา 30 หรือภายในเวลาตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้กำหนดให้” ลูกหนี้ที่ประสงค์จะประนอมหนี้ จะต้องทำคำ

ขอเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในเจ็ดวัน และลูกหนี้จะต้องยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายก่อนที่เจ้าหนี้จะลงมติในการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกเท่านั้น ถ้าหากว่าเจ้าหนี้ลงมติให้ลูกหนี้ล้มละลาย และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ดำเนินการดำเนินการต่อศาลและรอฟังคำพิพากษาอยู่ ลูกหนี้ก็จะไม่สามารถยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้อีก หากลูกหนี้ประสงค์จะประนอมหนี้จะต้องยื่นคำขอประนอมหนี้ภายหลังก่อล้มละลายตามมาตรา 63

อย่างไรก็ดี การเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ของลูกหนี้ต้องอาศัยมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น ซึ่งหมายถึงมติเสียงข้างมากซึ่งมีจำนวนเท่ากับสามในสี่ของเจ้าหนี้ที่ได้เข้าประชุมด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นเข้าประชุมแทน หากแม้ว่าเจ้าหนี้ลงมติแล้วแต่มิใช่มติพิเศษ ก็ถือว่าเจ้าหนี้ไม่ยอมรับการประนอมหนี้ แต่หากว่าเจ้าหนี้ลงมติเห็นชอบโดยผ่านมติพิเศษแล้ว มตินั้นจะยังไม่มีผลผูกพันเจ้าหนี้ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะดำเนินการเสนอต่อศาล เพื่อให้ศาลเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ตามมาตรา 46 มตินั้นจึงจะมีผลผูกพัน และลูกหนี้สามารถขอแก้ไขคำขอประนอมตามที่ยื่นไว้ตามมาตรา 45 ได้ ในเวลาประชุมเจ้าหนี้ หรือเวลาที่ศาลกำลังพิจารณาก็ได้ หากว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาลเห็นว่า การแก้ไขจะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้โดยทั่วไปแต่ลูกหนี้จะมาขอแก้ไขคำขอประนอมหนี้ที่เจ้าหนี้ไม่ยอมรับไม่ได้ เพราะหากเมื่อที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่ยอมรับคำขอประนอมหนี้ คำขอประนอมหนี้เดิมก็ตกไปย่อมไม่มีคำขอประนอมหนี้เดิมที่จะขอแก้ไขได้

การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายมีกระบวนการพิจารณา 2 ขั้นตอน กล่าวคือ

1. การพิจารณาคำขอประนอมหนี้ชั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

มาตรา 48 ได้บัญญัติว่า *ในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาคำขอประนอมหนี้ นั้นเจ้าหนี้ที่ไม่มาประชุมจะออกเสียงโดยทำเป็นหนังสือก็ได้ แต่ต้องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รับหนังสือนั้นก่อนวันประชุม ในกรณีเช่นนี้ให้ถือเสมือนหนึ่งว่าเจ้าหนี้นั้นได้มาประชุมและออกเสียงด้วยตนเอง*

วิธีการออกเสียงโดยยื่นเป็นหนังสือเป็นมาตรการที่จะเปิดโอกาสเจ้าหนี้ที่จะออกเสียงโดยมิต้องเข้าประชุม แต่การออกเสียงโดยทำเป็นหนังสือจะต้องกระทำก่อนที่จะมีการประชุมเจ้าหนี้เท่านั้น กรณีเช่นนี้จะถือว่าเจ้าหนี้มาประชุมและออกเสียงด้วยตนเอง แต่หากยื่นหนังสือภายหลังจากวันประชุมแล้วหนังสือและการออกเสียงนั้นจะไม่สามารถใช้ได้

ภายหลังที่เจ้าหนี้มีมติพิเศษเห็นชอบกับการประนอมหนี้ ลูกหนี้หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจขอให้ศาลสั่งว่าเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้หรือไม่ตามมาตรา 49

วรรคแรก ซึ่งได้บัญญัติว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ใดลงมติพิเศษยอมรับคำขอประนอมหนี้ของลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจขอต่อศาลให้สั่งว่าจะเห็นชอบด้วยหรือไม่

2. การพิจารณาคำขอประนอมหนี้ในชั้นศาล

ก่อนที่จะมีการพิจารณาคำขอประนอมหนี้ไม่น้อยกว่าสามวัน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่จะต้องรายงานต่อศาลเกี่ยวกับการประนอมหนี้ อันได้แก่กิจการทรัพย์สินกิจการของลูกหนี้ รวมไปถึงความประพฤติของลูกหนี้ ซึ่งในการรายงานนั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องชี้แจงให้ศาลทราบว่าลูกหนี้ขอประนอมหนี้อย่างไร มีมติที่ประชุมเจ้าหนี้อย่างไร เป็นต้น รวมไปถึงต้องรายงานว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปดำเนินกิจการของลูกหนี้อย่างไรด้วย อย่างไรก็ตาม ทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้อาจมีสิทธิคัดค้านรายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ได้ และศาลมีหน้าที่จะต้องไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผยด้วย

ตามมาตรา 52 วรรคสอง ได้ทำการบัญญัติไว้ว่า เจ้าหนี้ที่ไต่สวนคำขอรับชำระหนี้แล้วมีอำนาจคัดค้านต่อศาลได้ ถึงแม้จะไต่สวนออกเสียงลงมติยอมรับไว้ในที่ประชุมเจ้าหนี้ก็ตาม เจ้าหนี้ที่จะขอคัดค้านคำขอประนอมหนี้ในชั้นศาลนั้นอาจจะเป็นเจ้าหนี้ที่ได้ออกมติเห็นชอบด้วยคำขอประนอมหนี้มาก่อนแล้วก็ได้ โดยที่ศาลเห็นว่าจำเป็นศาลก็จะมีคำขอให้ไต่สวนคำคัดค้านของเจ้าหนี้ก็ได้ อย่างไรก็ตาม ศาลมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวที่จะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบต่อการประนอมหนี้ของลูกหนี้ ซึ่งเมื่อศาลมีคำสั่งออกมาแล้ว เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ก็สามารถที่จะอุทธรณ์ฎีกาต่อไปได้

ตามมาตรา 53 นั้นได้บัญญัติถึงข้อจำกัดของศาลในการออกคำสั่งเกี่ยวกับการประนอมหนี้ดังต่อไปนี้

1. คำขอประนอมหนี้ไม่มีข้อความให้ใช้หนี้ก่อนหลังตามลำดับตามมาตรา 130 ว่าด้วยการแบ่งทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย

ต่อมาเมื่อศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้แล้ว มาตรา 55 ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ต้องโฆษณาในราชกิจจานุเบกษา หนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่า 1 ฉบับตามที่ศาลเห็นชอบ

2.1.5.3 ผลของคำสั่งเห็นชอบกับคำขอประนอมหนี้

เมื่อการประนอมหนี้ได้รั้บมติเสียงข้างมากจากการประชุมเจ้าหนี้และศาลเห็นชอบแล้ว คำขอประนอมหนี้ก็มีผลผูกพันเจ้าหนี้ในการจะชำระหนี้ได้ โดยที่เจ้าหนี้ต่าง ๆ ในมูลหนี้ อาจขอรับชำระหนี้ได้ โดยที่การจะขอยื่นรับชำระหนี้ นั้น ไม่ว่าเจ้าหนี้จะไต่สวนคำขอรับชำระหนี้เข้ามา

ในคดีล้มละลายหรือไม่ จะต้องผูกมัดโดยคำสั่งเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ของศาล ในส่วนของเจ้าหนี้ที่มีได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้มานั้นจะไม่มีสิทธิได้รับชำระหนี้

ผลของคำสั่งเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้จะทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้โดยสิ้นเชิง โดยลูกหนี้จะรับผิดชอบเพียงหนี้ที่ปรากฏอยู่ในคำขอประนอมหนี้เท่านั้น อีกทั้งเจ้าหนี้จะฟ้องให้ลูกหนี้รับผิดชอบในหนี้ซึ่งเจ้าหนี้อาจจะขอรับชำระหนี้ได้ในภายหลังไม่ได้อีกด้วย

2.1.5.4 ผลของการประนอมหนี้

เมื่อการประนอมหนี้เป็นผลสำเร็จ ลูกหนี้จะมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของตนเองได้อย่างเดิม

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามที่ระบุในคำขอประนอมหนี้หรือมีอำนาจขายทอดตลาดทรัพย์สินประกันตามข้อตกลงในการประนอมหนี้ รวมถึงกิจการบางอย่างที่ระบุไว้ในคำขอประนอมหนี้เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

ลูกหนี้จะมีหน้าที่ชำระหนี้ตามข้อประนอมหนี้ที่ให้ไว้กับเจ้าหนี้ซึ่ง ศาลเห็นชอบด้วยแล้วเท่านั้น ในกรณีที่เจ้าหนี้ที่มีได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ สิทธิเรียกร้องในหนี้ของเจ้าหนี้รายนั้นก็ป็นอันหมดไป หากแต่การขอประนอมหนี้มิใช่การปลดหนี้ จึงไม่มีผลไปถึงลูกหนี้คนอื่นในคดีอื่นที่เป็นลูกหนี้ร่วมกันด้วยตามคำพิพากษาฎีกาที่ 635/2522 อันได้แก่

ก. หนี้ส่วนของลูกหนี้

ข. ผู้ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้

ค. ผู้ค้ำประกันของลูกหนี้

แต่อย่างไรก็ดี การประนอมหนี้จะไม่มีผลผูกมัดเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดในเรื่องหนี้ซึ่งตามพระราชบัญญัติลูกหนี้ไม่อาจหลุดพ้น (Release) โดยคำสั่งปลดจากล้มละลายได้ เว้นแต่เจ้าหนี้คนนั้นได้ยินยอมด้วยในการประนอมหนี้ กล่าวคือหนี้ที่ลูกหนี้ไม่อาจหลุดพ้นโดยคำสั่งปลดจากล้มละลายในการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายลูกหนี้ก็ไม่หลุดพ้นจากหนี้เหล่านี้เช่นกัน เว้นแต่เจ้าหนี้รายนั้นจะได้ยินยอมคือลงมติยอมรับคำขอประนอมหนี้นั่นเอง ตามมาตรา 56 อีกทั้งยังมีข้อยกเว้นตามมาตรา 77 ว่าการประนอมหนี้้นั้นไม่สามารถใช้ยันกับหนี้ได้สองประเภท คือ (1) หนี้ภาษีอากรและ (2) หนี้ที่เกิดขึ้นจากการทุจริตหรือฉ้อโกงของลูกหนี้ หรือหนี้ที่ลูกหนี้มีส่วนร่วมในการทุจริตฉ้อโกง เว้นแต่เจ้าหนี้สองประเภทนี้จะได้ลงมติเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ของลูกหนี้ด้วยเท่านั้น

2.1.5.5 การยกเลิกการประนอมหนี้

เหตุแห่งการยกเลิกการประนอมหนี้มีดังต่อไปนี้

มาตรา 60 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติเกี่ยวกับการยกเลิกการประนอมหนี้ไว้ว่า ลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามที่ตกลงไว้ในการประนอมหนี้ก็ดี หรือปรากฏแก่ศาลโดยมีพยานหลักฐานว่าการประนอมหนี้นั้นไม่อาจดำเนินไปได้โดยปราศจากอัยุติธรรมหรือจะเป็นการเินษาเกินสมควรก็ดี หรือการที่ศาลได้มีคำสั่งเห็นชอบด้วยนั้นเป็นเพราะถูกหลอกลวงทุจริตก็ดี เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานหรือเจ้าหนี้คนใดมีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจยกเลิกการประนอมหนี้และพิพากษาให้ลูกหนี้อล้มละลาย แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงการใดที่ได้กระทำไปแล้วตามขอประนอมหนี้

1. ลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามที่ตกลงกันไว้ในการประนอมหนี้
2. ปรากฏแก่ศาลโดยมีพยานหลักฐานว่าการประนอมหนี้ไม่อาจดำเนินไปได้โดยปราศจากอัยุติธรรม
3. ปรากฏแก่ศาลโดยมีพยานหลักฐานว่าการประนอมหนี้จะเป็นการเินษาเกินสมควร
4. ปรากฏแก่ศาลโดยมีพยานหลักฐานว่าการประนอมหนี้เกิดขึ้นโดยการทุจริตต่อศาล

เมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกการประนอมหนี้ของลูกหนี้แล้ว ศาลจะต้องพิพากษาให้ลูกหนี้อล้มละลายอีกครั้งหนึ่ง ในชั้นนี้ศาลจะกลับไปพิพากษาเอาเหตุที่ไม่ควรพิพากษาให้จำเลยล้มละลายมพิพากษายกฟ้องไม่ได้

2.1.5.6 ผลแห่งการยกเลิกการประนอมหนี้

ประการที่หนึ่ง ลูกหนี้จะต้องกลับไปชำระหนี้ตามมูลหนี้เดิมของเจ้าหนี้ ลูกหนี้จะมีสามารถใช้ประโยชน์จากมาตรา 56 ไม่ได้ เจ้าหนี้จะมีสิทธิเรียกร้องหนี้ได้เต็มจำนวน

ประการที่สอง การประนอมหนี้ไม่กระทบถึงการใดที่ได้ทำไปแล้วตามขอประนอมหนี้

ประการที่สาม ผู้ค้ำประกันการประนอมหนี้จะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในการชำระหนี้ตามคำขอประนอมหนี้ในส่วนที่ยังค้างอยู่

ประการที่สี่ คำสั่งที่ศาลยกเลิกการประนอมหนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์ของการกระทำใด ๆ ที่กระทำไปตามขอประนอมหนี้ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง

2.2 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายฟื้นฟูกิจการ

สภาวะล้มละลายนั้นเกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ซึ่งเมื่อลูกหนี้ประสบปัญหาทางการเงิน ลูกหนี้มีทางเลือกที่จะฟื้นฟูกิจการในศาล ซึ่งลูกหนี้สามารถปรับโครงสร้างการชำระหนี้นอกศาล ซึ่งกระบวนการนี้ลูกหนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหนี้ทุกราย และลูกหนี้สามารถถูกฟ้องบังคับชำระหนี้ได้ทุกเมื่อเนื่องจากไม่มีสถานะ Automatic Stay หรือสถานะพักบังคับการชำระหนี้ หรือลูกหนี้สามารถเข้าสู่การฟื้นฟูกิจการในศาลล้มละลาย อันจะต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหนี้ส่วนใหญ่ และลูกหนี้จะเข้าสู่สถานะ Automatic Stay หรือสถานะพักการชำระหนี้ ซึ่งการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาองค์กรทางธุรกิจไว้ เพื่อให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินการต่อไปได้ และเพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้อย่างเท่าเทียมกัน การฟื้นฟูกิจการจึงเป็นการทำเพื่อประโยชน์แก่ลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลาย ดังนั้นการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการโดยผู้ร้องขอฟื้นฟูกิจการนั้น จึงถือว่าเป็นการกระทำแทนบุคคลอื่นด้วย

2.2.1 หลักการพื้นฐานของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ

เมื่อลูกหนี้ขาดสภาพคล่องในการชำระหนี้และลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายรายนั้น อาจเกิดปัญหาว่า เจ้าหนี้บางรายอาจได้รับชำระหนี้น้อยกว่าที่ควรจะเป็นหรือบางรายอาจไม่ได้รับชำระหนี้เลย อาจทำให้เจ้าหนี้ต้องได้รับภาระมากกว่าที่ควรจะเป็น และอาจเกิดผลกระทบเป็นลูกโซ่ทางเศรษฐกิจตามมา กฎหมายฟื้นฟูกิจการนั้นมีแนวคิดเพื่อที่จะให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสในการชำระหนี้และฟื้นฟูสถานะทางการเงินของตนเองขึ้นใหม่ภายใต้ความเห็นชอบของเจ้าหนี้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักๆสองประการ ได้แก่ (1) เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและได้รับชำระหนี้โดยเท่าเทียมกัน (2) เพื่อให้ลูกหนี้ที่สุจริตได้มีโอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่ หรือที่เรียกกันว่า Fresh Start แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายฟื้นฟูกิจการเป็นเพียงมาตรการที่เป็นปัจจัยเอื้อให้เกิดการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เท่านั้น ไม่ได้หมายความว่าลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการจะต้องประสบความสำเร็จในทุกกรณี ซึ่งหากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ ลูกหนี้ก็จะต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลายเพื่อการแบ่งชำระหนี้ต่อไป

เมื่อลูกหนี้ประสบสภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว หากเจ้าหนี้ทุกรายทำการฟ้องบังคับลูกหนี้ เช่นคดีแพ่งสามัญ หรือปล่อยให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้บางรายหรือเท่าที่ลูกหนี้พอใจแล้ว เจ้าหนี้รายอื่นอาจจะไม่ได้รับชำระหนี้หรืออาจไม่ได้รับชำระหนี้เท่าที่ควร ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม ดังนั้นกฎหมายล้มละลายจึงถูกตราขึ้นเพื่อให้เจ้าหนี้หลายรายสามารถฟ้องลูกหนี้ร่วมกันเพื่อบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ได้ โดยการแบ่งชำระหนี้เป็นไปตามสัดส่วนของเจ้าหนี้ ทำให้เจ้าหนี้หลายรายนั้นได้รับความยุติธรรมสูงสุด

เท่าที่จะเป็นไปได้ และเพื่อให้ลูกหนี้สุจริตสามารถฟื้นฟูกิจการของตนเองและสามารถเริ่มต้นใหม่ได้ (Fresh Start) การยื่นคำร้องขอให้มีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ยื่นได้ทั้งในกรณีที่ลูกหนี้ถูกฟ้องให้ล้มละลายแล้ว และก่อนที่จะมีการฟ้องให้ล้มละลายก็ได้

2.2.2 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการสำหรับลูกหนี้ทั่วไป

ลูกหนี้ซึ่งประสงค์จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลายนั้น จะต้องมีความสมบัติดังต่อไปนี้

คุณสมบัติของลูกหนี้

ลูกหนี้มีความสมบัติเข้าตามมาตรา 90/3 และไม่ต้องห้ามตามมาตรา 90/5 กล่าวคือ

- (1) ลูกหนี้มีหนี้สินส่วนตัว และเป็นเจ้าหนี้ (ไม่ว่าจะคนเดียวหรือหลายคน) และลูกหนี้มีหนี้เป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม
- (2) มีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้
- (3) ลูกหนี้ยังไม่มีคำสั่งของศาลให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและลูกหนี้ยังไม่ได้ถูกเพิกถอนทะเบียนนิติบุคคลตามมาตรา 90/5

ช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการในกรณีนี้หมายถึง ธุรกิจของลูกหนี้ยังมีศักยภาพในการดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยตามฎีกาที่ 1933/2548 ได้อธิบายเกี่ยวกับช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการไว้ดังนี้ การฟื้นฟูกิจการนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กิจการของลูกหนี้ซึ่งประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราวได้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการหรือปรับโครงสร้างหนี้ เพื่อให้กิจการของลูกหนี้กลับคืนสู่สภาพที่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ เมื่อลูกหนี้มีได้ประกอบกิจการใด ๆ แล้ว กรณีจึงไม่มีเหตุสมควรและช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ

ผู้ที่สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้ จะต้องเป็นผู้ยื่นคำร้องโดยสุจริตตามมาตรา 90/10 โดยต้องเป็นบุคคลตามมาตรา 90/4 กล่าวคือเมื่อลูกหนี้มีหนี้สินส่วนตัวและเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตามมาตรา 90/4 อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้ และมาตรา 90/4 ก็ได้วางหลักเกี่ยวกับบุคคลซึ่งมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาลให้ฟื้นฟูกิจการ ได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

- (1) เจ้าหนี้ซึ่งอาจเป็นคนเดียวหรือหลายคนรวมกันและมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท

เจ้าหนี้ในกรณีนี้หมายความว่ารวมได้ถึงทั้งเจ้าหนี้มีประกันและเจ้าหนี้ไม่มีประกันซึ่งอาจเป็นเจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันและมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท

(2) ลูกหนี้ซึ่งมีลักษณะตามมาตรา 90/3

ลูกหนี้ซึ่งมีลักษณะตามมาตรา 90/3 หมายถึง ลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งจะพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน โดยที่ศาลจะต้องพิจารณาถึงสถานะทางการเงินของลูกหนี้โดยอาศัยพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาว่าลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินหรือไม่

นอกเหนือไปจากนี้ลูกหนี้จะต้องเป็นลูกหนี้ของเจ้าหนี้ไม่ว่าจะเป็นคนเดียวหรือหลายคนรวมกัน ซึ่งมีหนี้เป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนหนี้ขั้นต่ำของลูกหนี้ที่จะเป็นเงื่อนไขในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้ และลูกหนี้มีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ ไม่ว่าจะกรณีใดที่ลูกหนี้มีหนี้สินเพิ่มขึ้นจำนวนมากอันเนื่องมาจากการปรับค่าเงินหรือการลอยตัวของเงินบาท เป็นต้น

(3) ธนาคารแห่งประเทศไทย ในกรณีที่ลูกหนี้ตามมาตรา 90/3 เป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

(4) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในกรณีที่ลูกหนี้ตามมาตรา 90/3 เป็นบริษัทหลักทรัพย์

(5) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ในกรณีที่ลูกหนี้ตามมาตรา 90/3 เป็นบริษัทประกันวินาศภัยหรือบริษัทประกันชีวิต

(6) หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการประกอบกิจการของลูกหนี้ตามมาตรา 90/3 ซึ่งเป็นนิติบุคคล หน่วยงานของรัฐและลูกหนี้ดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เจ้าหนี้ของลูกหนี้ตาม (3) (4) (5) หรือ (6) หรือลูกหนี้นั่นเองจะยื่นคำร้องขอตามมาตรา 90/3 ด้วยตนเองได้ เมื่อได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรมการประกันภัย หรือหน่วยงานของรัฐตาม (6) แล้วแต่กรณี

โดยคำร้องขอของบุคคลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการ จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขในมาตรา 90/6 ดังนี้

(1) ความมีหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้

- (2) รายชื่อและที่อยู่ของเจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนที่ถูกหนี้เป็นหนี้อยู่รวมกัน เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท
- (3) เหตุอันสมควรและช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ
- (4) ชื่อและคุณสมบัติของผู้ทำแผน
- (5) หนังสือยินยอมของผู้ทำแผน

ผู้ทำแผนอาจเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล คณะบุคคล เจ้าหนี้ หรือผู้บริหารของลูกหนี้ก็ได้

ถ้าเจ้าหนี้เป็นผู้ร้องขอ จะต้องแนบรายชื่อและที่อยู่ของเจ้าหนี้อื่นเท่าที่ทราบมาพร้อมคำร้องขอ

ถ้าลูกหนี้เป็นผู้ร้องขอ จะต้องแนบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้งหมดที่มีอยู่ รายชื่อและที่อยู่โดยชัดแจ้งของเจ้าหนี้ทั้งหลายมาพร้อมคำร้องขอ

2.3.3 สภาวะหยุดพักการชำระหนี้โดยผลกฎหมาย (Automatic Stay)

สภาวะ Automatic Stay หมายถึง สภาวะหยุดพักบังคับชำระหนี้โดยผลของกฎหมาย ซึ่งลูกหนี้จะได้รับความคุ้มครองจากการถูกบังคับชำระหนี้ในทางแพ่ง อีกทั้งตัวลูกหนี้เองก็ถูกห้ามจากการชำระหนี้หรือก่อหนี้ใดๆเพิ่มเติม นอกเหนือไปจากการดำเนินกิจการตามปกติ ลูกหนี้สามารถจัดการปรับโครงสร้างหนี้ของตนเองเพื่อให้สามารถทำการชำระหนี้ได้โดยเร็ว อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เจ้าหนี้ได้กระทำมาแล้วก่อนที่จะเข้าสู่สภาวะพักการชำระหนี้หากกว่าทำมาแล้วแต่ยังไม่แล้วเสร็จก็จะถือว่าอยู่ในข่ายของสภาวะพักการชำระหนี้เช่นกัน

วัตถุประสงค์และประโยชน์ของสภาวะการพักชำระหนี้ มีอยู่หลายประการ ได้แก่³

(1) การสงวนและรักษาทรัพย์สินของลูกหนี้เอาไว้เพื่อให้ลูกหนี้ยังสามารถใช้ในการประกอบธุรกิจได้ต่อไป และรวบรวมไปจัดสรรชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการแทนที่จะปล่อย

³ อนุรักษ์ นิยมเวช, “การฟื้นฟูกิจการภายใต้พระราชบัญญัติล้มละลาย,” วารสารจลนิต, ฉบับที่

ให้เจ้าหน้าที่ไปฟ้องร้องบังคับคดีกันเอาเองซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อถึงการประกอบธุรกิจของลูกหนี้และก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างเจ้าหนี้

(2) ให้โอกาสและระยะเวลาช่วงหนึ่งแก่ลูกหนี้ในการพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาของกิจการ ตลอดจนการเจรจาหาทางออกร่วมกับเจ้าหนี้โดยไม่ต้องวิตกกังวลว่าจะถูกเจ้าหนี้ฟ้องร้องบังคับเพื่อชำระหนี้

(3) การบรรเทาภาวะวิกฤตทางการเงินเป็นการชั่วคราว เพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้

(4) ให้เจ้าหนี้และลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายภายใต้สถานการณ์พักชำระหนี้

สถานะพักชำระหนี้จะเริ่มขึ้นในวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณา ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถานะพักชำระหนี้จะเกิดขึ้นทันทีโดยที่ยังไม่จำเป็นต้องมีการประกาศโฆษณาแจ้งคำสั่ง เพียงแต่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เท่านั้น สถานะพักชำระหนี้ก็เกิดขึ้นแล้วโดยฉับพลันทันที

รายการในการให้ความคุ้มครอง ตามมาตรา 90/12 มีดังต่อไปนี้

(1) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

(2) ห้ามมิให้นายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิกหรือจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ และห้ามมิให้นิติบุคคลนั้นเลิกกันโดยประการอื่น

(3) ห้ามมิให้ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรมการประกันภัย หรือหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 90/4 (6) แลวแต่กรณี สั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้ หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ เว้นแต่ จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ

(4) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอขอพิพาทที่ลูกหนี้อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายใ้โอนญาโตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้ันเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอขอพิพาทใ้โอนญาโตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(5) ห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ ถ้ามูลแห่งหนี้ตามคำพิพากษานั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน ในกรณีที่ได้นำดำเนินการบังคับคดีไว้ก่อน

แล้วให้ศาลงดการบังคับคดีนั้นไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือการบังคับคดีได้สำเร็จบริบูรณ์แล้วก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะทราบว่าได้มีการยื่นคำร้อง ขอหรือการบังคับคดีตามคำพิพากษาให้ลูกหนี้สงบทรัพย์เฉพาะสิ่งเสร็จก่อนวันดังกล่าวนั้น

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นของเสียหาย หรือถาหนวงษาไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินสวนแห่งคาของทรัพย์สินนั้น ให้เจ้าพนักงานบังคับ คดีขายได้ โดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควรแล้วให้กักเงินไว้ ถาสาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมอบเงินนั้นแกผู้บริหารแผนนำไปใช้จ่ายได้ ถาสาลมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้พนักงการหรือยกเลิกการพนักงการ ก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา แต่ถาสาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดและยังเหลือเงินอยู่ ให้สงบมอบให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อไป

(6) ห้ามมิให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ

(7) ห้ามมิให้เจ้าหนี้ซึ่งบังคับชำระหนี้ได้เองตามกฎหมาย ยึดทรัพย์สินหรือขายทรัพย์สินของลูกหนี้

(8) ห้ามมิให้เจ้าของทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขาย หรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่สิ้นกำหนดเวลาที่ติดต่อกันไว้ ติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์ดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือของบุคคลอื่นที่อาศัยสิทธิของลูกหนี้ รวมตลอดจฟองรองบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาดังกล่าว ถามีการฟ้องคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้พนักงการ ลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราว แลแต่กรณี ผิดนัดไม่ชำระคาเช่าซื้อ ราคา คาตอบแทนการไซทรัพย์ หรือคาเช่าตามสัญญาสองคราวติดต่อกันหรือกระทำผิดสัญญาในขอที่เป็นสาระสำคัญ

(9) ห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย กระจาย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ กอหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการคาตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(10) คำสั่งตามวิธีการชั่วคราวของศาลที่ให้ยึด อายัด ห้ามจำหน่าย กระจาย โอน ทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราว ซึ่งมีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อ

พิจารณานั้น ใตศาลที่รับคำร้องขอมีอำนาจสั่งให้ระงับผลบังคับไว้ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างหนึ่ง อย่างไม่ตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ถาตอมาศาลนั้นมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ พนฟูกิจการหรือยกเลิกการพนฟูกิจการ ก็ให้มีคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวหรือคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ ลูกหนี้ชั่วคราวดังกล่าวตามที่เห็นสมควรต่อไป

(11) ห้ามมิให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ทงดให้ บริการแก่ลูกหนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ หรือหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้พนฟู กิจการลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผน ชั่วคราวแล้วแต่กรณีไม่ชำระค่าบริการที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้พนฟูกิจการสองคราวติดต่อกัน

2.5 กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Reorganization for Small and Medium Enterprises)

ในพระราชบัญญัติล้มละลายที่ผ่านมา นั้น หากพิจารณาให้ดีจะเห็นได้ว่า ยังมีบทบัญญัติ หลายประการที่ยังไม่ครอบคลุมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของลูกหนี้ที่เป็น ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งประสบปัญหาทางการเงิน ซึ่งมีทั้งลูกหนี้บุคคลธรรมดา คณะ บุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัด โดยพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 ซึ่งได้รับการแก้ไขนั้น มีวัตถุประสงค์ที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดย มุ่งแก้ไขเพื่อให้ลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่ตกเป็นบุคคลล้มละลายทั้งที่กิจการของ ลูกหนี้สามารถที่จะดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยจะมุ่งเน้นในการเอื้อประโยชน์ต่อลูกหนี้กิจการขนาดเล็ก ธุรกิจที่ไม่ยุ่งยาก มีข้อจำกัดด้วยขนาดและทุน ประเภทกิจการที่ต้องการความรวดเร็วและรัดกุม และ ประหยัดค่าใช้จ่าย รวมถึงใช้เวลาในการฟื้นฟูกิจการไม่มากนัก และทำการลดคุณสมบัติทางการเงินของ การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ โดยกำหนดสถานะของลูกหนี้จากสถานะ “มีหนี้สินล้นพ้นตัว” เป็น “ไม่สามารถชำระหนี้ได้” โดยอาศัยข้อสันนิษฐานตามกฎหมายเป็นข้อพิจารณา

โดยที่พระราชบัญญัติล้มละลายพุทธศักราช 2483 หมวด 3/1 เป็นเรื่องของการฟื้นฟูกิจการ ของลูกหนี้ ซึ่งได้กำหนดค่านิยามของลูกหนี้ไว้เพียงแค่บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง อีกทั้งยังได้กำหนดเงื่อนไขในการเข้ากระบวนการฟื้นฟูกิจการว่า จะต้องมืหนี้สินไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวนี้ทำให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นธุรกิจขนาดเล็กหรือ

ลูกหนี้บุคคลธรรมดาไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว กฎหมายพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 นั้นมีมาตรการดังต่อไปนี้⁴

1. กำหนดกลุ่มเป้าหมายของลูกหนี้ที่เป็นรัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมไปถึงลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาทางการเงินอันเนื่องมาจากการดำเนินกิจการสามารถที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้เป็นการเฉพาะ โดยให้ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการและจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการดังกล่าวมาพร้อมกันในการยื่นคำร้องขอต่อศาล

2. กำหนดคุณสมบัติให้ลูกหนี้ที่อยู่ในสถานะ “ไม่สามารถชำระหนี้ได้” แทนที่คุณสมบัติของการมีหนี้สินล้นพ้นตัวในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งศาลได้ให้ความหมายของการมีหนี้สินล้นพ้นตัวไว้ว่า “ลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้” ซึ่งไม่มีนิยามกำหนดไว้ชัดเจนในพระราชบัญญัติล้มละลาย ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาในการพิสูจน์สถานะดังกล่าวในศาล อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้ โดยมีการกำหนดนิยามของคำว่า “ไม่สามารถชำระหนี้ได้” ให้มีลักษณะที่เป็นภาวะวิสัย (objective) เพื่อให้มีลักษณะในการคุ้มครองลูกหนี้มากขึ้น และกำหนดบทสันนิษฐานที่ถือว่าลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะชำระหนี้ได้เพื่ออำนวยความสะดวกของศาล

3. กำหนดจำนวนหนี้สินที่เหมาะสมในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ซึ่งเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้ครอบคลุมจำนวนหนี้ของลูกหนี้ และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อลูกหนี้อย่างสูงสุด ทั้งนี้ ได้กำหนดการจำกัดการเข้าสู่กระบวนการด้วยจำนวนหนี้ไม่น้อยกว่าสามล้านบาทสำหรับลูกหนี้ที่มีได้เป็นบริษัทจำกัด โดยพิจารณาจากจำนวนหนี้ของผู้ประกอบกิจการนิติบุคคลสำหรับกิจการขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนเฉลี่ยร้อยละ 40 ของผู้ประกอบการ และกิจการขนาดกลางมีจำนวนเฉลี่ยร้อยละ 70 ของผู้ประกอบการ และลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัด ซึ่งจำกัดโดยจำนวนหนี้ไม่น้อยกว่าสามล้านบาทแต่ไม่มากกว่าสิบล้านบาท หากเกินกว่าจำนวนดังกล่าว ลูกหนี้ประเภทนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามหมวด 3/1 ได้

4. นำหลักการกระบวนการฟื้นฟูกิจการแบบเร่งรัดหรือ Prepackaged plan Bankruptcy ของประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้เป็นหลักการสำคัญในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ โดยมุ่งเน้นให้ลูกหนี้เป็นฝ่ายผู้จัดทำแผนซึ่งมีสาระสำคัญในการชำระหนี้ของเจ้าหนี้ ซึ่งต้องมีการแสดงรายละเอียดของมูลหนี้และจำนวนที่ต้องชำระของลูกหนี้ทั้งหลาย รวมถึงเหตุอันสมควรและช่องทางที่จะ

⁴ เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2559 วันพฤหัสบดีที่ 21 มกราคม 2559 น.2-22.

ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าลูกหนี้อยู่มทราบสถานะทางการเงินของตนเป็นอย่างดี ซึ่งกระบวนการฟื้นฟูกิจการจะมีมาตรการทางกฎหมายในการพักชำระหนี้เอื้อประโยชน์ให้แก่ลูกหนี้ ตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้พิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาตามแผน มีผลทำให้ลูกหนี้ไม่เข้าสู่สภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว โดยมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

(1) เปิดโอกาสให้ลูกหนี้ดำเนินการชำระหนี้ให้เป็นไปตามแผนภายในสามปีเพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ระยะเวลาในการดำเนินการเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเหมาะสมกับกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ไม่มีคามยุ่งยากซับซ้อนมากนัก อีกทั้งกำหนดระยะเวลาดังกล่าวไม่สามารถขยายได้เพื่อที่จะได้สร้างความมั่นใจแก่เจ้าหนี้ว่าจะสามารถได้รับชำระหนี้ได้ในเวลาต่อมา

(2) การให้ความเห็นชอบจากเจ้าหนี้ในจำนวนหนี้ไม่น้อยกว่าสองในสามของหนี้ทั้งหมดสำหรับแผนฟื้นฟูกิจการดังกล่าว โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 1126 (c) (d) US Bankruptcy code ที่เข้มงวดของเจ้าหนี้ฝ่ายข้างมากและมีจำนวนหนี้เท่ากับสองในสามแห่งจำนวนหนี้ทั้งหมดของเจ้าหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ง่ายขึ้นเพราะลูกหนี้เป็นผู้แสดงตัวเองและเพิ่มอำนาจต่อรองให้แก่ลูกหนี้ในการเจรจาจากเจ้าหนี้ และก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ เพื่อให้มีความเป็นไปได้ตามแผนฟื้นฟูกิจการดังกล่าว โดยลูกหนี้ หรือเจ้าหนี้ ในฐานะผู้ร้องขอจะต้องยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการและจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการและจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการดังกล่าวมาพร้อมกันในการยื่นคำร้องขอต่อศาลเป็นเงื่อนไขที่สำคัญ

5. กระบวนการฟื้นฟูกิจการมีลักษณะแบบเร่งรัด สามารถลดขั้นตอนกระบวนการฟื้นฟูกิจการบางส่วนที่ไม่จำเป็นไปได้ เพื่อให้ทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ใช้ระยะเวลาในกระบวนการที่รวดเร็วมากขึ้น กระบวนการพิจารณาในชั้นศาลจะดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ช่วยลดปริมาณคดีที่ค้างอยู่ในศาล ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย รวมถึงช่วยให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากปัญหาได้อย่างทันท่วงที

หลักการที่ได้มีการเพิ่มพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 มีดังต่อไปนี้

1. เพิ่มบทนิยามเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอและการให้ฟื้นฟูกิจการ
3. เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน
4. เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ
5. เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้

6. เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิกถอนนิติกรรมที่ได้ทำลงไปแล้ว
7. เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการภายหลังศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน
8. เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการยกคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ การยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน และการยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ
9. เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการชำระหนี้เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด
10. เพิ่มบทกำหนดโทษว่าด้วยกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2.5.1 สารสำคัญของพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2559

สารสำคัญของพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 นั้นมีรายละเอียดรวมถึงรายละเอียดของลูกหนี้และเจ้าหนี้ ขั้นตอนต่างของการยื่นคำร้อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.5.1.1 ลูกหนี้

มาตรา 90/91 ได้บัญญัติไว้ว่า ลูกหนี้ หมายความว่า ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งประกอบธุรกิจที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือที่จดทะเบียนกับหน่วยงานอื่นของรัฐ

มาตรานี้ได้กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลหรือนิติบุคคลที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ SME ได้ดังต่อไปนี้

1. เป็นบุคคล ดังต่อไปนี้

บุคคลธรรมดา

คณะบุคคล

ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

บริษัทจำกัด

นิติบุคคลตามกฎหมาย

2. ประกอบธุรกิจขนาดกลางหรือขนาดเล็ก

3. ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

2.5.1.2 เงื่อนไขในการร้องขอตามมาตรา 90/91

มาตรา 90/91 ได้วางหลักว่า “ลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้” ซึ่งแตกต่างจากคำว่า “หนี้สินล้นพ้นตัว” ตามหมวด 3/1 ซึ่งมาตรานี้ได้วางหลักไว้เพียงแต่ลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้ และหนี้้นั้นเกิดจากการดำเนินกิจการเท่านั้น (ไม่รวมถึงหนี้ที่เกิดจากการค้ำประกันธุรกิจใด) ซึ่งแยกตามประเภทของหนี้สินได้ กล่าวคือ กรณีบุคคลธรรมดา มีหนี้เป็นจำนวนแน่นอนมากกว่าสองล้านบาท คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด นิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เป็นหนี้ซึ่งมีจำนวนแน่นอนเป็นจำนวนมากกว่าสามล้านบาท บริษัทจำกัด มีหนี้มากกว่าสามล้านบาท แต่ไม่ถึงสิบล้านบาท และมีเหตุอันควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ โดยที่ฎีกาที่ 1933/2458 ได้กล่าวถึงช่องทางในการฟื้นฟูกิจการไว้ว่า การฟื้นฟูกิจการนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กิจการของลูกหนี้ซึ่งประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราวได้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการหรือปรับโครงสร้างหนี้ เพื่อให้กิจการของลูกหนี้กลับคืนสู่สภาพที่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ เมื่อลูกหนี้มีได้ประกอบกิจการใด ๆ แล้ว กรณีจึงไม่มีเหตุอันสมควรและช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ

2.5.1.3 บุคคลที่มีสิทธิร้องขอ

ตามมาตรา 90/93 บุคคลที่มีสิทธิร้องขอสามารถเป็นได้ทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้

2.5.1.4 กระบวนการก่อนยื่นคำร้องขอ

ลูกหนี้และเจ้าหนี้สามารถเป็นผู้ดำเนินการประชุม เนื่องจากเป้าหมายของการฟื้นฟูกิจการในหมวดนี้คือเพื่อให้เจ้าหนี้และลูกหนี้สามารถตกลงกันได้โดยมีการนำหลัก Prepackaged Plan เข้ามาใช้ ดังนั้นเจ้าหนี้และลูกหนี้จึงสามารถนัดประชุมกันตัวเอง โดยลูกหนี้จะนัดประชุมทั้งเจ้าหนี้รายใหญ่และเจ้าหนี้รายอื่น ๆ โดยลูกหนี้จะต้องบอกกล่าวล่วงหน้าแก่เจ้าหนี้โดยมีระยะเวลาพอเหมาะกะกับขนาดกิจการ และเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ให้เหมาะสมเพื่อง่ายแก่การตัดสินใจของเจ้าหนี้ทุกราย และการมติเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการจะต้องมีมากกว่าสองในสามของจำนวนหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้ตามมาตรา 90/95 วรรคท้าย

อย่างไรก็ดีหากเป็นกรณีดังต่อไปนี้ จะถือว่าเป็นกรณีที่ไม่อาจยื่นคำร้องขอได้

มาตรา 90/94 บุคคลตามมาตรา 90/93 จะยื่นคำร้องขอให้มีการฟื้นฟูพิกิจการ และเห็นชอบด้วยแผนของลูกหนี้ไม่ได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด
 (2) ศาลหรือนายทะเบียนได้มีคำสั่งให้เลิกหรือเพิกถอนทะเบียนนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ หรือ มีการจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลนั้น หรือนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ต้องเลิกกันด้วยเหตุอื่น ทั้งนี้ ไม่ว่าการชำระบัญชี ของนิติบุคคลดังกล่าวจะเสร็จแล้วหรือไม่

(3) ศาลได้เคยมีคำสั่งยกคำร้องขอ ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูพิกิจการและเห็นชอบด้วยแผน หรือยกเลิก การฟื้นฟูพิกิจการของลูกหนี้ ตามความในหมวดนี้ ภายในระยะเวลาหกเดือนก่อนยื่นคำร้องขอ

ลูกหนี้

1. ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด
2. ศาลหรือนายทะเบียนได้มีคำสั่งให้เลิกหรือเพิกถอนทะเบียนนิติบุคคลที่เป็น

- มีการจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลนั้น
- นิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ต้องเลิกกันด้วยเหตุอื่น

3. ศาลได้เคยมีคำสั่งยกคำร้องขอ ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูพิกิจการและเห็นชอบด้วยแผน หรือยกเลิก การฟื้นฟูพิกิจการของลูกหนี้ ตามความในหมวดนี้ ภายในระยะเวลาหกเดือนก่อนยื่นคำร้องขอ

อย่างไรก็ดี ภายในระยะเวลาหกเดือนนี้ เจ้าหนี้สามารถไปฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้

2.5.1.5 คำร้องขอให้ฟื้นฟูพิกิจการและเห็นชอบด้วยแผน

มาตรา 90/95 ได้บัญญัติว่า คำร้องขอของบุคคลตามมาตรา 90/93 เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูพิกิจการ และเห็นชอบด้วยแผน จะต้องแสดงโดยชัดแจ้งถึง

(1) การที่ลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้
 (2) รายชื่อและที่อยู่ของเจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนซึ่งลูกหนี้เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการ และมีจำนวนหนี้แน่นอนตามมาตรา 90/92 วรรคหนึ่ง รวมทั้งรายชื่อและที่อยู่ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย

(3) เหตุอันสมควรและช่องทางที่จะฟื้นฟูพิกิจการ ผู้ร้องขอจะต้องแนบแผนพร้อมหลักฐานแสดงว่าเจ้าหนี้ได้ให้ความเห็นชอบในแผนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนหนี้ทั้งหมด

ในแผนฟื้นฟูกิจการจะต้องประกอบไปด้วย

- 1.เงื่อนไขการยื่นคำร้องขอ
- 2.แผนฟื้นฟูกิจการ
- 3.หลักฐานแสดงว่า เจ้าหนี้ได้ให้ความเห็นชอบในแผนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนหนี้

ในส่วนของแผนฟื้นฟูกิจการนั้น มาตรา 90/96 ได้ทำการวางหลักเกี่ยวกับสิ่งที่จำเป็นที่ต้องมีในแผนฟื้นฟูกิจการ ได้แก่

- 1.รายละเอียดแห่งทรัพย์สิน
- 2.การชำระหนี้ การลดจำนวนหนี้ลง การจัดกลุ่มเจ้าหนี้
- 3.การไถ่ถอนหลักประกันและความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน
- 4.วิธีปฏิบัติในกรณีที่มีการโอนสิทธิเรียกร้อง
- 5.ระยะเวลาดำเนินการตามแผนซึ่งไม่เกินสามปี

เป้าหมายของการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนี้ กฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คดีเสร็จสิ้นไปจากศาลโดยเร็ว และเพื่อให้ลูกหนี้สามารถตั้งตัวได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น แผนฟื้นฟูกิจการจึงระบุเวลาที่กำหนดไว้ในแผนไม่เกินสามปี

ลูกหนี้ซึ่งประสงค์จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการนั้นต้องวางเงินค้ำขึ้นศาลและเงินประกันค่าใช้จ่ายตามมาตรา 90/95 ได้แก่ เงินค้ำขึ้นศาล 1,000 บาทและเงินประกันค่าใช้จ่าย 10,000

2.5.1.6 ผลของคำสั่งรับคำร้องขอ

เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้อง ลูกหนี้จะเข้าสู่สภาวะพักการชำระหนี้หรือ Automatic Stay ซึ่งจะมีผลตามมาตรา 90/104 ดังต่อไปนี้

- (1) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้อง หรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้
- (2) ห้ามมิให้นายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิกหรือจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ และห้ามมิให้ นิติบุคคลนั้นเลิกกันโดยประการอื่น
- (3) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการผู้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่ง ให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ใน

กรณีที่มีการฟ้องคดี หรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ใ้ศาลพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอ จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(4) ห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ถ้ามูลแห่งหนี้ตามคำพิพากษามัน เกิดขึ้นก่อนวันศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน ในกรณีที่ได้ดำเนินการบังคับคดีไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการบังคับคดีนั้นไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือการบังคับคดีได้สำเร็จ บริบูรณ์แล้วก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะทราบว่าได้มีการยื่นคำร้องขอหรือการบังคับคดีตามคำพิพากษา ให้ลูกหนี้ส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งเสร็จก่อนวันดังกล่าวนั้น

(5) ห้ามมิให้เจ้าหนีที่มีประกันบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่จะได้รับ อนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ

(6) ห้ามมิให้เจ้าหนี้ผู้บังคับชำระหนี้ได้เองตามกฎหมายยึดทรัพย์สินหรือขายทรัพย์สินของลูกหนี้

(7) ห้ามมิให้เจ้าของทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขายหรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่สิ้น กำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ ติดตามและเอาคืนของทรัพย์สินดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ หรือของบุคคลอื่นที่อาศัยสิทธิของลูกหนี้ รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ซึ่งเกิดขึ้น จากสัญญาดังกล่าว ถ้ามีการฟ้องคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน ลูกหนี้หรือผู้บริหารแผน แล้วแต่กรณี ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ ราคา ค่าตอบแทนการใช้ทรัพย์สิน หรือค่าเช่าตามสัญญา สองคราวติดต่อกัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญ

(8) ห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่ายจ่ายโอนให้เขาชำระหนี้ก่อนหนี้หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถ ดำเนินต่อไปได้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(9) คำสั่งตามวิธีการชั่วคราวของศาลที่ให้ยึดอายัด ห้ามจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือให้พิทักษ์ทรัพย์สินของลูกหนี้ชั่วคราว ซึ่งมีอยู่ก่อนวันศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณามัน ให้ศาลที่รับคำร้องขอมีอำนาจสั่งให้ระงับผลบังคับไว้ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ เห็นสมควรก็ได้ แต่ถ้าต่อมาศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดี หรือยกเลิก

คำสั่งให้ฟื้นฟูปฏิบัติการ และเห็นชอบด้วยแผน หรือยกเลิกการฟื้นฟูปฏิบัติการ ก็ให้มีคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวหรือคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ของลูกหนี้ชั่วคราวดังกล่าวตามที่เห็นสมควรต่อไป

(10) ห้ามมิให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ งดให้บริการแก่ลูกหนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ หรือหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูปฏิบัติการและเห็นชอบด้วยแผน ลูกหนี้หรือผู้บริหารแผน แล้วแต่กรณี ไม่ชำระค่าบริการที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูปฏิบัติการ และเห็นชอบด้วยแผนสองคราวติดต่อกัน แต่ไม่ห้ามผู้ประกอบการสาธารณูปโภคที่จะมีคำร้องให้ศาล ที่รับคำร้องขอมีคำสั่งเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องตามที่ศาลเห็นสมควร

หากว่าลูกหนี้ได้ทำการฝ่าฝืนสภาวะพักการชำระหนี้ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 90/104 (8) นั้น ตามมาตรา 90/123 ได้กำหนดโทษแก่ลูกหนี้ที่จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใดๆที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 90/104 โดยที่คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะไม่มีผลผูกพันลูกหนี้ นิติกรรมและการชำระหนี้จะถือว่าตกเป็นโมฆะ

อย่างไรก็ดี ศาลจะต้องมีการไต่สวน ซึ่งมีประเด็นในการไต่สวนและเงื่อนไขในการเห็นชอบด้วยแผนดังต่อไปนี้

มาตรา 90/100 ได้กำหนดว่าในการไต่สวนคำร้องขอ ศาลต้องไต่สวนเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 90/92 และมาตรา 90/95 และแผนเข้าหลักเกณฑ์ตามที่ศาลสามารถให้ความเห็นชอบได้ตามมาตรา 90/101 ซึ่งกำหนดให้แผนนั้นมีรายการครบถ้วน ได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหนี้จำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนหนี้ทั้งหมด มีข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนนั้นเป็นไปตามลำดับที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าด้วยการแบ่งทรัพย์สินในคดีล้มละลายตามมาตรา 130 โดยที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายตามมาตรา 90/58 และเจ้าหนี้ที่อยู่กลุ่มเดียวกันได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน ซึ่งหากว่าศาลเห็นว่ามีเหตุอันควรที่จะฟื้นฟูปฏิบัติการ และผู้ร้องขอไต่ยื่นคำร้องขอโดยสุจริตนั้น ศาลก็จะมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูปฏิบัติการ

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูปฏิบัติการ เจ้าหนี้และลูกหนี้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งได้

2.5.1.7 ผลของคำสั่งฟื้นฟูกิจการ

(1) ผลต่อเจ้าหนี้

มาตรา 90/107 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติว่า แผนซึ่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้ว ผูกมัดเจ้าหนี้ที่ได้เข้าร่วมประชุมในการลงมติ เห็นชอบด้วยแผนหรือได้รับแจ้งให้เข้าร่วมประชุมในการลงมติดังกล่าว ดังนี้ แผนซึ่งศาลอนุมัติจะผูกมัดเจ้าหนี้ทุกรายที่เข้าร่วมประชุม ไม่ว่าจะเห็นชอบด้วยแผนหรือไม่ก็ตาม แต่หากว่าเป็นกรณีเจ้าหนี้ที่มีได้รับแจ้ง หรือมิได้เข้าร่วมประชุม เจ้าหนี้นั้นก็จะมิถูกผูกมัดในแผนนั้น เจ้าหนี้นั้นจะสามารถเรียกร้องหนี้ได้เต็มจำนวน

(2) ผลต่อหุ้นส่วน

มาตรา 90/107 วรรคสาม ได้บัญญัติว่า คำสั่งของศาลที่ให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดของบุคคล ซึ่งเป็นหุ้นส่วนกับลูกหนี้หรือผู้รับผิดชอบกับลูกหนี้ หรือผู้ค้าประกันหรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้าประกัน ของลูกหนี้ ในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว และไม่มีผลให้บุคคลเช่นว่านั้นต้องรับผิดในหนี้ที่ก่อขึ้น ตามแผนตั้งแต่วันดังกล่าว เว้นแต่บุคคลเช่นว่านั้นจะยินยอมเป็นหนังสือด้วย

(3) ผลต่อผู้บริหารแผน

มาตรา 90/109 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน ให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้และบรรดาสิทธิตามกฎหมายของผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ เว้นแต่สิทธิที่จะได้รับเงินปันผลตกแก่ผู้บริหารแผน

ผู้บริหารมีอำนาจจัดการตามแผนได้โดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากศาล โดยสิ่งที่ผู้บริหารแผนมีอำนาจจัดการนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่กำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการเท่านั้น หากเป็นกรณีที่ได้กำหนดไว้ในแผนนั้นผู้บริหารแผนสามารถทำได้ตามทางการค้าปกติ แต่อย่างไรก็ตามหากว่าเป็นกรณีที่นอกเหนือจากทางการค้าปกติแล้ว ผู้บริหารแผนต้องขออนุญาตจากศาลก่อนจึงจะกระทำได้

2.5.1.10 การสิ้นสุดคดีฟื้นฟูกิจการ

การสิ้นสุดคดีฟื้นฟูกิจการเกิดขึ้นได้ดังต่อไปนี้

1. การยกเลิกคำร้องขอ
2. การยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน
3. การยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ

เมื่อมีการยกเลิกคำสั่งฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนนั้น ทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้จะกลับสู่สถานะเดิม ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ที่เกิดจากการฟื้นฟูกิจการเนื่องจากหนี้นั้นมีได้อยู่ในแผนฟื้นฟูกิจการ อีกทั้งเจ้าหนี้ยังสามารถฟ้องลูกหนี้ได้ตลอดเวลาอีกด้วย

มาตรา 90/119 คำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความผูกพันในหนี้ของลูกหนี้ กับเจ้าหนี้ตามแผน และให้มีผลดังนี้

(1) ลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้กลับมีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป

(2) ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้กลับมีสิทธิตามกฎหมายต่อไป

(3) ค่าตอบแทนของผู้บริหารแผน และหนี้ซึ่งผู้บริหารแผนก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการ ของลูกหนี้ ยกเว้นหนี้ละเมิด เป็นหนี้บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ โดยให้อยู่ในลำดับเดียวกับ บุริมสิทธิลำดับที่ 1 ตามมาตรา 253 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

อย่างไรก็ดี คำสั่งที่ศาลให้ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน และยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ จะไม่กระทบถึงการใดที่ผู้บริหารแผนได้กระทำไปแล้วก่อนศาลมีคำสั่งเช่นนั้น และในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน ให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้กลับเป็นของลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้ และให้ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้กลับมีสิทธิตามกฎหมายต่อไปตามมาตรา 90/118

2.5.2 ตารางสรุปย่อสาระสำคัญของพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2559

พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2559	สรุปย่อสาระสำคัญ
<p>มาตรา 90/91 ในหมวดนี้ เว้นแต่ข้อความจะแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น “เจ้าหนี้” หมายความว่า เจ้าหนี้มีประกันหรือเจ้าหนี้ไม่มีประกัน “ลูกหนี้” หมายความว่า ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งประกอบธุรกิจที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือที่จดทะเบียนกับหน่วยงานอื่นของรัฐ “คำร้องขอ” หมายความว่า คำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน “ผู้ร้องขอ” หมายความว่า ผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน “แผน” หมายความว่า แผนฟื้นฟูกิจการ “ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้” หมายความว่า ผู้ถือหุ้นของห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วน สามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งเป็นลูกหนี้ และหมายความรวมถึงผู้มีส่วนได้เสียใน</p>	<p>กำหนดบทนิยามของคำว่า “เจ้าหนี้” “ลูกหนี้” “คำร้องขอ” “แผน” “ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้” “ผู้บริหารแผน” และ “ผู้บริหารของลูกหนี้”</p>

<p>คณะบุคคลผู้เป็นลูกหนี้ด้วย “ผู้บริหารแผน” หมายความว่า ผู้จัดการกิจการและทรัพย์สินของ ลูกหนี้ตามแผน “ผู้บริหารของลูกหนี้” หมายความว่า หุ่นส่วนผู้จัดการ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจ ดำเนินกิจการของลูกหนี้ อยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบ ด้วยแผน</p>	
<p>มาตรา 90/92 เมื่อลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะ ชำระหนี้ได้ และเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนิน กิจการ ซึ่งเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคน รวมกัน โดยลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องมี จำนวนหนี้แน่นอน ไม่น้อยกว่าสองล้านบาท ลูกหนี้ที่เป็นคณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จด ทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้าง หุ้นส่วนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง ต้องมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่า สามล้านบาท และลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัดต้องมี จำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่าสามล้านบาทแต่ไม่ ถึงสิบล้านบาท ไม่ว่าจะหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระ โดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควร และมีช่องทางที่จะฟื้นฟู กิจการของลูกหนี้ บุคคล ตามมาตรา 90/93 อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มี การฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบ ด้วยแผนได้ ถ้ามีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้เกิดขึ้น ให้ สันนิษฐานว่าลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ ได้ (1) ลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอกับหนี้สิน</p>	<p>กำหนดหลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องขอให้มีการ ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ ของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อมว่าลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้ ซึ่งหนี้้นั้นเป็นหนี้ที่เกิดจากการดำเนินกิจการ และเป็นเจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันมี จำนวนที่แน่นอนไม่น้อยกว่าสามล้านบาท ยกเว้นลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัด จะต้องมี จำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่าสามล้านบาทแต่ ไม่ถึงสิบล้านบาท ไม่ว่าจะหนี้นั้นจะถึงกำหนด ชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม หากมีเหตุ อันสมควรและมีช่องทางที่จะสามารถฟื้นฟู กิจการของลูกหนี้ บุคคลตามมาตรา 90/93 ซึ่ง เป็นเจ้าหนี้ที่เกิดจากการดำเนินกิจการซึ่งอาจ เป็นคนเดียวหรือหลายคนรวมกัน หรือลูกหนี้ ซึ่งมีลักษณะตามมาตรา 90/92 วรรคหนึ่งอาจ ยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการและ เห็นชอบกับแผนฟื้นฟูกิจการได้ และกำหนดบท สันนิษฐานในเรื่องที่ว่าลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่ จะชำระหนี้ได้ อันได้แก่</p>

<p>(2) ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนด และเมื่อได้รับหนังสือทวงถามจากเจ้าหนี้ให้ชำระหนี้ แล้วยังไม่ชำระหนี้ภายในเวลาสามสิบวัน</p> <p>(3) ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินที่จะพึงบังคับคดีได้ตามคำพิพากษา หรือเจ้าหนี้ร้องขอบังคับคดี แก่ลูกหนี้แล้ว ไม่มีทรัพย์สินพอชำระหนี้</p> <p>(4) ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง และมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ผิดนัดหรืออาจจะผิดนัดชำระหนี้เจ้าหนี้รายอื่น ๆ</p> <p>(5) ลูกหนี้มีกระแสเงินสดไม่พอชำระหนี้</p>	<p>(1) ลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอกับหนี้สิน</p> <p>(2) ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนด และเมื่อได้รับหนังสือทวงถามจากเจ้าหนี้ให้ชำระหนี้แล้วยังไม่ชำระหนี้ภายในเวลาสามสิบวัน</p> <p>(3) ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินที่จะพึงบังคับคดีได้ตามคำพิพากษา หรือเจ้าหนี้ร้องขอบังคับคดี แก่ลูกหนี้แล้ว ไม่มีทรัพย์สินพอชำระหนี้</p> <p>(4) ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง และมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ผิดนัดหรืออาจจะผิดนัดชำระหนี้เจ้าหนี้รายอื่น ๆ</p> <p>(5) ลูกหนี้มีกระแสเงินสดไม่พอชำระหนี้</p>
<p>มาตรา 90/93 บุคคลซึ่งมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้</p> <p>(1) เจ้าหนี้ในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการ ซึ่งอาจเป็นคนเดียวหรือหลายคนรวมกัน และมีจำนวนหนี้แน่นอนตามมาตรา 90/92 วรรคหนึ่ง</p> <p>(2) ลูกหนี้ซึ่งมีลักษณะตามมาตรา 90/92 วรรคหนึ่ง</p>	<p>กำหนดบุคคลซึ่งมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน อันได้แก่</p> <p>(1) เจ้าหนี้ในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการ ซึ่งอาจเป็นคนเดียวหรือหลายคนรวมกัน และมีจำนวนหนี้แน่นอนตามมาตรา 90/92 วรรคหนึ่ง</p> <p>(2) ลูกหนี้ซึ่งมีลักษณะตามมาตรา 90/92 วรรคหนึ่ง</p>

<p>มาตรา 90/94 บุคคลตามมาตรา 90/93 จะยื่นคำร้องขอให้มีการฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบ ด้วยแผนของลูกหนี้ไม่ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด</p> <p>(2) ศาลหรือนายทะเบียนได้มีคำสั่งให้เลิกหรือเพิกถอนทะเบียนนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ หรือ มีการจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลนั้น หรือนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ต้องเลิกกันด้วยเหตุอื่น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะการชำระบัญชี ของนิติบุคคลดังกล่าวจะเสร็จแล้วหรือไม่</p> <p>(3) ศาลได้เคยมีคำสั่งยกคำร้องขอ ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ตามความในหมวดนี้ ภายในระยะเวลาหกเดือนก่อนยื่นคำร้องขอ</p>	<p>กำหนดกรณีที่จะยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนของลูกหนี้ไม่ได้ อันได้แก่</p> <p>(1) ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด</p> <p>(2) ศาลหรือนายทะเบียนได้มีคำสั่งให้เลิกหรือเพิกถอนทะเบียนนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ หรือ มีการจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลนั้น หรือนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ต้องเลิกกันด้วยเหตุอื่น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะการชำระบัญชี ของนิติบุคคลดังกล่าวจะเสร็จแล้วหรือไม่</p> <p>(3) ศาลได้เคยมีคำสั่งยกคำร้องขอ ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน หรือยกเลิก การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ตามความในหมวดนี้ ภายในระยะเวลาหกเดือนก่อนยื่นคำร้องขอ</p>
<p>มาตรา 90/95 คำร้องขอของบุคคลตามมาตรา 90/93 เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ และเห็นชอบด้วยแผน จะต้องแสดงโดยชัดแจ้งถึง</p> <p>(1) การที่ลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้</p> <p>(2) รายชื่อและที่อยู่ของเจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคน ที่ลูกหนี้เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการ และมีจำนวนหนี้แน่นอนตามมาตรา 90/92 วรรคหนึ่ง รวมทั้งรายชื่อและที่อยู่ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย</p> <p>(3) เหตุอันสมควรและช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ ผู้ร้องขอจะต้องแนบแผน พร้อมหลักฐานแสดงว่า</p>	<p>กำหนดความชัดเจนของคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน ฟื้นฟูกิจการ โดยคำร้องขอนั้นจะต้องประกอบไปด้วย</p> <p>(1) การที่ลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้</p> <p>(2) รายชื่อและที่อยู่ของเจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคน ที่ลูกหนี้เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการ และมีจำนวนหนี้แน่นอนตามมาตรา 90/92 วรรคหนึ่ง รวมทั้งรายชื่อและที่อยู่ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย</p>

<p>เจ้าหนี้ได้ให้ความเห็นชอบในแผนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนหนี้ทั้งหมด</p>	<p>(3) เหตุอันสมควรและช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ ผู้ร้องขอจะต้องแนบแผน พร้อมหลักฐานแสดงว่าเจ้าหนี้ได้ให้ความเห็นชอบในแผนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนหนี้ทั้งหมด</p>
<p>มาตรา 90/96 ในแผนให้มีรายการต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย</p> <p>(1) เหตุผลที่ทำให้มีการฟื้นฟูกิจการ</p> <p>(2) รายละเอียดแห่งสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพันต่างๆ ของลูกหนี้ในขณะที่ยื่นคำร้องขอ</p> <p>(3) หลักการและวิธีการฟื้นฟูกิจการ</p> <p>(ก) ขั้นตอนของการฟื้นฟูกิจการ</p> <p>(ข) การชำระหนี้ การยืดกำหนดเวลาชำระหนี้ การลดจำนวนหนี้ลง และการจัดกลุ่มเจ้าหนี้ โดยสิทธิของเจ้าหนี้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันต้องได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน เว้นแต่เจ้าหนี้ผู้ได้รับการปฏิบัติ ที่เสียเปรียบในกลุ่มนั้นจะให้ความยินยอมเป็นหนังสือ</p> <p>(ค) การลดทุนและเพิ่มทุน</p> <p>(ง) การก่อหนี้และระดมเงินทุน รวมถึงตลอดถึงแหล่งของเงินทุนและเงื่อนไขแห่งหนี้สิน และเงินทุนดังกล่าว</p> <p>(จ) การจัดการและการหาประโยชน์จากทรัพย์สินของลูกหนี้</p>	<p>กำหนดรายการที่อย่างน้อยจะต้องมีในแผนฟื้นฟูกิจการ ได้แก่</p> <p>(1) เหตุผลที่ทำให้มีการฟื้นฟูกิจการ</p> <p>(2) รายละเอียดแห่งสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพันต่างๆ ของลูกหนี้ในขณะที่ยื่นคำร้องขอ</p> <p>(3) หลักการและวิธีการฟื้นฟูกิจการ</p> <p>(ก) ขั้นตอนของการฟื้นฟูกิจการ</p> <p>(ข) การชำระหนี้ การยืดกำหนดเวลาชำระหนี้ การลดจำนวนหนี้ลง และการจัดกลุ่มเจ้าหนี้ โดยสิทธิของเจ้าหนี้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันต้องได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน เว้นแต่เจ้าหนี้ผู้ได้รับการปฏิบัติ ที่เสียเปรียบในกลุ่มนั้นจะให้ความยินยอมเป็นหนังสือ</p> <p>(ค) การลดทุนและเพิ่มทุน</p> <p>(ง) การก่อหนี้และระดมเงินทุน รวมถึงตลอดถึงแหล่งของเงินทุนและเงื่อนไขแห่งหนี้สิน และเงินทุนดังกล่าว</p> <p>(จ) การจัดการและการหาประโยชน์จากทรัพย์สินของลูกหนี้</p>

<p>(ฉ) เงื่อนไขการจ่ายเงินปันผลและประโยชน์อื่นใด</p> <p>(4) การไถ่ถอนหลักประกัน ในกรณีที่มีเจ้าหนี้มีประกันและความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน</p> <p>(5) แนวทางแก้ปัญหาในกรณีขาดสภาพคล่องชั่วคราวระหว่างการปฏิบัติตามแผน</p> <p>(6) วิธีปฏิบัติในกรณีที่มีการโอนสิทธิเรียกร้องหรือโอนหนี้ (7) ชื่อ คุณสมบัติ หนังสือยินยอมของผู้บริหารแผน และค่าตอบแทน</p> <p>(8) การแต่งตั้งและการพ้นตำแหน่งของผู้บริหารแผน</p> <p>(9) ระยะเวลาดำเนินการตามแผนซึ่งไม่เกินสามปี</p> <p>(10) การไม่ยอมรับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิตามสัญญา ในกรณีที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือสิทธิตามสัญญามีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้</p>	<p>(ฉ) เงื่อนไขการจ่ายเงินปันผลและประโยชน์อื่นใด</p> <p>(4) การไถ่ถอนหลักประกัน ในกรณีที่มีเจ้าหนี้มีประกันและความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน</p> <p>(5) แนวทางแก้ปัญหาในกรณีขาดสภาพคล่องชั่วคราวระหว่างการปฏิบัติตามแผน</p> <p>(6) วิธีปฏิบัติในกรณีที่มีการโอนสิทธิเรียกร้องหรือโอนหนี้ (7) ชื่อ คุณสมบัติ หนังสือยินยอมของผู้บริหารแผน และค่าตอบแทน</p> <p>(8) การแต่งตั้งและการพ้นตำแหน่งของผู้บริหารแผน</p> <p>(9) ระยะเวลาดำเนินการตามแผนซึ่งไม่เกินสามปี</p> <p>(10) การไม่ยอมรับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิตามสัญญา ในกรณีที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือสิทธิตามสัญญามีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้</p>
<p>มาตรา 90/97 ในการร้องขอฟื้นฟูกิจการ ผู้ร้องขอต้องชำระค่าขึ้นศาลหนึ่งพันบาท และ ต้องวางเงินประกันค่าใช้จ่ายที่ผู้ร้องขอต้องรับผิดชอบในการขอฟื้นฟูกิจการไว้ต่อศาลเป็นจำนวนหนึ่งหมื่นบาท ในขณะที่ยื่นคำร้องขอหรือตามจำนวนที่ศาลจะเห็นสมควรก็ได้ ในกรณีที่ผู้ร้องขอไม่ยอมวางเงินประกันตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้ร้องขอทิ้งคำร้องขอให้ศาล จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ</p>	<p>กำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีแผนฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการต้องวางเงินประกันค่าใช้จ่ายไว้ต่อศาลเป็นจำนวนหนึ่งหมื่นบาท โดยที่ผู้ร้องขอต้องเป็นผู้รับผิดชอบ</p>

<p>มาตรา 90/98 ผู้ร้องขอจะถอนคำร้องขอไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต แต่ถ้าศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนแล้ว ศาลจะอนุญาตให้ถอนคำร้องขอไม่ได้ ในกรณีที่ผู้ร้องขอตีงคำร้องขอ หรือขาดนัดพิจารณา หรือศาลอนุญาตให้ถอนคำร้องขอ ก่อนที่ศาล จะสั่งจำหน่ายคดี ให้โฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายหนึ่งฉบับ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทั้งหลายและลูกหนี้ ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน</p>	<p>กำหนดเกี่ยวกับการถอนคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการที่ผู้ร้องขอถอนคำร้องขอไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต แต่ถ้าศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนแล้ว ศาลจะอนุญาตให้ถอนคำร้องขอไม่ได้</p>
<p>มาตรา 90/99 เมื่อศาลสั่งรับคำร้องขอแล้ว ให้ดำเนินการไต่สวนเป็นการด่วนและให้ศาลประกาศ คำสั่งรับคำร้องขอและวันเวลานัดไต่สวนในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายหนึ่งฉบับล่วงหน้าก่อนวันนัดไต่สวน ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน กับให้ส่งสำเนาคำร้องขอและแจ้งวันเวลานัดไต่สวนแก่ลูกหนี้ เจ้าหนี้ทั้งหลาย และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และแจ้งให้นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนายทะเบียนจะได้จัดแจ้งคำสั่งศาลไว้ในทะเบียนด้วย ทั้งนี้ ให้ส่งก่อนวันนัดไต่สวนไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้อาจยื่นคำคัดค้านก่อนวันนัดไต่สวนนัดแรกไม่น้อยกว่าสามวัน</p>	<p>กำหนดให้เพื่อศาลสั่งรับคำขอให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการแล้ว ให้ดำเนินการไต่สวนคำร้องขอดังกล่าวเป็นการด่วน และให้ศาลประกาศคำสั่งรับคำร้องขอและวันเวลานัดไต่สวนในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายหนึ่งฉบับล่วงหน้าก่อนวันนัดไต่สวนไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน กับให้ส่งสำเนาคำร้องขอและแจ้งวันเวลานัดไต่สวนแก่ลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลาย และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และแจ้งให้นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนายทะเบียนจะได้จัดแจ้งคำสั่งศาลในทะเบียนด้วย และให้ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้อาจยื่นคำคัดค้านก่อนวันนัดไต่สวนไม่น้อยกว่าสามวัน</p>

<p>มาตรา 90/100 ในการไต่สวนคำร้องขอ ศาลต้องไต่สวนเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 90/92 และมาตรา 90/95 และแผนเข้าหลักเกณฑ์ตามที่ศาลสามารถให้ความเห็นชอบได้ตามมาตรา 90/101 ถ้าได้ความจริงและมีเหตุอันสมควรที่จะฟื้นฟูพินิจการและแผนเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว ทั้งผู้ร้องขอยื่นคำร้องขอ โดยสุจริต ให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูพินิจการและเห็นชอบด้วยแผนมิฉะนั้นให้มีคำสั่งยกคำร้องขอ ในกรณีที่ไม่มีผู้คัดค้านคำร้องขอ ถ้าศาลเห็นสมควรจะงดการไต่สวนและมีคำสั่งให้ฟื้นฟูพินิจการ และเห็นชอบด้วยแผนก็ได้</p>	<p>กำหนดให้ในการไต่สวนคำร้องขอของศาลที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูพินิจการและเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูพินิจการ หากได้ความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 90/92 และมาตรา 90/95 และมีเหตุอันสมควรที่จะฟื้นฟูพินิจการ และแผนเข้าหลักเกณฑ์ตามที่ศาลสามารถให้ความเห็นชอบได้ตามมาตรา 90/101 อีกทั้งผู้ร้องขอยื่นคำร้องขอโดยสุจริตให้ศาลต้องทำคำสั่งให้ฟื้นฟูพินิจการและเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูพินิจการ มิฉะนั้นให้มีคำสั่งยกคำร้องขอ</p>
<p>มาตรา 90/101 การให้ความเห็นชอบด้วยแผนของศาล ต้องมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) แผนมีรายการครบถ้วนตามมาตรา 90/96 (2) แผนได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่จำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนหนี้ทั้งหมด (3) ข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนนั้นเป็นไปตามลำดับที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าด้วยการแบ่งทรัพย์สิน ในคดีล้มละลาย เว้นแต่เจ้าหนี้ผู้เสียเปรียบจะให้ความยินยอมเป็นหนังสือกับข้อเสนอชำระหนี้ในลำดับ ซึ่งแตกต่างออกไป (4) เมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย และ (5) เจ้าหนี้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันต้องได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน เว้นแต่เจ้าหนี้ผู้ได้รับการ 	<p>กำหนดหลักเกณฑ์การให้ความเห็นชอบกับแผนฟื้นฟูพินิจการของศาล โดยให้มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) แผนมีรายการครบถ้วนตามมาตรา 90/96 (2) แผนได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่จำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนหนี้ทั้งหมด (3) ข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนนั้นเป็นไปตามลำดับที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าด้วยการแบ่งทรัพย์สิน ในคดีล้มละลาย เว้นแต่เจ้าหนี้ผู้เสียเปรียบจะให้ความยินยอมเป็นหนังสือกับข้อเสนอชำระหนี้ในลำดับ ซึ่งแตกต่างออกไป (4) เมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย และ

<p>ปฏิบัติ ที่เสียเปรียบในกลุ่มนั้นจะให้ความยินยอมเป็นหนังสือ ในกรณีที่แผนมีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา 90/96 ให้ศาลสอบถามผู้ร้องขอ ถ้าศาลเห็นว่า รายการในแผนที่ขาดไปนั้นไม่ใช่สาระสำคัญในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ให้ถือว่าแผนมีรายการครบถ้วน ตามมาตรา 90/96</p>	<p>(5) เจ้าหนี้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันต้องได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน เว้นแต่เจ้าหนี้ที่ได้รับการปฏิบัติ ที่เสียเปรียบในกลุ่มนั้นจะให้ความยินยอมเป็นหนังสือ ในกรณีที่แผนมีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา 90/96 ให้ศาลสอบถามผู้ร้องขอ ถ้าศาลเห็นว่า รายการในแผนที่ขาดไปนั้นไม่ใช่สาระสำคัญในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ให้ถือว่าแผนมีรายการครบถ้วน ตามมาตรา 90/96</p>
<p>มาตรา 90/102 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ ให้ศาลประกาศคำสั่งดังกล่าวในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายหนึ่งฉบับ กับให้ศาลแจ้งคำสั่งดังกล่าวไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยด่วน เพื่อนายทะเบียนจะได้จัดแจ้งคำสั่งศาลไว้ ในทะเบียนด้วย</p>	<p>กำหนดให้ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ ที่ให้ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ ให้ศาลประกาศคำสั่งดังกล่าวในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายหนึ่งฉบับ กับให้ศาลแจ้งคำสั่งดังกล่าวไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยด่วน เพื่อนายทะเบียนจะได้จัดแจ้งคำสั่งศาลไว้ในทะเบียน</p>
<p>มาตรา 90/103ให้นำบทบัญญัติมาตรา 90/11 มาใช้บังคับกับการไต่สวนคำร้องขอของศาล โดยอนุโลม</p>	<p>กำหนดให้การไต่สวนคำร้องขอตามมาตรา 90/11 ซึ่งเป็นกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามหมวด 3/1 มาใช้บังคับกับการไต่สวนคำร้องขอที่ให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูของศาลโดยอนุโลม</p>

<p>มาตรา 90/104 นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดี หรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ตามความในหมวดนี้</p> <p>(1) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้อง หรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้</p> <p>(2) ห้ามมิให้นายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิกหรือจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ และห้ามมิให้นิติบุคคลนั้นเลิกกันโดยประการอื่น</p> <p>(3) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้ออญาโตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่ง ให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดี หรือเสนอข้อพิพาทให้ออญาโตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอ จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น</p> <p>(4) ห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ ถ้ามูลแห่งหนี้ตามคำพิพากษานั้น เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน ในกรณีที่ได้</p>	<p>กำหนดข้อห้ามต่างๆอันเป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้ เจ้าหนี้และผู้ที่เกี่ยวข้อง นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผนหรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดี หรือยกเลิกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดี หรือยกเลิกคำสั่งฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ</p>
--	---

<p>ดำเนินการบังคับคดีไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการบังคับคดีนั้นไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือการบังคับคดีได้สำเร็จบริบูรณ์แล้วก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะทราบว่าได้มีการยื่นคำร้องขอ หรือการบังคับคดีตามคำพิพากษา ให้ลูกหนี้ส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งเสร็จก่อนวันดังกล่าวนั้น ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นของเสียหาย หรือถ้าหวังซ้ำไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีขายได้โดยวิธีขายทอดตลาด หรือวิธีอื่นที่สมควร แล้วให้หักเงินไว้ ถ้าศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน ก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมอบเงินนั้นแก่ผู้บริหารแผนนำไปใช้จ่ายได้ ถ้าศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิก คำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจ่ายเงิน ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา</p> <p>(5) ห้ามมิให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ</p> <p>(6) ห้ามมิให้เจ้าหนี้ซึ่งบังคับชำระหนี้ได้เองตามกฎหมายยึดทรัพย์สินหรือขายทรัพย์สินของลูกหนี้</p> <p>(7) ห้ามมิให้เจ้าของทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อสัญญาซื้อขายหรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไข</p>	
--	---

เวลาในการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่
สิ้น กำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันได้ ติดตามและเอา
คืนซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครอง
ของลูกหนี้ หรือของบุคคลอื่นที่อาศัยสิทธิของ
ลูกหนี้ รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับ
ทรัพย์สินและหนี้ซึ่งเกิดขึ้น จากสัญญาดังกล่าว
ถ้ามีการฟ้องคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงด
การพิจารณาคดีนั้นไว้ เว้นแต่ศาล ที่รับคำร้องขอ
จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือหลังจากวันที่ศาลมี
คำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน ลูกหนี้
หรือผู้บริหารแผน แล้วแต่กรณี ผิดนัดไม่ชำระค่า
เช่าซื้อ ราคา ค่าตอบแทนการใช้ทรัพย์สิน หรือค่า
เช่า ตามสัญญา สองคราวติดต่อกัน หรือกระทำ
ผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญ

(8) ห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า
ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิด
ภาระในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่
จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของ
ลูกหนี้สามารถ ดำเนินต่อไปได้ เว้นแต่ศาลที่
รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(9) คำสั่งตามวิธีการชั่วคราวของศาลที่ให้อัต
อายัด ห้ามจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินของลูกหนี้
หรือให้พิทักษ์ทรัพย์สินของลูกหนี้ชั่วคราว ซึ่งมีอยู่
ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณา
นั้น ให้ศาลที่รับคำร้องขอมีอำนาจสั่งให้ระงับผล
บังคับไว้ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างหนึ่ง
อย่างใดตามที่ เห็นสมควรก็ได้ แต่ถ้าต่อมาศาล
นั้นมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดี หรือ

ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ และเห็นชอบด้วย
แผน หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ก็ให้มีคำสั่ง
เกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวหรือคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์
ของลูกหนี้ชั่วคราวดังกล่าวตามที่เห็นสมควร
ต่อไป

(10) ห้ามมิให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค เช่น
ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ งดให้บริการแก่ลูกหนี้
เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ
หรือหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและ
เห็นชอบด้วยแผน ลูกหนี้หรือผู้บริหารแผน
แล้วแต่กรณี ไม่ชำระค่าบริการที่เกิดขึ้นหลังจาก
วันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ และเห็นชอบด้วย
แผนสองคราวติดต่อกัน แต่ไม่ห้ามผู้ประกอบการ
สาธารณูปโภคที่จะมีคำร้องให้ศาล ที่รับคำร้องขอ
มีคำสั่งเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องตามที่ศาล
เห็นสมควร ค่าพิพากษาหรือคำสั่งของศาลหรือ
คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ขัดหรือแย้งกับ
บทบัญญัติ ในอนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดของ
วรรคหนึ่งไม่มีผลผูกพันลูกหนี้ การออกคำสั่งของ
นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท นายทะเบียนนิติ
บุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ เกี่ยวกับ
นิติบุคคลซึ่งเป็นลูกหนี้ การทำนิติกรรมหรือการ
ชำระหนี้ใดๆ ที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติใน
อนุมาตราหนึ่ง อนุมาตราใดของวรรคหนึ่ง การ
นั้นเป็นโมฆะ

<p>มาตรา 90/105 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 90/13 มาตรา 90/14 และมาตรา 90/15 มาใช้บังคับกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้ การดำเนินการที่ถือเป็นการให้ ความคุ้มครองแก่เจ้าหนี้มีประกัน อายุความและระยะเวลาเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณา และการบังคับคดี และระยะเวลาเกี่ยวกับการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการโดยอนุโลม</p>	<p>กำหนดให้นำบทบัญญัติมาตรา 90/13, มาตรา 90/14 และมาตรา 90/15 ซึ่งเป็นกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามหมวด 3/1 มาใช้บังคับกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้ การดำเนินการที่ถือเป็นการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหนี้ที่มีประกัน อายุความและระยะเวลาเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาและการบังคับคดี และระยะเวลาเกี่ยวกับการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการโดยอนุโลม</p>
<p>มาตรา 90/106 เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนให้ศาลประกาศคำสั่ง ให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายหนึ่งฉบับ และแจ้งคำสั่งดังกล่าว ไปยังนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยด่วน เพื่อนายทะเบียนจะได้ จดแจ้งคำสั่งศาลไว้ในทะเบียนด้วย กับให้แจ้งคำสั่งดังกล่าวแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อนำคำสั่งดังกล่าว ไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา</p>	<p>กำหนดกระบวนการภายหลังเมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ เพื่อเป็นการเผยแพร่คำสั่งดังกล่าว ให้ศาลประกาศคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายหนึ่งฉบับและแจ้งคำสั่งดังกล่าวไปยังนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยด่วนเพื่อนายทะเบียนจะได้จดแจ้งคำสั่งศาลไว้ในทะเบียนด้วย กับให้แจ้งคำสั่งดังกล่าวแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อนำคำสั่งดังกล่าวไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา</p>

<p>มาตรา 90/107 แผนซึ่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้ว ผู้กมัตเจ้าหนี้ที่ได้เข้าร่วมประชุมในการลงมติ เห็นชอบด้วยแผนหรือได้รับแจ้งให้เข้าร่วมประชุม ในการลงมติดังกล่าว มิให้นำมาตรา 1055 (1) (2) และ (4) มาตรา 1056 มาตรา 1057 (1) และ (2) มาตรา 1117 มาตรา 1119 มาตรา 1145 มาตรา 1220 ถึงมาตรา 1228 และมาตรา 1238 ถึง มาตรา 1243 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ มาใช้บังคับแก่แผนตามมาตรานี้ คำสั่ง ของศาลที่ให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนไม่ มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดของบุคคล ซึ่งเป็น หนี้ส่วนกับลูกหนี้หรือผู้รับผิดชอบกับลูกหนี้ หรือ ผู้ค้ำประกันหรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกัน ของลูกหนี้ ในหนที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่ง ดังกล่าว และไม่มีผลให้บุคคลเหล่านั้นต้องรับผิด ในหนที่ก่อขึ้น ตามแผนตั้งแต่วันดังกล่าว เว้นแต่ บุคคลเหล่านั้นจะยินยอมเป็นหนังสือด้วย</p>	<p>กำหนดให้แผนฟื้นฟูกิจการซึ่งศาลมีคำสั่ง เห็นชอบแล้วผู้กมัตเจ้าหนี้ที่ได้เข้าร่วมประชุม ในการลงมติเห็นชอบด้วยแผนหรือได้รับแจ้งให้ เข้าร่วมประชุมในการลงมติดังกล่าว และให้มี ให้นำมาตรา 1055(1)(2)และ (4) มาตรา 1056 มาตรา1057 (1) แล (2) มาตรา 1117 มาตรา 1119 มาตรา 1145 มาตรา 1220 ถึงมาตรา 1228 และมาตรา 1238ถึงมาตรา 1243 แห่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ แก่แผนตามมาตรานี้ รวมทั้งคำสั่งของศาลที่ให้ ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดของบุคคลซึ่ง เป็นหนี้ส่วนกับลูกหนี้หรือผู้รับผิดชอบกับลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำ ประกันของลูกหนี้ ในหนที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมี คำสั่งดังกล่าวและไม่มีผลให้บุคคลเหล่านี้ต้อง รับผิดในหนที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว และไม่มีผลให้บุคคลเหล่านี้ต้องรับผิดในหนที่ ก่อขึ้นตามแผนตั้งแต่วันดังกล่าว เว้นแต่บุคคล เหล่านี้จะยินยอมเป็นหนังสือด้วย</p>
--	--

<p>มาตรา 90/108 ในระหว่างการดำเนินการตามแผน หากมีเจ้าหนี้ยื่นคำร้องต่อศาลเกี่ยวกับ มูลหนี้ที่ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนว่าลูกหนี้ไม่แสดงรายละเอียด แห่งหนี้สินของตน หรือแสดงจำนวนหนี้ที่ค้างชำระของเจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ถูกต้อง ให้ศาลนัดพิจารณาเป็นการด่วน กับให้ส่งสำเนาคำร้องแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้ทั้งหลาย ผู้บริหารแผน และลูกหนี้ หากศาลได้สอบสวนแล้วได้ความจริงตามที่เจ้าหนี้ร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลสอบถามผู้บริหารแผน และลูกหนี้ถึงเหตุดังกล่าว ถ้าศาลเห็นว่าหนี้ที่มีได้แสดงหรือที่ได้แสดงไว้ในรายละเอียดแห่งหนี้สินนั้นเป็น ข้อผิดพลาดหรือข้อผิดพลาดเล็กน้อย ก็ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้บริหารแผนหรือลูกหนี้แก้ไขแผนสำหรับหนี้ที่ ขาดหายไปหรือแก้ไขข้อผิดพลาดเช่นว่านั้น ให้ถูกต้อง และให้ถือว่าแผนยังมีผลผูกพันเจ้าหนี้ทั้งหลายต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าหนี้ที่มีได้แสดงหรือที่ได้แสดงไว้ในรายละเอียดแห่งหนี้สินนั้นเป็น ข้อผิดพลาดหรือข้อผิดพลาด ในสาระสำคัญ ก็ให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน</p>	<p>กำหนดให้ในระหว่างการดำเนินการตามแผนฟื้นฟู หากมีเจ้าหนี้ยื่นคำร้องต่อศาลเกี่ยวกับมูลหนี้ที่ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนว่าลูกหนี้ไม่แสดงรายละเอียดแห่งหนี้สินของตน หรือแสดงจำนวนหนี้ที่ค้างชำระของเจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ถูกต้อง ให้ศาลนัดพิจารณาเป็นการด่วน กับให้ส่งสำเนาคำร้องแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้ทั้งหลาย ผู้บริหารแผน และลูกหนี้ และเมื่อได้สอบสวนแล้ว ถ้าศาลเห็นว่าหนี้ที่มีได้แสดงหรือที่ได้แสดงไว้ในรายละเอียดแห่งหนี้สินดังกล่าวเป็นข้อผิดพลาดหรือข้อหลงผิดเล็กน้อย ก็ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้บริหารแผนหรือลูกหนี้แก้ไขแผนสำหรับหนี้ที่ขาดหายไปหรือแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวให้ถูกต้อง และให้ถือว่าแผนยังมีผลผูกพันเจ้าหนี้ทั้งหลายต่อไป แต่ถ้าศาลเห็นว่าหนี้ที่มีได้แสดงหรือที่ได้แสดงไว้ในรายละเอียดแห่งหนี้สินนั้นเป็นข้อผิดพลาดหรือข้อหลงผิดในสาระสำคัญ ก็ให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกแผนฟื้นฟูกิจการ</p>
<p>มาตรา 90/109 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนให้อำนาจหน้าที่ ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ และบรรดาสิทธิตามกฎหมายของผู้ถือหุ้นของลูกหนี้</p>	<p>กำหนดให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้และบรรดาสิทธิตามกฎหมายของผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ เว้นแต่สิทธิที่จะได้รับเงินปันผล ตกแก่ผู้บริหารแผน ภายหลัง</p>

<p>เว้นแต่สิทธิ ที่จะได้รับเงินปันผล ตกแก่ผู้บริหาร แผน</p>	<p>ที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วย แผนฟื้นฟูกิจการ</p>
<p>มาตรา 90/110 ผู้บริหารแผนอาจร้องขอให้ศาล มีคำสั่งอนุญาตให้ทำข้อบังคับของลูกหนี้ขึ้นใหม่ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับหรือข้อความใน หนังสือบริคณห์สนธิของลูกหนี้ตามแนวทางที่ กำหนดในแผน เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตตามวรรค หนึ่งให้นำบทบัญญัติมาตรา 90/106 มาใช้บังคับ โดยอนุโลม</p> <p>มาตรา 90/111 ผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่งใน กรณีดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ตาย (2) นิติบุคคลซึ่งเป็นผู้บริหารแผนเลิกกัน (3) ศาลอนุญาตให้ลาออก (4) ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือให้เป็นคนไร้ ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ (5) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้น แต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือ ความผิดลหุโทษ (6) พ้นจากตำแหน่งตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน แผน (7) เมื่อระยะเวลาดำเนินการตามแผนสิ้นสุดลง หรือเมื่อได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน (8) ศาลมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 90/113 	<p>กำหนดให้อำนาจผู้บริหารแผนในการร้องขอให้ ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ทำข้อบังคับของลูกหนี้ ขึ้นใหม่ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับหรือ ข้อความในหนังสือบริคณห์สนธิของลูกหนี้ให้ เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในแผนฟื้นฟู กิจการ</p> <p>กำหนดการพ้นจากตำแหน่งของผู้บริหารแผน</p>

<p>มาตรา 90/112 ให้ผู้บริหารแผนจัดทำรายงานการปฏิบัติงานตามแผนเสนอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทุกรอบสามเดือนตามรูปแบบที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนด</p>	<p>กำหนดหน้าที่ของผู้บริหารแผนที่ต้องจัดทำรายงานการปฏิบัติงานตามแผนเสนอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทุกรอบสามเดือนตามรูปแบบที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนด</p>
<p>มาตรา 90/113 ในกรณีที่ผู้บริหารแผนไม่ดำเนินการตามแผน หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือมีเหตุอื่นที่ไม่สมควรเป็นผู้บริหารแผนต่อไป เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานต่อศาล หรือเจ้าหนี้ ผู้บริหารของลูกหนี้ หรือลูกหนี้มีคำร้องต่อศาล ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่งหรือมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควรก็ได้</p>	<p>กำหนดให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานต่อศาล หรือแก่เจ้าหนี้ผู้บริหารของลูกหนี้ หรือลูกหนี้ในการมีคำร้องต่อศาล หากปรากฏว่าผู้บริหารแผนไม่ดำเนินการตามแผน หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือมีเหตุอื่นที่ไม่สมควรเป็นผู้บริหารแผนต่อไป โดยศาลจะมีคำสั่งให้ผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่งหรือมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควรก็ได้</p>
<p>มาตรา 90/114 เมื่อผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่งและยังมีกิจการตามแผนที่จะต้องดำเนินต่อไป หากเจ้าหนี้หรือลูกหนี้เสนอชื่อผู้บริหารแผนคนใหม่ต่อศาล และไม่มีผู้คัดค้าน ก็ให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้นั้น เป็นผู้บริหารแผน กรณีที่มีการคัดค้านชื่อผู้บริหารแผน ให้ศาลมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกประชุมเจ้าหนี้ โดยเร็วที่สุดเพื่อลงมติเลือกผู้บริหารแผนคนใหม่ โดยมติของที่ประชุมเจ้าหนี้ต้องไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนหนี้ทั้งหมดของเจ้าหนี้ซึ่งได้เข้าประชุมด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นเข้าประชุมแทนในที่ประชุมเจ้าหนี้และได้ออกเสียงลงคะแนนในมตินั้นและให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เสนอชื่อผู้นั้นต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้นั้นเป็น</p>	<p>กำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้บริหารแผนคนใหม่แทนผู้บริหารแผนคนเดิมที่พ้นจากตำแหน่งและยังมีกิจการตามแผนที่จะต้องดำเนินต่อไป</p>

<p>ผู้บริหารแผน เมื่อได้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ตามวรรคสองแล้ว แต่ที่ประชุมเจ้าหน้าที่ไม่อาจลงมติเลือกผู้บริหารแผน คนใหม่ได้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานต่อศาล ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลนัดพิจารณารายงานของ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นการด่วน และต้องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีเวลาส่งแจ้งความให้ลูกหนี้และเจ้าหน้าที่ทั้งหลายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน เมื่อศาลได้พิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนและฟังคำชี้แจงของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหน้าที่และลูกหนี้แล้ว ศาลจะมีคำสั่งตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นผู้บริหารแผน หรือมีคำสั่งให้ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน หรือมีคำสั่งอย่างใด อย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควรก็ได้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา 90/106 มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	
<p>มาตรา 90/115 ในกรณีที่มีเหตุทำให้ผู้บริหารแผนทำหน้าที่ไม่ได้เป็นการชั่วคราวหรือในระหว่างที่ ผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่งและศาลยังมิได้มีคำสั่งตั้งผู้บริหารแผนคนใหม่ ให้ศาลมีคำสั่งตั้งบุคคลใด บุคคลหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้บริหารแผนชั่วคราวจนกว่าเหตุเช่นว่านั้นสิ้นสุดลง หรือจนกว่าศาลจะได้มี คำสั่งตั้งผู้บริหารแผนคนใหม่ ทั้งนี้ ให้ผู้บริหารแผนชั่วคราวมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้บริหารแผน ให้นำบทบัญญัติมาตรา 90/106 มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>กำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้บริหารแผนชั่วคราว</p>

<p>มาตรา 90/116 ถ้าลูกหนี้ ผู้บริหารของลูกหนี้ ผู้บริหารแผน หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แล้วแต่กรณี เห็นว่าการฟื้นฟูกิจการได้ดำเนินการ เป็นผลสำเร็จตามแผนแล้วให้รายงานขอให้ศาลมี คำสั่งยกเลิก การฟื้นฟูกิจการโดยไม่ชักช้า และให้ ศาลนัดพิจารณาหากได้ความว่าการฟื้นฟูกิจการ ได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จ ตามแผน ก็ให้ศาลมี คำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการโดยไม่ชักช้า แต่ถ้า ได้ความว่าการฟื้นฟูกิจการยังไม่เป็นผลสำเร็จ ตามแผน ในกรณีที่ยังเหลือระยะเวลาดำเนินการ ตามแผน ก็ให้ศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการฟื้นฟู กิจการต่อไป ภายในกำหนดระยะเวลาตามแผน ถ้าในระหว่างนั้นระยะเวลาดำเนินการตามแผน สิ้นสุดลงแล้วแต่เป็นที่ เห็นได้แน่ชัดว่าแผนได้ ดำเนินการมาใกล้จะสำเร็จแล้ว ศาลจะขยาย ระยะเวลาดำเนินการตามแผนต่อไปอีก ตามควร แก่กรณีก็ได้ มิฉะนั้นให้ศาลดำเนินการต่อไปตาม วรรคสอง เมื่อระยะเวลาดำเนินการตามแผน สิ้นสุดลง แต่การฟื้นฟูกิจการยังไม่เป็นผลสำเร็จ ตามแผน ให้ผู้บริหารแผนหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์ แล้วแต่กรณี รายงานให้ศาลทราบภายใน สิบสี่วันนับแต่ ระยะเวลาดำเนินการตามแผน สิ้นสุด ถ้าศาลเห็นสมควรก็ให้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่ง ให้ฟื้นฟูกิจการและ เห็นชอบด้วยแผนหรือมีคำสั่ง ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ นับแต่ระยะเวลา ดำเนินการตามแผนสิ้นสุดลงจนกระทั่งศาลมี คำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ และเห็นชอบ ด้วยแผนหรือมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ให้</p>	<p>กำหนดให้ลูกหนี้ ผู้บริหารลูกหนี้ ผู้บริหารแผน หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แล้วแต่กรณี สามารถขอให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟู กิจการ หากเห็นว่าการฟื้นฟูกิจการได้ ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนแล้ว โดยเมื่อ ศาลนัดพิจารณาและได้ความว่าการฟื้นฟู กิจการได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน ก็ ให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการโดยไม่ ชักช้า แต่ถ้าได้ความว่าการฟื้นฟูกิจการยังไม่ เป็นผลสำเร็จตามแผน ก็ให้ศาลมีคำสั่ง ดำเนินการฟื้นฟูกิจการต่อไปภายในกำหนด ระยะเวลาตามแผน ถ้าในระหว่างนั้นระยะเวลา ดำเนินการตามแผนได้สิ้นสุดลงแล้ว แต่เป็นที่ เห็นได้แน่ชัดว่าแผนได้ดำเนินมาใกล้จะสำเร็จ แล้ว ศาลจะขยายระยะเวลาดำเนินการตาม แผนต่อไปอีกตามควรแก่กรณีก็ได้ และกรณี เมื่อระยะเวลาดำเนินการตามแผนสิ้นสุดลง แต่ การฟื้นฟูกิจการยังไม่เป็นผลสำเร็จตามแผน ให้ ผู้บริหารแผนหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แล้วแต่กรณี รายงานให้ศาลทราบภายในสิบสี่ วันนับแต่ระยะเวลาดำเนินการตามแผนสิ้นสุด ถ้าศาลเห็นสมควรก็ให้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนหรือมีคำสั่ง ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ</p>
---	--

<p>ผู้บริหารแผนคงมีอำนาจหน้าที่จัดการกิจการ และทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไปเท่าที่จำเป็น</p>	
<p>มาตรา 90/117 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกเลิก คำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนหรือ มี คำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ให้ศาลแจ้งคำสั่ง ดังกล่าวแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหาร แผน ลูกหนี้ และผู้บริหารของลูกหนี้ โดยไม่ชักช้า เมื่อได้ทราบคำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้บริหารแผนต้องส่งมอบทรัพย์สิน ดวงตรา สมุด บัญชี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินและกิจการ ของลูกหนี้แก่ลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้ โดยเร็วที่สุด ให้นำบทบัญญัติมาตรา 90/106 มา ใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>กำหนดให้กรณีที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนหรือมีคำสั่ง ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ให้ศาลแจ้งคำสั่ง ดังกล่าวแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหาร แผน ลูกหนี้และผู้บริหารของลูกหนี้โดยไม่ ชักช้า และเมื่อผู้บริหารแผนได้รับแจ้งต้องส่ง มอบทรัพย์สิน ดวงตรา สมุดบัญชี และเอกสาร ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้แก่ ลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้โดยเร็วที่สุด รวมทั้งให้นำบทบัญญัติมาตรา 90/106 ซึ่ง เกี่ยวกับการดำเนินการภายหลังศาลมีคำสั่งให้ ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนมาใช้โดย อนุโลม โดยให้ศาลประกาศคำสั่งยกเลิกให้ ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนหรือมีคำสั่ง ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการในหนังสือพิมพ์รายวันที่ แพร่หลายหนึ่งฉบับ และแจ้งคำสั่งดังกล่าวไป ยังนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือนายทะเบียน นิบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยด่วน เพื่อให้ นาย ทะเบียนจะได้จัดแจ้งคำสั่งศาลไว้ในทะเบียน ด้วย กับให้แจ้งคำสั่งดังกล่าวไปประกาศราช กิจจานุเบกษา</p>

<p>มาตรา 90/118 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้กลับเป็นของลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้ และให้ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้กลับมีสิทธิตามกฎหมายต่อไป</p>	<p>กำหนดให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้กลับเป็นของลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้ และให้ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้กลับมีสิทธิตามกฎหมายต่อไปภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผน</p>
<p>มาตรา 90/119 คำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความผูกพันในหนี้ของลูกหนี้กับเจ้าหนี้ตามแผน และให้มีผลดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้กลับมีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป (2) ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้กลับมีสิทธิตามกฎหมายต่อไป (3) ค่าตอบแทนของผู้บริหารแผน และหนี้ซึ่งผู้บริหารแผนก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ยกเว้นหนี้ละเมิด เป็นหนี้บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ โดยให้อยู่ในลำดับเดียวกับ บุริมสิทธิลำดับที่ 1 ตามมาตรา 253 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 	<p>กำหนดให้ผลของคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความผูกพันในหนี้ของลูกหนี้กับเจ้าหนี้ตามแผน แต่มีผลให้ลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้กลับมีสิทธิตามกฎหมายต่อไป และสำหรับค่าตอบแทนของผู้บริหารแผน และหนี้ซึ่งผู้บริหารแผนก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ยกเว้นหนี้ละเมิด เป็นหนี้บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้โดยให้อยู่ในลำดับเดียวกับ บุริมสิทธิลำดับที่ 1 ตามมาตรา 253 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์</p>

<p>มาตรา 90/120 เมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนหรือมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ แต่ลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้ยังไม่ได้เข้าไปจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ให้ผู้บริหารแผนมีอำนาจจัดการเพื่อรักษาประโยชน์ของลูกหนี้ตามสมควรแก่พฤติการณ์ จนกว่าลูกหนี้ หรือผู้บริหารของลูกหนี้จะเข้าจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ถ้าตำแหน่งผู้บริหารของลูกหนี้ว่างอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบ ด้วยแผนหรือมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการจนเป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกประชุมผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ หรือดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้มีการแต่งตั้งผู้บริหารของลูกหนี้โดยเร็วที่สุด ในกรณีที่ต้องมีการประชุมเพื่อดำเนินการตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นประธาน ในการประชุมดังกล่าว และให้ถือว่าเป็นการประชุมของลูกหนี้</p>	<p>กำหนดให้ภายหลังเมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนหรือคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ให้ผู้บริหารแผนอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของลูกหนี้ตามสมควรแก่พฤติการณ์ จนกว่าลูกหนี้หรือผู้บริหารลูกหนี้จะเข้ามาจัดการ และถ้าตำแหน่งผู้บริหารของลูกหนี้ว่างอยู่ในวันที่ศาลทำคำสั่งดังกล่าว จนเป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินกิจการของลูกหนี้ต่อไปได้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกประชุมผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ หรือดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้มีการแต่งตั้งผู้บริหารของลูกหนี้โดยเร็วที่สุด</p>
<p>มาตรา 90/121 คำสั่งศาลที่ให้ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนและยกเลิกการฟื้นฟูกิจการไม่กระทบถึงการใดที่ผู้บริหารแผนได้กระทำไปแล้วก่อนศาลมีคำสั่งเช่นว่านั้น</p>	<p>กำหนดให้คำสั่งศาลที่ให้ยกเลิกคำสั่งฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนและยกเลิกการฟื้นฟูกิจการไม่กระทบถึงการใดที่ผู้บริหารแผนได้กระทำไปแล้วก่อนศาลมีคำสั่งดังกล่าว</p>
<p>มาตรา 90/122 ผู้ใดยื่นคำร้องขอตามมาตรา 90/92 อันเป็นเท็จในสาระสำคัญ ซึ่งอาจทำให้ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ผู้อื่น หรือประชาชนเสียหาย ต้อง</p>	<p>กำหนดโทษให้แก่ผู้ยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/92 อันเป็นเท็จในสาระสำคัญซึ่งอาจทำให้ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย</p>

<p>ระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งปรับทั้งจำ</p>	
<p>มาตรา 90/123 ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา 90/104 (8) ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน สามแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งปรับทั้งจำ</p>	<p>กำหนดโทษแก่ลูกหนี้ที่จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้า ตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 90/104</p>
<p>มาตรา 90/124 ลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้ ผู้ใดโดยทุจริตปกปิดรายละเอียดแห่งหนี้สิน ในสาระสำคัญ หรือแสดงจำนวนหนี้ที่ค้างชำระของเจ้าหนี้ทั้งหลายอันเป็นเท็จในสาระสำคัญ ซึ่งอาจทำให้ เจ้าหนี้เสียหาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ห้าแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งปรับทั้งจำ</p>	<p>กำหนดโทษแก่ลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้ที่ทุจริตและปกปิดรายละเอียดแห่งหนี้สินในสาระสำคัญ หรือแสดงจำนวนหนี้ที่ค้างชำระของเจ้าหนี้ทั้งหลายอันเป็นเท็จในสาระสำคัญ ซึ่งอาจทำให้เจ้าหนี้เสียหาย</p>
<p>มาตรา 90/125 ผู้ใดล่วงรู้กิจการหรือข้อมูลใดๆ ของลูกหนี้ที่ได้รับการฟื้นฟูกิจการเนื่องมาจากการปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดในหมวดนี้ อันเป็นกิจการหรือข้อมูลที่ตามปกติวิสัยของลูกหนี้ ที่ได้รับการฟื้นฟูจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยด้วยประการใดๆ นอกจากตามหน้าที่หรือ เพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งปรับทั้งจำ</p>	<p>กำหนดโทษแก่ผู้ล่วงรู้กิจการหรือข้อมูลใดๆ ของลูกหนี้ที่ได้รับการฟื้นฟูเนื่องมาจากการปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดในหมวด 3/2 นี้ อันเป็นกิจการหรือข้อมูลที่ตามปกติวิสัยของลูกหนี้ที่ได้รับการฟื้นฟูจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย แต่ผู้ล่วงรู้ดังกล่าวนำไปเปิดเผยด้วยประการใดๆ นอกเหนือจากตามหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการ</p>

<p>มาตรา 90/126 ผู้ใดเป็นผู้บริหารแผนหรือผู้บริหารแผนชั่วคราวปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยทุจริต หรือกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งหมวดนี้ โดยมุ่งหมายให้เกิดความเสียหาย แก่ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งปรับทั้งจำ</p>	<p>กำหนดโทษแก่ผู้บริหารแผนหรือผู้บริหารแผนชั่วคราวที่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยสุจริต หรือกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งหมวด 3/2 นี้ โดยมุ่งหมายให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้</p>
<p>มาตรา 90/127 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามความในหมวดนี้เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิด ของนิติบุคคลนั้น เกิดจากการสั่งการหรือไม่สั่งการ หรือกระทำการหรือไม่กระทำการ อันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ ของกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่ บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย</p>	<p>กำหนดให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย ถ้าเหตุที่นิติบุคคลกระทำความผิดเกิดจากการสั่งการหรือไม่สั่งการ หรือกระทำการหรือไม่กระทำการ อันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ ของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น</p>
<p>มาตรา 90/128 ให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้เป็นผู้เสียหายในความผิดตามความในหมวดนี้ด้วย”</p>	<p>กำหนดให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้เป็นผู้เสียหายในความผิดตามความในหมวด 3/2 ด้วย</p>

2.6. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับเงื่อนไขในการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการ

จากเนื้อหาเกี่ยวกับการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของกฎหมายไทยตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาสินเชื่อกำลังจะอยู่อาศัยจะต้องมีข้อพิจารณาในการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการดังต่อไปนี้

2.6.1 การเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

พระราชบัญญัติล้มละลาย ได้วางหลักเกี่ยวกับมูลเหตุในการฟ้องคดีล้มละลายไว้ตาม มาตรา 7 ว่า *มาตรา 7 ลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวอาจอุทกศาลพิพากษาให้ล้มละลายได้ถ้าลูกหนี้นั้นมี*

ผู้มีอำนาจในราชอาณาจักร หรือประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรไม่ว่าด้วยตนเองหรือโดยตัวแทน ในขณะที่มีการขอใ้ลูกหนี้ล้มละลายหรือภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้น

เมื่อพิจารณาดูแล้ว จะเห็นได้ว่ามูลเหตุที่จะเข้าสู่การฟ้องคดีล้มละลายประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 3 ประการ

1. ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

หมายถึงลูกหนี้ที่มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน หรือมีทรัพย์สินไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ โดยการจะพิจารณาว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่นั้น จะพิจารณาเอาจากฐานะของลูกหนี้ในวันที่ยื่นฟ้องเป็นสำคัญ⁵

ซึ่งกฎหมายได้กำหนดบทสันนิษฐานเกี่ยวกับกรณีที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวไว้ในมาตรา 8 อันได้แก่

(1) ถ้าลูกหนี้โอนทรัพย์สินหรือสิทธิจัดการทรัพย์สินของตนให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แห่งเจ้าหนี้ทั้งหลายของตน ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

(2) ถ้าลูกหนี้โอนหรือส่งมอบทรัพย์สินของตนไปโดยการแสดงเจตนาลวง หรือโดยการฉ้อฉล ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

ในกรณีนี้เจตนาลวงหมายถึงเจตนาลวงตามที่ได้ระบุไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 155 หมายถึงการแสดงเจตนาที่ไม่ตรงต่อความจริงโดยเป็นการรู้กันกับอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อลวงบุคคลอื่น

กรณีของกลฉ้อฉลก็เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 237 กล่าวคือ เป็นนิติกรรมที่ลูกหนี้กระทำให้โดยรู้ว่าเป็นทางทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ

⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6117/2552 การนำสืบข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ 2 มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่นั้น โจทก์อาจจะนำสืบถึงทรัพย์สินและหนี้สินทั้งหมดของจำเลยที่ 2 ที่แสดงว่าจำเลยที่ 2 มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน หรืออาจจะนำสืบถึงข้อเท็จจริงอันใดอันหนึ่งตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา 8 อันเป็นข้อสันนิษฐานว่า จำเลยที่ 2 มีหนี้สินล้นพ้นตัว ทั้งนี้การพิจารณาถึงฐานะหรือข้อเท็จจริงอันเป็นข้อสันนิษฐานนั้นจะต้องปรากฏว่าเป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในเวลาที่โจทก์ฟ้องคดีล้มละลาย คดีนี้โจทก์นำสืบถึงมูลหนี้ของโจทก์และการดำเนินการของโจทก์เท่านั้น มิได้แสดงให้เห็นถึงทรัพย์สินและหนี้สินของจำเลยที่ 2 จึงยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(3) ถ้าลูกหนี้โอนทรัพย์สินของตนหรือก่อให้เกิดทรัพย์สินหรืออย่างหนึ่งอย่างใด ขึ้นเหนือทรัพย์สินนั้น ซึ่งถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้ว จะต้องถือว่าเป็นการให้เปรียบ ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

(4) ถ้าลูกหนี้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เพื่อประวิงการชำระหนี้หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

ก. ออกไปเสียนอกราชอาณาจักร หรือได้ออกไปก่อนแล้วและคงอยู่นอกราชอาณาจักร

ข. ไปเสียจากเคหะสถานที่เคยอยู่ หรือซ่อนตัวอยู่ในเคหะสถาน หรือหลบไปหรือวิธีอื่น หรือปิดสถานที่ประกอบธุรกิจ

ค. ยักยอกทรัพย์สินไปให้พ้นอำนาจศาล

ง. ยอมตนให้ต้องคำพิพากษาซึ่งบังคับให้ชำระเงินซึ่งตนไม่ควรต้องชำระ

(5) ถ้าลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี หรือไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้

(6) ถ้าลูกหนี้แถลงต่อศาลในคดีใด ๆ ว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้

(7) ถ้าลูกหนี้แจ้งให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดของตนทราบว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้

(8) ถ้าลูกหนี้เสนอคำขอประนอมหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(9) ถ้าลูกหนี้ได้รับหนังสือทวงถามจากเจ้าหนี้ให้ชำระหนี้แล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งซึ่งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

2. ลูกหนี้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร

3. ลูกหนี้ประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรไม่ว่าจะด้วยตนเองหรือโดยตัวแทนขณะที่มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือภายในกำหนดหนึ่งปีก่อนหน้านั้น

เมื่อนำบทสันนิษฐานของมาตรา 8 และหลักเกณฑ์ในการฟ้องลูกหนี้ในเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว ต้องพิจารณาประกอบกับมาตรา 9 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย อันเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการฟ้องคดีล้มละลายดังต่อไปนี้

มาตรา 9 เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งลานบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองลานบาท และ

(3) หนี้้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ไม่วาหนี้้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดย พลันหรือในอนาคตก็ตาม

มาตรา 10 ภายใต้บังคับมาตรา 9 เจ้าหนี้มีประกันจะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(1) มีใตเป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และ

(2) กล่าวในฟ้องว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้ว จะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้วเงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งลานบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองลานบาท

จากบทบัญญัติของทั้งสองมาตราดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผู้ที่สามารถฟ้องลูกหนี้เพื่อเข้าสู่กระบวนการล้มละลายได้นั้นมีแต่เพียงเจ้าหนี้เท่านั้น โดยจะแบ่งออกเป็นสองประเภทคือเจ้าหนี้มีประกันและเจ้าหนี้ไม่มีประกัน โดยที่เจ้าหนี้มีประกันนั้นเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 6 ซึ่งหมายความว่าเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำน่า หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้มีผู้บุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนอง จำน่า หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้มีผู้บุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ ซึ่งเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้มีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ก่อนเจ้าหนี้อื่น และเป็นหนี้ในทางจำนอง จำน่า หรือมีผู้บุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ โดยที่เจ้าหนี้้นั้นจะต้องมีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น ไม่อาจบังคับเอาจากทรัพย์สินของบุคคลภายนอกได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 3437/2536 โจทก์ฟ้องจำเลยให้ล้มละลายด้วยหนี้เงินกู้ยืมซึ่งมีบุคคลอื่นจำนองที่ดินเป็นประกัน โจทก์ยอมไม่ใช้เจ้าหนี้มีประกันตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 6 เพราะที่ดินที่จำนองไม่ใช่ทรัพย์สินของจำเลย โจทก์ไม่ใช่ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของจำเลยในทางจำนอง จึงสามารถฟ้องจำเลยให้ล้มละลายได้ตามมาตรา 9 โดยไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 10

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวข้างต้นแล้วจะเห็นว่า บุคคลที่สามารถฟ้องลูกหนี้ให้เป็นบุคคลล้มละลายนั้นจะมีเพียงแต่เจ้าหนี้เท่านั้น กฎหมายมิได้บัญญัติว่าลูกหนี้

สามารถเข้าสู่กระบวนการล้มละลายได้ด้วยตนเอง เช่นนี้ มีปัญหาที่น่าพิจารณาว่าหากลูกหนี้รู้ตัวแล้วว่าตนเองประสบภาวะยากลำบากทางการเงิน หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัวแล้ว ลูกหนี้จะมีวิธีเยียวยาปัญหาได้อย่างไร

2.6.2 การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในพระราชบัญญัติล้มละลายแล้ว จะเห็นได้ว่า กฎหมายไทยได้กำหนดวิธีการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการไว้โดยมีทั้งการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายโดยสมัครใจ (Voluntary petition) และไม่สมัครใจ (Involuntary petition) โดยที่พระราชบัญญัติล้มละลายฯ ได้กำหนดบุคคลที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้ในมาตรา 90/2 วรรคหนึ่งและกำหนดเงื่อนไขคุณสมบัติของบุคคลนั้นๆไว้ในมาตรา 90/4 วรรคหนึ่ง รวมทั้ง มาตรา 90/93 ประกอบมาตรา 90/92 และ 90/91 ไว้ดังต่อไปนี้

1. เจ้าหนี้ซึ่งอาจเป็นคนเดียวหรือหลายคนรวมกันและมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท (มาตรา 90/4 (1))

เจ้าหนี้ในกรณีนี้เป็นได้ทั้งเจ้าหนี้ที่มีประกันและเจ้าหนี้ไม่มีประกัน

2. ลูกหนี้ซึ่งมีลักษณะตามมาตรา 90/3

มาตรา 90/1 ได้นิยามคำศัพท์เกี่ยวกับคำว่าลูกหนี้ไว้ว่า ลูกหนี้ หมายความว่า ลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง และลูกหนี้นั้นจะต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัวและเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท และมีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าลูกหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการซึ่งจะสามารถร้องขอฟื้นฟูกิจการหรือตกเป็นผู้ถูกร้องให้ฟื้นฟูกิจการแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทด้วยกัน กล่าวคือ

2.1 บริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1096 ซึ่งหมายถึงบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยเงินทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่าๆกัน โดยผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าหุ้นตามที่ตนถือ

2.2 บริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535 มาตรา 15 บริษัทมหาชนจำกัด คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดย

ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ และบริษัทดังกล่าวได้ระบุความประสงค์ เช่นนั้นไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ

2.3 นิติบุคคลอื่น

ในการร้องขอของบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดนั้น กรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการในนามของลูกหนี้ได้เลยโดยไม่ต้องมีมติที่ประชุมของผู้ถือหุ้นก่อน⁶

อย่างไรก็ดี หากเป็นกรณีของนิติบุคคลตามมาตรา 90/4 (3) ถึง (6) อันได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทประกันวินาศภัย บริษัทประกันชีวิต หรือเป็นนิติบุคคลตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 90/6 นั้น ในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไม่ว่าจะโดยตัวลูกหนี้เองหรือเจ้าหนี้ที่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากหน่วยงานที่กำกับดูแลกิจการนั้น ๆ เสียก่อน

3.เจ้าหนี้ตามมาตรา 90/91 วรรคหนึ่ง ได้แก่ เจ้าหนี้มีประกันและไม่มีประกัน ซึ่งอาศัยหลักสันนิษฐานในมาตรา 6

4. ลูกหนี้ซึ่งมีลักษณะตามมาตรา 90/92 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 90/91 ได้แก่

4.1 ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

4.2 ลูกหนี้ที่เป็นคณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่าสามล้านบาท

4.3 ลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัดต้องมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่าสามล้านบาทแต่ไม่ถึงสิบล้านบาท

4.4 ลูกหนี้ที่ประกอบธุรกิจที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือที่จดทะเบียนกับหน่วยงานอื่นของรัฐ

⁶ เอื้อน ขุนแก้ว, คู่มือการศึกษากฎหมายฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง, 2558), น.15.

ลูกหนี้ที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการนั้น จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขในการร้องขอด้วย กล่าวคือ ตามมาตรา 90/3 ซึ่งได้บัญญัติว่า เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวและเปนหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่ นอยกว่าสิบลานบาท ไมวาหนี้ันั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตาม มาตรา 90/4 อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้

(1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว (Insolvent) คำว่า หนี้สินล้นพ้นตัวในที่นี้ มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่าหนี้สินล้นพ้นตัวตามมาตรา 8 และ 9 (1) ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ นั่นคือ ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6858/2546 การที่จะพิจารณาว่า ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ ศาลจะต้องพิจารณาถึงสถานะทางการเงินของลูกหนี้ว่า มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินหรือไม่ ในการพิจารณาดังกล่าวจะต้องพิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ ประกอบกัน อาจเป็นข้อเท็จจริงอันเป็นข้อสันนิษฐานในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 8 หรืออาจจะเป็นข้อเท็จจริงใด ๆ ที่จะแสดงให้เห็นว่ามีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน ในการพิจารณาถึงสถานะที่แท้จริงของลูกหนี้ บัญชีงบดุลของลูกหนี้เป็นพยานหลักฐานสำคัญประการหนึ่งซึ่งแสดงถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว ถ้าหากว่าการจัดทำบัญชีงบดุลนั้นเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่กฎหมายกำหนดหรือมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมวิชาชีพนั้นย่อมมีน้ำหนักในการรับฟัง

(2) เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวและเปนหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่ นอยกว่าสิบลานบาท ไมวาหนี้ันั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

กฎหมายได้กำหนดหนี้ชั้นต่ำที่ลูกหนี้จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการไว้ที่สิบลานบาท โดยที่หนี้ันั้นต้องเป็นหนี้ที่มีจำนวนแน่นอน หมายความว่าหนี้ที่สามารถคำนวณได้จนถึงวันที่ร้องขอว่า ลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้เป็นจำนวนเท่าใด โดยที่หนี้ดังกล่าวันั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นหนี้ที่มาจากคำพิพากษาแต่อย่างใด

หนี้ที่จะนำมาร้องขอฟื้นฟูกิจการนั้นจะเป็นหนี้ที่ถึงกำหนดชำระแล้วหรือจะถึงกำหนดกำหนดชำระในอนาคตก็ได้

(3) มีเหตุสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ

คำว่า “มีเหตุอันสมควรที่จะฟื้นฟูกิจการ” นั้น หมายถึงมูลเหตุที่นำมาสู่การขอฟื้นฟูกิจการและผลที่จะได้รับจากการขอฟื้นฟูกิจการนั้น โดยการพิจารณาถึงเหตุอันสมควรและช่องทางในการ

พื้นฟูกิจการนั้น ศาลจะสั่งอนุญาตให้พื้นฟูกิจการได้ต่อเมื่อได้คาดหมายด้วยเหตุและผลแล้วว่าเชื่อว่าจะมีโอกาสที่จะได้ดำเนินการพื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นผลสำเร็จได้ (Reasonable prospect to achieve)⁷

“ช่องทางที่จะพื้นฟูกิจการ” หมายถึง วิธีการใด ๆก็ตามที่จะสามารถทำให้ลูกหนี้สามารถกลับสู่สภาวะทางการเงินที่ปกติได้รวมทั้งทำให้การพื้นฟูกิจการนั้นบรรลุถึงวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายกำหนด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6858/2546 เมื่อธุรกิจของลูกหนี้มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี สาเหตุที่ลูกหนี้ประสบปัญหาทางการเงินมาจากวิกฤติทางเศรษฐกิจและการชะงักงันของธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์และอุตสาหกรรมก่อสร้าง อันถือว่าเป็นปัจจัยภายนอก การพื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นวิธีการที่จะทำให้สามารถรักษาองค์กรทางธุรกิจให้ดำเนินการต่อไปได้ ทั้งสามารถรักษาการจ้างงานจำนวนมากไว้ กรณีจึงมีเหตุสมควรที่จะพื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และได้ความว่ากิจการของลูกหนี้ยังสามารถดำเนินการต่อไปได้ โดยการปรับโครงสร้างทางการเงินทั้งในการยื่นคำร้องขอพื้นฟูกิจการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหนี้ ธนาคาร และสถาบันการเงินต่าง ๆ กรณีจึงมีช่องทางที่จะพื้นฟูกิจการของลูกหนี้

ต่อมาเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 ขึ้น กฎหมายได้เพิ่มเติมเงื่อนไขในการร้องขอเข้ามาในหมวด 3/2 มาตรา 90/91 ดังต่อไปนี้

1. ลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้

จะเห็นได้ว่าลูกหนี้ที่จะสู่กระบวนการพื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/91 นี้ ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดที่ว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 90/3 อีกต่อไป ลูกหนี้เพียงแต่ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้ก็เพียงพอแล้ว

มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่า คำว่า “ ลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้” นั้นมีความหมายว่าอย่างไร ในเรื่องนี้ ท่านอาจารย์เอื้อน ชุนแก้ว ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคำจำกัดความดังกล่าวไว้ว่า หากว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน แต่ลูกหนี้ประสบภาวะทางการเงินชั่วคราว ไม่มีกระแสเงินสดที่จะมาดำเนินการได้” ดังนั้นการที่ลูกหนี้มีกระแสเงินสดไม่เพียงพอต่อการดำเนินการแม้ว่าลูกหนี้จะมีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สินก็ตาม ลูกหนี้ก็ถือว่าไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้แล้ว โดยไม่ต้องรอให้ลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัวแต่อย่างไร

2. หนี้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ

⁷เพ็งอ่าง, น.19

หนี้ที่เกิดขึ้นนี้จะต้องเป็นหนี้ที่เกิดจากการดำเนินกิจการประกอบธุรกิจที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือที่จดทะเบียนกับหน่วยงานอื่นของรัฐเท่านั้น หากเป็นหนี้ที่เกิดจากการค้าประกันบริษัทในเครือหรือหนี้ที่มากumulหนี้อื่นก็จะไม่สามารถขอฟื้นฟูกิจการได้

3. จำนวนหนี้

จำนวนหนี้ที่จะเข้าเงื่อนไขในการฟื้นฟูกิจการนั้น จะแบ่งออกเป็นสามประเภทตามประเภทของลูกหนี้ ได้แก่

ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

ลูกหนี้ที่เป็นคณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่าสามล้านบาท

ลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัดต้องมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่าสามล้านบาทแต่ไม่ถึงสิบล้านบาท

4. มีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ

การจะพิจารณาถึงเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการในกรณีนี้ จะใช้มาตรฐานเดียวกับการพิจารณาตามหมวด 3/1 มาตรา 90/3 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่จะต้องพิจารณาว่า ถึงแม้พระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 นั้นจะได้เพิ่มหลักเกณฑ์ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายเล็กหรือบุคคลธรรมดาแล้วก็ตาม จะเห็นได้ว่า เงื่อนไขในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการนั้น ลูกหนี้ยังมีหนี้ที่เกิดจากการดำเนินกิจการเท่านั้น หากว่าเป็นหนี้ที่เกิดจากรายได้ที่ไม่เพียงพอ หรือการประสบภาวะทางการเงินอื่น ๆ หรือมิใช่เกิดจากการประกอบธุรกิจแล้ว ลูกหนี้ก็ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ แต่ลูกหนี้อาจถูกฟ้องเป็นบุคคลล้มละลายได้ โดยหากว่าลูกหนี้ต้องการที่จะปรับโครงสร้างหนี้หรือเจรจากับเจ้าหนี้ ลูกหนี้จำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย(หรือการประนอมหนี้หลังล้มละลาย แล้วแต่กรณี) แต่ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะมีหนทางในการร้องขอให้ตนเองฟื้นฟูกิจการได้เลย

บทที่ 3

กฎหมายต่างประเทศ

เมื่อได้ทำการศึกษากฎหมายตามพระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศไทยแล้ว ในบทนี้จะเป็นการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาทางการเงิน และมีหนี้สินอันเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย โดยจะมุ่งศึกษากฎหมายล้มละลาย (Bankruptcy Act.) ของประเทศสหรัฐอเมริกาและ Civil Rehabilitation Law หรือกฎหมายฟื้นฟูทางแพ่งของประเทศญี่ปุ่นเป็นหลัก

3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา Article I, Section 8 นั้นได้ให้อำนาจสภาองเกรสในการที่จะออกกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่กรณีการล้มละลายโดยเสมอภาค (Uniform laws on the of Bankruptcy) ทั่วสหรัฐอเมริกา โดยกฎหมายฉบับแรกที่ออกนั้นได้แก่ Bankruptcy Act of 1800 ซึ่งกฎหมายนี้ได้ถูกจำกัดให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการค้าเท่านั้น แต่อย่างไรก็ดีกฎหมายฉบับนี้ได้ถูกยกเลิกไปในปี 1803 และได้มีการตรากฎหมายใหม่ขึ้นมาอีกหลายครั้ง ซึ่งพระราชบัญญัติล้มละลายดังกล่าวนี้ได้ถูกจัดให้อยู่ในบรรพ 11 ว่าด้วย พระราชบัญญัติล้มละลาย หรือเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายว่า ประมวลพระราชบัญญัติล้มละลาย (United States Bankruptcy Code) แต่การปฏิรูปพระราชบัญญัติล้มละลายที่สำคัญที่สุดเกิดขึ้นในปี 2005 ซึ่งได้มีการลงมติผ่านร่างพระราชบัญญัติล้มละลายโดย ยึดถือจาก Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act of 2005 (BAPCPA) และนอกเหนือไปจากนี้ บทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายนั้นยังสามารถพบเห็นได้ทั่วไปในกฎหมายของสหรัฐฯเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของผลกระทบทางภาษีอันเนื่องมาจากการล้มละลาย (Tax implications of bankruptcy) ซึ่งสามารถพบได้จากประมวลรัษฎากรฯ หรือเรื่องของการจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย เป็นต้น

3.1.1 แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลายของสหรัฐอเมริกา

เป้าหมายที่สำคัญของพระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น คือ เพื่อให้ลูกหนี้ได้ตั้งต้นใหม่ หรือเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่เรียกว่า Fresh Start โดยการปลดพันธะหรือลดหนี้ที่จ่ายไม่ไหวอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อจะได้ตั้งต้นชีวิตใหม่ หรือฟื้นฟูกิจการขึ้นมาใหม่นั้นเอง นอกเหนือไปจากนี้แล้วเป้าหมายของพระราชบัญญัติล้มละลายนี้นี้ยังเพื่อป้องกันลูกหนี้จากเจ้าหนี้ที่ใช่วิธีการ

ที่ไม่ชอบในการทวงหนี้ รวมไปถึงการปกป้องเจ้าหนี้จากลูกหนี้ที่นำทรัพย์สินไปถ่ายโอน หรือ ทำให้เสื่อมค่า อีกทั้งยังเป็นการดำเนินการแบ่งชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ทุกคนอย่างยุติธรรมและรวดเร็วและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ต่อไป ซึ่งในเรื่องนี้นั้นศาลสูงของสหรัฐได้ให้คำจำกัดความไว้ในปี 1934 คือ เพื่อให้โอกาส และเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่แก่ลูกหนี้ที่มีความซื่อสัตย์ แต่ต้องประสบปัญหาทางการเงิน โดยไม่ถูกขัดขวาง หรือหมดกำลังใจจากหนี้เสียหายที่เคยเกิดขึ้นมา¹

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและหลักการข้างต้น ในพระราชบัญญัติล้มละลายของสหรัฐ ได้กำหนดกระบวนการไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกฎหมาย โดยใช้กระบวนการที่เรียกว่า สภาวะพักการชำระหนี้ หรือ Automatic Stay ซึ่งหมายถึง การทวงหนี้ การยึดทรัพย์ การคิดดอกเบี้ย การขายทรัพย์สินทุกอย่างจากทุกฝ่ายโดยเจ้าหนี้ และลูกหนี้ต้องหยุดหมดชั่วคราว ทั้งนี้เพื่อว่ากระบวนการฟื้นฟูกิจการหรือขายทรัพย์สินเพื่อแบ่งเฉลี่ยจ่ายเจ้าหนี้จะได้เริ่มต้นได้

3.1.2 ประเภทของกระบวนการล้มละลายในประเทศสหรัฐอเมริกา

พระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดกระบวนการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงินไว้หลายประเภท โดยประเภทที่เป็นที่นิยมมากที่สุด ได้แก่²

3.1.2.1 กระบวนการชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม Chapter 7 (Liquidation)

เป็นการล้มละลายสมบูรณ์ ซึ่งลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องต่อศาลโดยสมัครใจ หรือถูกเจ้าหนี้อื่นคำร้อง โดยลูกหนี้ไม่สมัครใจ และไม่คัดค้านก็ได้ กระบวนการของมาตรานี้ คือ ขายทรัพย์สินนอกจากบ้าน และนำมาเฉลี่ยให้เจ้าหนี้อย่างเท่าเทียมกัน การบังคับให้ลูกหนี้ขายบ้านได้ก็ต่อเมื่อได้นำบ้านนั้นไปจำนอง แต่เจ้าของบ้านก็มีสิทธิหักเงินจำนวนหนึ่งไว้เป็นค่าดำรงชีพ หรือ เมื่อขายได้เกิน

¹ [I] gives to the honest but unfortunate debtor... a new opportunity in life and a clear field for future effort, unhampered by the pressure and discouragement of preexisting debt.

² ธีฎญาณุช ตันติกุล, “คดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาในประเทศสหรัฐอเมริกา,” อุลพาณ, 87(มกราคม-เมษายน 2552).

ยอดหนี้ ก็ต้องคืนให้ลูกหนี้ ซึ่งกระบวนการตาม Chapter 7 นี้ คล้ายกับพระราชบัญญัติล้มละลายของไทย เป็นอย่างมาก

3.1.2.2 กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลตาม Chapter 11 (Reorganization)

เป็นการฟื้นฟูกิจการ (Re-organization) โดยการขออำนาจศาลคุ้มครองการทวงหนี้จากเจ้าหนี้ และเปิดโอกาสให้ธุรกิจสามารถฟื้นตัวได้ด้วยการลดภาระหนี้สินกับเจ้าหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้ จะได้รับการชำระหนี้ การฟื้นฟูกิจการเป็นมาตรการที่สำคัญมากที่สุดและกิจการต่าง ๆ โดยบริษัทขนาดใหญ่ในตลาดหุ้นยื่นเรื่องให้ใช้มาตรานี้มากที่สุดเพื่อขจัดเจ้าหนี้พักโดยอัตโนมัติ

เป้าหมายของมาตรานี้คือ การเปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจสามารถฟื้นตัว กลายเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพดำเนินการต่อไปได้ กรณีตัวอย่าง เช่น บริษัทห้างสรรพสินค้าที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของอเมริกา ชื่อ Macy's ซึ่งมีมีสำนักงานใหญ่ที่นิวยอร์ก ได้ประสบปัญหาล้มละลายในปี 1992³ ได้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย เพื่อจะได้พักชำระหนี้ชั่วคราว ณ วันที่ยื่นคำร้อง และสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ในเวลาเพียงสองสัปดาห์ Macy's ก็ได้รับเงินกู้ก้อนใหม่ในนามของผู้ฟื้นฟูกิจการเจ้าหนี้ (Debtor-in-possession) เป็นจำนวน 600 ล้านดอลลาร์ มาหมุนเวียนให้กิจการดำเนินต่อไปได้

3.1.2.3 กระบวนการปรับหนี้ของลูกหนี้บุคคลธรรมดาผู้มีรายได้ประจำตาม Chapter 13 (Adjustment of Debts of an Individual with Regular Income)

ใช้สำหรับบุคคลที่มีหนี้สินส่วนตัว ในกรณีที่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน เช่น บ้าน มาตรการนี้ ลูกหนี้มีเวลา 3-5 ปี ในการผ่อนโดยใช้รายได้ในปัจจุบัน ที่ได้รับจนครบเวลาที่ยื่นเรื่องร้องขอต่อศาล ซึ่งมักจะไม่เกิน 5 ปี หลังจากนั้น กฎหมายนี้ก็ถือว่าหนี้ที่เหลือนั้นเป็นอันยกเลิกกันไป

เป้าหมายของมาตรานี้ คือ เปิดช่องให้ปัจเจกบุคคลที่มีหนี้สินส่วนตัวได้มีโอกาสดังต้นชีวิตใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักคิดของศาสนาคริสต์ ที่กำหนดให้มีทศวรรษการปลดหนี้ทุกๆ 20 ปี เรียกว่า Jubilee เพื่อให้ลูกหนี้ทุกคนได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ที่เป็นอิสระเสรี

³ Los Angeles Times [January 29, 1992](#) | CARLA LAZZARESCHI | TIMES STAFF

Chapter 13 นี้ได้รับความนิยมมากกว่า Chapter 7 เนื่องมาจากการเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ได้รักษาทรัพย์สินที่มีค่าของตนไว้ รวมไปถึงการที่ลูกหนี้สามารถทำแผนในการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้ซึ่งทำให้ลูกหนี้มีโอกาสชำระหนี้ได้ครบ และสามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ ตามเป้าหมายของมาตรานี้ นั่นคือเปิดช่องให้ปัจเจกบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวได้มีโอกาสตั้งต้นชีวิตใหม่นั้นเอง

3.1.3 กระบวนการและวิธีการชำระหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตราต่าง ๆ

3.1.3.1 Chapter 7 LIQUIDATION (§§ 701–784)

(1) การเริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย

ผู้มีสิทธิเสนอคดีเข้าสู่กระบวนการล้มละลายตามมาตรา 11 ได้ทั้งลูกหนี้บุคคลธรรมดา และนิติบุคคล ตามมาตรา 11.U.S.C §§ 101 (41)⁴, 109(b) โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

1. หากเป็นกรณีที่เจ้าหนี้เป็นฝ่ายฟ้องลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเรียกได้ว่าเป็นกรณีล้มละลายที่ไม่สมัครใจ กฎหมายได้ทำการกำหนดหลักเกณฑ์ว่า คำฟ้องต้องยื่นโดยเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องในหนี้ที่ไม่มีประกันที่ไม่มีเงื่อนไข และไม่มีข้อต่อสู้ (Noncontingent and Undisputed) รวมกันไม่น้อยกว่า \$10,000 ตามมาตรา 303 (b)⁵

⁴ (41) The term “person” includes individual, partnership, and corporation, but does not include governmental unit, except that a governmental unit that...

⁵ (b) An involuntary case against a person is commenced by the filing with the bankruptcy court of a petition under chapter 7 or 11 of this title—

(1) by three or more entities, each of which is either a holder of a claim against such person that is not contingent as to liability or the subject of a bona fide dispute as to liability or amount, or an indenture trustee representing such a holder, if such noncontingent, undisputed claims aggregate at least \$10,000 more than the value of any lien on property of the debtor securing such claims held by the holders of such claims;

2. หากเป็นกรณีลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้องขอให้ตนตกเป็นบุคคลล้มละลายโดยสมัครใจ กรณีนี้กฎหมายไม่ได้กำหนดจำนวนหนี้ขั้นต่ำที่ลูกหนี้ต้องมีการยื่นคำร้องเอาไว้ แต่อย่างไรก็ดีลูกหนี้ต้องยื่นเอกสารตามที่กฎหมายกำหนดมาพร้อมคำฟ้อง ได้แก่ รายละเอียดหนี้สิน และทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นรายชื่อเจ้าหนี้ และสภาพของหนี้ รายละเอียดค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน รายงานแสดงสถานะทางการเงินของลูกหนี้ รวมไปถึงรายละเอียดของสัญญาที่ลูกหนี้เป็นคู่สัญญาและยังคงมีผลบังคับใช้ได้อยู่ในปัจจุบัน (Federal Rule of Bankruptcy Procedure; rule 1007 (b))⁶

แต่อย่างไรก็ดี หากเป็นกรณีที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอให้ตนตกเป็นบุคคลล้มละลายโดยสมัครใจนั้น มีข้อสังเกตว่า ลูกหนี้จะไม่สามารถยื่นคำร้องขอให้ตนล้มละลายได้ หากภายใน 180 วันก่อนที่ลูกหนี้จะขอยื่นคำร้องนี้ ลูกหนี้เคยเป็นลูกหนี้ในคดีล้มละลายที่ศาลเคยจำหน่ายคดีเนื่องมาจากลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้โดยจงใจ หรือภายใน 180 วันก่อนลูกหนี้ยื่นคำร้องนั้น ลูกหนี้

(2) if there are fewer than 12 such holders, excluding any employee or insider of such person and any transferee of a transfer that is voidable under section 544, 545, 547, 548, 549, or 724 (a) of this title, by one or more of such holders that hold in the aggregate at least \$10,000 of such claims;

⁶ (b) SCHEDULES, STATEMENTS, AND OTHER DOCUMENTS REQUIRED.

(1) Except in a chapter 9 municipality case, the debtor, unless the court orders otherwise, shall file the following schedules, statements, and other documents, prepared as prescribed by the appropriate Official Forms, if any:

- (A) schedules of assets and liabilities;
- (B) a schedule of current income and expenditures;
- (C) a schedule of executory contracts and unexpired leases;
- (D) a statement of financial affairs;

ไม่ได้เข้ารับคำปรึกษาทางการเงินจากที่ปรึกษาที่รัฐรับรอง เพื่อทราบถึงความเป็นไปได้ในการใช้ทางเลือกอื่นนอกจากการล้มละลาย ตาม 11 U.S. Code § 109 (g) (h) ⁷

เมื่อลูกหนี้ยื่นคำร้องขอให้ตนเองตกเป็นบุคคลล้มละลาย หรือลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้ฟ้องโดยไม่สมัครใจนั้น ก็จะก่อให้เกิดสถานะพักการบังคับชำระหนี้ หรือที่เรียกว่า Automatic Stay ซึ่งหมายความว่า เจ้าหนี้จะไม่สามารถฟ้องร้องหรือบังคับคดีใดๆ กับลูกหนี้ รวมไปถึงลูกหนี้จะไม่สามารถจัดการทรัพย์สินใดๆ ของตนเองได้อีก ทั้งนี้เพื่อหยุดการเรียกเก็บหนี้ หรือการฟ้องบังคับคดีแก่ลูกหนี้นั่นเอง นอกเหนือไปจากนี้ อำนาจในการจัดการทรัพย์สินและกิจกรรมทั้งหมดของลูกหนี้จะตกอยู่กับผู้ชำระกิจการและทรัพย์สิน (Trustee) อีกด้วย

(2) การขอรับชำระหนี้

เมื่อศาลได้มี หรือถือว่ามีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ (Order of Relief) เจ้าหนี้ที่ศาลจะแจ้งให้เจ้าหนี้ ลูกหนี้ รวมไปถึงผู้มีส่วนได้เสียในคดีทราบ โดยเฉพาะ

⁷ (g) Notwithstanding any other provision of this section, no individual or family farmer may be a debtor under this title who has been a debtor in a case pending under this title at any time in the preceding 180 days if—

- (1) the case was dismissed by the court for willful failure of the debtor to abide by orders of the court, or to appear before the court in proper prosecution of the case; or
- (2) the debtor requested and obtained the voluntary dismissal of the case following the filing of a request for relief from the automatic stay provided by section [362](#) of this title.

(h)

(1) Subject to paragraphs (2) and (3), and notwithstanding any other provision of this section other than paragraph (4) of this subsection, an individual may not be a debtor under this title unless such individual has, during the 180-day period ending on the date of filing of the petition by such individual, received from an approved nonprofit budget and credit counseling agency described in section [111 \(a\)](#) an individual or group briefing (including a briefing conducted by telephone or on the Internet) that outlined the opportunities for available credit counseling and assisted such individual in performing a related budget analysis.

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (United States Trustee) ซึ่งเป็นผู้ดูแลการบังคับคดีล้มละลายในสังกัดกระทรวงยุติธรรมเข้ามาดูแล โดยจะแต่งตั้งเอกชนผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินในคดีนั้นๆ (Trustee) ซึ่งคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ จึงมีผลเทียบเคียงได้เท่ากับคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลายของไทย ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติล้มละลายของสหรัฐอเมริกา นั้น เมื่อมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้แล้วจะไม่มีกระบวนการเว้นช่วงให้ลูกหนี้ประนอมหนี้ได้ อีกทั้งศาลยังไม่ต้องทำคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายอีกครั้งนั่นเอง

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Trustee) มีหน้าที่ในการนัดประชุมเจ้าหนี้ภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 20 วัน แต่ไม่เกิน 40 วัน (Federal Rule of Bankruptcy Procedure; rule 2003) นับแต่วันคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยที่การประชุมเจ้าหนี้ เป็นการสอบลูกหนี้เกี่ยวกับกิจการของลูกหนี้ และให้ลูกหนี้สาบานตัว ซึ่งการประชุมเจ้าหนี้ในครั้งแรกนั้น มีวัตถุประสงค์คือสอบสวนลูกหนี้เกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ทั้งนี้ หากลูกหนี้หลบหนี ผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินอาจปรึกษาเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อขอเลื่อนการประชุม หรือยื่นคำร้องขอให้ศาลบังคับลูกหนี้มาสอบสวน รวมไปถึงออกหมายจับหากลูกหนี้ขัดขืน หรือยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีล้มละลายนั้นก็ได้ ตามFederal Rule of Bankruptcy Procedure; rule 2005

หนี้ที่สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ได้แก่ หนี้ที่เกิดขึ้นก่อน หรือขณะที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งรวมไปถึงหนี้ที่มีเงื่อนไข หนี้ที่ยังไม่แน่นอน หนี้ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ และหนี้ที่มีข้อต่อสู้⁸ ซึ่งเจ้าหนี้ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ภายใน 90 วันนับแต่กำหนดประชุมเจ้าหนี้เป็นครั้งแรก

⁸ 11 U.S. Code § 101

(5) The term “claim” means—

(A) right to payment, whether or not such right is reduced to judgment, liquidated, unliquidated, fixed, contingent, matured, unmatured, disputed, undisputed, legal, equitable, secured, or unsecured; or

(B) right to an equitable remedy for breach of performance if such breach gives rise to a

เมื่อเริ่มต้น จะมีการตั้งองค์กร (Estate) เพื่อเป็นนิติบุคคลชั่วคราวในการครอบครองทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมถึงทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เป็นเจ้าของร่วมกับผู้อื่น โดยTrustee จะเป็นผู้รวบรวมทรัพย์สินเพื่อนำไปจำหน่าย และนำเงินไปจ่ายชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ ยกเว้นทรัพย์สินที่เป็น Exempt Asset หรือทรัพย์สินที่ไม่อาจบังคับได้ตาม 11 U.S. Code § 541 โดยมีหลักการว่า จะต้องทำการจำหน่ายทรัพย์สินเหล่านั้นออกให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถนำไปชำระหนี้กับเจ้าหนี้ให้ได้เกิดประโยชน์มากที่สุดนั่นเอง

3.1.3.2. CHAPTER 11—REORGANIZATION (§§ 1101–1174)

(1) การเริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย

ผู้มีสิทธิเสนอคดีเข้าสู่กระบวนการล้มละลายตามมาตรา นี้ มีได้ทั้งลูกหนี้บุคคลธรรมดา และนิติบุคคลเช่นเดียวกันกับ Chapter 7 รวมไปถึงการมีข้อห้ามมิให้ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการตาม 11 U.S. Code § 109 (g)⁹ และ 362(d)-(e)¹⁰ เช่นกัน และซึ่งอาจยื่นโดยความสมัครใจ

right to payment, whether or not such right to an equitable remedy is reduced to judgment, fixed, contingent, matured, unmatured, disputed, undisputed, secured, or unsecured.

⁹ อ้างแล้ว

¹⁰ (D)for purposes of subparagraph (B), a case is presumptively filed not in good faith (but such presumption may be rebutted by clear and convincing evidence to the contrary)—

(i)as to all creditors if—

(I)2 or more previous cases under this title in which the individual was a debtor were pending within the 1-year period;

(II)a previous case under this title in which the individual was a debtor was dismissed within the time period stated in this paragraph after the debtor failed to file or amend the petition or other documents as required by this title or the court without substantial

excuse (but mere inadvertence or negligence shall not be substantial excuse unless the dismissal was caused by the negligence of the debtor's attorney), failed to provide adequate protection as ordered by the court, or failed to perform the terms of a plan confirmed by the court; or

(III) there has not been a substantial change in the financial or personal affairs of the debtor since the dismissal of the next most previous case under this title, or any other reason to conclude that the later case will not be concluded, if a case under chapter 7, with a discharge, and if a case under chapter 11 or 13, with a confirmed plan that will be fully performed; or

(ii) as to any creditor that commenced an action under subsection (d) in a previous case in which the individual was a debtor if, as of the date of dismissal of such case, such action was still pending or had been resolved by terminating, conditioning, or limiting the stay as to such action of such creditor.

(d) On request of a party in interest and after notice and a hearing, the court shall grant relief from the stay provided under subsection (a) of this section, such as by terminating, annulling, modifying, or conditioning such stay—

(1) for cause, including the lack of adequate protection of an interest in property of such party in interest;

(2) with respect to a stay of an act against property under subsection (a) of this section, if—

(A) the debtor does not have an equity in such property; and

(B) such property is not necessary to an effective reorganization;

(3) with respect to a stay of an act against single asset real estate under subsection (a), by a creditor whose claim is secured by an interest in such real estate, unless, not later than the date that is 90 days after the entry of the order for relief (or such later date as the court may determine for cause by order entered within that 90-day period) or 30

days after the court determines that the debtor is subject to this paragraph, whichever is later—

(A)the debtor has filed a plan of reorganization that has a reasonable possibility of being confirmed within a reasonable time; or

(B)the debtor has commenced monthly payments that—

(i)may, in the debtor's sole discretion, notwithstanding section 363(c)(2), be made from rents or other income generated before, on, or after the date of the commencement of the case by or from the property to each creditor whose claim is secured by such real estate (other than a claim secured by a judgment lien or by an unmatured statutory lien); and

(ii)are in an amount equal to interest at the then applicable nondefault contract rate of interest on the value of the creditor's interest in the real estate; or

(4)with respect to a stay of an act against real property under subsection (a), by a creditor whose claim is secured by an interest in such real property, if the court finds that the filing of the petition was part of a scheme to delay, hinder, or defraud creditors that involved either—

(A)transfer of all or part ownership of, or other interest in, such real property without the consent of the secured creditor or court approval; or

(B)multiple bankruptcy filings affecting such real property.

If recorded in compliance with applicable State laws governing notices of interests or liens in real property, an order entered under paragraph (4) shall be binding in any other case under this title purporting to affect such real property filed not later than 2 years after the date of the entry of such order by the court, except that a debtor in a subsequent case under this title may move for relief from such order based upon changed circumstances or for good cause shown, after notice and a hearing. Any Federal, State, or local governmental unit that accepts notices of interests or liens in real property shall

accept any certified copy of an order described in this subsection for indexing and recording.

(e)

(1)Thirty days after a request under subsection (d) of this section for relief from the stay of any act against property of the estate under subsection (a) of this section, such stay is terminated with respect to the party in interest making such request, unless the court, after notice and a hearing, orders such stay continued in effect pending the conclusion of, or as a result of, a final hearing and determination under subsection (d) of this section. A hearing under this subsection may be a preliminary hearing, or may be consolidated with the final hearing under subsection (d) of this section. The court shall order such stay continued in effect pending the conclusion of the final hearing under subsection (d) of this section if there is a reasonable likelihood that the party opposing relief from such stay will prevail at the conclusion of such final hearing. If the hearing under this subsection is a preliminary hearing, then such final hearing shall be concluded not later than thirty days after the conclusion of such preliminary hearing, unless the 30-day period is extended with the consent of the parties in interest or for a specific time which the court finds is required by compelling circumstances.

(2)Notwithstanding paragraph (1), in a case under chapter 7, 11, or 13 in which the debtor is an individual, the stay under subsection (a) shall terminate on the date that is 60 days after a request is made by a party in interest under subsection (d), unless—

(A)

a final decision is rendered by the court during the 60-day period beginning on the date of the request; or

(B)such 60-day period is extended—

(i)by agreement of all parties in interest; or

(ii)by the court for such specific period of time as the court finds is required for good cause, as described in findings made by the court.

ของลูกหนี้ (Voluntary Petition) หรือโดยเจ้าหนี้ (Involuntary Petition) ก็ได้ เช่นเดียวกับกับ Chapter 7

หากเป็นกรณีที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องด้วยความสมัครใจ ลูกหนี้สามารถดำเนินการได้ 3 แบบคือ

1. Free-Fall ลูกหนี้ประสงค์จะยื่นคำร้องเอง เพื่อให้เกิดสภาวะพักการบังคับชำระหนี้ (Automatic Stay) แล้วจึงจัดทำแผนปรับโครงสร้างหนี้
2. Pre-Arranged ลูกหนี้จะทำการตกลงกับเจ้าหนี้ โดยให้เจ้าหนี้อนุมัติแผนก่อน
3. Pre-Packaged ลูกหนี้จะตกลงกับเจ้าหนี้ทั้งหมดเพื่อจัดทำแผนทางธุรกิจให้พร้อมก่อนที่จะยื่นคำร้องต่อศาล

เมื่อมีการยื่นคำร้อง จะเกิดสภาวะการพักบังคับชำระหนี้ชั่วคราว หรือ Automatic Stay ซึ่งเป็นภาวะที่ต้องหยุดการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ อาทิ เช่น การปิดกิจการ หรือการโอนย้ายทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนการร้องขอฟื้นฟูกิจการ ทั้งนี้เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสต่อรองเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเงินของลูกหนี้ แต่อย่างไรก็ดี เจ้าหนี้ที่มีหลักประกันอาจขอยกเลิกการบังคับนี้หากลูกหนี้ไม่มีเหลือทุนในส่วนทรัพย์สิน รวมไปถึงทรัพย์สินที่ไม่จำเป็นแก่การปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ เพื่อให้เจ้าหนี้สามารถเข้าถึงและจำหน่ายทรัพย์สินนั้นได้ (11 U.S. Code § 362 (12) (13))¹¹

¹¹ 11 U.S. Code § 362

(12) under subsection (a) of this section, after the date which is 90 days after the filing of such petition, of the commencement or continuation, and conclusion to the entry of final judgment, of an action which involves a debtor subject to reorganization pursuant to [chapter 11 of this title](#) and which was brought by the Secretary of Transportation under [section 31325 of title 46](#) (including distribution of any proceeds of sale) to foreclose a

กระบวนการของ Chapter 11 กำหนดให้ลูกหนี้เป็นผู้บริหารกิจการต่อไป ลูกหนี้ต้องเสนอแผนการบริหาร ในแผนนี้ลูกหนี้สามารถ เสนอขอลดเงินเดือน หรือ ดอกเบี้ย หรือขายทรัพย์สิน บางส่วน การเสนอยกเลิกสัญญา หรือ ข้อบังคับที่ไม่เป็นธรรม หรือ Executory Contracts และแผนฟื้นฟู นั้น ศาลต้องเห็นชอบด้วย

(2) กระบวนการฟื้นฟูกิจการ

ตาม Chapter 11 นี้ กฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้วางหลักให้ลูกหนี้สามารถ ควบคุมทรัพย์สินของตนในระหว่างการปรับโครงสร้างองค์กรได้โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีการแต่งตั้ง Trustee อีกทั้งลูกหนี้ยังเป็นผู้บริหารธุรกิจเองจนกว่าจะมีปรับโครงสร้างองค์กร หรือมีการจำหน่ายคดีไปสู่ Chapter 7 แต่อย่างไรก็ดี สำหรับบางกรณีนั้น อาจมีการแต่งตั้ง trustee เพื่อเข้ามาจัดการทรัพย์สิน ซึ่ง Trustee นี้มีอำนาจที่เรียกว่า Avoiding Power (11 U.S. Code § 926)¹² ในการขอเพิกถอนการโอน

preferred ship or fleet mortgage, or a security interest in or relating to a vessel or vessel under construction, held by the Secretary of Transportation under [chapter 537 of title 46](#) or [section 109\(h\) of title 49](#), or under applicable State law;

(13) under subsection (a) of this section, after the date which is 90 days after the filing of such petition, of the commencement or continuation, and conclusion to the entry of final judgment, of an action which involves a debtor subject to reorganization pursuant to [chapter 11 of this title](#) and which was brought by the Secretary of Commerce under [section 31325 of title 46](#) (including distribution of any proceeds of sale) to foreclose a preferred ship or fleet mortgage in a vessel or a mortgage, deed of trust, or other security interest in a fishing facility held by the Secretary of Commerce under [chapter 537 of title 46](#);

¹² a) If the debtor refuses to pursue a cause of action under section 544, 545, 547, 548, 549 (a), or 550 of this title, then on request of a creditor, the court may appoint a trustee to pursue such cause of action.

(b) A transfer of property of the debtor to or for the benefit of any holder of a bond or

เพื่อยกเลิกการโอนย้ายเงินหรือทรัพย์สินที่เกิดขึ้นก่อนการยื่นคำร้อง เพื่อนำทรัพย์สินไปรวมกับทรัพย์สินอื่นเพื่อใช้ในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้

ลูกหนี้มีเวลา 120 วันในการเสนอแผน ซึ่งอาจขยายเวลาได้ตามคำสั่งศาล แต่ต้องไม่เกิน 18 เดือน (11 U.S. Code § 1121 (b)¹³ (d)¹⁴) โดยในคำขอนั้นจะต้องมีรายละเอียดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน รวมไปถึงแผนงานเกี่ยวกับเจ้าหนี้แต่ละรายและศาลจะให้เจ้าหนี้แต่ละรายลงคะแนนว่าจะเห็นชอบด้วยแผนหรือไม่ แต่หากเป็นกรณีการยื่นแผนแบบ Pre-Packaged ซึ่งเป็นการหารือระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ก่อนการยื่นเสนอแผนนั้น ศาลไม่จำเป็นต้องมีการไต่สวน และจะมีการส่งแผนที่อนุมัติแล้วให้แก่ Trustee และเจ้าหนี้ภายใน 180 วันต้องมีการอนุมัติแผน หรืออาจขยายได้เป็น 20 เดือน

อย่างไรก็ดี ลูกหนี้มีสิทธิเด็ดขาด (Absolute Right) หนึ่งครั้ง ในการขอเปลี่ยนกรณีจาก Chapter 11 เป็น Chapter 7 (Federal Rule of Bankruptcy Procedure; rule 1019) หากไม่ใช่กรณีที่ลูกหนี้ไม่ได้เป็นลูกหนี้ประเภท Debtor in Possession หรือเป็นการยื่นโดยไม่สมัครใจ หรือเป็นกรณีที่เปลี่ยนจาก Chapter อื่นมาเป็น Chapter 11 ที่ไม่ใช่การร้องขอของลูกหนี้

หลังการรับแผนแล้ว ผู้เกี่ยวข้องสามารถขอยกเลิกได้ภายใน 180 วัน โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาล

note, on account of such bond or note, may not be avoided under section 547 of this title.

¹³ Except as otherwise provided in this section, only the debtor may file a plan until after 120 days after the date of the order for relief under this chapter.

¹⁴ The 120-day period specified in paragraph (1) may not be extended beyond a date that is 18 months after the date of the order for relief under this chapter.

ศาลจะเป็นผู้พิจารณาการปิดคดีเมื่อการบริหารครบถ้วนแล้ว (Federal Rule of Bankruptcy Procedure; rule 3022)¹⁵

(3) หลัก Single Asset Real Estate (SARE)

นิยามและความสำคัญของ SARE

ตามพระราชบัญญัติล้มละลายของสหรัฐอเมริกา ได้มีการวางหลักเกี่ยวกับ Single Asset Real Estate (SARE) ไว้ในมาตรา 11 U.S.C. § 101(51B)¹⁶ ซึ่งหมายถึง ทรัพย์สินที่ประกอบด้วยทรัพย์สินเดี่ยวหรือโครงการที่นอกเหนือไปจากทรัพย์สินที่ใช้เพื่อการอยู่อาศัยที่น้อยกว่า 4 ยูนิตที่สามารถสร้างรายได้ให้กับลูกหนี้ผู้ซึ่งไม่ได้ทำเกษตรกรรมและไม่มีการทำธุรกิจอื่นที่นอกเหนือไปจากการทำธุรกิจใดๆในทรัพย์สินนั้น ดังนั้น

กฎหมายล้มละลายในปัจจุบันนั้นจะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยทั้งหมด 3 ข้อที่จะทำให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ถูกพิจารณาเข้าหลักเกณฑ์ SARE อันได้แก่

1. ลูกหนี้มีทรัพย์สินซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์เพียงแห่งเดียวซึ่งนอกเหนือไปจากทรัพย์สินเพื่อการอยู่อาศัยที่น้อยกว่า 4 ยูนิต
 2. เป็นทรัพย์สินที่สร้างรายได้รวมให้กับลูกหนี้อย่างต่อเนื่อง; และ
 3. ไม่มีการทำธุรกิจอื่นที่นอกเหนือไปจากการทำธุรกิจใดๆในทรัพย์สินนั้น
- SARE นั้นช่วยให้กระบวนการล้มละลายเป็นไปได้อย่างรวดเร็วโดยทำให้ลูกหนี้สามารถใช้สิทธิต่างๆได้ครบถ้วนและทำให้เจ้าหนี้สามารถเรียกร้องสิทธิของตัวเองได้อย่างรวดเร็ว ใน

¹⁵ After an estate is fully administered in a chapter 11 reorganization case, the court, on its own motion or on motion of a party in interest, shall enter a final decree closing the case.

¹⁶ 11 U.S.C. § 101(51B) real property constituting a single property or project, other than residential real property with fewer than 4 residential units, which generates substantially all of the gross income of a debtor[1] who is not a family farmer and on which no substantial business is being conducted by a debtor other than the business of operating the real property and activities incidental.

กรณีที่ไม่เข้าหลัก SARE นี้ สภาวะพักชำระหนี้จะทำให้เจ้าหนี้ไม่สามารถกระทำการใดๆเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งมิได้ปรากฏต่อศาล อย่างไรก็ตาม ในกรณีของทรัพย์สินที่เข้าหลักการ Single Asset Real Estate นี้ ศาลจะงดเว้นสภาวะการพักชำระหนี้ นอกเหนือไปเสียจากว่าภายใน 90 วันหลังจากที่มีการยื่นคำขอล้มละลาย ลูกหนี้ได้กระทำการดังต่อไปนี้

1. ยื่นคำขอฟื้นฟูกิจการซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าศาลจะให้ความเห็นชอบ
2. เริ่มการชำระหนี้เป็นรายเดือนแก่เจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่ถือว่าเป็น

Single Asset Real Estate

3.1.3.3 Chapter 13 (Adjustment of Debts of an Individual with Regular Income)

Chapter 13 นี้มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **แผนฟื้นฟูของผู้มีรายได้ประจำ** (“wage earner’s plan”) ซึ่งช่วยให้ลูกหนี้ซึ่งมีรายได้ประจำสามารถทำแผนเพื่อชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนของลูกหนี้ โดยภายใต้ chapter นี้ลูกหนี้จะจัดทำแผนในการชำระหนี้โดยการผ่อนชำระให้แก่เจ้าหนี้โดยใช้ระยะเวลามากกว่าสามปีแต่ไม่เกินห้าปี แต่หากว่ารายได้ของลูกหนี้ไม่ถึงรายได้เฉลี่ยของรัฐ (state median) แผนฟื้นฟูนั้นจะมีระยะเวลาสามปี นอกเหนือไปเสียจากว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หากว่ารายได้ประจำของลูกหนี้มีมากกว่ารายได้เฉลี่ยของรัฐ (state median) โดยทั่วไปแล้วแผนนั้นจะมีระยะเวลาห้าปี และไม่มีแผนใดที่จะมีอายุมากกว่า 5 ปีตาม 11 U.S.C. § 1322(d) ภายใต้ช่วงเวลานี้กฎหมายห้ามมิให้เจ้าหนี้ทำการบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ โดยที่สิทธิพิเศษในการชำระหนี้ตาม chapter 13 นี้มีดังต่อไปนี้

1. การรักษาที่อยู่อาศัยจากการขายทอดตลาด

ข้อดีประการที่หนึ่งของ chapter 13 นี้คือการที่ลูกหนี้สามารถรักษาที่อยู่อาศัยจากการขายทอดตลาดได้

โดยปกติแล้วธนาคารมีความประสงค์ที่จะให้ผู้กู้ชำระหนี้จำนวนทั้งหมด ซึ่งกรณีเป็นปัญหาเมื่อลูกหนี้ประสบปัญหาทางการเงินและไม่สามารถชำระเงินกู้ดังกล่าวได้ และอาจทำให้ลูกหนี้ต้องสูญเสียที่อยู่อาศัยไปโดยการขายทอดตลาด chapter 13 นี้ ลูกหนี้จะสามารถจัดการการชำระหนี้แก่ผู้ให้กู้ได้โดยอาศัยการแบ่งชำระหนี้ตามแผนซึ่งจะทำให้ลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ลูกหนี้สามารถชำระหนี้เงินกู้ตามที่กำหนดไว้ในแผนที่ได้มีการยื่นไว้ อย่างไรก็ตาม การชำระหนี้

ภายใต้ chapter 13 มิได้หมายความว่าลูกหนี้จะไม่ต้องชำระหนี้เงินกู้่อีกต่อไป หากเพียงแต่มีสถานะพักการบังคับชำระหนี้ที่ทำให้เจ้าหนี้ไม่สามารถยึดทรัพย์สินของลูกหนี้และนำไปขายทอดตลาดได้

2. การปรับสินเชื่อที่อยู่อาศัย

นอกเหนือไปจากการปรับเปลี่ยนการชำระหนี้จำนวนที่ถึงกำหนดชำระแล้วนั้น ในบางกรณี ลูกหนี้สามารถปรับเปลี่ยนหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัยได้อีกด้วย โดยปกติแล้ว พระราชบัญญัติล้มละลายไม่อนุญาตให้มีการปรับหนี้จำนวนในการดำเนินการจำนวนที่อยู่อาศัยหลักของลูกหนี้ แต่การจำนวนอื่น ๆ สามารถได้รับการปรับโครงสร้างหนี้ได้ซึ่งกระบวนการนี้เรียกว่า “Lien Stripping” และทำให้หนี้ดังกล่าวเป็นหนี้ที่ไม่มีประกัน (“undersecured”) และสามารถทำการปลดเปลื้องหนี้ดังกล่าวภายใต้คำสั่งศาล

(1) ผู้มีสิทธิเริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย

บทบัญญัติตาม Chapter 13 นี้ ได้ทำการวางหลักให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจำเป็นผู้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูสถานะทางการเงินของตนได้เพียงฝ่ายเดียว เนื่องมาจากการนำเงินค่าจ้างหรือรายได้ในอนาคตมาบังคับชำระหนี้ภายใต้แผนฟื้นฟูกิจการทางการเงินนั้นเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา¹⁷ และ Chapter 13 ก็ได้บัญญัติคุณสมบัติของลูกหนี้ที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการทางการเงินของตนว่า ต้องเป็นลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีรายได้ประจำในวันที่ยื่นคำร้องขอมีภาระหนี้ที่ไม่มีประกันทั้งจำนวนแน่นอนหรือไม่แน่นอนรวมกันแล้วน้อยกว่า 250,000 เหรียญ และภาระหนี้ที่มีประกันจำนวนแน่นอนหรือไม่แน่นอนรวมกันแล้วน้อยกว่า 750,000 เหรียญ หรือลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีรายได้ประจำและสามีหรือภรรยาของบุคคลนั้นภาระหนี้ที่ไม่มีประกันทั้งจำนวนแน่นอนหรือไม่แน่นอนรวมกันแล้วน้อยกว่า 250,000 เหรียญ และภาระหนี้ที่มีประกันจำนวนแน่นอนหรือไม่แน่นอนรวมกันแล้วน้อยกว่า 750,000 เหรียญ (11 U.S. Code § 109 (e))¹⁸ อย่างไรก็ตามก็ตีจำนวนหนี้ดังกล่าวจะทำการปรับ

¹⁷ (Section 1 article XIII)

¹⁸ Only an individual with regular income that owes, on the date of the filing of the petition, noncontingent, liquidated, unsecured debts of less than \$250,000 and noncontingent, liquidated, secured debts of less than \$750,000, or an individual with regular income and such individual’s spouse, except a stockbroker or a commodity broker,

ทุกๆสามปีเพื่อให้เป็นไปตามสภาวะเงินเฟ้อ ในปัจจุบัน การปรับจำนวนหนี้ครั้งล่าสุดได้มีการปรับเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2559 โดยThe Judicial Conference of the United States ซึ่งมีประธานสูงสุดของประเทศ เป็นประธานการประชุม เป็นอัตรา 3% ซึ่ง ณ ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2559) จำนวนหนี้ไม่มีประกันคือน้อยกว่า \$394,725 และ \$1,184,200 สำหรับหนี้มีประกัน

อย่างไรก็ดี บทบัญญัติใน Chapter 13 นี้ก็ได้ห้ามมิให้ลูกหนี้ที่เคยยื่นคำร้องฟื้นฟูสถานะทางการเงินภายใน 180 วันก่อนยื่นคำร้องในคดีนี้ และลูกหนี้ได้ถูกศาลยกคำร้องขอฟื้นฟูสถานะทางการเงินด้วยเหตุที่ลูกหนี้ไม่สุจริต รวมไปถึงกรณีศาลสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องขอฟื้นฟูสถานะทางการเงินตามที่ลูกหนี้ร้องขอแล้ว และเป็นคดีที่ได้มีการยื่นคำร้องขอปลดเปลื้องสถานะบังคับหยุด หรือการพักชำระหนี้ชั่วคราว ตาม 11 U.S. Code § 362

นอกเหนือไปจากการยื่นคำร้องขอโดยสมัครใจของลูกหนี้แล้ว อาจเริ่มต้นมาตรการชำระกิจการมาจาก Chapter 7 ซึ่งลูกหนี้บุคคลธรรมดาอาจร้องขอจัดการภาระหนี้ของตนภายใต้การชำระบัญชีภายใต้ Chapter 7 แต่ลูกหนี้ยังมีสิทธิร้องขอโอนย้ายคดีไปสู่มาตรการฟื้นฟูสถานะทางการเงินภายใต้ Chapter 13 ได้ แต่อย่างไรก็ดี หากเป็นกรณีที่เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ล้มละลายโดยไม่สมัครใจ (Involuntary Liquidation) แล้ว ก็ไม่อาจร้องขอโอนคดีไปเพื่อการฟื้นฟูสถานะทางการเงินตาม Chapter 13 ได้ตาม 11 U.S. Code § 706¹⁹

that owe, on the date of the filing of the petition, noncontingent, liquidated, unsecured debts that aggregate less than \$250,000 and noncontingent, liquidated, secured debts of less than \$750,000 may be a debtor under chapter [13](#) of this title.

¹⁹ 11 U.S. Code § 706

(a)The debtor may convert a case under this chapter to a case under chapter [11](#), [12](#), or [13](#) of this title at any time, if the case has not been converted under section [1112](#), [1208](#), or [1307](#) of this title. Any waiver of the right to convert a case under this subsection is unenforceable.

(2) กระบวนการฟื้นฟูสถานะทางการเงิน

กระบวนการฟื้นฟูสถานะทางการเงินนี้จำเริ่มจากลูกหนี้ได้ทำการยื่นคำร้องต่อศาล ณ ศาลซึ่งลูกหนี้มีภูมิลำเนา โดยหากว่าศาลมิได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น คำขอนั้นจะต้องประกอบไปด้วย

- 1.รายการแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน
- 2.รายการแสดงรายได้ปัจจุบันและรายจ่าย
- 3.รายการแสดงสัญญาซึ่งสาระสำคัญแห่งหนี้ยังมีได้ปฏิบัติให้เสร็จสิ้น (executory contracts) และหนี้ซึ่งยังไม่สิ้นอายุ (unexpired leases)
4. รายการแสดงกิจการทางการเงิน

นอกเหนือไปจากนี้ลูกหนี้จะต้องยื่นสำเนาใบรับรองการให้คำปรึกษาสินเชื่อ (certificate of credit counseling) และสำเนาการปรับเปลี่ยนการชำระหนี้ตามแผนซึ่งได้มีการปรับปรุงโดยผู้ให้คำปรึกษาด้านสินเชื่อ หลักฐานการได้รับเงินเดือนจากนายจ้าง (ถ้ามี) ซึ่งได้รับก่อนระยะเวลา 60 วันก่อนวันที่ยื่นคำขอ รวมไปถึงรายการแสดงรายรับทั้งหมดและการคาดการณ์ถึงการเพิ่มจำนวนรายได้หรือรายจ่ายหลังจากที่ได้มีการยื่นคำขอ และบันทึกผลประโยชน์ใดๆซึ่งลูกหนี้มีอยู่ภายใต้ระบบการศึกษาของรัฐบาลกลางหรือของรัฐตาม 11 U.S.C. § 521 ลูกหนี้จะต้องยื่นใบรับรองการได้รับคืนเงินภาษีหรือใบรับรองการชำระภาษีในปีล่าสุดรวมไปถึงการได้รับภาษียื่นระหว่างที่มีการยื่นคำร้องให้แก่ทรัสต์ (รวมถึงการได้รับเงินคืนในปีก่อนหน้าซึ่งยังไม่ได้ยื่นก่อนที่จะมีการยื่นคำร้อง) สามีหรือภรรยาของลูกหนี้

(b) On request of a party in interest and after notice and a hearing, the court may convert a case under this chapter to a case under [chapter 11 of this title](#) at any time.

(c) The court may not convert a case under this chapter to a case under chapter [12](#) or [13](#) of this title unless the debtor requests or consents to such conversion.

(d) Notwithstanding any other provision of this section, a case may not be converted to a case under another chapter of this title unless the debtor may be a debtor under such chapter.

สามารถยื่นคำร้องได้ในฐานะผู้ร้องร่วม (joint petition) หรือยื่นเองก็ได้ (individual petitions) ตาม U.S.C. § 302(a).

ลูกหนี้จะต้องชำระค่ายื่นคำขอเป็นจำนวนเงิน \$235 และ\$75 สำหรับการธรรมเนียมทางราชการอื่นๆ โดยปกติแล้วจะต้องชำระค่าธรรมเนียมดังกล่าวให้แก่เสมียนศาลในวันที่มีการยื่นคำขอ แต่หากศาลอนุญาต ลูกหนี้จะสามารถชำระเงินจำนวนดังกล่าวโดยเป็นการแบ่งชำระก็ได้ โดยการไม่ชำระค่าธรรมเนียมดังกล่าวอาจทำให้ศาลยกฟ้องได้

เมื่อลูกหนี้ได้มีการยื่นคำร้องภายใต้ chapter 13 แล้ว ศาลจะมีคำสั่งแต่งตั้งทนาย โดยที่ทนายจะทำหน้าที่ทั้งการเป็นตัวแทนในการจัดเก็บเงินจากการชำระของลูกหนี้ และนำไปชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ต่อไป โดยที่ทนายนั้นจะจัดให้มีการประชุมเจ้าหนี้ภายในระยะเวลาตั้งแต่ 21 วันแต่ไม่เกิน 50 วันนับแต่มีการยื่นคำร้องภายใต้ chapter 13 นี้

หากว่าศาลไม่ได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ลูกหนี้จะต้องยื่นแผนจัดการชำระหนี้ภายใน 14 วันหลังจากที่ได้มีการยื่นคำขอ และคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนจะมีผลผูกพันเจ้าหนี้ทุกรายไม่ว่าจะได้มีการยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้หรือไม่ก็ตาม

ในเวลาใดๆก็ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้วแต่การชำระเงินตามแผนยังไม่เสร็จสิ้น ลูกหนี้ ทนาย หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องในสิทธิไม่มีประกันสามารถยื่นคำขอต่อศาลเพื่อปรับปรุงแผนชำระเงินได้

หากว่าผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ ศาลอาจมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนได้ หากว่าคำสั่งนั้นเกิดมาจากกลฉ้อฉล การยกเลิกคำสั่งเห็นชอบจะต้องกระทำภายในระยะเวลา 180 วันหลังจากที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบ หากว่าศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน คดีจะถูกเปลี่ยนไปยัง chapter อื่นหรือยกฟ้อง นอกเหนือไปเสียจากว่าลูกหนี้จะได้ทำการแก้ไขแผนและนำมายื่นต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(3) สภาวะพักการชำระหนี้

เมื่อมีการยื่นคำร้องภายใต้ chapter 13 สภาวะพักการชำระหนี้จะทำให้เจ้าหนี้ไม่สามารถบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ แต่อย่างไรก็ดีก็มีข้อยกเว้นอยู่ภายใต้ 11 U.S.C. § 362(b) ครอบคลุมที่สภาวะพักการชำระหนี้ยังมีผลอยู่ เจ้าหนี้ไม่สามารถดำเนินการฟ้องร้อง ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ได้

สภาวะพักการชำระหนี้ใน chapter 13 นี้ยังมีผลต่อลูกหนี้ร่วมอีกด้วย โดยหากว่าศาลไม่มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เจ้าหนี้ก็ไม่สามารถที่จะเรียกชำระ “หนี้อุปโภค” จากลูกหนี้ที่ต้องรับ

ผิดร่วมกับลูกหนี้ได้ หนี้อุปโภคในที่นี้หมายถึงหนี้ที่เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว รายจ่ายในครอบครัว หรือค่าใช้จ่ายในบ้าน

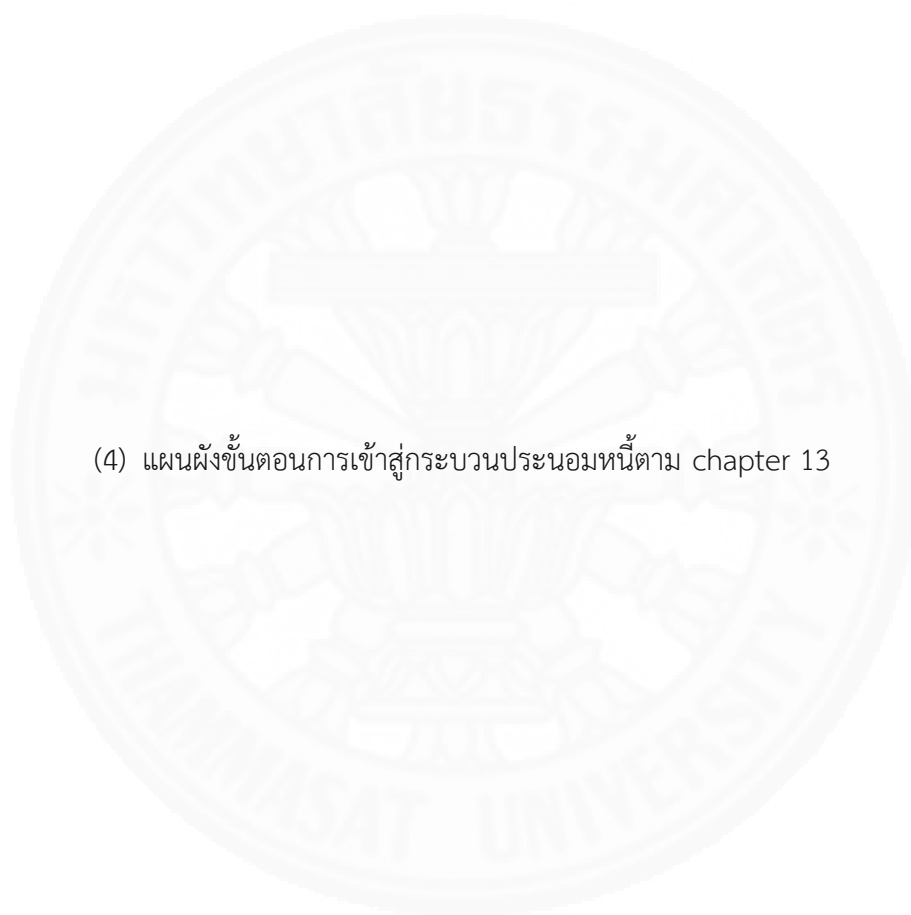
Chapter 13 นี้ ลูกหนี้มีสิทธิที่จะรักษาที่อยู่อาศัยจากการยึดทรัพย์และขายทอดตลาดได้ สภาวะพักชำระหนี้ภายใต้ chapter 13 นี้จะมีผลทันทีที่ลูกหนี้ยื่นคำขอ ลูกหนี้สามารถที่จะนำหนี้ที่ถึงกำหนดชำระไปแล้วมาชำระใหม่ได้ แต่อย่างไรก็ดีลูกหนี้อาจสูญเสียที่อยู่อาศัยได้หากว่าผู้ให้จำนองได้ทำการยึดทรัพย์เสร็จสิ้นก่อนที่จะมีการยื่นคำขอ หรือหากลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามแผน

(4) การปลดจากล้มละลาย

เมื่อลูกหนี้ได้ทำการชำระเงินตามแผนเสร็จสิ้นแล้ว ศาลจะมีคำสั่ง discharge ลูกหนี้จากหนี้ทั้งหมด ซึ่งเรียกว่า full compliance discharge แต่อย่างไรก็ดีลูกหนี้จะยังไม่หลุดพ้นจาก

1. สิทธิเรียกร้องใดๆที่ไม่ได้ระบุไว้ในแผน
 2. หนี้ใดๆที่เป็นการชดใช้แก่หนี้มีประกันหรือหนี้ไม่มีประกันซึ่งกำหนดชำระเกิดขึ้นหลังจากวันสิ้นสุดของแผน
 3. หนี้ที่ระบุใน 11 U.S.C. § 1328 (a)(2), 11 U.S.C. § 1328 (a)
- การปลดจากล้มละลายนี้เป็นการปลดเปลื้องลูกหนี้จากหนี้ทั้งหมดที่ระบุไว้ในแผนหรือหนี้ที่ไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 502 เจ้าหนี้ในแผนนั้นจะไม่สามารถริเริ่มหรือดำเนินการทางกฎหมายใดๆแก่ลูกหนี้ได้ อย่างไรก็ตาม หนี้ตาม 11 U.S.C. § 1328 ถือว่าเป็นข้อยกเว้น หนี้ที่ไม่ได้รับการปลดจากล้มละลายตาม chapter 13 นั้นรวมไปถึงหนี้ระยะยาว เช่น หนี้จำนองที่อยู่อาศัย หนี้ที่เกิดจากการเลี้ยงดูบุตร ภาษี หรือภาระหนี้สินที่เกิดกับรัฐบาล เช่น หนี้การศึกษา เป็นต้น ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ซึ่งเข้าข้อยกเว้นหนี้แม้ภายหลังจะได้มีการปลดจากล้มละลาย

(4) แผนผังขั้นตอนการเข้าสู่กระบวนการประเมินนี้ตาม chapter 13

การยื่นคำร้องขอ Chapter 13	
1. คำธรรมเนียมการยื่นคำร้อง	
2. การยื่นคำร้องโดยสมัครใจซึ่งรวมถึงเอกสารเพิ่มเติมต่างๆ	
3. การแจ้งล่วงหน้าของเสมียนศาล (ถ้าเป็นลูกหนี้แบบลูกหนี้รูปโภค) ถ้าศาลต้องการ	
4. เปิดเผยค่าธรรมเนียม (Compensation) ของทนาย หรือ เปิดเผยค่าธรรมเนียมที่เกิดขึ้นจากผู้เตรียมการยื่นคำร้องที่มีใช้ทนาย	
5. รายชื่อของเจ้าหนี้	
6. รายการ	
a. รายการสรุป	
b. รายการ A. อสังหาริมทรัพย์	
c. รายการ B. ทรัพย์สินส่วนบุคคล	
d. รายการ C. รายการทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้น	
e. รายการ D. เจ้าหนี้ที่ถือหนี้ที่มีประกัน	
f. รายการ E. เจ้าหนี้ที่ถือหนี้ไม่มีประกันแบบมีสิทธิเรียกร้อง	
g. รายการ F. เจ้าหนี้ที่ถือหนี้ไม่มีประกันแบบไม่มีสิทธิเรียกร้อง	
h. รายการ G. สัญญาซึ่งสาระสำคัญยังไม่ได้รับการปฏิบัติ (Executory contracts) และหนี้ที่ยังไม่หมดอายุ (unexpired lease)	
i. รายการ H. ลูกหนี้ร่วม	
j. รายการ I. เงินได้ปัจจุบันของลูกหนี้	
ถ้าคำร้องถูกยื่นมากับรายชื่อของเจ้าหนี้ ลูกหนี้จะมีเวลาไม่เกิน 15 วันในการที่จะยื่นเอกสารรายการที่ 6, 7 และ 8	
ลูกหนี้มีหน้าที่ที่จะต้องเพิ่มเติมส่วนของการจัดการของทรัพย์สินที่ได้รับหลังจากได้ยื่นคำร้องแล้ว	
ก่อนที่จะมีการปิดเคส ลูกหนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงคำร้อง, รายการ, ตารางเวลา และ รายการทางการเงินได้	
ก่อนที่จะมีการยื่นอุทธรณ์ ลูกหนี้สามารถที่จะปรับเปลี่ยนแผนได้	
คำร้องโดยสมัครใจประกอบด้วย คำร้องขอบรรเทาทุกข์ รายการทรัพย์สิน การเข้าสู่สภาวะพักการชำระหนี้และการพักการชำระหนี้ของลูกหนี้ร่วม เพื่อเป็นการคุ้มครองการเสีทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้และลูกหนี้ร่วม	
ทรัพย์สินตาม Chapter 13 , หรือผื่นอื่นถ้าหากว่าไม่มี หรือจะเป็น U.S. trustee ซึ่งทำหน้าที่เป็นทรัสต์	
เสมียนศาลล้มละลายยื่นจดหมายถึงลูกหนี้, ทนายของลูกหนี้, ทรัสต์, เจ้าหนี้ทุกคน และ U.S. ทรัสต์:	
1. การแจ้งการยื่นคำร้องขอ Chapter 13	
2. คำอธิบายของ การเข้าสู่สภาวะพักการชำระหนี้และการพักการชำระหนี้ของลูกหนี้ร่วม	
3. วัน, เวลา และ สถานที่ที่จะมีการประชุมเจ้าหนี้	
4. วันครบกำหนดยื่นคำขอรับชำระหนี้	
5. วันครบกำหนดยื่นคัดค้านคำร้องขอการอ้างสิทธิยกเว้น	
ลูกหนี้ที่สิทธิสามารถที่จะเปลี่ยนคดีไปเป็น Chapter 7, 11 หรือ 12	
ผู้มีส่วนได้เสียสามารถที่จะเปลี่ยน เปลี่ยนคดีไปเป็น Chapter 7, 11 หรือ 12	
ลูกหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถที่จะคัดค้าน (dismiss) คดีได้	
ลูกหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถที่จะเปลี่ยนที่ประชุม (Venue) ได้	
ผู้มีส่วนได้เสียสามารถดำเนินการคัดค้านได้	
การประชุมเจ้าหนี้	
การประชุมของเจ้าหนี้ต้องจัดขึ้นโดยที่ไม่น้อยกว่า 20 วันแต่ไม่เกิน 50 วันหลังจากการยื่นคำร้องขอของ Chapter 13	
ลูกหนี้ต้องได้รับการสอบสวนตน	

ภายใน 60 วัน หลังจากวันแรกของการนัดประชุมของเจ้าหนี้ เจ้าหนี้สามารถยื่นคำร้องคัดค้านที่ปิดจากการล้มละลาย

ในระหว่างดำเนินคดี ลูกหนี้สามารถเรียกร้องให้มีการพิจารณาหนี้ที่ปลดจากการล้มละลายหรือหลีกเลี่ยงสิทธิยึดเหนี่ยวตามกฎหมาย หรือหลีกเลี่ยงการยึดหนี้เพิ่มเติม (Judicial lien) หรือหลีกเลี่ยงการยึดทรัพย์โดยมิได้ถือครอง (nonpossessory) การใช้หลักทรัพย์ที่นอกเหนือจากเงิน (nonpurchase money) เป็นหลักประกัน (security interest)

ภายใน 30 วันหลังจากได้มีข้อสรุปของการประชุมของเจ้าหนี้ หรือ ภายใน 30 วันหลังจากได้มีการเปลี่ยนแปลงการยื่นคำร้อง โดยพิจารณาว่าเงื่อนไขใดมีความเป็นปัจจุบันมากที่สุด ผู้มีส่วนได้เสียสามารถที่จะคัดค้านคำขอยกเว้นของลูกหนี้

ลูกหนี้ยังสามารถมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้

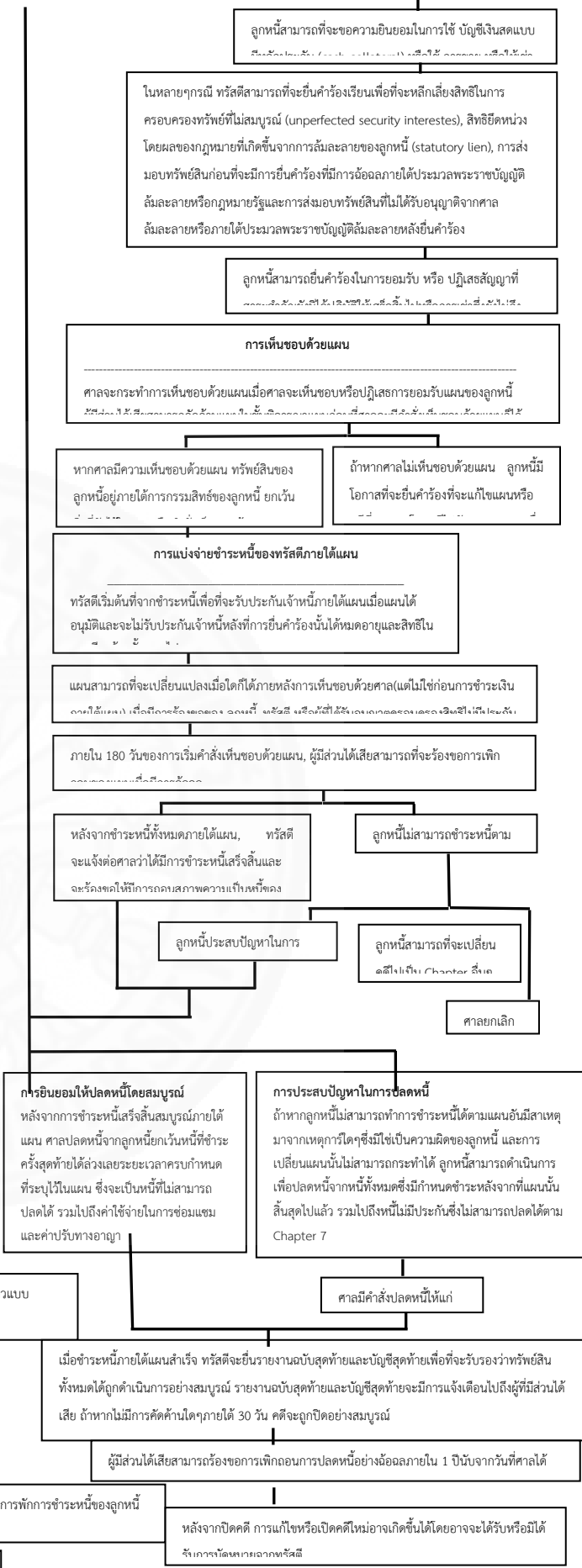
ถ้าลูกหนี้มีหน้าที่ผูกพันในธุรกิจ ลูกหนี้จะต้องยื่นรายงานเป็นครั้งคราวแบบ

ภายใน 30 วันของการยื่นแผน ลูกหนี้จะต้องเริ่มการชำระหนี้

เจ้าหนี้สามารถที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายใต้บังคับกฎหมายกำหนด

เจ้าหนี้สามารถผ่อนผัน (relief) จากสภาวะพักการชำระหนี้หรือจากการพักการชำระหนี้ของลูกหนี้

เจ้าหนี้, ทรัสต์, U.S. ทรัสต์สามารถที่จะขอขายทรัพย์สิน (abandonment of an asset from the estate)

3.2 ประเทศญี่ปุ่น

กระบวนการทางศาลของพระราชบัญญัติล้มละลายในประเทศญี่ปุ่นนั้นแบ่งออกเป็นสองประเภท ประเภทที่หนึ่งคือกระบวนการชำระหนี้ ได้แก่ กระบวนการล้มละลายและกระบวนการชำระหนี้แบบพิเศษ ประเภทที่สองคือกระบวนการฟื้นฟู อันได้แก่กระบวนการฟื้นฟูทางแพ่งและและกระบวนการฟื้นฟูกิจการ กระบวนการต่างๆเหล่านี้อยู่ภายใต้กฎหมายทั้งหมด 4 ฉบับด้วยกัน ได้แก่ กระบวนการล้มละลายภายใต้พระราชบัญญัติล้มละลาย กระบวนการชำระหนี้แบบพิเศษภายใต้กฎหมายบริษัท กระบวนการฟื้นฟูทางแพ่งภายใต้พระราชบัญญัติฟื้นฟูทางแพ่ง และสุดท้ายกระบวนการฟื้นฟูกิจการภายใต้พระราชบัญญัติฟื้นฟูกิจการ

กระบวนการล้มละลายของกฎหมายญี่ปุ่นนั้นมีความคล้ายคลึงกับ Chapter 7 พระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา กระบวนการดังกล่าวนี้ ศาลจะแต่งตั้งทรัสต์เพื่อดูแลทรัพย์สินของลูกหนี้และและเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย ทรัสต์จะแบ่งสรรทรัพย์สินของลูกหนี้และทำการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เป็นรายๆไป ซึ่งเจ้าหนี้จะไม่ได้รับสิทธิ์ในขั้นตอนการแบ่งสรรทรัพย์สินนั้น

กระบวนการชำระหนี้แบบพิเศษกระบวนการที่บริษัทมหาชนที่ประสบปัญหาทางการเงินสามารถชำระหนี้ได้ เมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการล้มละลายแล้ว ลูกหนี้ยังสามารถมีอำนาจในการจำหน่ายทรัพย์สินของตัวเองเพื่อทำการชำระหนี้ได้ ศาลจะไม่มี การแต่งตั้งทรัสต์สำหรับลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการชำระหนี้แบบพิเศษ ลูกหนี้จะแบ่งสรรชำระหนี้แก่เจ้าหนี้โดยแผนชำระหนี้ที่ได้รับอนุมัติจากเจ้าหนี้โดยเสียงมากกว่าสองในสามของการประชุมเจ้าหนี้ที่ได้รับอนุมัติจากศาล

ทั้งการฟื้นฟูทางแพ่งและการฟื้นฟูกิจการนั้นมีความคล้ายคลึงกับ Chapter 11 ของพระราชบัญญัติฟื้นฟูกิจการประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นกัน การฟื้นฟูทางแพ่งโดยทั่วไปนั้น ลูกหนี้ยังมีความสามารถในการควบคุมดูแลกิจการและทรัพย์สินของตนได้แม้หลังจากการแพนการฟื้นฟูได้รับการอนุมัติ

ในทางกลับกัน กระบวนการฟื้นฟูกิจการนั้นโดยทั่วไปแล้วกิจการของลูกหนี้จะถูกจัดการโดยทรัสต์ซึ่งศาลเป็นคนแต่งตั้ง

กระบวนการนี้จะทำให้เกิดการลดมูลค่าของหนี้มีประกันของเจ้าหนี้มีประกันด้วย

กระบวนการทั้งสองนี้ การแบ่งสรรเพื่อชำระหนี้จะเกิดขึ้นหลังจากแผนฟื้นฟูทางแพ่งหรือการฟื้นฟูกิจการได้รับการอนุมัติโดยที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นและได้รับการอนุมัติจากศาล

3.2.1 ประเภทของกระบวนการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการของประเทศญี่ปุ่น

3.2.1.1 กระบวนการล้มละลาย

กระบวนการล้มละลายเป็นกระบวนการชำระหนี้ของกิจการของลูกหนี้ผู้ซึ่งไม่สามารถชำระหนี้สิน โดยการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งหมดและทำการแบ่งสรรการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ กระบวนการนี้สามารถใช้ได้กับทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล โดยสามารถยื่นคำขอได้ทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ ในกรณีที่เจ้าหนี้เป็นผู้ยื่นคำขอนั้น เรียกว่า “การยื่นคำร้องโดยไม่สมัครใจ” ผู้ยื่นคำร้องไม่จำเป็นต้องมีส่วนในการเรียกร้อง

หลังจากการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อเริ่มต้นกระบวนการล้มละลายสำหรับกิจการ ศาลจะมีคำสั่งก็ต่อเมื่อ (i) ลูกหนี้ไม่มีความสามารถที่จะชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระแล้ว และ (ii) หนี้สินของลูกหนี้มีจำนวนมากกว่าทรัพย์สิน หลังจากศาลได้สั่งเริ่มกระบวนการล้มละลาย ลูกหนี้จะถูกห้ามจากการชำระหนี้อื่นใดทั้งสิ้นทั้งปวงแก่เจ้าหนี้ แต่การชำระหนี้เหล่านั้นจะถูกกระทำโดยทรัพย์สินจากกระบวนการแบ่งสรรทรัพย์สินภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติฟื้นฟูกิจการ

ศาลจะแต่งตั้งทรัสต์ตีขณะที่เริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย และทำการกำหนดระยะที่เจ้าหนี้จะต้องเสนอขอเรียกร้องและจัดการประชุมเจ้าหนี้ หน้าที่ของทรัสต์ตีนั้นคือต้องทำการเปลี่ยนทรัพย์สินของลูกหนี้ให้เป็นเงินเพื่อให้สามารถแบ่งชำระแก่เจ้าหนี้ได้ รวมไปถึงการตรวจสอบข้อเรียกร้องและสิทธิต่างๆที่เจ้าหนี้เสนอต่อศาล และคัดค้านต่อข้อเรียกร้องที่ไม่เหมาะสม

ศาลจะกำหนดวันประชุมของเจ้าหนี้และในการประชุมนั้นเจ้าหนี้ก็จะได้รับทราบถึงรายละเอียดของสถานะทางการเงินของลูกหนี้และการกระทำของทรัสต์ตี เช่นนี้ หากทรัพย์สินในการล้มละลายมีจำนวนมากพอที่จะแบ่งชำระแก่เจ้าหนี้ได้ การแบ่งชำระหนี้แก่เจ้าหนี้จะถูกกระทำตามสิทธิของเจ้าหนี้ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติล้มละลาย

3.2.1.2 กระบวนการฟื้นฟูทางแพ่ง

วัตถุประสงค์ของกระบวนการฟื้นฟูทางแพ่งคือให้ลูกหนี้ที่ประสบภาวะยากลำบากสามารถฟื้นฟูสถานะได้ ซึ่งกระบวนการนี้สามารถใช้ได้ทั้งลูกหนี้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล

เมื่อมีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูทางแพ่ง ศาลจะมีคำสั่งพักการชำระหนี้ของลูกหนี้แก่เจ้าหนี้ทุกราย อย่างไรก็ตาม การใช้สิทธิไต่เบียดในหนี้มีประกันสามารถทำได้ภายใต้พระราชบัญญัติฟื้นฟูทางแพ่ง เช่นนี้เจ้าหนี้มีประกันจึงสามารถได้รับชำระหนี้ในสิทธิมีประกันของตนโดยไม่ต้องคำนึงถึงกระบวนการฟื้นฟูทางแพ่ง

ภายใต้กฎหมายนี้ ศาลไม่จำเป็นต้องทำการแต่งตั้งทรัสต์เพื่อควบคุมลูกหนี้ และลูกหนี้ยังสามารถควบคุมและมีอำนาจในการดูแลกิจการของตนเอง อย่างไรก็ตาม ส่วนมากแล้วศาลจะแต่งตั้งผู้ดูแลเพื่อทำการดูแลกิจกรรมต่างๆของลูกหนี้ ซึ่งลูกหนี้จำเป็นต้องได้รับการอนุมัติจากผู้ดูแลที่นอกเหนือไปจากการดูแลควบคุมกิจการตามปกติ

ศาลจะมีคำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูสภาพในกรณีต่อไปนี้ (i) ลูกหนี้มีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถชำระหนี้ที่กำลังจะถึงกำหนดชำระในอนาคต หรือหนี้สินของลูกหนี้มีมากกว่าทรัพย์สิน (ii) ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระแล้วได้โดยไม่กระทบต่อการดำเนินกิจการต่อไปอย่างมีนัยยะสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามการยื่นคำร้องขอจะถูกยกเลิกในกรณีดังต่อไปนี้ (i) ลูกหนี้ไม่สามารถทำแผนฟื้นฟูทางแพ่งได้ (ii) แผนไม่ได้รับการอนุมัติจากเจ้าหนี้ (iii) แผนไม่ได้รับการอนุมัติจากศาล

โดยปกติแล้วคำสั่งเริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูจะได้รับการอนุมัติภายในหนึ่งสัปดาห์หลังจากการยื่นคำร้อง นอกเหนือไปจากนั้น ก่อนที่จะมีคำสั่งเริ่มต้นกระบวนการ ลูกหนี้จะต้องจัดให้มีการประชุมเจ้าหนี้เพื่อชี้แจงแก่เจ้าหนี้ถึงเหตุผลถึงการยื่นคำร้อง และเค้าโครงของกระบวนการฟื้นฟูทางแพ่ง

เมื่อศาลสั่งให้เริ่มกระบวนการฟื้นฟู เจ้าหนี้ไม่มีประกัน (รวมไปถึงเจ้าหนี้มีประกันซึ่งสิทธินั้นเกินกว่าหลักประกันของเจ้าหนี้มีประกันนั้น) ควรยื่นคำร้องเพื่อยืนยันสิทธิของตนในวันที่ศาลกำหนด ลูกหนี้จะตรวจสอบจำนวนข้อเรียกร้องของหนี้ที่ไม่มีประกันเพื่อที่จะยื่นรายละเอียดต่อศาลเพื่อที่ลูกหนี้จะยอมรับหรือปฏิเสธสิทธินั้น นอกเหนือไปจากนี้ การยื่นคำร้องต่อศาล ลูกหนี้จะต้องประเมินทรัพย์สินและหนี้สินซึ่งลูกหนี้จะต้องทำการจำหน่ายทันทีที่ศาลมีคำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูทางแพ่ง รวมไปถึงการจัดทำงบดุลอันเกี่ยวข้องด้วยการประเมินดังกล่าวข้างต้นด้วย ลูกหนี้ยังจะต้องทำรายงานต่อศาลในรายละเอียดที่เกี่ยวกับเหตุผลของการยื่นคำร้องและสถานการณ์ธุรกิจของลูกหนี้

ลูกหนี้ต้องเตรียมแผนของการฟื้นฟูทางแพ่งเพื่อสิทธิเจ้าหนี้ซึ่งไม่มีหลักประกันประกอบไปด้วยจำนวนหนี้และระยะเวลาการชำระหนี้ เป็นต้น เจ้าหนี้ไม่มีประกันยังตัดสินใจเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยแผนในที่ประชุมเจ้าหนี้ แผนฟื้นฟูสภาพจะได้รับการเห็นชอบต่อเมื่อ (1) ได้รับความยินยอมเป็นเสียงข้างมากของเจ้าหนี้ที่เข้าประชุม (หมายความว่ารวมถึงเจ้าหนี้ที่ทำการมอบอำนาจ) และ (2) ต้องได้รับความยินยอมของเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิออกมากกว่ากึ่งหนึ่งของเจ้าหนี้ที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด และแผนนั้นจะต้องได้รับการเห็นชอบจากศาล หลังจากนั้นลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ตามที่ระบุไว้ในแผนและหลุดพ้นจากหนี้สินนอกเหนือไปจากนั้น

ระยะเวลาดังกล่าวนี้ใช้เวลาประมาณ 5 เดือนนับแต่ยื่นคำร้องขอจนถึงศาลมีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการฟื้นฟูทางแพ่ง

3.2.1.3 กระบวนการฟื้นฟูกิจการ

วัตถุประสงค์ของการฟื้นฟูกิจการนั้นคือเพื่อให้ลูกหนี้สามารถฟื้นฟูกิจการของตนเองได้ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ใช้ได้แต่เฉพาะบริษัทมหาชนจำกัด ในทางปฏิบัติแล้ว กฎหมายฉบับนี้สามารถใช้ได้กับกิจการขนาดใหญ่เท่านั้น

การยื่นคำร้องขอเริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูกิจการนั้นสามารถยื่นได้ไม่เพียงแต่เฉพาะลูกหนี้เท่านั้น เจ้าหนี้และผู้ถือหุ้นสามารถยื่นคำร้องขอได้เช่นเดียวกัน หากคำร้องนั้นถูกยื่นโดยเจ้าหนี้ เจ้าหนี้จำเป็นต้องมีสิทธิเรียกร้องไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของเงินทุนของลูกหนี้ ในขณะเดียวกัน หากคำร้องขอถูกยื่นโดยผู้ถือหุ้น ผู้ถือหุ้นนั้นจะต้องมีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของหุ้นทั้งหมด

เมื่อมียื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ ศาลจะสั่งให้มีผู้บริหารชั่วคราวซึ่งจะห้ามลูกหนี้จากการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้รายต่างๆ รวมไปถึงการหยุดชำระหนี้มีประกันในบางกรณี

ศาลแต่งตั้งผู้บริหารชั่วคราวเพื่อทำการบริหารกิจการของลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราวมีอำนาจจัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ตั้งแต่เมื่อมีการยื่นคำร้องขอจนถึงการเริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูกิจการ แต่อย่างไรก็ดีผู้บริหารชั่วคราวต้องได้รับความยินยอมจากศาลในการจัดการอื่นๆนอกเหนือไปจากการจัดการทางธุรกิจโดยปกติของลูกหนี้ หลังจากมีการยื่นคำร้องขอเพื่อเริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูกิจการต่อศาล ลูกหนี้ต้องจัดให้มีการประชุมเจ้าหนี้เพื่อชี้แจงเจ้าหนี้ก่อนที่กระบวนการจะเริ่มต้น

ศาลจะมีคำสั่งเพื่อเริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูกิจการในกรณีดังกล่าวต่อไปนี้

(1) มีความเสี่ยงว่าลูกหนี้จะไม่สามารถชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระหรือหนี้สินของลูกหนี้มีมากกว่าทรัพย์สิน หรือ (2) ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระแล้วได้โดยไม่กระทบต่อการดำเนินกิจการต่อไปอย่างมีนัยยะสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามการยื่นคำร้องขอจะถูกยกเลิกในกรณีดังต่อไปนี้ (i) ลูกหนี้ไม่สามารถทำแผนฟื้นฟูทางแพ่งได้ (ii) แผนไม่ได้รับการอนุมัติจากเจ้าหนี้ (iii) แผนไม่ได้รับการอนุมัติจากศาล โดยทั่วไปแล้วกระบวนการนับแต่การยื่นคำร้องขอไปจนถึงการคำสั่งเริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูกิจการจะใช้เวลาประมาณหนึ่งเดือน

เมื่อศาลมีคำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูกิจการ โดยหลักแล้ว ลูกหนี้จะถูกห้ามจากการชำระสิทธิไม่มีประกัน บุริมสิทธิและสิทธิมีประกัน แต่การชำระหนี้เหล่านั้นจะถูกจัดการ

โดยทรัพย์สินที่ถูกแต่งตั้งโดยศาล การจัดการชำระหนี้มีประกันก็ถูกห้ามเช่นเดียวกัน แต่สิทธิในการจัดการหนี้ต่างๆเหล่านี้สามารถกระทำได้ในการกระบวนล้มละลายและการบวนการฟื้นฟูกิจการ

ศาลจะแต่งตั้งทรัพย์สินไปพร้อมกับการเริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูกิจการ ทรัพย์สินจะมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวที่จะจัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้รวมไปถึงอสังหาริมทรัพย์ โดยส่วนมากแล้วศาลจะแต่งตั้งผู้บริหารชั่วคราวเป็นทรัพย์สิน ทรัพย์สินจะต้องได้รับความยินยอมจากศาลในการที่จะจัดการกิจการอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการจัดการตามปกติในการดำเนินกิจการ

เมื่อศาลสั่งให้เริ่มกระบวนการฟื้นฟูกิจการ เจ้าหนี้ควรยื่นคำร้องเพื่อยืนยันสิทธิของตนในวันที่ศาลกำหนด ทรัพย์สินจะตรวจสอบจำนวนข้อเรียกร้องของเจ้าหนี้เพื่อที่จะยื่นรายละเอียดต่อศาลเพื่อที่ทรัพย์สินจะยอมรับหรือปฏิเสธสิทธินั้น นอกเหนือไปจากนี้ การยื่นคำร้องต่อศาล ทรัพย์สินจะประเมินทรัพย์สินและหนี้สินของลูกหนี้จากราคาตลาดในวันเริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูกิจการเพื่อเตรียมและยื่นงบดุลจากการประเมินนั้นต่อศาล

ทรัพย์สินจะเป็นผู้จัดทำแผนฟื้นฟูกิจการอธิบายการจัดการจัดสรรผลประโยชน์ที่จะชำระแก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้ประเภทต่างๆจำเป็นต้องตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือไม่ ภายใต้กฎหมายฟื้นฟูกิจการ เจ้าหนี้จะถูกแบ่งออกเป็นสองประเภทได้แก่ สิทธิไม่มีประกัน/บุริมสิทธิ และสิทธิมีประกัน ซึ่งการที่จะได้รับความเห็นชอบด้วยแผนนั้นแตกต่างกันไปในเจ้าหนี้แต่ละประเภท

ในส่วนของเจ้าหนี้ไม่มีประกัน การจะเห็นชอบด้วยแผนต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิออกเสียงมากกว่าครึ่งหนึ่งของมีเจ้าหนี้ไม่มีประกันผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด

ในทางกลับกัน ส่วนของเจ้าหนี้มีประกันนั้น เพื่อที่จะขยายวันกำหนดชำระหนี้ของสิทธิมีประกัน การจะเห็นชอบด้วยแผนจะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของเจ้าหนี้มีประกันผู้มีสิทธิออกเสียง และกรณีที่จะเพิกถอนการขยายระยะเวลาสิทธิมีประกัน จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของเจ้าหนี้มีประกันผู้มีสิทธิออกเสียง

ผู้ถือหุ้นไม่มีสิทธิในการออกเสียงหากหนี้สินของลูกหนี้มีมากกว่าทรัพย์สิน เช่นนี้ ในทางปฏิบัติแล้ว ผู้ถือหุ้นมักจะไม่ได้รับสิทธิออกเสียงใดๆ

หลังจากที่แผนฟื้นฟูกิจการได้รับอนุมัติจากเจ้าหนี้และได้รับอนุมัติจากศาลแล้ว หลังจากนั้นลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ตามที่ระบุไว้ในแผนและหลุดพ้นจากหนี้ นอกเหนือไปจากนั้น

ระเวลาดังกล่าวนี้ใช้เวลาประมาณหนึ่งปีนับแต่ยื่นคำร้องขอจนถึงศาลมีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการฟื้นฟูกิจการ

ถึงแม้ว่าการจัดการกิจการของลูกหนี้โดยส่วนใหญ่แล้วจะถูกจัดการโดยผู้ซึ่งศาลตั้งซึ่งเป็นนายผู้มีความสามารถในพระราชบัญญัติล้มละลายและไม่มีส่วนได้เสียกับลูกหนี้ ภายใต้กฎหมายฟื้นฟูกิจการ บางกรณีผู้มีหน้าที่ในการดูแลกิจการของลูกหนี้ก่อนที่จะมีคำขอฟื้นฟูกิจการมักเป็นทนายที่ศาลแต่งตั้ง บุคคลผู้นั้นมักจะดำเนินการดูแลกิจการภายใต้กระบวนการฟื้นฟูกิจการเมื่อเริ่มต้นกระบวนการดังกล่าว และในบางกรณี ศาลจะแต่งตั้งบุคคลที่สามผู้ซึ่งจะตรวจสอบการจัดการกิจการต่างๆ ด้วย

3.2.2 การเริ่มต้นคดีในกระบวนการล้มละลาย

กระบวนการล้มละลายนั้นทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้สามารถเป็นผู้เริ่มต้นกระบวนการล้มละลายได้ โดยทำการยื่นคำร้องต่อศาลซึ่งลูกหนี้มีภูมิลำเนา อย่างไรก็ตามการยื่นคำร้องนั้นไม่ได้ถือว่าเป็นการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายโดยทันที แต่เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้วศาลอาจจะพิจารณาเพื่อพิทักษ์ทรัพย์สินในคดีล้มละลายของลูกหนี้ (Preservation Measure) โดยทั่วไปแล้วมาตรการในการพิทักษ์ทรัพย์สินในคดีล้มละลายของลูกหนี้นั้นเมื่อมีคำร้องขอของผู้มีส่วนได้เสีย แต่หากศาลเห็นสมควรศาลจะมีคำสั่งดังกล่าวเองก็ได้ ซึ่งมาตรการเพื่อพิทักษ์ทรัพย์สินนี้อาจมีคำสั่งให้ลูกหนี้ต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับบัญชีของลูกหนี้ เป็นต้น

เมื่อเข้าสู่กระบวนการล้มละลายนั้น ทรัพย์สินในคดีล้มละลายจะตกอยู่ภายใต้อำนาจของทนาย และศาลอาจมีคำสั่งห้ามลูกหนี้ออกจากที่อยู่อาศัยโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล สั่งให้ลูกหนี้อพยพไปรายงานตัวต่อศาล ให้ลูกหนี้อยู่ภายใต้การควบคุมหากศาลเห็นว่าลูกหนี้จะหลบหนี หรืออาจทำอันตรายใดๆแก่ทรัพย์สินได้ ซึ่งในกรณีของผู้ที่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมนี้จะต้องห้ามติดต่อกับบุคคลภายนอกหากไม่ได้ได้รับอนุญาตจากศาล ซึ่งหลักการเหล่านี้จะใช้กับผู้แทนของนิติบุคคลด้วย

การควบคุมและข้อกำหนดซึ่งเกี่ยวกับการล้มละลายนั้นรวมถึง

- นิติกรรมที่ได้กระทำขึ้นหลังจากที่เกิดการล้มละลายซึ่งลูกหนี้ไม่สามารถเรียกร้องเอาแก่เจ้าหนี้ได้
- เอกสารทั้งหมดซึ่งลูกหนี้ได้ส่งให้แก่ทนาย
- ข้อห้ามซึ่งกำหนดมิให้ลูกหนี้เป็นผู้จัดการมรดก ทนาย หรือกรรมการของบริษัทร่วมทุน (Japan V Mizutani)
- หน้าที่ของผู้ล้มละลายหรือตัวแทนซึ่งจะต้องมีการให้ข้อมูลถ้าหากว่ามีกรรองขอโดยทนาย ผู้สอบสวนหรือการประชุมเจ้าหนี้

- ข้อห้ามในสำหรับผู้ประกอบอาชีพทนายความ ทนายความผู้รับรองเอกสาร ตัวแทนสิทธิบัตรและผู้ตรวจสอบบัญชีซึ่งได้รับอนุญาต

ศาลอาจมีมาตรการมาตรการเพื่อพิทักษ์ทรัพย์สินในคดีล้มละลายของลูกหนี้ รวมไปถึงถึงสถานะพักการชำระหนี้ซึ่งจะเป็นการห้ามมิให้มีการกระทำใดๆต่อทรัพย์สินของลูกหนี้

3.2.3 การเริ่มต้นคดีในการฟื้นฟูทางแพ่ง

ในกรณีของการฟื้นฟูทางแพ่งซึ่งใช้สำหรับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล กระบวนการดังกล่าวได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยมีสถิติของบุคคลธรรมดาซึ่งยื่นคำขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูทางแพ่งเป็นจำนวน 6,210 รายในปี 2001 และโดยประมาณ 13,498 รายในปี 2002 การแก้ไขกฎหมายฟื้นฟูทางแพ่งนั้นได้มีการเพิ่มข้อกำหนดพิเศษต่างๆซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ลูกหนี้ที่ต้องการฟื้นฟูในกรณีต่างๆได้อย่างตรงจุดและตรงเป้าหมาย โดยที่กฎหมายยินยอมให้ลูกหนี้สามารถจัดทำแผนฟื้นฟูต่างๆได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีดังต่อไปนี้

- แผนฟื้นฟูสำหรับลูกหนี้บุคคลธรรมดา (มาตรา 221-238)
- แผนฟื้นฟูสำหรับลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจำ (มาตรา 239-245)
- แผนฟื้นฟูทางแพ่งกรณีลูกหนี้เป็นหนี้สงสัยหาทรัพย์ (มาตรา 196-206)

ข้อกำหนดพิเศษนี้ทำให้การฟื้นฟูทางแพ่งนั้นมีความง่ายและได้สามารถทำให้ลูกหนี้ไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย รวมไปถึงทำให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้ที่มากกว่ากระบวนการล้มละลาย และทำให้ลูกหนี้สามารถรักษาที่อยู่อาศัยของตนเองไว้ได้ ตามลำดับ

การฟื้นฟูบุคคลธรรมดานั้นถือได้ว่าเป็นจำนวนร้อยละ 41.5 ของจำนวนคดีทั้งหมดภายใต้กระบวนการฟื้นฟูทางแพ่ง กระบวนการนี้มีเป้าหมายในการฟื้นฟูบุคคลซึ่งเรียกว่า “ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีหนี้ขนาดเล็ก” (Small-scale individual debtors) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีรายได้ต่อเนื่องเป็นประจำและผู้ซึ่งมีหนี้ไม่มีประกันรวมทั้งหมดไม่มากกว่า 30,000,000 เยน ตามกระบวนการนี้ศาลจะจัดให้มีผู้ดูแลหนึ่งคนหรือมากกว่าในการดูแลลูกหนี้และเพื่อจัดการให้แผนของลูกหนี้สามารถทำได้และชอบด้วยกฎหมาย

อย่างไรก็ดีในทางปฏิบัตินั้น ศาลโตเกียว โอซาก้า และนาโงยานั้นมีทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน กล่าวคือศาลโตเกียวนั้นจะทำการแต่งตั้งผู้ดูแลลูกหนี้ทุกครั้ง ในขณะที่ศาลโอซาก้าและนาโงยามิแนวโน้มที่จะไม่แต่งตั้งผู้ดูแลหากว่าการยื่นคำร้องนั้นกระทำโดยทนายความผู้มีอำนาจกระทำการแทนลูกหนี้

หากว่าลูกหนี้ยื่นเข้าเงื่อนไขในการฟื้นฟูลูกหนี้บุคคลธรรมดา ลูกหนี้จะต้องมีการยื่นแผนการชำระหนี้ในหนี้ของลูกหนี้ซึ่งมีระยะเวลาสามปีซึ่งมีการชำระหนี้อย่างน้อยหนึ่งครั้งภายในทุก ๆ สามเดือน และหากว่าศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนนั้น หนี้ที่เหลือของลูกหนี้จะถูกปลดจากการชำระหนี้ อย่างไรก็ตาม ศาลไม่สามารถเห็นชอบด้วยแผนได้แม้ว่าเจ้าหนี้จะเห็นชอบด้วยแผนนั้นหากว่าแผนนั้นไม่ได้ระบุให้มีการชำระหนี้ไม่มีประกันเป็นจำนวนอย่างน้อยหนึ่งในห้าของจำนวนหนี้ (สูงสุดที่ 3,000,000 เยน) หรือ 1,000,000 เยน ขึ้นอยู่กับว่าจำนวนไหนมากกว่า

3.2.3.1 แผนฟื้นฟูลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจำ

ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจำนั้นสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจำได้และไม่เข้าเงื่อนไขในการฟื้นฟูสำหรับหนี้ขนาดเล็ก แต่มีรายได้ประจำหรือมีรายรับประจำซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าจะเพิ่มจำนวนขึ้นในอนาคต ในกรณีนี้ ลูกหนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจำได้ โดยที่ในปี 2002 การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจำนี้จำนวนถึงร้อยละ 51 ของคดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูทางแพ่ง

3.2.3.2 การฟื้นฟูทางแพ่งกรณีลูกหนี้เป็นหนี้สังหาริมทรัพย์

บทบัญญัติพิเศษสำหรับการฟื้นฟูลูกหนี้กรณีลูกหนี้เป็นหนี้สังหาริมทรัพย์นั้น มีขึ้นเพื่อเยียวยาปัญหาของลูกหนี้ซึ่งเป็นหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัย ในกรณีที่ศาลเห็นว่า การชำระหนี้เชื่อที่อยู่อาศัยนั้นสามารถปรับเปลี่ยนและเป็นส่วนหนึ่งของแผนฟื้นฟู ศาลจะมีคำสั่งให้พักการชำระหนี้และมีผลต่อเจ้าหนี้มีประกันซึ่งเป็นเจ้าหนี้ในหนี้ที่เกี่ยวข้องกับหนี้เชื่อที่อยู่อาศัยนั้น ศาลอาจจะสั่งให้มีค่าพักการชำระหนี้ชั่วคราวเมื่อลูกหนี้ยื่นคำขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู ซึ่งในการฟื้นฟูทางแพ่งกรณีลูกหนี้เป็นหนี้สังหาริมทรัพย์นั้นกฎหมายกำหนดให้ลูกหนี้เพียงคนเดียวเท่านั้นที่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูนี้ได้

การกำหนดข้อฟื้นฟูสำหรับหนี้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยตามกฎหมายญี่ปุ่นนั้น จะอาศัยหลักเกณฑ์ตามตามแผนฟื้นฟูทั่วไปของกฎหมายฟื้นฟูทางแพ่ง โดยมีการเพิ่มเติมเข้าไปเพื่อเป็นข้อพิเศษเพื่อฟื้นฟูหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัยของลูกหนี้โดยเฉพาะ

ลักษณะของการฟื้นฟูทางแพ่งนี้ จะเป็นลักษณะของ Debtor in Possession ซึ่งลูกหนี้ยังมีความสามารถในการจัดการทรัพย์สินของตนได้ และศาลจะมีการจัดตั้งผู้ดูแล (Supervisor) เพื่อเป็นผู้ดูแลลูกหนี้และจะเป็นผู้อนุญาตหรือไม่อนุญาตในการกระทำต่างๆของลูกหนี้

(1) การเริ่มต้นกระบวนการ

ตามมาตรา 4 ของ Civil Rehabilitation Act นั้น การเข้าสู่กระบวนการ

เริ่มจากการยื่นคำขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ โดยกระบวนการฟื้นฟูกิจการทางแพ่งสามารถใช้ได้กับบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล หากเป็นลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดานั้นจะต้องมีการทำธุรกิจหรือมีที่ภูมิลำเนาในประเทศ ญี่ปุ่น หรือหากลูกหนี้เป็นนิติบุคคล นิติบุคคลนั้นต้องมีสำนักงานหรือทรัพย์สินอยู่ในประเทศญี่ปุ่น เท่านั้น²⁰ โดยให้ลูกหนี้ยื่นคำร้องต่อศาลที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

การยื่นคำร้องนั้น จะสามารถยื่นได้เมื่อลูกหนี้ (1) มีความเสี่ยงที่จะตกเป็น บุคคลล้มละลาย (2) ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามปกติโดยปราศจากความยากลำบากในการดำเนิน กิจการหรือดำรงชีวิต โดยทั่วไปแล้วผู้ยื่นคำร้องมักเป็นลูกหนี้ สำหรับเจ้าหนี้จะยื่นได้ก็ต่อเมื่อเห็นว่า ลูกหนี้มีความเสี่ยงที่จะตกเป็นบุคคลล้มละลายเท่านั้น²¹

แต่อย่างไรก็ตามการยื่นคำร้องขอจะถูกยกเลิกในกรณีดังต่อไปนี้ (1) ลูกหนี้ไม่ สามารถทำแผนฟื้นฟูกิจการทางแพ่งได้ (2) แผนไม่ได้รับการอนุมัติจากเจ้าหนี้ (3) แผนไม่ได้รับการอนุมัติจาก ศาล

²⁰ Article 4(1)A petition for commencement of rehabilitation proceedings under the provisions of this Act may be filed only if the debtor, who is an individual, has a business office, domicile, residence or property in Japan, or if the debtor, who is a juridical person or any other association or foundation, has a business office or other office or property in Japan.

²¹ Article 21(1)When there is the risk that a fact constituting the grounds for commencement of bankruptcy proceedings would occur to a debtor, the debtor may file a petition for commencement of rehabilitation proceedings to the court. The same shall apply when a debtor is unable to pay his/her debts that are due without causing significant hindrance to the continuation of his/her business.

(2) In the case prescribed in the first sentence of the preceding paragraph, a creditor may also file a petition for commencement of rehabilitation proceedings.

เมื่อได้มีการยื่นคำขอต่อศาล โดยส่วนมากแล้วศาลจะมีคำสั่งพักการชำระหนี้ชั่วคราวแก่ลูกหนี้ โดยที่ศาลจะแต่งตั้งผู้ดูแลเพื่อทำการดูแลการกระทำต่างๆของลูกหนี้ซึ่งลูกหนี้จะไม่สามารถกระทำการได้หากไม่ได้รับการเห็นชอบจากผู้ดูแลก่อน

(2) สถานะการพักชำระหนี้ชั่วคราวก่อนเริ่มต้นกระบวนการ

ก่อนที่จะมีการเริ่มต้นกระบวนการ ศาลอาจมีคำสั่งให้มีคำสั่งระงับกระบวนการล้มละลายของลูกหนี้ซึ่งถูกฟ้อง(แต่ไม่รวมถึงการฟื้นฟูกิจการของบริษัท) การบังคับตามกฎหมายต่างๆต่อลูกหนี้ ("Enforcement Procedure") ยกเว้นการยึดทรัพย์ประกันหรือการดำเนินการตามกฎหมายอื่นๆของลูกหนี้เอาไว้ชั่วคราวก่อนก็ได้²²

²² Article 26(1)Where a petition for commencement of rehabilitation proceedings is filed, the court, when it finds it necessary, upon the petition of an interested person or by its own authority, may order stay of the following procedures or proceedings until an order is made on the petition for commencement of rehabilitation proceedings; provided, however, that this shall only apply, in the case of the procedure set forth in item (ii), if the stay order is not likely to cause undue damage to the rehabilitation creditor who filed the petition for the procedure or proceedings:

(i)Bankruptcy proceedings or special liquidation proceedings against the rehabilitation debtor

(ii)Procedure for compulsory execution, provisional seizure or provisional disposition which is based on a rehabilitation claim or auction by reason of a right of retention (excluding a right of retention under the provisions of the [Commercial Code](#) (Act No. 48 of 1899) or the [Companies Act](#)) which is intended to secure a rehabilitation claim, etc.

(hereinafter referred to as "compulsory execution based on a rehabilitation claim, etc." in the following Article, Article 29 and Article 39), already initiated against the rehabilitation debtor's property

(iii)Court proceedings relating to the rehabilitation debtor's property

นอกเหนือจากการระงับชั่วคราวที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ศาลอาจมีคำสั่งให้ระงับการกระทำทางกฎหมายทั้งหมดที่มีต่อลูกหนี้ได้ หากว่าศาลเห็นว่าการระงับอื่น ๆ นั้นจะไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายในการฟื้นฟูลูกหนี้ได้

(3) แผนการฟื้นฟูและการเห็นชอบด้วยแผน

หากศาลเห็นว่าลูกหนี้เข้าเงื่อนไขตามมาตรา 21 ศาลจะมีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการ ยกเว้นเสียแต่ว่าลูกหนี้ไม่ได้จ่ายค่าธรรมเนียม หรือหากว่ามีการดำเนินคดีล้มละลายหรือการดำเนินการชำระบัญชีพิเศษที่อยู่ระหว่างดำเนินการก่อนต่อศาลและการดำเนินคดีเหล่านั้นมีผลผูกพัน

(iv) Procedure for a case relating to the rehabilitation debtor's property that is pending before an administrative agency

(2) The court may change or revoke a stay order issued under the provision of the preceding paragraph.

(3) The court, when it finds it particularly necessary for the continuation of the rehabilitation debtor's business, upon the petition of the rehabilitation debtor (or a provisional administrator if any provisional administrator is appointed), may order the revocation of the procedure stayed pursuant to the provision of paragraph (1)(ii), while requiring security to be provided.

(4) An immediate appeal may be filed against a stay order issued under the provision of paragraph (1), an order made under the provision of paragraph (2) and a revocation order issued under the provision of the preceding paragraph.

(5) The immediate appeal set forth in the preceding paragraph shall not have the effect of stay of execution.

(6) Where a judicial decision prescribed in paragraph (4) and a judicial decision on the immediate appeal set forth in said paragraph are made, the written decisions shall be served upon the parties concerned.

เจ้าหนี้ไปแล้ว รวมไปถึงกรณีที่ศาลเห็นว่าแผนนั้นจะไม่สามารถปฏิบัติได้จริง หรือการยื่นแผนฟื้นฟูนั้น
เป็นไปโดยไม่สุจริต²³

ศาลจะเป็นผู้กำหนดวันในการยื่นแผน โดยที่วันที่ยื่นแผนนั้นจะต้องอยู่ใน
ระยะเวลาภายในเก้าเดือนหลังจากที่มีการเริ่มต้นคดี โดยในทางปฏิบัติแล้วศาลมักจะให้ยื่นแผน
ภายในระยะเวลาสองเดือนหลังจากที่มีการตรวจสอบสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้

ตามมาตรา 154 นั้น ได้มีการกำหนดรายการในแผนไว้ดังต่อไปนี้

- (1) การปรับโครงสร้างหนี้ต่อเจ้าหนี้
- (2) รายการชำระเงินแก่เจ้าหนี้ทั้งเจ้าหนี้ทั่วไปและบุริมสิทธิ
- (3) รายการหนี้ที่เกิดก่อนวันเริ่มต้นแผน ถ้าหากมี

หากว่าลูกหนี้ยื่นเข้าเงื่อนไขของข้อตกลงพิเศษต่างๆ เช่น การฟื้นฟูลูกหนี้
บุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจำหรือกรณีเป็นนิติบุคคลซึ่งมีหนี้เป็นจำนวนไม่มาก รวมไปถึงกรณีที่ลูกหนี้
เป็นหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัยและต้องการเพิ่มเติมข้อตกลงพิเศษนี้ลูกหนี้ต้องระบุในแผนด้วย

ศาลจะเป็นผู้กำหนดวันประชุมเจ้าหนี้เพื่อทำการประชุมเจ้าหนี้และลงมติ

²³ Article 25 In any of the following cases, the court shall dismiss with prejudice on the merits a petition for commencement of rehabilitation proceedings:

- (i) Where expenses for rehabilitation proceedings are not prepaid
- (ii) Where bankruptcy proceedings or special liquidation proceedings are pending before the court, and enforcing either proceedings conforms to the common interests of creditors.
- (iii) Where it is obvious that a proposed rehabilitation plan is unlikely to be prepared or approved or a rehabilitation plan is unlikely to be confirmed.
- (iv) Where the petition for commencement of rehabilitation proceedings is filed for an unjustifiable purpose or it is not filed in good faith.

ในแผน

การเห็นชอบด้วยแผนนี้จะต้องได้รับการเห็นชอบจากเสียงข้างมากของ
เจ้าหนี้ โดยที่มาตรา 172-3²⁴ ได้ทำการวางหลักในการลงคะแนนเห็นชอบด้วยแผนไว้ดังต่อไปนี้

1. จะต้องได้รับความเห็นชอบจากเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิลงคะแนนซึ่ง
เข้าประชุม ไม่ว่าจะมาด้วยตนเองหรือเป็นการมอบฉันทะ
2. จะต้องได้รับความเห็นชอบจากเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิลงคะแนนซึ่ง
เข้าร่วมประชุมและทำการออกเสียงลงมติ

เมื่อมีการเริ่มต้นแผน ศาลจะมีคำสั่งพักการชำระหนี้หรือ Automatic
Stay เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้ไม่มีประกันอันเกิดก่อนวันเริ่มต้นแผนของลูกหนี้ แต่อย่างไรก็ดี
สถานะพักการชำระหนี้ไม่บังคับใช้กับเจ้าหนี้มีประกัน

นอกเหนือไปจากนี้ มาตรา 40 นั้น ยังได้มีการวางหลักว่าหากมีการเริ่มต้น
แผนแล้ว การกระทำใดๆที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมไปถึงการกระทำที่เกี่ยวกับสิทธิในแผนฟื้นฟูที่

²⁴ Article 172-3(1) In order to approve a proposed rehabilitation plan, both of
the following consents shall be required:

(i) Consent of the majority of voting right holders (limited to those who attended a credi-
tors meeting or voted by voting by document, etc. prescribed in Article 169 (2)(ii))

(ii) Consent of persons who hold voting rights that account for not less than half of the
total amount of voting rights held by voting right holders

กำลังกระทำอยู่ นั้นให้ถือว่ายกเลิก (Discontinue)²⁵

ในกรณีของข้อตกลงพิเศษของการฟื้นฟูสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยนั้น ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยแผนนั้น ศาลจะต้องรับฟังทางเลือกอื่นๆของเจ้าหนี้มีประกันซึ่งสิทธิของเจ้าหนี้เหล่านั้นจะมีผลกระทบซึ่งมาแผนในการฟื้นฟูสินเชื่อที่อยู่อาศัยด้วย

เมื่อศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้ว แผนนั้นจะมีผลผูกพันลูกหนี้และเจ้าหนี้ตามที่ระบุไว้ในแผน ลูกหนี้จะได้รับยกเว้นหนี้ทั้งหมดที่อยู่นอกเหนือไปจากแผนและผูกพันเฉพาะหนี้ที่อยู่ในแผนเท่านั้น²⁶ อย่างไรก็ตามก่อนที่จะมีการสิ้นสุดคดี หากว่าลูกหนี้มีเหตุจำเป็น ลูกหนี้สามารถแก้ไขแผนฟื้นฟูได้โดยได้รับคำแนะนำจากผู้ดูแลก่อน

²⁵ Article 40(1)When an order of commencement of rehabilitation proceedings is made, any action relating to the rehabilitation debtor's property and also relating to a rehabilitation claim shall be discontinued.

(2)If the rehabilitation proceedings are closed before the action prescribed in the preceding paragraph is taken over under the provisions of Article 107 (1), Article 109 (2) (including cases where applied mutatis mutandis pursuant to the second sentence of Article 113 (2)) or Article 213 (5) (including cases where applied mutatis mutandis pursuant to Article 219 (2)), the rehabilitation debtor shall automatically take over the action.

(3)The provisions of the preceding two paragraphs shall apply mutatis mutandis to a case relating to the rehabilitation debtor's property and also relating to a rehabilitation claim, which is pending before an administrative agency at the time of commencement of rehabilitation proceedings.

²⁶ Article 177(1)A rehabilitation plan shall be effective in the interest of and against the rehabilitation debtor, all rehabilitation creditors, and any person who assumes a debt or provides security for the purpose of rehabilitation.

แต่ถ้าหากศาลอาจยกเลิกแผนฟื้นฟูได้ หากว่าศาลเห็นว่าการจัดทำแผนนั้น
เป็นไปได้โดยไม่สุจริต หรือลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้ และรวมไปถึงกรณีที่ลูกหนี้ฝ่าฝืนกฎหมาย
ตามมาตรา 41²⁷

²⁷ Article 41(1)The court, when it finds it necessary after the commencement
of rehabilitation proceedings, may require the rehabilitation debtor, etc. to obtain per-
mission of the court in order to conduct the following acts:

- (i)Disposition of property
- (ii)Acceptance of the transfer of property
- (iii)Borrowing of money
- (iv)Cancellation of a contract under the provision of Article 49 (1)
- (v)Filing of an action
- (vi)Settlement or arbitration agreement (meaning an arbitration agreement prescribed in
Article 2 (1) of the Arbitration Act (Act No. 138 of 2003))
- (vii)Waiver of a right
- (viii)Admittance of a common benefit claim, claim with general priority or right of segre-
gation prescribed in Article 52
- (ix)Redemption of the collateral for a right of separate satisfaction
- (x)Any other act designated by the court

(2)Any act conducted without the permission set forth in the preceding paragraph shall
be void; provided, however, that this may not be asserted against a third party without
knowledge.

หากลูกหนี้สามารถปฏิบัติตามแผนได้ตามมาตรา 178²⁸ ลูกหนี้ก็จะหลุดพ้นจากหนี้ในแผน แต่ลูกหนี้ยังต้องรับผิดชอบหนี้ที่เกิดขึ้นจากการกระทำตามแผน หรือค่าปรับต่างๆ

(4) ข้อตกลงพิเศษเกี่ยวกับฟื้นฟูสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

เงื่อนไขของการเป็น “ที่อยู่อาศัย” ตามการฟื้นฟูทางแพ่งกรณีลูกหนี้เป็นหนี้สังหาริมทรัพย์

1. ที่อยู่อาศัย หมายถึง อาคารซึ่งลูกหนี้ฟื้นฟูทางแพ่งซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาใช้เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย โดยใช้พื้นที่นั้นมากกว่าครึ่งหนึ่งของชั้นนั้นเพื่อวัตถุประสงค์สำหรับอยู่อาศัยเท่านั้น ในกรณีที่ลูกหนี้มีที่อยู่อาศัยมากกว่าหนึ่งแห่งขึ้นไป จะถือว่าอาคารซึ่งลูกหนี้ใช้เป็นที่อยู่อาศัยหลักเท่านั้นคือที่อยู่อาศัยของลูกหนี้

2. สถานที่ตั้งที่อยู่อาศัย ที่ดินซึ่งใช้สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยหรือมีสิทธิอยู่อาศัย

3. สิทธิเรียกร้องในสินเชื่อบ้าน : การฟื้นฟูสิทธิเรียกร้องซึ่งยินยอมให้มีการแบ่งชำระค่าก่อสร้าง เพื่อใช้ในการซื้อที่อยู่อาศัย ซึ่งรวมไปถึงค่าจ่ายที่จำเป็นสำหรับการเข้าซื้อที่ดินหรือการเช่าที่ดินเพื่อใช้สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย หรือค่าใช้จ่ายสำหรับการต่อเติมที่อยู่อาศัย ซึ่งการจำนองนั้นได้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อที่อยู่อาศัยนั้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักในสิทธิเรียกร้องนั่นเองหรือเพื่อเป็นสิทธิในการ ประกันในสิทธินั้นซึ่งถือโดยผู้ค้ำประกันในหนี้ใดๆที่เกิดขึ้นจากสิทธิเรียกร้อง (เฉพาะแต่บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับธุรกิจค้าประกัน ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “บริษัทค้ำประกัน”) ที่มีต่อลูกหนี้

4. ขอเรียกร้องพิเศษเกี่ยวกับสินเชื่อที่อยู่อาศัย ข้อกำหนดในแผนฟื้นฟูทางแพ่งที่นำมาใช้ โดยให้เป็นไปตามมาตรา 199 (1)-(4) ซึ่งทั้งหมดหรือบางส่วนของสิทธิเรียกร้องในสินเชื่อที่อยู่อาศัยถือโดยเจ้าหนี้ฟื้นฟูทางแพ่ง

²⁸ Article 178 When an order of confirmation of the rehabilitation plan becomes final and binding, the rehabilitation debtor shall be discharged from his/her liabilities for all rehabilitation claims, except for those for the rights approved pursuant to the provisions of the rehabilitation plan or provisions of this Act; provided, however, that this shall not apply to any claim for a fine, etc. arising prior to the commencement of rehabilitation proceedings.

5. สัญญากู้ยืมเพื่ออยู่อาศัย สัญญาสำหรับกู้ยืมเพื่อที่อยู่หรือทุนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเรียกร้องในที่อยู่อาศัย

อย่างไรก็ดีผู้ที่มีสิทธิในการยื่นแผนฟื้นฟูทางแพ่งนั้นมีเพียงแต่ลูกหนี้เท่านั้น

เมื่อการมีการยื่นคำร้องขอเริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูทางแพ่ง หากศาลเห็นชอบข้อเรียกร้องพิเศษเกี่ยวกับสินเชื่อที่อยู่อาศัยของลูกหนี้ ศาลสามารถสั่งกำหนดระยะเวลาในการแบ่งชำระหนี้จำนองอันเกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยซึ่งลูกหนี้ยื่นคำร้องขอ

หากลูกหนี้ฟื้นฟูไม่ชำระส่วนใดส่วนหนึ่งของสิทธิเรียกร้องในสินเชื่อที่อยู่อาศัยหลังจากการเริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟู ลูกหนี้จะถูกยกเลิกสิทธิประโยชน์จากสิทธิที่เกิดจากสัญญากู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัย หากศาลเห็นว่าแผนฟื้นฟูทางแพ่งซึ่งระบุข้อเรียกร้องพิเศษเกี่ยวกับสินเชื่อที่อยู่อาศัยนั้นจะได้รับการอนุมัติ ศาลจะสั่งอนุญาตการชำระสิทธิของการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูทางแพ่งนั้นได้ถึงแม้ว่าจะ เป็นระยะเวลาก่อนที่จะแผนนั้นจะได้รับการอนุมัติและมีผลผูกพัน²⁹

²⁹ Article 197(1)Where a petition for commencement of rehabilitation proceedings is filed, the court, if it finds that a rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan is likely to be confirmed, upon the petition of the rehabilitation debtor, may specify a reasonable period and order the stay of a procedure for the exercise of a mortgage prescribed in item (iii) of the preceding Article which is established on the residence or the site for the residence owned by the rehabilitation debtor.

(2)The provisions of Article 31 (2) to (6) shall apply mutatis mutandis to a stay order issued under the provision of the preceding paragraph.

(3)Where the rehabilitation debtor, if he/she does not pay part of a home loan claim after the commencement of rehabilitating proceedings, will forfeit the benefit of time with regard to the whole or part of the home loan claim in accordance with the provisions of the home loan contract, the court, when it finds that a rehabilitation plan that specifies

แผนฟื้นฟูทางแพ่งนั้นจะต้องระบุข้อเรียกร้องพิเศษเกี่ยวกับสิทธิที่อยู่อาศัยโดยเป็นไปตามสิทธิเรียกร้องในสินเชื่อที่อยู่อาศัยนั้น (ยกเว้นสิทธิซึ่งถือโดยเจ้าหนี้ฟื้นฟูทางแพ่งซึ่งได้รับสิทธิเรียกร้องนั้นมาโดยการรับช่วงสิทธิภายใต้มาตรา 500 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง) อย่างไรก็ตาม ข้อเรียกร้องนี้จะไม่ใช้ในกรณีของหนี้มีประกันใดๆตามมาตรา 53(1)(ยกเว้นการจำนองตามมาตรา 196(iii) ปรากฏในที่อยู่อาศัยนั้น หรือปรากฏการจำนองทรัพย์สินใดๆภายใต้มาตรา 196(iii) นอกเหนือไปจากที่อยู่อาศัยหรือหนี้มีประกันตามมาตรา 53(1)ซึ่งอยู่ภายใต้การจำนองของทรัพย์สินนั้น

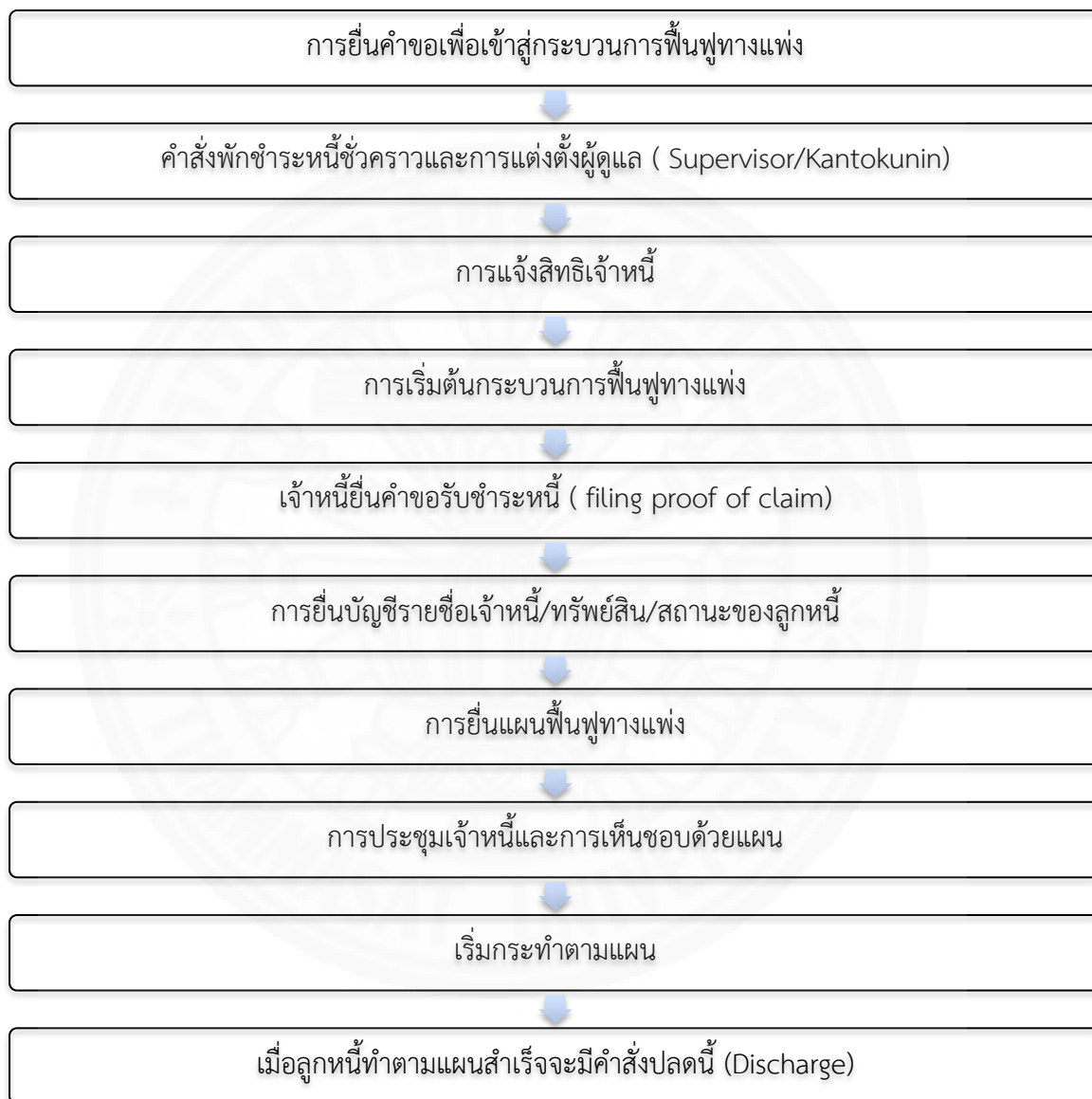
เมื่อบริษัทประกันได้ทำการประกันหนี้จากสิทธิเรียกร้องสินเชื่อที่อยู่อาศัย หากได้มีการยื่นคำขอเริ่มกระบวนการฟื้นฟูก่อนหกเดือนล่วงหน้าก่อนที่การประกันหนี้จะได้กระทำ แผนฟื้นฟูทางแพ่งจะต้องระบุสิทธิในข้อเรียกร้องพิเศษในสินเชื่อที่อยู่อาศัยแก่บุคคลผู้ซึ่งควรจะได้รับสิทธิเรียกร้องในที่อยู่อาศัยภายใต้ข้อบังคับตามมาตรา 204(1) ในกรณีนี้ เงื่อนไขในการปฏิบัติจะมีผลบังคับใช้ทันที

หากมีผู้มียุติในสิทธิเรียกร้องในสินเชื่อที่อยู่อาศัยมากกว่าสองรายขึ้นไป ข้อเรียกร้องพิเศษเกี่ยวกับสินเชื่อที่อยู่อาศัยจะถูกบังคับแก่ผู้มียุติทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน

การยื่นข้อตกลงพิเศษเพื่อปรับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยนี้จะมีผลทำให้เจ้าหนี้ซึ่งเป็นเจ้าหนี้โดยตรงของสินเชื่อที่อยู่อาศัยไม่สามารถใช้สิทธิในการบังคับเอาที่อยู่อาศัยของลูกหนี้ได้ ซึ่งทำให้ลูกหนี้สามารถรักษาที่อยู่อาศัยของตนไว้ได้ โดยที่เจ้าหนี้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยนี้ไม่สามารถทำการลงคะแนนข้อตกลงพิเศษนี้ได้

special clauses on home loan is likely to be confirmed, may permit payment of such claim upon the petition of the rehabilitation debtor even before an order of confirmation of the rehabilitation plan becomes final and binding.

(5) แผนผังขั้นตอนการกระบวนการฟื้นฟูทางแพ่ง

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับลูกหนี้บุคคลธรรมดาประสบ สภาวะล้มละลายซึ่งเป็นหนี้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

หลักการเบื้องต้นของพระราชบัญญัติล้มละลายนั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เป็นการกำหนดให้มีการเก็บรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้และจัดสรรแบ่งปันด้วยความเป็นธรรมให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย (pari passu) ส่วนการหลุดพ้นจากหนี้สินตามระบบล้มละลายได้พัฒนาจากการลงโทษลูกหนี้อย่างรุนแรงมาสู่การให้อภัย (forgiveness) หลักการเบื้องต้นดังกล่าวถือว่ามีความจำเป็นอย่างมากในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากการที่ลูกหนี้ประสบปัญหาทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นสภาวะหนี้สินล้นพ้นตัวหรืออยู่ในสถานะที่ไม่อาจชำระหนี้ได้ สามารถทำการขอเจรจาทอรองกับเจ้าหนี้ได้เพื่อปรับสภาพโครงสร้างหนี้และทำการชำระหนี้ตามข้อตกลงดังกล่าว และทำลูกหนี้สามารถชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้

โดยปกติแล้ว การฟ้องร้องเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้สินตามกฎหมายไทยนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ

1. การฟ้องเป็นคดีแพ่งสามัญ
2. การฟ้องเป็นคดีล้มละลาย

การฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งสามัญนั้น เป็นการฟ้องอาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในลักษณะต่าง ๆ เช่น หนี้ นิติกรรม หรือละเมิดเป็นต้น โดยที่กฎระเบียบแห่งการฟ้องนั้นเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่อย่างไรก็ดี การฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งสามัญนั้น หากว่าลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายรายและเจ้าหนี้ทุกรายต่างฟ้องลูกหนี้อย่างคดีแพ่งสามัญทั้งหมดแล้วไซ้ เจ้าหนี้ทุกรายนั้น อาจจะได้รับชำระหนี้ไม่เท่ากัน หรือบางกรณีเจ้าหนี้บางรายอาจจะไม่ได้รับชำระหนี้เลย เนื่องจากการฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งสามัญนั้นไม่มีนโยบายในการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่เป็นการที่เจ้าหนี้จัดการยึดทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ของตนเองเป็นการเฉพาะ เป็นการชำระหนี้ในระบบที่ว่า “ใครมาก่อนย่อมได้ก่อน” ซึ่งไม่เป็นผลดีกับเจ้าหนี้ อาจมีบางครั้งที่เจ้าหนี้เองก็มีหนี้ที่ต้องชำระต่อเจ้าหนี้ของตนอีกทีหนึ่งเช่นกัน การมาฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งสามัญอาจทำให้เจ้าหนี้ไม่ได้รับชำระหนี้เท่าที่ตนควรจะได้ หรืออย่างร้ายที่สุดคือไม่ได้รับการชำระหนี้เลย กรณีเช่นนี้เจ้าหนี้รายนั้นก็อาจประสบสภาวะที่ย่ำแย่ทางการเงินและมีปัญหาต่อไปซึ่งไม่เป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ

ในส่วนของการฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายนั้น จะอาศัยกระบวนการตามพระราชบัญญัติล้มละลายซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษ โดยที่การฟ้องคดีล้มละลายนั้น เจ้าหนี้ไม่ได้ฟ้องเรียกเงินหรือทรัพย์สินเป็นการส่วนตัวโดยเฉพาะ แต่ฟ้องเพื่อเป็นการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็ทรัพย์สินที่มีอยู่ในปัจจุบันหรือที่จะมีขึ้นในภายภาคหน้า รวมทั้งเป็นการติดตามเอาทรัพย์สินที่ลูกหนี้อาจได้ทำการโอนให้แก่เจ้าหนี้อื่นไว้ก่อนแล้วเข้ามารวมเป็นกองทรัพย์สินของลูกหนี้ แล้วทำการแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ทุกรายโดยเท่าเทียมกัน

ความแตกต่างระหว่างการชำระหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย กับการชำระหนี้ทางแพ่งปกติคือ หลักการของพระราชบัญญัติล้มละลายคือ เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้เสมอภาคทั่วหน้ากัน (pari passu) เป้าหมายหลักของพระราชบัญญัติล้มละลาย นั้นมีขึ้นเพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้ในอัตราส่วนที่เสมอทั่วหน้ากันในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ (the asset of insolvents) และเพื่อให้ลูกหนี้ได้มีการเริ่มต้นชีวิตใหม่ (Fresh Start) นั่นเอง

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ของประเทศไทยได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาแล้วรวมทั้งหมด 9 ครั้งด้วยกัน ตั้งแต่ พ.ศ. 2511 จนถึงล่าสุดในปี พ.ศ. 2559 (ปัจจุบัน) นั้น จากเดิมที่หลักการในการตั้งข้อสันนิษฐานเบื้องต้นให้แก่ลูกหนี้ว่า “มีหนี้สินล้นพ้นตัว” ตามมาตรา 8 นั้น ซึ่งมีความหมายถึง ลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน ในการแก้ไขกฎหมายครั้งล่าสุด ได้มีการเพิ่มหมวด 3/2 ซึ่งเป็นการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่ประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก และได้วางเงื่อนไขการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในหมวดนี้ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น กล่าวคือ กำหนดสถานะของลูกหนี้ว่าให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ “เมื่อลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้” ซึ่งอาจหมายถึงเมื่อลูกหนี้มีกระแสเงินสดไม่เพียงพอต่อการดำเนินธุรกิจ แม้ว่าลูกหนี้ยังมีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สินก็ตาม กรณีนี้ทำให้ลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องรอจนถึงสถานะ “หนี้สินล้นพ้นตัว” เสียก่อน ซึ่งอาจเป็นการสายเกินไป

อีกทั้งพระราชบัญญัติล้มละลายฉบับที่ 9 ยังได้เพิ่มนิยามความหมายของ “ลูกหนี้” ที่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ จากเดิมที่กำหนดเพียงแต่เฉพาะบริษัทจำกัดที่มีหนี้ไม่น้อยกว่าสิบล้านบาทเท่านั้น มาเป็นบุคคลธรรมดาที่มีหนี้มากกว่าสองล้านบาท คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด และนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งมีหนี้มากกว่าสามล้านบาท และบริษัทจำกัดซึ่งมีหนี้จำนวนสามล้านบาทแต่ไม่ถึงสิบล้านบาท ซึ่งมีหนี้สินจากการดำเนินกิจการ สามารถที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแบบ SME ได้ เช่นนี้แล้วจะเห็นได้ว่า กฎหมายได้เปิดโอกาสให้แก่ลูกหนี้ที่เป็นผู้ประกอบการรายย่อยในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ

ได้ ทำให้ลูกหนี้มีโอกาสในการปลดปล่อยหนี้สินของตนเองและสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้โดยไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย

แต่อย่างไรก็ดีจะเห็นได้ว่า ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมิได้มีหนี้อันเกิดจากการประกอบธุรกิจนั้น ยังไม่มีโอกาสที่จะใช้ทางเลือกที่จะไม่ต้องล้มละลาย (non bankruptcy alternatives) ดังนั้น การที่ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากหนี้สินนั้นมีไม่มากนัก โดยที่ลูกหนี้จะต้องเข้าสู่หนทางการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายตามมาตรา 45-60 หรือการประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย (มาตรา 63) การปลดจากการล้มละลายตามมาตรา 67/1-81/4 หรือการยกเลิกการล้มละลายมาตรา 135-138 รวมถึงการพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายโดยอัตโนมัติเมื่อครบสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวข้างต้น ลูกหนี้จะต้องเข้าสู่กระบวนการพิทักษ์ทรัพย์ และเข้าสู่กระบวนการขั้นตอนต่างซึ่งใช้เวลา และอาจไม่ช่วยเยียวยาหนี้ได้เท่าที่ควรจะเป็น

ตามพระราชบัญญัติล้มละลายในปัจจุบัน ลูกหนี้บุคคลล้มละลายซึ่งเป็นหนี้เจ้าหนี้ใจทักเพียงรายเดียวก็สามารถตกเป็นลูกหนี้ในคดีล้มละลายได้ และโดยส่วนมาก หนี้ที่เจ้าหนี้มักจะมาฟ้องลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายนั้นส่วนใหญ่มักเป็นมูลหนี้ที่เกิดจากการซื้อบ้าน หรือมูลหนี้อุปโภคบริโภคพื้นฐานเมื่อลูกหนี้ซึ่งซื้อสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้าน ตกเป็นบุคคลล้มละลาย ลูกหนี้จะต้องเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลาย และอาจทำให้ที่อยู่อาศัยนั้นต้องถูกจำหน่ายจ่ายโอนเพื่อทำการหาเงินมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ในกรณีเช่นนี้ หากมองในมุมมองของเจ้าหนี้ เจ้าหนี้อย่อมอยากได้รับชำระหนี้จากที่อยู่อาศัยนั้น มากกว่าที่จะรับชำระหนี้เพียงบางส่วน หรืออาจต้องยึดที่อยู่อาศัยนั้นคืน เพื่อไปทำการปล่อยขาย หรือปล่อยเช่าแก่บุคคลอื่น ซึ่งทำให้เจ้าหนี้เสียเวลา เสียรายได้และประโยชน์

จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เมื่อบุคคลธรรมดาตกเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว บุคคลนั้นจะหมดสิ้นอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตนเองทันที อำนาจในการจัดการกิจการและทรัพย์สินจะตกเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียว ดังนี้ เมื่อลูกหนี้เป็นหนี้สังหาริมทรัพย์แล้ว หากว่ามีการจำนอง หรือเช่าอยู่ในอสังหาริมทรัพย์นั้น และลูกหนี้ไม่ประสงค์ให้อสังหาริมทรัพย์นั้นสูญไป ลูกหนี้จำเป็นต้องเข้าสู่การประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ ซึ่งอาจจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็ได้ และหากไม่ประสบผลสำเร็จ ลูกหนี้ก็จะไม่สามารถมีอำนาจใดๆในการจัดการกับทรัพย์สินของตนเองได้เลย อันจะเป็นผลเสียให้แก่ทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้มากกว่า ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาของลูกหนี้บุคคลธรรมดาประสบภาวะล้มละลายซึ่งเป็นหนี้สังหาริมทรัพย์ ซึ่งแม้ว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้นไม่สามารถยึดบ้านซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยไปขายทอดตลาดได้ กรณีมีประเด็นต้องพิจารณาว่าหากลูกหนี้ซึ่งนั้นต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายอันเนื่องมาจากหนี้ที่เกิดจากการอุปโภคบริโภคดังที่ได้กล่าวมาแล้วมิใช่เจ้าของบ้าน แต่เป็นเพียง

ผู้อยู่อาศัยในบ้านและทำการซื้ออสังหาริมทรัพย์เป็นของตนเอง เช่นนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็มีอำนาจในการจัดการเอาอสังหาริมทรัพย์นั้นแต่เพียงผู้เดียว

ดังนั้นสามารถวิเคราะห์ปัญหาของลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาเกี่ยวกับหนี้สินอันเกี่ยวเนื่องกับสินเชื่อที่อยู่อาศัย ดังต่อไปนี้

4.1 ปัญหาข้อจำกัดทางกฎหมายกรณีลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดา

ดังที่ได้ศึกษามาแล้วว่า การที่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาจะสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้นั้น ลูกหนี้จะต้องเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีหนี้สินจากการประกอบธุรกิจ แต่ในสภาพความเป็นจริงนั้น หนี้สินที่เกิดขึ้นแก่บุคคลธรรมดาโดยมากมักจะเป็นหนี้ที่เกิดจากการอุปโภคบริโภค มิใช่หนี้ที่เกิดจากการประกอบธุรกิจ แม้ว่าแต่เดิมกฎหมายจะไม่เปิดช่องให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้เลย เนื่องจากได้บัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ให้โอกาสแต่เฉพาะลูกหนี้ซึ่งเป็นบริษัทจำกัดซึ่งมีหนี้สินมากกว่าสิบล้านบาทขึ้นไป และมีสถานะหนี้สินล้มพันตัว ซึ่งคำว่าหนี้สินล้มพันตัวในที่นี้ก็หมายถึง การมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน และได้มีการเพิ่มหมวด 3/2 เข้ามาเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกและเป็นการเปิดโอกาสให้แก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีหนี้อันเกิดจากการประกอบธุรกิจสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ แต่กฎหมายก็ยังมีได้เปิดช่องทางใดให้แก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีหนี้จากการใช้ชีวิตประจำวันหรือหนี้อุปโภคบริโภค รวมถึงหนี้ที่เกิดจากสินเชื่อในการซื้อที่อยู่อาศัยนั้นเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสถานะทางการเงินของตนเองได้เลย

คำว่า “การมีหนี้สินล้มพันตัว” นั้น ศาลได้หมายความถึงการที่ลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน แต่ในบางกรณี การที่จะขอให้ลูกหนี้ต้องมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินนั้นอาจจะเกิดความเสียหายเกินเยียวยา และในทางนิติบุคคลนั้นจะเห็นได้ว่า ทางปฏิบัตินั้นก็สามารถใช้หลักฐานของงบการเงินของนิติบุคคลได้ ซึ่งเมื่อเป็นกรณีของลูกหนี้บุคคลธรรมดา โดยมากแล้วลูกหนี้มักจะประสบปัญหาทางการเงินทางการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการอุปโภคหรือบริโภค หากว่าลูกหนี้มีภาระในการซื้ออสังหาริมทรัพย์ และมีกระแสเงินสดไม่มากพอที่จะชำระค่าเงินผ่อนหรือเงินกู้ และลูกหนี้ก็มิได้เข้าข่ายที่จะขอฟื้นฟูกิจการตามหมวด 3/2 ได้เนื่องจากหนี้ของลูกหนี้ไม่ได้มาจากการดำเนินกิจการ ดังนั้นลูกหนี้จึงจะต้องรอให้ตนเองมีสถานะหนี้สินล้มพันตัว และกฎหมายก็ได้กำหนดให้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย โดยที่ลูกหนี้ไม่สามารถยื่นคำร้องขอเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและขอฟื้นฟูกิจการของตนเองได้เลย

เมื่อไม่มีมาตรการใดที่เอื้ออำนวยแก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีหนี้สินเกี่ยวกับสินเชื่อที่อยู่อาศัยให้เข้าสู่การฟื้นฟูกิจการได้ จึงไม่มีหลักประกันใดที่จะรับประกันว่าลูกหนี้บุคคลธรรมดานั้นจะไม่ตกเป็นบุคคลล้มละลาย เนื่องจากการฟื้นฟูกิจการนั้นเป็นมาตรการในลูกหนี้สามารถฟื้นฟู “กิจการ” ของตน แต่มิใช่เป็นการฟื้นฟู “สถานะทางการเงิน” ของลูกหนี้ การที่กฎหมายไม่ยอมให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้นี้ทำให้ลูกหนี้จะต้องเป็นบุคคลล้มละลายในที่สุด

เมื่อลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว หากพิจารณาถึงไปในกรณีที่ลูกหนี้เป็นหนี้อันเกิดจากการซื้ออสังหาริมทรัพย์ การเข้าสู่กระบวนการล้มละลายนั้นมิได้มีผลดีต่อทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้เลย หากมองในมุมมองของเจ้าหนี้ เมื่อเจ้าหนี้ได้ขายอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ลูกหนี้แล้ว เจ้าหนี้อย่อมอยากได้รับการชำระหนี้เป็นตัวเงิน มิได้อยากได้อสังหาริมทรัพย์นั้นคืน เพราะการไปยึดเอาทรัพย์สินนั้นคืนจากลูกหนี้มิได้หมายความว่าเจ้าหนี้จะสามารถขายบ้านหรืออสังหาริมทรัพย์นั้นต่อไปได้อีก หนี้นั้นอาจเป็นหนี้สูญจะทำให้เจ้าหนี้นั้นเสียประโยชน์มากกว่าที่จะได้ประโยชน์

ในทำนองเดียวกัน ลูกหนี้เองเมื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์มาแล้วนั้นย่อมต้องการที่จะอาศัยและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น หากว่าลูกหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการพิทักษ์ทรัพย์แล้วไซ้ ลูกหนี้ก็จะหมดความสามารถในการดูแลกิจการทรัพย์สินของตนเอง และอาจจะต้องโดนยึดบ้านนั้น เพื่อนำออกไปขายทอดตลาด หรือส่งคืนแก่ผู้ขายหรือเจ้าหนี้ ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้

ดังที่ได้อธิบายมาแล้ว เมื่อลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีสถานะหนี้สินล้นพ้นตัว ลูกหนี้จะต้องถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลาย และไม่สามารถจัดการทรัพย์สินของตน โดยลูกหนี้จะต้องเข้าสู่กระบวนการคดีล้มละลาย รวมถึงเข้าสู่การประนอมหนี้ก่อนการล้มละลายต่อไป และหากลูกหนี้ไม่สามารถประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้ ลูกหนี้ก็ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายในที่สุด

4.2 ปัญหาการเข้าสู่กระบวนการประนอมหนี้

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและมีหนี้สินอันเกี่ยวเนื่องด้วยสินเชื่อที่อยู่อาศัยนั้น กฎหมายมิได้บัญญัติช่องทางในการฟื้นฟูสถานะทางการเงินของลูกหนี้เอาไว้ ลูกหนี้จะต้องเข้าสู่กระบวนการประนอมหนี้ก่อนการล้มละลาย หรือหากไม่สามารถประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้สำเร็จ ก็จะเป็นการประนอมหนี้หลังล้มละลาย ซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณีไป

กระบวนการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายนั้นเป็นวิธีที่กฎหมายกำหนดวิธีการในการช่วยเหลือลูกหนี้ให้สามารถทำการเจรจากับเจ้าหนี้เพื่อขอปรับโครงสร้างหนี้ หรือทำการตกลงชำระหนี้เป็นงวดๆ

ตามแต่จะตกลงกัน หรือขอลดจำนวนหนี้ลง แล้วแต่กรณี โดยเมื่อที่ประชุมเจ้าหนี้ยอมรับด้วยมติพิเศษ และศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยคำขอประนอมหนี้ของลูกหนี้ และเมื่อลูกหนี้สามารถปฏิบัติตามชำระหนี้ตาม การประนอมหนี้ได้สำเร็จ ลูกหนี้ออมหลุดพ้นจากหนี้สินของตน แต่หากว่าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ตามคำขอประนอมหนี้ หรือไม่ปฏิบัติตามที่ได้ตกลงกันไว้ ศาลก็จะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคล ล้มละลาย

ในการประนอมหนี้ของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายของไทยนั้น ลูกหนี้จะต้องขอ ประนอมหนี้เมื่อลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้ฟ้องให้เป็นคนล้มละลาย ลูกหนี้จะยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้ก็ ต่อเมื่อศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด โดยวัตถุประสงค์ของการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้นก็เพื่อ เป็นการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำมาแบ่งสรรปันส่วนเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้โดยเท่าเทียมกัน ต่อไป โดยที่อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้จะตกอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ เพียงผู้เดียว ลูกหนี้ไม่มีสิทธิที่จะจัดการทรัพย์สินใด ๆ ของตนเองอีกต่อไป

อย่างไรก็ดีจะเห็นได้ว่า การประนอมหนี้ก่อนการล้มละลายนั้นมีประเด็นอยู่ที่ว่า ลูกหนี้ จะต้องได้รับยอมรับโดยอาศัยมติพิเศษของที่ประชุมเจ้าหนี้ทั้งหมด จึงอาจจะเกิดปัญหาขึ้นได้ กล่าวคือ หากว่าลูกหนี้ไม่สามารถเจรจาทกลงกับเจ้าหนี้ได้ ลูกหนี้ก็ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายในท้ายที่สุด ดังนั้น การประชุมหามติเจ้าหนี้หรือการดำเนินการต่าง ๆ นั้นต้องใช้ทั้งเวลาและเงิน หากว่าการเจรจา ประนอมหนี้กันนั้นไม่สามารถตกลงกันได้ ลูกหนี้ก็จะตกเป็นบุคคลล้มละลาย โดยเท่ากับว่าการกระทำใดๆ ของลูกหนี้ซึ่งได้ทำลงไปนั้นเป็นการสูญเปล่า ซึ่งเป็นการเสียทั้งเวลาและเงินโดยไม่ได้ประโยชน์แต่อย่างใด ซ้ำยังทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการขั้นต่อไป และอาจทำให้ลูกหนี้ต้องเสียโอกาสและสิทธิหลาย อย่างซึ่งควรจะได้ การประนอมหนี้กันแม้ว่ากฎหมายจะได้บัญญัติให้ลูกหนี้ขอประนอมหนี้หลังจากการ ล้มละลายโดยให้เอาบทบัญญัติของการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายมาใช้โดยอนุโลมแล้วนั้น ลูกหนี้ที่ไม่ สามารถขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้ก็ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งทำให้ลูกหนี้เสียสิทธิหลาย ประการทั้งการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ อาทิเช่น ลูกหนี้ไม่สามารถรับราชการได้ รวมทั้งไม่อาจ เป็นผู้จัดการมรดกในทรัพย์สินของผู้อื่นได้อีกด้วย นอกเหนือไปจากนี้ เมื่อลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย แล้ว การจัดการทรัพย์สินต่าง ๆ ของลูกหนี้นั้นจะตกอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทั้งหมด โดยที่ลูกหนี้ไม่สามารถจัดการทรัพย์สินของตนเองได้ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

อีกทั้งการที่ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายนี้อีกหนึ่งได้มีหลักประกัน ใดๆ ที่จะรับประกันได้ว่าการประนอมหนี้จะเป็นผลสำเร็จและจะสามารถเจรจาทกลงกับเจ้าหนี้ได้

ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นหนี้อันเกิดจากการอุปโภคบริโภค และมีหนี้สินอันเกิดจากการซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย หากว่าลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจเด็ดขาดในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ หากว่าลูกหนี้เป็นหนี้ที่เกิดจากอสังหาริมทรัพย์ ลูกหนี้ก็อาจจะสูญเสียทรัพย์สินนั้นไปโดยไม่สามารถเยียวยาแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งเจ้าหนี้ก็อาจจะต้องรับอสังหาริมทรัพย์นั้นกลับไปโดยที่เจ้าหนี้ไม่ได้ต้องการ และลูกหนี้เองก็มีความประสงค์ที่จะเก็บรักษาทรัพย์สินของตนเองไว้นั่นเอง

4.3 ปัญหากรณีลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งเป็นหนี้สังหาริมทรัพย์ ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

4.3.1 กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา

การเข้าสู่กระบวนการชำระหนี้ของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีมาตรการอยู่ใน 3 chapter ที่สำคัญ ได้แก่กระบวนการชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม Chapter 7 (Liquidation) กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลตาม Chapter 11 (Reorganization) กระบวนการประนอมหนี้ของลูกหนี้บุคคลธรรมดาผู้มีรายได้ประจำตาม Chapter 13 (Adjustment of Debts of an Individual with Regular Income) ซึ่งบทบัญญัติของทั้ง 3 chapter นี้จะแยกออกจากกันอย่างสิ้นเชิง แต่อย่างไรก็ดีหากว่าลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการตาม chapter ใดแล้ว ถ้าหากตัวลูกหนี้เองเห็นว่าไม่เหมาะสม ตัวลูกหนี้เองหรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถขอโอนคดีจากchapterนั้นๆไปยัง chapter อื่นได้ โดยให้เป็นไปตามเงื่อนไข เช่นการขอโอนคดีจาก chapter 13 ไปยัง chapter 7 เป็นต้น

การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูหนี้สังหาริมทรัพย์นั้นสามารถทำได้โดยลูกหนี้เอง ซึ่งเป็นการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูโดยสมัครใจ (Voluntary) ตาม chapter 13 แห่ง Bankruptcy ACT โดยลูกหนี้จะเป็นผู้ยื่นคำร้องโดยตนเอง และลูกหนี้จะต้องเป็นผู้จัดทำแผนฟื้นฟูนั้นโดยไม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหนี้ก่อน ซึ่งเมื่อลูกหนี้ได้ทำการยื่นคำร้องแล้วจะเกิดสถานะพักการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทุกราย โดยคุณสมบัติของลูกหนี้ที่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูภายใต้ chapter 13 นี้ ลูกหนี้จะต้องเข้าเงื่อนไขของมาตรา 109 (e) อันได้แก่ ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจำซึ่งในวันที่ยื่นคำร้องนั้นจะต้องมีหนี้ไม่มีประกันน้อยกว่า \$250,000 และหนี้มีประกันน้อยกว่า \$750,000 หรือลูกหนี้ซึ่งมีรายได้ประจำซึ่งคู่สมรสซึ่งมิใช่ภรรยาหรือชายชู้หรือภรรยาชู้ซึ่งมีหนี้ไม่มีประกันน้อยกว่า \$250,000 และหนี้มีประกันน้อยกว่า \$750,000 อย่างไรก็ตามจำนวนหนี้ดังกล่าวนี้จะถูกปรับทุกๆ

สามปีเพื่อให้เป็นไปตามอัตราเงินเฟ้อ ในปัจจุบันนั้นได้แก่หนี้มีประกันน้อยกว่า \$394,725 และหนี้มีประกันน้อยกว่า \$1,184,200 ซึ่งอัตรานี้เป็นอัตราล่าสุดซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2559 ที่ผ่านมาโดยมติของ The Judicial Conference of the United States

เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการตาม chapter 13 แล้ว ลูกหนี้จะยังมีสิทธิเหนือทรัพย์สินของตนเองทุกประการ แต่กฎหมายก็จะได้มีการกำหนดทรัพย์สินเพื่อเป็นคณกลางในการรวบรวมเงินของลูกหนี้เพื่อนำมาชำระแก่เจ้าหนี้

ในchapter 13นั้นจะเอื้อประโยชน์แก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดามากกว่าที่ปรากฏในchapter 7 และมากกว่ากฎหมายไทย โดยหลักการที่สำคัญคือลูกหนี้บุคคลธรรมดานั้นจะสามารถรักษาที่อยู่อาศัยของตนไว้ได้โดยที่ไม่จำเป็นต้องถูกยึดทรัพย์สินและทำการขายทอดตลาด โดยการยื่นคำร้องภายใต้ chapter 13 นี้ ลูกหนี้จะเข้าสู่สภาวะพักการชำระหนี้และสามารถจัดการชำระหนี้จำนองบ้านได้ อย่างไรก็ตาม ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้จำนองซึ่งถึงกำหนดชำระระหว่างแผนฟื้นฟูสถานะทางการเงินภายใต้chapter 13 นี้เมื่อถึงกำหนดชำระ ประโยชน์อีกอย่างหนึ่งของchapter 13 นั้นคือการที่กฎหมายยินยอมให้ลูกหนี้สามารถปรับการชำระหนี้มีประกันซึ่งนอกเหนือไปจากหนี้จำนองที่อยู่อาศัยหลักของลูกหนี้และขยายระยะเวลาของหนี้ที่ออกไปเท่ากับระยะเวลาที่ระบุไว้ในแผน อีกทั้ง chapter 13 ยังมีมาตรการพิเศษในการปกป้องลูกหนี้บุคคลที่สามซึ่งจะต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ใน “หนี้อุปโภคบริโภค” อีกด้วย

เมื่อลูกหนี้ปฏิบัติตามแผนใน Chapter 13 ได้เป็นผลสำเร็จ ลูกหนี้จะปลดจากภาระหนี้ทั้งปวงที่ได้รับการกำหนดในแผน ซึ่งอาจรวมถึงการปลดจากหนี้ที่เจ้าหนี้ไม่ได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ ยกเว้นหนี้บางประเภท เช่นตามที่กำหนดไว้ใน 11 U.S. Code § 1328 อาทิเช่น หนี้ค่าอุปการะเลี้ยงดูคู่สมรสและบุตร หนี้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา หนี้ค่าสินไหมทดแทนจากความเสียหายอันเกิดจากการขับขี่รถยนต์ในขณะมึนเมา และหนี้ค่าชดเชยหรือเงินค่าปรับในทางอาญา เป็นต้น และศาลจะมีคำสั่งปิดคดี แต่อย่างไรก็ดี หากแผนประนอมหนี้ถูกปฏิเสธหรือการประนอมหนี้ประสบความสำเร็จล้มเหลว ศาลอาจยกฟ้องหรืออาจโอนคดีเข้าสู่กระบวนการชำระบัญชีตาม Chapter 7 เพื่อการล้มละลายต่อไป

นอกจากนี้ ศาลยังมีอำนาจปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ภายใต้มาตรการพิเศษอีกมาตรการหนึ่ง กล่าวคือ ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้เป็นผลสำเร็จ เพราะมีเหตุนอกเหนือที่ลูกหนี้ไม่อาจควบคุมได้โดยมิใช่ความผิดของลูกหนี้ หากเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในจำนวนที่เท่าเทียมกับจำนวนที่จะได้รับชำระหากลูกหนี้ล้มละลาย และหากเป็นกรณีที่ไม่อาจแก้ไขแผนได้ ศาลอาจอนุญาตให้มีการปลดลูกหนี้จากภาระหนี้อันเนื่องมาจากเหตุแห่งความยากลำบาก (hardship discharge) ได้

หากศาลมีคำสั่งไม่เห็นชอบด้วยแผน ลูกหนี้สามารถร้องขอแก้ไขแผนได้ และมีสิทธิขอโอนกระบวนการพิจารณาจาก Chapter 13 ไปสู่การพิจารณาในกระบวนการชำระบัญชีใน Chapter 7 ก็ได้

กล่าวโดยสรุปคือ นอกเหนือไปจากการที่กฎหมายสหรัฐอเมริกาจะยินยอมให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสภาพทางการเงินโดยสมัครใจแล้ว สภาพะพักการชำระหนี้เฉพาะของ chapter 13 นั้นทำให้ลูกหนี้ยังมีกรรมสิทธิ์เหนือที่อยู่อาศัยของตนเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องถูกยึดทรัพย์ (foreclosure) และนำไปขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ ซึ่งกรณีนี้จะมีความแตกต่างจาก chapter 7 ของกฎหมายสหรัฐอเมริกาเองและมีความแตกต่างจากกฎหมายไทยอย่างมีนัยสำคัญ

4.3.2 กฎหมายประเทศญี่ปุ่น

กระบวนการทางศาลของพระราชบัญญัติล้มละลายในประเทศญี่ปุ่นนั้นแบ่งออกเป็นสองประเภท ประเภทที่หนึ่งคือกระบวนการชำระหนี้ ได้แก่ กระบวนการล้มละลายและกระบวนการชำระหนี้แบบพิเศษ ประเภทที่สองคือกระบวนการฟื้นฟู อันได้แก่กระบวนการฟื้นฟูทางแพ่งและกระบวนการฟื้นฟูกิจการ กระบวนการต่างๆเหล่านี้อยู่ภายใต้กฎหมายทั้งหมด 4 ฉบับด้วยกัน ได้แก่ กระบวนการล้มละลายภายใต้พระราชบัญญัติล้มละลาย กระบวนการชำระหนี้แบบพิเศษภายใต้กฎหมายบริษัท กระบวนการฟื้นฟูทางแพ่งภายใต้พระราชบัญญัติฟื้นฟูทางแพ่ง และสุดท้ายกระบวนการฟื้นฟูกิจการภายใต้พระราชบัญญัติฟื้นฟูกิจการ

กระบวนการล้มละลายของกฎหมายญี่ปุ่นนั้นมีความคล้ายคลึงกับ Chapter 7 พระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยที่ศาลจะมีการแต่งตั้งทรัสต์ซีเพื่อทำการจัดสรรปันส่วนทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อแบ่งชำระหนี้ให้แก่ทุกรายไป

อย่างไรก็ดี การฟื้นฟูหนี้สินตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นนั้นอยู่ภายใต้กฎหมายที่มีชื่อว่า Civil Rehabilitation Act โดยที่กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นนั้นได้มีการกำหนดข้อกำหนดพิเศษที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูหนี้สินของลูกหนี้ไว้หลายประเภท อาทิเช่น การฟื้นฟูทางแพ่งกรณีลูกหนี้เป็นหนี้อสังหาริมทรัพย์ หรือ Special Provisions on Home Loan Claims หรือหากเป็นในส่วนของบุคคลธรรมดาซึ่งมีรายได้ประจําวันตามกฎหมายญี่ปุ่นเองก็ได้มีการกำหนดไว้เป็นลักษณะเฉพาะ คือ Rehabilitation for Salaried Workers, Etc. หรือ เป็นต้น

โดยการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูตามกฎหมายญี่ปุ่นนั้น จะเริ่มมาจากการที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูหนี้สินต่อศาล จากนั้นศาลจะมีพักการชำระหนี้ของลูกหนี้แก่เจ้าหนี้ทุกราย อย่างไรก็ตาม การใช้สิทธิไต่เบียดในหนี้มีประกันนั้นเจ้าหนี้สามารถทำได้ภายใต้ civil rehabilitation Act นี้ เช่นนี้เจ้าหนี้

มีประกันจึงสามารถได้รับชำระหนี้ในสิทธิมีประกันของตนโดยไม่ต้องคำนึงถึงกระบวนการฟื้นฟูทางแพ่ง ตามกฎหมายแล้ว ศาลไม่มีความจำเป็นต้องทำการแต่งตั้งทรัสต์เพื่อควบคุมลูกหนี้ และลูกหนี้ยังสามารถควบคุมและมีอำนาจในการดูแลกิจการของตนเอง อย่างไรก็ตาม ส่วนมากแล้วศาลจะแต่งตั้งผู้ดูแลเพื่อทำการดูแลกิจกรรมต่างๆของลูกหนี้ ซึ่งลูกหนี้จำเป็นที่จะต้องได้รับการอนุมัติจากผู้ดูแลที่นอกเหนือไปจากการดูแลควบคุมกิจการตามปกติ กรณีจะเห็นได้ว่า กระบวนการฟื้นฟูของประเทศญี่ปุ่นในกรณีนี้มีความคล้ายคลึงกับ chapter 13 ในเรื่องของการที่ลูกหนี้สามารถจัดการทรัพย์สินของตนเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของทรัสต์ และทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ไม่จำเป็นต้องถูกยึดทรัพย์เพื่อนำไปขายทอดตลาดตาม chapter 7 ของกฎหมายสหรัฐอเมริกา หรือตามกระบวนการล้มละลายของไทยแต่อย่างใด

ต่อมาศาลจะมีคำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูสภาพในกรณีต่อไปนี้ (i) ลูกหนี้มีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถชำระหนี้ที่กำลังจะถึงกำหนดชำระในอนาคต หรือหนี้สินของลูกหนี้มีมากกว่าทรัพย์สิน (ii) ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระแล้วได้โดยไม่กระทบต่อการดำเนินกิจการต่อไปอย่างมีนัยยะสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามการยื่นคำร้องขอจะถูกยกเลิกในกรณีดังต่อไปนี้ (i) ลูกหนี้ไม่สามารถทำแผนฟื้นฟูทางแพ่งได้ (ii) แผนไม่ได้รับการอนุมัติจากเจ้าหนี้ (iii) แผนไม่ได้รับการอนุมัติจากศาล

ในส่วนของการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าเมื่อศาลเห็นว่าลูกหนี้มีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถชำระหนี้ที่จะถึงกำหนดชำระในอนาคต ลูกหนี้ก็สามารถที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูได้แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องรอให้มีสถานะหนี้สินล้มพันตัวเสียก่อน

ต่อมาเมื่อพิจารณาถึงกระบวนการฟื้นฟูทางแพ่งกรณีลูกหนี้เป็นหนี้สังหาริมทรัพย์ หรือ Special Provisions on Home Loan Claims ซึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจงในการฟื้นฟูแผนชำระหนี้จำนองที่อยู่อาศัยนั้น จะเห็นได้ว่า กฎหมายญี่ปุ่นได้ทำการวางหลักเกี่ยวกับการเข้าสู่กระบวนการดังกล่าวไว้ในมาตรา 196 -206 โดยได้ทำการวางหลักเอาไว้ให้เป็นการเข้าสู่กระบวนการโดยสมัครใจเท่านั้น ซึ่งผู้ที่สามารถยื่นคำขอเข้าสู่กระบวนการดังกล่าวมีแต่เพียงลูกหนี้เท่านั้น และกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ของที่อยู่อาศัยของลูกหนี้ไว้ดังต่อไปนี้

1. ที่อยู่อาศัย หมายถึง ตึกซึ่งลูกหนี้ฟื้นฟูทางแพ่งใช้สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยไม่น้อยกว่าพื้นที่ครึ่งหนึ่งของพื้นที่นั้น หากว่าลูกหนี้มีตึกมากกว่าหนึ่งแห่ง ตึกเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่ถือว่าเป็นที่อยู่อาศัยภายใต้กฎหมายนี้
2. ขนาดของที่อยู่อาศัย ที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งอยู่ที่อยู่อาศัยหรือสิทธิหน้าที่บนที่ดินนั้น

3. สิทธิเรียกร้องในที่อยู่อาศัย สิทธิเรียกร้องในการฟื้นฟูซึ่งเกี่ยวกับการแบ่งชำระ ซึ่งรวมไปถึงสัญญากู้ยืมที่เกี่ยวกับการก่อสร้างหรือการซื้อที่อยู่อาศัย (และทุนที่เกี่ยวกับการได้มาของที่ดินนั้นหรือการเช่าที่ดินเพื่อใช้สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย) หรือทุนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงที่อยู่อาศัย อันเกิดจากการจำนองที่อยู่อาศัยนั้นเพื่อเป็นประกันในสิทธินั้นหรือสิทธิที่จะฟื้นฟูซึ่งเกิดขึ้นโดยผู้ค้ำประกันอันเกิดจากสิทธิเหล่านั้น (เฉพาะแต่ในธุรกิจค้ำประกันเท่านั้น จากนั้นไปเรียกว่า บริษัทผู้ค้ำประกัน) ที่มีต่อตัวลูกหนี้

4. ข้อเรียกร้องพิเศษเกี่ยวกับสินเชื่อที่อยู่อาศัย ข้อกำหนดในแผนฟื้นฟูทางแพ่งที่นำมาใช้ โดยให้เป็นไปตามมาตรา 199 (1)-(4) ซึ่งทั้งหมดหรือบางส่วนของสิทธิเรียกร้องในสินเชื่อที่อยู่อาศัยถือโดยเจ้าหนี้ฟื้นฟูทางแพ่ง

5. สัญญากู้ยืมเพื่ออยู่อาศัย สัญญาสำหรับกู้ยืมเพื่อที่อยู่หรือทุนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเรียกร้องในที่อยู่อาศัย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หากเป็นกรณีที่หนี้เป็นหนี้ที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยโดยตรง และเข้าเงื่อนไขของที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยหลักของลูกหนี้ ลูกหนี้สามารถทำแผนฟื้นฟูพิเศษซึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจงในการฟื้นฟูหนี้สินในที่อยู่อาศัยได้

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

พระราชบัญญัติล้มละลาย เป็นกฎหมายเศรษฐกิจอย่างหนึ่งซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการเก็บรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อแบ่งชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน และเพื่อให้ลูกหนี้สามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ (Fresh Start) ได้ แตกต่างจากการบังคับชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นการบังคับชำระหนี้โดยเจ้าหนี้คนใดคนหนึ่งเป็นการเฉพาะ

พระราชบัญญัติล้มละลาย เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่ประกอบธุรกิจและประสบปัญหาทางการเงินและทำให้ลูกหนี้เกิดสภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งหมายถึงสภาวะที่ลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน โดยที่พระราชบัญญัติล้มละลาย ของประเทศไทยได้มีพัฒนาการมาจนถึงฉบับปัจจุบัน คือพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 9)พ.ศ. 2559

แต่เดิมนั้นพระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศไทยนั้นได้กำหนดเพียงแก่ลูกหนี้ซึ่งเป็นบริษัทจำกัดซึ่งมีหนี้สินมากกว่าสิบล้านบาทขึ้นไป ในขณะที่ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ โดยที่นิติบุคคลหรือบุคคลประกอบกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กนี้มีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้นิติบุคคลเหล่านั้นต้องประสบปัญหาตกเป็นบุคคลล้มละลายเนื่องจากไม่เข้าใจเงื่อนไขของการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ อีกทั้งพระราชบัญญัติล้มละลาย นั้นไม่ได้กำหนดให้ลูกหนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ด้วยตนเอง ลูกหนี้จะต้องรอให้เจ้าหนี้ฟ้องตนเองเป็นบุคคลล้มละลายเสียก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้

ต่อมาพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 นี้ได้เพิ่มหมวดของการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีหนี้สินมากกว่าสองล้านบาท คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด และนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งมีหนี้สินมากกว่าสามล้านบาท และบริษัทจำกัดซึ่งมีหนี้จำนวนสามล้านบาทแต่ไม่ถึงสิบล้านบาท ซึ่งมีหนี้สินจากการดำเนินกิจการ สามารถที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแบบ SME ได้ อีกทั้งพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 ยังได้นำหลักเกณฑ์ของ Prepackaged Plan ซึ่งปรากฏอยู่ใน Bankruptcy Code Section 1126 (b) ซึ่ง

ยอมให้เจ้าหน้าที่และลูกหนี้สามารถทำการตกลงในแผนฟื้นฟูกิจการก่อนที่จะมีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว

นอกเหนือไปจากนี้ พระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 นี้ยังได้มีการกำหนดเงื่อนไขการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการโดยยินยอมให้ลูกหนี้สามารถขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้เอง โดยมีการกำหนดบุคคลซึ่งมีสิทธิร้องขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการไว้ในมาตรา 90/93 หมวด 3/2 ซึ่งกำหนดให้ทั้งเจ้าหน้าที่และลูกหนี้เป็นบุคคลซึ่งมีสิทธิร้องขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้

พระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 ยังได้กำหนดเงื่อนไขของการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการว่า “เมื่อลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้” ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีความยืดหยุ่นมากกว่าการกำหนดให้ลูกหนี้ “มีหนี้สินล้นพ้นตัว” ตามมาตรา 8 นั้น ซึ่งมีความหมายถึง ลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน ซึ่งกว่าลูกหนี้จะมีหนี้สินล้นพ้นตัวนั้นก็อาจทำให้ไม่อาจจะเยียวยาปัญหาของลูกหนี้ได้แล้ว

คำว่า “เมื่อลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้” นั้นหมายความรวมถึงกรณีที่ลูกหนี้มีกระแสเงินสดไม่เพียงพอต่อชำระหนี้ แม้ว่าลูกหนี้จะมีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สินก็ตาม ซึ่งจะเห็นได้ว่า การบัญญัติเงื่อนไขในการฟื้นฟูกิจการดังกล่าวมีความยืดหยุ่นและสามารถจัดการปัญหาได้ทัน่วงที

เป้าหมายของกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว อีกทั้งมีความประหยัด โดยมีการเสียเงินค่าขึ้นศาลเพียง 1,000 บาท และเงินประกันค่าใช้จ่าย 10,000 บาท เท่านั้น และเนื่องจากการที่พระราชบัญญัติล้มละลาย

นี้นำเอาหลัก Prepackaged plan มาใช้ ทำให้ลูกหนี้และเจ้าหน้าที่สามารถทำการตกลงในเงื่อนไขในการชำระหนี้และการฟื้นฟูกิจการได้ด้วยตนเอง ทำให้กระบวนการฟื้นฟูเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพอีกด้วย

อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 9 นี้ก็ยังมีได้โอกาสแก่ลูกหนี้ซึ่งมีหนี้สินจากการอุปโภคหรือบริโภคสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ เนื่องมาจากกฎหมายได้ระบุว่าหนี้ที่จะนำเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้นั้นต้องเป็นหนี้ที่เกิดจากการดำเนินกิจการเท่านั้น ดังนั้น ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งประสบปัญหาทางการเงินและมีหนี้สินได้มีหนี้สินมาจากการประกอบธุรกิจ จึงไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้

เมื่อลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งประสบความยากลำบากทางการเงินนั้นเป็นลูกหนี้ที่เกิดจากการซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในการอยู่อาศัย ลูกหนี้จะต้องทำเช่นไรต่อไป จากข้อสังเกตดังกล่าวได้นำไปสู่

ประเด็นปัญหาที่ว่า ลูกหนี้บุคคลธรรมดาไม่น่าจะสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ และหากลูกหนี้ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ก็ต้องเข้าสู่กระบวนการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายนั่นเอง

เมื่อได้พิจารณาถึงกฎหมายต่างประเทศแล้ว จะเห็นได้ว่า กฎหมายทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นนั้นได้มีกระบวนการในการฟื้นฟูกิจการนี้อย่างหลากหลายและตรงประเด็นมากกว่าของไทยเป็นอย่างมาก ดังที่กล่าวมาแล้วว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย ของไทยนั้น ไม่ได้มีการวางหลักให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีหนี้ที่เกิดจากการอุปโภคบริโภคหรือหนี้ที่เกิดจากอสังหาริมทรัพย์เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูแต่อย่างใด กฎหมายของไทยนั้นมีเพียงแต่ให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีหนี้ที่เกิดจากการประกอบธุรกิจสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของ SME เท่านั้น ในส่วนของลูกหนี้บุคคลธรรมดาซึ่งมีหนี้ที่เกิดจากอสังหาริมทรัพย์นั้นลูกหนี้จะต้องมีสถานะหนี้สินล้มพันตัวและเข้าสู่กระบวนการประนอมหนี้เท่านั้น

โดยที่กฎหมายของสหรัฐอเมริกานั้น หากเป็นการเข้าสู่กระบวนการชำระหนี้ตาม chapter 7 นั้นจะมีความคล้ายคลึงกับการล้มละลายของไทย ซึ่งเป็นการรวบรวมทรัพย์สินเข้าสู่กองกลางและนำออกชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งในกรณีนี้มักใช้กับลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่มากนัก

แต่หากเป็นลูกหนี้ที่มีรายได้ประจำและเข้าเงื่อนไขตาม chapter 13 แล้ว ลูกหนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูโดยสมัครและยังมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตนเองได้อยู่ อีกทั้งลูกหนี้ยังสามารถปรับโครงสร้างหนี้จำนวนที่อยู่อาศัยหลักของตนได้โดยไม่จำเป็นต้องสูญเสียที่อยู่อาศัยไป

ต่อมาหากเป็นกฎหมายญี่ปุ่น กฎหมายได้ทำการวางหลักเกี่ยวกับการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการหนี้สินอสังหาริมทรัพย์ไว้เป็นการเฉพาะ โดยที่กฎหมายกำหนดให้ลูกหนี้เท่านั้นสามารถที่จะขอทำการฟื้นฟูสินเชื่อบ้านได้หากเข้าเงื่อนไขของการเป็นบ้านที่อยู่อาศัยหลักโดยเฉพาะ และลูกหนี้ก็ยังมีสิทธิเหนือทรัพย์สินของตนเองเช่นกัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวและจากการศึกษาเปรียบเทียบจากพระราชบัญญัติล้มละลายของต่างประเทศ ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและฟื้นฟูดังต่อไปนี้

- 1.แก้ไขเงื่อนไขของการเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย จากคำว่า “ลูกหนี้มีหนี้สินล้มพันตัว” ไปเป็น “เมื่อลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้”

2.กำหนดให้ลูกหนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรอให้เจ้าหนี้เป็นผู้ฟ้อง

3.กำหนดให้ลูกหนี้ที่มีความประสงค์จะทำแผนฟื้นฟูการชำระหนี้ในกรณีที่เป็นหนี้ อสังหาริมทรัพย์สามารถทำแผนฟื้นฟูกิจการโดยทำการตกลงกับเจ้าหนี้ได้โดยไม่จำเป็นต้องถูกฟ้องเป็น ลูกหนี้ล้มละลายเสียก่อน

5.กำหนดลักษณะเฉพาะของเงื่อนไขการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูหนี้สินที่อยู่อาศัยเป็นการ เฉพาะ

4.กำหนดเงื่อนไขในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการโดยกำหนดให้ลูกหนี้สามารถเข้าสู่ กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้แม้ว่าจะเป็นหนี้ที่เกิดจากการอุปโภคบริโภคหรือไม่ก็ตาม

โดยมีการกำหนดเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1.บุคคลผู้มีสิทธิร้องขอ

1.1 กำหนดให้เป็นการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูโดยสมัครใจ โดยให้ลูกหนี้เพียงผู้เดียว เท่านั้นที่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูได้

การที่ลูกหนี้แต่เพียงผู้เดียวสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูได้เนื่องมาจากลูกหนี้นั้นย่อมรู้ ถึงสภาพทางการเงินของตนเองได้มากกว่าเจ้าหนี้นั้นเอง

1.2 กำหนดเงื่อนไขในการเข้าสู่กระบวนการ คือเมื่อลูกหนี้เกรงว่าจะเกิดการล้มละลาย

การกำหนดเงื่อนไขเช่นนี้นั้นเนื่องจากเมื่อลูกหนี้ได้กู้เงินมาซื้อที่อยู่อาศัย ลูกหนี้นั้นถือว่ามี สภาวะหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายแล้ว เนื่องจากตามกฎหมายล้มละลายนั้น คำว่าหนี้สินล้นพ้นตัว หมายความว่าถึงการมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน ในกรณีลูกหนี้บุคคลธรรมดาตามกฎหมายระบุไว้ว่าต้องมี หนี้สินมากกว่าทรัพย์สินเป็นจำนวนมากว่าหนึ่งล้านบาท ซึ่งโดยปกติทั่วไปแล้วลูกหนี้ซึ่งกู้เงินมาเพื่อซื้อที่ อยู่อาศัยนั้นมักมีหนี้มากกว่าหนึ่งล้านบาท ดังนี้ เมื่อลูกหนี้นั้นมีรายจ่ายที่เกิดจากการใช้ชีวิตประจำวันรวม ไปถึงการกู้เพื่อที่อยู่และลูกหนี้ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตนั้น จึงให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู ทางแพ่งโดยมีข้อลงพิเศษเพื่อสินเชื่ที่อยู่อาศัยได้

1.3 ลูกหนี้นั้นเป็นลูกหนี้ที่มีรายได้ประจำในขณะที่ยื่นคำร้องขอ ไม่ว่าจะ เป็นข้าราชการ หรือพนักงานบริษัททั่วไปก็ตาม ทั้งนี้ จำนวนรายได้ประจำของลูกหนี้ที่เข้าสู่แผนฟื้นฟูกิจการนี้จะต้อง สอดคล้องกับจำนวนหนี้ของลูกหนี้

หลักการของการให้ลูกหนี้ซึ่งมีรายได้ประจำสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูได้นั้น เป็นไปเพื่อความมั่นคงทางฐานะการเงินของลูกหนี้ว่า ลูกหนี้มีรายรับที่สม่ำเสมอทุกเดือนและสามารถชำระหนี้ได้ตามแผน โดยหากอ้างอิงจาก Chapter 13 ของประเทศสหรัฐอเมริกาจะเห็นได้ว่ามีหลักการเดียวกัน

1.4 กำหนดจำนวนหนี้ของลูกหนี้ โดยเป็นหนี้ที่ไม่มีประกันจำนวนน้อยกว่า 2 ล้านบาท และหนี้มีประกันจำนวนน้อยกว่า 5 ล้านบาท ทั้งนี้ จำนวนหนี้อาจปรับเปลี่ยนในขนาดเพื่อให้สอดคล้องกับสถานะเงินเพื่อ

1.5 กำหนดให้ศาลใช้ดุลยพินิจว่าลูกหนี้สามารถที่จะฟื้นฟูสถานะทางการเงินของตนได้

1.6 กำหนดนิยามของคำว่า “ที่อยู่อาศัย” ดังต่อไปนี้

1.6.1 เป็นที่อยู่อาศัยหลักของลูกหนี้ โดยที่ลูกหนี้ต้องอาศัยอาคารนั้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการเป็นที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะเท่านั้น หากอาคารนั้นลูกหนี้ใช้ในการประกอบกิจการส่วนตัวด้วย พื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัยจะต้องมากกว่าสองในสามส่วนของพื้นที่นั้น

1.6.2 ลูกหนี้มีการกู้ยืมเพื่อเป็นสินเชื่อในที่อยู่อาศัยนั้นจากเจ้าหนี้ซึ่งเป็นธนาคารหรือเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง

1.7 ให้ลูกหนี้ทำแผนปรับโครงสร้างหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัยและนำเสนอแผนนั้นเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของแผนฟื้นฟู

ลูกหนี้จะต้องเข้าสู่แผนฟื้นฟูโดยปกติก่อน และให้มีการนำเอาแผนฟื้นฟูสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยนี้เพิ่มเข้าไปในแผนนั้นเป็นข้อตกลงพิเศษ

2. กระบวนการก่อนยื่นคำร้องขอ

ให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้นั้นตกลงแผนฟื้นฟูสถานะทางการเงินและหนี้สินหรือสิทธิประโยชน์ก่อนที่จะนำเรื่องยื่นขอต่อศาล โดยมีหลักการเพื่อให้เป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว โดยลูกหนี้ต้องทำการตกลงปรับโครงสร้างหนี้แก่เจ้าหนี้ทุกราย และกรณีของเจ้าหนี้สินเชื่อเพื่อ อยู่อาศัยนั้นมักมีเจ้าหนี้เพียงรายเดียว ดังนั้น จึงกำหนดให้ลูกหนี้ทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อขอเข้าประชุมกับเจ้าหนี้ อีกทั้งลูกหนี้ยังจะต้องจัดทำแผนในการปรับโครงสร้างหนี้จำนวนดังกล่าวเพื่อให้เจ้าหนี้อนุมัติด้วย

อย่างไรก็ดีหากศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ได้เด็ดขาดแล้ว หรือหากศาลได้มีคำสั่งไม่เห็นชอบด้วยแผนของลูกหนี้ และลูกหนี้ไม่ทำการแก้ไขแผนตามระยะเวลาที่ศาลสั่ง ลูกหนี้ก็ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูได้

3. คำร้องขอให้ฟื้นฟูและเห็นชอบด้วยแผน

ในแผนฟื้นฟูกิจการจะต้องประกอบไปด้วย

- 1.เงื่อนไขการยื่นคำร้องขอ
- 2.แผนฟื้นฟูทางการเงินของลูกหนี้
- 2.ข้อตกลงพิเศษเพื่อปรับปรุงหนี้สินที่อยู่อาศัย
- 3.หลักฐานแสดงว่า เจ้าหนี้ได้ให้ความเห็นชอบในแผน
สิ่งที่ลูกหนี้จะต้องมีในแผนฟื้นฟู ได้แก่

- 1.รายละเอียดแห่งทรัพย์สิน
- 2.รายละเอียดแห่งรายได้ประจำของลูกหนี้ รวมถึงหนังสือรับรองเงินเดือนจากผู้ว่าจ้าง
- 3.รายละเอียดของหนี้สินและรายจ่ายทั้งหมดของลูกหนี้
- 4.การชำระหนี้ การลดจำนวนหนี้ลง
- 5.การไถ่ถอนหลักประกันและความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน
- 6.วิธีปฏิบัติในกรณีที่มีการโอนสิทธิเรียกร้อง
- 7.ระยะเวลาดำเนินการตามแผนซึ่งไม่น้อยกว่าสามปีแต่ไม่เกินห้าปี

ลูกหนี้ซึ่งประสงค์จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูหนี้สินอสังหาริมทรัพย์นั้นจะต้องวางเงินค่า
ชั้นศาลและเงินประกันค่าใช้จ่าย ได้แก่ เงินค่าชั้นศาล 1,000 บาทและเงินประกันค่าใช้จ่าย 10,000 บาท

4.สถานะพักการชำระหนี้

ในนำหลักสถานะการพักชำระหนี้ของลูกหนี้ในหมวด 3/1 และ 3/2 มาใช้โดยอนุโลม
โดยให้หนี้ทั้งหมดของลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู หากลูกหนี้สามารถดำเนินการตามแผนได้ เมื่อลูกหนี้
ปลดจากล้มละลายแล้วจึงให้ดำเนินการชำระหนี้ต่อไปตามปกติ

เมื่อลูกหนี้มีข้อตกลงพิเศษเกี่ยวกับสินเชื่อที่อยู่อาศัยนั้น ห้ามมิให้เจ้าหนี้อึดทรัพย์ที่อยู่
อาศัยเพื่อนำไปขายทอดตลาด

5.ประเด็นในการไต่สวนและเงื่อนไขในการเห็นชอบด้วยแผน

ศาลต้องไต่สวนให้ได้ความจริงว่าลูกหนี้เข้าเงื่อนไขในการฟื้นฟูหนี้สินอสังหาริมทรัพย์
และมีหนทางที่ฟื้นฟูได้ และแผนในการฟื้นฟุนั้นได้รับการเห็นชอบจากเจ้าหนี้แล้ว ซึ่งหากว่าศาลเห็นว่า
เหตุอันควรที่จะฟื้นฟูหนี้สินดังกล่าว และผู้ร้องขอได้ยื่นคำร้องขอโดยสุจริตนั้น ศาลก็จะมีคำสั่งเห็นชอบ
ด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ เจ้าหนี้และลูกหนี้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งได้

6.ผลของคำสั่งฟื้นฟูหนี้สินที่อยู่อาศัย

6.1 ลูกหนี้

ลูกหนี้ยังมีสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยและสามารถควบคุมดูแลทรัพย์สินของตนเองได้ตามปกติ โดยไม่จำเป็นต้องรวบรวมทรัพย์สินเข้าสู่กองกลางเพื่อนำไปชำระหนี้ ลูกหนี้สามารถจัดการทรัพย์สินของตนเองได้เท่าที่พอเหมาะแก่ฐานะารูป ศาลจะมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อคอยควบคุมดูแลการใช้จ่ายของลูกหนี้ โดยเป็นเพียงผู้ดูแลและให้คำแนะนำเท่านั้น และให้ผู้ดูแลนั้นมีหน้าที่ให้การนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้

ลูกหนี้จะต้องเริ่มชำระเงินตามแผนที่กำหนดไว้ภายใน 14 วันหลังจากศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน

6.2 ผลต่อเจ้าหนี้

เจ้าหนี้จะต้องผูกพันตามแผน และจำเป็นต้องเป็นไปตามสภาวะพักการชำระหนี้ด้วย

7. การสิ้นสุดคดีฟื้นฟูหนี้สินที่อยู่อาศัย

การสิ้นสุดคดีฟื้นฟูกิจการเกิดขึ้นได้ดังต่อไปนี้

7.1. เมื่อลูกหนี้สามารถปฏิบัติได้ตามแผนและแผนครบถึงกำหนดเวลา

7.2. การยกเลิกคำร้องขอ

กรณีนี้หากลูกหนี้ไม่ประสงค์ที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูหนี้สินอสังหาริมทรัพย์ต่อไปลูกหนี้อาจยกเลิกคำร้องขอได้โดยต้องอาศัยความยินยอมจากเจ้าหนี้ด้วย

7.3. เมื่อมีการยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูหนี้สินที่อยู่อาศัยและเห็นชอบด้วยแผน

หากเจ้าหนี้เห็นว่า ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามแผน เจ้าหนี้อาจขอให้ลูกหนี้จัดทำแผนขึ้นใหม่เพื่อประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย แต่เมื่อลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ เจ้าหนี้สามารถร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกแผนและคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนได้

เมื่อมีการยกเลิกคำสั่งฟื้นฟูหนี้สินที่อยู่อาศัยและเห็นชอบด้วยแผนนั้น ทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้จะกลับสู่สถานะเดิม ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ที่เกิดจากการฟื้นฟูกิจการเนื่องจากหนี้นั้นมีได้อยู่ในแผนฟื้นฟูกิจการ อีกทั้งเจ้าหนี้ยังสามารถฟ้องลูกหนี้ได้ตลอดเวลาอีกด้วย

อย่างไรก็ดีแม้แผนจะสิ้นสุดลงไปแล้ว แต่เมื่อลูกหนี้ปฏิบัติตามแผน ได้เป็นผลสำเร็จ ลูกหนี้จะปลดจากภาระหนี้ทั้งปวงที่ได้รับการกำหนดในแผน ซึ่งอาจรวมถึงการปลดจากหนี้ที่เจ้าหนี้ไม่ได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ ยกเว้นหนี้บางประเภท อาทิเช่น หนี้ค่าอุปการะเลี้ยงดูคู่สมรสและบุตร หนี้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา หนี้ค่าสินไหมทดแทนจากความเสียหายอันเกิดจากการขับชื้อรถยนต์ในขณะมีนมา และหนี้ค่าชดใช้หรือเงินค่าปรับในทางอาญา เป็นต้น และศาลจะมีคำสั่งปิดคดี

อย่างไรก็ดี ในกรณีของสินเชื่อที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นสินเชื่อในระยะยาวนั้น เมื่อลูกหนี้

สามารถปฏิบัติตามแผนและสถานะทางการเงินลูกหนี้เข้าสู่สถานะปกติแล้วนั้น ลูกหนี้ก็จะต้องทำการชำระ
เงินกู้จำนวนให้แก่เจ้าหนี้จนครบ ทั้งนี้ยังมิได้ถูกปลดเปลื้องไปแต่อย่างใด

บรรณานุกรม

หนังสือ

ชีพ จุลมนต์. พระราชบัญญัติล้มละลาย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2556.

พิชัย นิลทองคำ. หลักเกณฑ์ วิธีการร้องขอฟื้นฟูกิจการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

เสนีย์ ปราโมช ,ม.ร.ว.. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 2 (ภาคสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2505.

สุธีร์ ศุภนิตย์. หลักพระราชบัญญัติล้มละลายและฟื้นฟูกิจการ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2552.

เอื้อน ชุนแก้ว. คู่มือการศึกษากฎหมายฟื้นฟูกิจการ. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร พิมพ์ลิขิต, 2558.

_____. พระราชบัญญัติล้มละลาย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร พิมพ์ลิขิต, 2558.

_____. กฎหมายฟื้นฟูกิจการ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร พิมพ์ลิขิต, 2558

วิชา มหาคุณ. กฎหมายว่าด้วยล้มละลาย กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2551.

_____. คำอธิบายพระราชบัญญัติล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2557.

วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ. กฎหมายฟื้นฟูกิจการ. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์พระธา, 2547.

วิทยานิพนธ์

ลิขิต เทิดชนะกุล. “การล้มละลายข้ามชาติ : การสำรวจกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันและการพัฒนากฎหมาย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

จิรภัทร์ การประเสริฐกิจ. “กระบวนการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลายของ
ไทย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

สุภาวดี วัฒนานนท์. “บทบาทของศาลในคดีล้มละลาย : ศึกษาเฉพาะกรณีการพิจารณาและการมี
คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

สมเดช เอี่ยมวิชัยเจริญ. “กฎหมายฟื้นฟูกิจการ : ศึกษาปัญหากรณีลูกหนี้เป็นสถาบันการเงิน.”
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

บทความในวารสารทางกฎหมาย

ธัญญาช ตันติกุล. “คดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาในประเทศสหรัฐอเมริกา.” อุลพาห.
(มกราคม-เมษายน 2552)

ปราณี กาญจนมุสิทธิ์ รองศาสตราจารย์ปิยะนุช โปตะวงษ์ มนตรี ศิลปมหาบัณฑิต. “มาตรการในการ
ช่วยเหลือและฟื้นฟูลูกหนี้บุคคลธรรมดาในคดีล้มละลาย : ศึกษาเฉพาะกรณีบทบาทของศาล
ในชั้นต้นก่อนมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติ
ล้มละลายของสหรัฐอเมริกา.” อุลพาห. (2546)

อนุรักษ์ นิยมเวช. “การฟื้นฟูกิจการภายใต้พระราชบัญญัติล้มละลาย.” วารสารจลนิติ. ฉบับที่ 4.
ปีที่ 7. (ก.ค.-ส.ค. 53)

บทความในหนังสือพิมพ์

วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ. “ฟื้นฟูหนี้.” ประชาชาติธุรกิจ. (30 กรกฎาคม -2 สิงหาคม 2541)

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

Baran Bulkat. “Property in Chapter 13: An Overview.” <http://www.nolo.com/legal-encyclopedia/property-chapter-13-bankruptcy-overview.html>, 20 กรกฎาคม 2559.

- Bob Eisenbach. “Who’s SARE Now? Bankruptcy’s Single Asset Real Estate Rules And Their Impact On Commercial Real Estate.” <http://bankruptcy.cooley.com/2010/02/articles/business-bankruptcy-issues/whos-sare-now-bankruptcys-single-asset-real-estate-rules-and-their-impact-on-commercial-real-estate/>, 14 เมษายน 2559.
- Dale Schian. “Bankruptcy: The Nature of Single Asset Real Estate.” <http://www.schianwalker.com/articles/single-asset-real-estate.htm>, 14 เมษายน 2559.
- http://www.ishioroshi.com/english/japanese_civil_rehabilitation_act_ch1to6.html, 19 กรกฎาคม 2559.
- https://www.iiiglobal.org/sites/default/files/8-_changing.pdf, 17 กรกฎาคม 2559.
- Kenneth N. Klee. “One Size Fits Some: Single Asset Real Estate Bankruptcy Cases.” <http://scholarship.law.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2893&context=clr>, 10 เมษายน 2559.
- Mugi Sekido, Kama Manabe, Mori Hamada & Matsumoto. “An overview of Japanese Insolvency proceedings: Recent trends and practice point.” [http://www.mhmjapan.com/content/files/00015878/GIRR_2010-11_MHM \(HP \) _2.pdf](http://www.mhmjapan.com/content/files/00015878/GIRR_2010-11_MHM_(HP)_2.pdf), 17 กรกฎาคม 2559.
- Norton Rose Fulbright. “Asia restructuring and insolvency briefing – Japan.” <http://www.nortonrosefulbright.com/knowledge/publications/19177/asia-restructuring-and-insolvency-briefing-japan>, 10 มกราคม 2559.
- Shinjiro Takagi. “Changing Bankruptcy Practice and Laws in Japan: Its Future Effects.”
- Shintaro Miyazaki, Shinnosuke Fukuoka, Yusuke Yukawa. “An introduction to court procedures for insolvency in Japan.” https://www.jurists.co.jp/en/publication/tractate/article_10073.html, 15 ธันวาคม 2558.
- XU Peng. “Bankruptcy Resolution in Japan: Civil Rehabilitation vs. Corporate Reorganization.” <http://www.rieti.go.jp/jp/publications/dp/04e010.pdf>, 15 ธันวาคม 2558.

Books

Charles Jordan Tabb. The Law of Bankruptcy Second edition. : Thomson Reuters Foundation Press, 2009

Martin A. Frey, Phyllis Hurley Frey and Sidney K. Swinson. Introduction to Bankruptcy Law Fourth edition: West Legal Studio, 2005,

Robert E. Ginsberg and Robert D. Martin. Ginsberg & Martion on Bankruptcy Fifth Edition Volume 2 : Aspen Publisher, 2009

Roman Tomasic. Insolvency Law in East Asia : Ashgate Publishing, 2006

第十章 住宅資金貸付債権に関する特則

Chapter X Special Provisions on Home Loan Claims

(定義)

(Definitions)

第百九十六条 この章、第十二章及び第十三章において、次の各号に掲げる用語の意義は、それぞれ当該各号に定めるところによる。

Article 196 In this Chapter, Chapter XII and Chapter XIII, the meanings of the terms listed in the following items shall be as prescribed respectively in those items:

一 住宅 個人である再生債務者が所有し、自己の居住の用に供する建物であって、その床面積の二分の一以上に相当する部分が専ら自己の居住の用に供されるものをいう。ただし、当該建物が二以上ある場合には、これらの建物のうち、再生債務者が主として居住の用に供する一の建物に限る。

(i) Residence: A building that the rehabilitation debtor, who is an individual, owns and uses for his/her own residential purpose, not less than half of its floor area being used exclusively for his/her residential purpose; provided, however, that if the rehabilitation debtor owns two or more such buildings, only one of these buildings that the rehabilitation debtor uses mainly for his/her residential purpose shall be treated as the residence.

二 住宅の敷地 住宅の用に供されている土地又は当該土地に設定されている地上権をいう。

(ii) Site of the residence: Land used for the residence or a superficies right established on such land

三 住宅資金貸付債権 住宅の建設若しくは購入に必要な資

金（住宅の用に供する土地又は借地権の取得に必要な資金を含む。）又は住宅の改良に必要な資金の貸付けに係る分割払の定めのある再生債権であって、当該債権又は当該債権に係る債務の保証人（保証を業とする者に限る。以下「保証会社」という。）の主たる債務者に対する求償権を担保するための抵当権が住宅に設定されているものをいう。

(iii) Home loan claim: A rehabilitation claim with a provision authorizing installment payment, which pertains to a loan of funds necessary for the construction or purchase of the residence (including funds necessary for the acquisition of land or land lease right to be used for the residence) or funds necessary for the remodeling of the residence, with a mortgage being established on the residence for the purpose of securing the claim itself or a right of exoneration held by the guarantor for any debt arising from the claim (limited to a person engaging in the guarantee business; hereinafter referred to as a "guarantee company") against the principal debtor

四 住宅資金特別条項 再生債権者の有する住宅資金貸付債権の全部又は一部を、第百九十九条第一項から第四項までの規定するところにより変更する再生計画の条項をいう。

(iv) Special clause on home loan: A clause in a rehabilitation plan that modifies, pursuant to the provisions of Article 199(1) to (4), the whole or part of a home loan claim held by a rehabilitation creditor

五 住宅資金貸付契約 住宅資金貸付債権に係る資金の貸付契約をいう。

(v) Home loan contract: A contract for a loan of funds pertaining to a home loan claim

（ 抵当権の実行手続の中止命令等 ）

(Stay Order on Procedure for Exercise of Mortgage, etc.)

第九十七条 裁判所は、再生手続開始の申立てがあった場合において、住宅資金特別条項を定めた再生計画の認可の見込みがあると認めるときは、再生債務者の申立てにより、相当の期間を定めて、住宅又は再生債務者が有する住宅の敷地に設定されている前条第三号に規定する抵当権の実行手続の中止を命ずることができる。

Article 197 Where a petition for commencement of rehabilitation proceedings is filed, the court, if it finds that a rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan is likely to be confirmed, upon the petition of the rehabilitation debtor, may specify a reasonable period and order the stay of a procedure for the exercise of a mortgage prescribed in item (iii) of the preceding Article which is established on the residence or the site for the residence owned by the rehabilitation debtor.

2 第三十一条第二項から第六項までの規定は、前項の規定による中止の命令について準用する。

(2) The provisions of Article 31(2) to (6) shall apply mutatis mutandis to a stay order issued under the provision of the preceding paragraph.

3 裁判所は、再生債務者が再生手続開始後に住宅資金貸付債権の一部を弁済しなければ住宅資金貸付契約の定めにより当該住宅資金貸付債権の全部又は一部について期限の利益を喪失することとなる場合において、住宅資金特別条項を定めた再生計画の認可の見込みがあると認めるときは、再生計画認可の決定が確定する前でも、再生債務者の申立てにより、その弁済をすることを許可することができる。

(3)Where the rehabilitation debtor, if he/she does not pay part of a home loan claim after the commencement of rehabilitating proceedings, will forfeit the benefit of time with regard to the whole or part of the home loan claim in accordance with the provisions of the home loan contract, the court, when it finds that a rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan is likely to be confirmed, may permit payment of such claim upon the petition of the rehabilitation debtor even before an order of confirmation of the rehabilitation plan becomes final and binding.

住宅資金特別条項を定めることができる場合等)

(Cases Where Special Clauses on Home Loan May Be Specified, etc.)

第百九十八条 住宅資金貸付債権 (民法第五百条の規定により住宅資金貸付債権を有する者に代位した再生債権者が当該代位により有するものを除く。) については、再生計画において、住宅資金特別条項を定めることができる。ただし、住宅の上に第五十三条第一項に規定する担保権 (第百九十六条第三号に規定する抵当権を除く。) が存するとき、又は住宅以外の不動産にも同号に規定する抵当権が設定されている場合において当該不動産の上に第五十三条第一項に規定する担保権で当該抵当権に後れるものが存するときは、この限りでない。

Article 198 With regard to a home loan claim (excluding one held by a rehabilitation creditor who has been subrogated to the holder of a home loan claim under the provision of Article 500 of the Civil Code, by way of such subrogation), a rehabilitation plan may specify special clauses on home loan; provided, however, that this shall not apply where any security interest prescribed in Article 53(1) (excluding a mortgage prescribed in Article 196(iii)) exists on the residence or where a mortgage set forth in Article 196(iii) is

also established on real property other than the residence and any security interest prescribed in Article 53(1) that is subordinated to said mortgage exists on said real property.

2 保証会社が住宅資金貸付債権に係る保証債務を履行した場合において、当該保証債務の全部を履行した日から六月を経過する日までの間に再生手続開始の申立てがされたときは、第二百四条第一項本文の規定により住宅資金貸付債権を有することとなる者の権利について、住宅資金特別条項を定めることができる。この場合においては、前項ただし書の規定を準用する。

(2) Where a guarantee company has performed its guarantee obligation for a home loan claim, if a petition for commencement of rehabilitation proceedings is filed before six months have elapsed since the day on which the guarantee obligation has been performed in whole, a rehabilitation plan may specify special clauses on home loan with regard to the rights of a person who is supposed to acquire a home loan claim pursuant to the provision of the main clause of Article 204(1). In this case, the provision of the proviso to the preceding paragraph shall apply mutatis mutandis.

3 第一項に規定する住宅資金貸付債権を有する再生債権者又は第二百四条第一項本文の規定により住宅資金貸付債権を有することとなる者が数人あるときは、その全員を対象として住宅資金特別条項を定めなければならない。

(3) If there are two or more rehabilitation creditors who hold home loan claims prescribed in paragraph (1) or persons who are supposed to acquire home loan claims pursuant to the provision of the main clause of Article 204(1), special clauses on home loan specified to be shall target all these persons.

住宅資金特別条項の内容)

(Content of Special Clauses on Home Loan)

第百九十九条 住宅資金特別条項においては、**次項又は第三項に規定する場合を除き、次の各号に掲げる債権について、それぞれ当該各号に定める内容を定める。**

Article 199 Special clauses on home loan, except in the cases prescribed in the following paragraph or paragraph (3), shall specify the content specified in each of the following items for the categories of claims listed in the respective items:

一 再生計画認可の決定の確定時までに弁済期が到来する住宅資金貸付債権の元本（再生債務者が期限の利益を喪失しなかったとすれば弁済期が到来しないものを除く。）及びこれに対する再生計画認可の決定の確定後の住宅約定利息（住宅資金貸付契約において定められた約定利率による利息をいう。以下この条において同じ。）並びに再生計画認可の決定の確定時までに生ずる住宅資金貸付債権の利息及び不履行による損害賠償 その全額を、再生計画（住宅資金特別条項を除く。）で定める弁済期間（当該期間が五年を超える場合にあっては、再生計画認可の決定の確定から五年。第三項において「一般弁済期間」という。）内に支払うこと。

(i) Principal of a home loan claim that will become due by the time when an order of confirmation of the rehabilitation plan becomes final and binding (excluding one that will not become due by that time if the rehabilitation debtor does not forfeit the benefit of time) and agreed interest on home loan (meaning an interest at an agreed interest rate under the home loan contract; hereinafter the same shall apply in this Article) to be

accrued from such principal after an order of confirmation of the rehabilitation plan becomes final and binding, as well as interest on a home loan claim to be accrued and any damages for default to be incurred by the time when an order of confirmation of the rehabilitation plan becomes final and binding: These claims shall be paid in full within the payment period specified in a rehabilitation plan (excluding special clauses on home loan) (or within five years after an order of confirmation of the rehabilitation plan becomes final and binding if said period exceeds five years; referred to as the "general period for payment" in paragraph (3))

二 再生計画認可の決定の確定時までに弁済期が到来しない住宅資金貸付債権の元本（再生債務者が期限の利益を喪失しなかったとすれば弁済期が到来しないものを含む。）及びこれに対する再生計画認可の決定の確定後の住宅約定利息 住宅資金貸付契約における債務の不履行がない場合についての弁済の時期及び額に関する約定に従って支払うこと。

(ii) Principal of a home loan claim that will not become due by the time when an order of confirmation of the rehabilitation plan becomes final and binding (including one that will not become due by that time if the rehabilitation debtor does not forfeit the benefit of time) and agreed interest on home loan to be accrued from such principal after an order of confirmation of the rehabilitation plan becomes final and binding: These claims shall be paid in accordance with an agreement on the time and amount of payment in the case of the absence of default under the home loan contract

2 前項の規定による住宅資金特別条項を定めた再生計画の認可の見込みがない場合には、住宅資金特別条項において、住宅資金貸付債権に係る債務の弁済期を住宅資金貸付契約において定められた最終の弁済期（以下この項及び第四項にお

いて「**約定最終弁済期**」という。)から**後の日に定めること**ができる。この場合における**権利の変更の内容は、次に掲げる要件のすべてを具備するものでなければならない。**

(2) Where a rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan under the provision of the preceding paragraph is unlikely to be confirmed, the special clauses on home loan may set the due date for the home loan claim as coming after the final due date set under the home loan contract (hereinafter referred to as the "agreed final due date" in this paragraph and paragraph (4)). The content of a modification of rights in this case shall meet all of the following requirements:

一次に掲げる債権について、その全額を支払うものであること。

(i) Each of the following claims shall be paid in full:

イ住宅資金貸付債権の元本及びこれに対する再生計画認可の決定の確定後の住宅約定利息

(a) Principal of the home loan claim and agreed interest on home loan to be accrued from such principal after an order of confirmation of the rehabilitation plan becomes final and binding

ロ再生計画認可の決定の確定時までを生ずる住宅資金貸付債権の利息及び不履行による損害賠償

(b) Interest on the home loan claim to be accrued and any damages for default to be incurred by the time when an order of confirmation of the rehabilitation plan becomes final and binding

二住宅資金特別条項による変更後の最終の弁済期が約定最終弁済期から十年を超えず、かつ、住宅資金特別条項による変更後の最終の弁済期における再生債務者の年齢が七十歳を超

えないものであること。

(ii)The final due date as modified by the special clauses on home loan shall not come more than ten years later than the agreed final due date, and the age of the rehabilitation debtor as of the final due date as modified by the special clauses on home loan shall not exceed seventy years.

三第一号イに掲げる債権については、一定の基準により住宅資金貸付契約における弁済期と弁済期との間隔及び各弁済期における弁済額が定められている場合には、当該基準におおむね沿うものであること。

(iii)With regard to the claim set forth in item (i)(a), if the interval between due dates and the amount of payment on each due date under the home loan contract are specified by certain standards, the modification shall generally conform to such standards.

3 前項の規定による住宅資金特別条項を定めた再生計画の認可の見込みがない場合には、一般弁済期間の範囲内で定める期間（以下この項において「元本猶予期間」という。）中は、住宅資金貸付債権の元本の一部及び住宅資金貸付債権の元本に対する元本猶予期間中の住宅約定利息のみを支払うものとすることができる。この場合における権利の変更の内容は、次に掲げる要件のすべてを具備するものでなければならない。

(3)Where a rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan under the provision of the preceding paragraph is unlikely to be confirmed, it may be provided that during a certain period within the general period for payment (hereinafter referred to as the "grace period to pay principal" in this paragraph), payment shall be required only for

part of principal of a home loan claim and agreed interest on home loan to be accrued from the principal of the home loan claim during the grace period to pay principal. The content of a modification of rights in this case shall meet all of the following requirements:

一 前項第一号及び第二号に掲げる要件があること。

(i) The requirements listed in item (i) and item (ii) of the preceding paragraph are specified.

二 前項第一号イに掲げる債権についての元本猶予期間を経過した後の弁済期及び弁済額の定めについては、一定の基準により住宅資金貸付契約における弁済期と弁済期との間隔及び各弁済期における弁済額が定められている場合には、当該基準におおむね沿うものであること。

(ii) With regard to the provisions on the due date and the amount of payment of a claim set forth in item (i)(a) of the preceding paragraph after the expiration of the grace period to pay principal, if the interval between due dates and the amount of payment on each due date under the home loan contract are specified by certain standards, the modification shall generally conform to such standards.

4 住宅資金特別条項によって権利の変更を受ける者の同意がある場合には、前三項の規定にかかわらず、約定最終弁済期から十年を超えて住宅資金貸付債権に係る債務の期限を猶予することその他前三項に規定する変更以外の変更をすることを内容とする住宅資金特別条項を定めることができる。

(4) If consent is obtained from any person who is subject to a modification of rights by the special clauses on home loan, notwithstanding the provisions of the preceding three paragraphs, special clauses on home loan may be specified to the effect that the term

for debt for the home loan claim shall be extended by more than ten years from the agreed final due date and any modification other than the modifications prescribed in the preceding three paragraphs shall be made.

5 住宅資金特別条項によって権利の変更を受ける者と他の再生債権者との間については第百五十五条第一項の規定を、住宅資金特別条項については同条第三項の規定を、住宅資金特別条項によって権利の変更を受ける者については第百六十条及び第百六十五条第二項の規定を適用しない。

(5) The provision of Article 155(1) shall not apply between a person who is subject to a modification of rights by special clauses on home loan and other rehabilitation creditors, the provision of Article 155(3) shall not apply to special clauses on home loan, and the provisions of Article 160 and Article 165(2) shall not apply to a person who is subject to a modification of rights by special clauses on home loan.

(住宅資金特別条項を定めた再生計画案の提出等)

(Submission of Proposed Rehabilitation Plan Specifying Special Clauses on Home Loan, etc.)

第二百条 住宅資金特別条項を定めた再生計画案は、再生債務者のみが提出することができる。

Article 200 A proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan may be submitted only by the rehabilitation debtor.

2 再生債務者により住宅資金特別条項を定めた再生計画案が提出され、かつ、次の各号のいずれかに該当することとなったときは、当該各号に定める時まで届出再生債権者が再生債権の調査において第百九十八条第一項に規定する住宅資

金貸付債権の内容について述べた異議は、それぞれその時においてその効力を失う。ただし、これらの時まで、当該異議に係る再生債権の確定手続が終了していない場合に限る。

(2) When the rehabilitation debtor has submitted a proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan and it has resulted in any of the cases set forth in the following items, any objection made in an investigation of rehabilitation claims, by the time specified in the respective items, by a holder of filed rehabilitation creditor with regard to the content of the home loan claim prescribed in Article 198(1) shall cease to be effective as of that respective time; provided, however, that this shall apply only where the proceedings for determination of the rehabilitation claim subject to said objection have not yet been closed by that time:

一 いずれの届出再生債権者も裁判所の定めた期間又はその伸長した期間内に住宅資金特別条項の定めのない再生計画案を提出しなかったとき 当該期間が満了した時

(i) None of the holders of filed rehabilitation claims has submitted a proposed rehabilitation plan that specifies no special clause on home loan within the period specified by the court or any extension thereof: The time when said period or extension has expired

二 届出再生債権者が提出した住宅資金特別条項の定めのない再生計画案が決議に付されず、住宅資金特別条項を定めた再生計画案のみが決議に付されたとき 第六十七条ただし書に規定する決定がされた時

(ii) A proposed rehabilitation plan submitted by a holder of filed rehabilitation claim that specifies no special clause on home loan has not been referred to a resolution, and only a proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan has

been referred to a resolution: The time when an order prescribed in the proviso to Article 167 is made

三 住宅資金特別条項を定めた再生計画案及び届出再生債権者が提出した住宅資金特別条項の定めのない再生計画案が共に決議に付され、住宅資金特別条項を定めた再生計画案が可決されたとき 当該可決がされた時

(iii)Both a proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan and a proposed rehabilitation plan submitted by a holder of filed rehabilitation claim that specifies no special clause on home loan have been referred to a resolution, and the proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan has been approved: The time when the plan is approved

3 前項の規定により同項本文の異議が効力を失った場合には、当該住宅資金貸付債権については、第百四条第一項及び第三項の規定は、適用しない。

(3)Where an objection set forth in the main clause of the preceding paragraph has ceased to be effective pursuant to the provision of said paragraph, the provisions of Article 104(1) and (3) shall not apply to the home loan claim in question.

4 再生債務者により住宅資金特別条項を定めた再生計画案が提出され、かつ、第二項各号のいずれかに該当することとなったときは、当該各号に定める時までには第百九十八条第一項に規定する住宅資金貸付債権を有する再生債権者であって当該住宅資金貸付債権以外に再生債権を有しないもの又は保証会社であって住宅資金貸付債権に係る債務の保証に基づく求償権以外に再生債権を有しないものが再生債権の調査にお

いて述べた異議についても、第二項と同様とする。この場合においては、当該異議を述べた者には、第百四条第三項及び第百八十条第二項の規定による確定判決と同一の効力は、及ばない。

(4)When the rehabilitation debtor has submitted a proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan and it has resulted in any of the cases set forth in the items of paragraph (2), the provision of paragraph (2) shall also apply to an objection made in an investigation of rehabilitation claims, by the time specified in the respective items, by a rehabilitation creditor who holds a home loan claim prescribed in Article 198(1) and does not hold any rehabilitation claim except for said home loan claim or by a guarantee company that does not hold any rehabilitation claim except for a right of exoneration based on the guarantee for the debt for a home loan claim. In this case, the person who has made such objection shall not be subject to the effect of the relevant statements in the schedule of rehabilitation creditors that shall be the same as a final and binding judgment under the provisions of Article 104(3) and Article 180(2).

5 再生債務者により住宅資金特別条項を定めた再生計画案が提出され、かつ、第二項第一号又は第二号のいずれかに該当することとなったときは、前項前段に規定する再生債権者又は保証会社は、第百七十条第一項本文の異議を述べる事ができない。

(5)When the rehabilitation debtor has submitted a proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan and it has resulted in any of the cases set forth in paragraph (2)(i) or (ii), the rehabilitation creditor or guarantee company prescribed in the first sentence of the preceding paragraph may not make an objection set forth in the main clause of Article 170(1).

(住宅資金特別条項を定めた再生計画案の決議等)

(Resolution on Proposed Rehabilitation Plan Specifying Special Clauses on Home Loan, etc.)

第二百一条 住宅資金特別条項を定めた再生計画案の決議においては、住宅資金特別条項によって権利の変更を受けることとされている者及び保証会社は、住宅資金貸付債権又は住宅資金貸付債権に係る債務の保証に基づく求償権については、議決権を有しない。

Article 201 When adopting a resolution on a proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan, a person who is supposed to be subject to a modification of rights by the special clauses on home loan and guarantee company shall not have any voting right with regard to a home loan claim or a right of exoneration based on the guarantee for the debt for a home loan claim, respectively.

2 住宅資金特別条項を定めた再生計画案が提出されたときは、裁判所は、当該住宅資金特別条項によって権利の変更を受けることとされている者の意見を聴かなければならない。**第百六十七条の規定による修正**（その修正が、住宅資金特別条項によって権利の変更を受けることとされている者に不利な影響を及ぼさないことが明らかな場合を除く。）があった場合における修正後の住宅資金特別条項を定めた再生計画案についても、同様とする。

(2) When a proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan is submitted, the court shall hear opinions of any person who is supposed to be subject to

a modification of rights by special clauses on home loan. The same shall apply to a proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan as revised under the provision of Article 167 (excluding cases where it is obvious that the revision will not adversely affect such person who is supposed to be subject to a modification of rights by the special clauses on home loan).

3 住宅資金特別条項を定めた再生計画案に対する第百六十九条第一項の規定の適用については、同項第三号中「第七十四条第二項各号（第三号を除く。）」とあるのは、「第二百二条第二項各号（第四号を除く。）」とする。

(3) For the purpose of application of the provision of Article 169(1) to a proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan, the phrase "items of Article 174(2) (excluding item (iii))" in paragraph (3) of said Article shall be deemed to be replaced with "items of Article 202(2) (excluding item (iv))."

（住宅資金特別条項を定めた再生計画の認可又は不認可の決定等）

(Order of Confirmation or Disconfirmation of Rehabilitation Plan Specifying Special Clauses on Home Loan)

第二百二条 住宅資金特別条項を定めた再生計画案が可決された場合には、裁判所は、次項の場合を除き、再生計画認可の決定をする。

Article 202 Where a proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan is approved, the court shall make an order of confirmation of the rehabilitation plan, except in the cases set forth in the following paragraph.

2 裁判所は、住宅資金特別条項を定めた再生計画案が可決された場合において、次の各号のいずれかに該当するときは

、再生計画不認可の決定をする。

(2)Where a proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan is approved, the court, in any of the cases set forth in the following items, shall make an order of confirmation of the rehabilitation plan:

一 第一百七十四条第二項第一号又は第四号に規定する事由があるとき。

(i)Where the rehabilitation plan falls under any of the grounds prescribed in Article 174(2)(i) or (iv).

二 再生計画が遂行可能であると認めることができないとき。

(ii)Where the rehabilitation plan cannot be found to be feasible for execution

三 再生債務者が住宅の所有権又は住宅の用に供されている土地を住宅の所有のために使用する権利を失うこととなると見込まれるとき。

(iii) Where the rehabilitation debtor is likely to lose his/her ownership in the residence or the right to use the land, which is currently used for the residence, for the purpose of owning the residence.

四 再生計画の決議が不正の方法によって成立するに至ったとき。

(iv)Where the resolution on the rehabilitation plan has been adopted by unlawful means.

3 住宅資金特別条項によって権利の変更を受けることとされている者は、再生債権の届出をしていない場合であっても、住宅資金特別条項を定めた再生計画案を認可すべきかどうか

について、**意見を述べる**ことができる。

(3)A person who is supposed to be subject to a modification of rights by special clauses on home loan, even if he/she has not filed a proof of rehabilitation claim, may state his/her opinions with regard to whether or not the proposed rehabilitation plan that specifies the special clauses on home loan should be confirmed.

4 住宅資金特別条項を定めた再生計画の認可又は不認可の決定があったときは、住宅資金特別条項によって権利の変更を受けることとされている者で再生債権の届出をしていないものに対して、その主文及び理由の要旨を記載した書面を送達しなければならない。

(4)Where an order of confirmation or disconfirmation of the rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan is made, a document stating the main text of the order and the gist of the reasons attached thereto shall also be served upon any person who is supposed to be subject to a modification of rights by the special clauses on home loan but has not filed a proof of rehabilitation claim.

5 住宅資金特別条項を定めた再生計画案が可決された場合には、第七十四條第一項及び第二項の規定は、適用しない。

(5)Where a proposed rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan is approved, the provisions of Article 174(1) and (2) shall not apply.

(住宅資金特別条項を定めた再生計画の効力等)

(Effect of Rehabilitation Plan Specifying Special Clauses on Home Loan, etc.)

第二百三条 住宅資金特別条項を定めた再生計画の認可の決定が確定したときは、第七十七條第二項の規定は、住宅及び住宅の敷地に設定されている第九十六條第三号に規定す

る抵当権並びに住宅資金特別条項によって権利の変更を受けた者が再生債務者の保証人その他再生債務者と共に債務を負担する者に対して有する権利については、適用しない。この場合において、再生債務者が連帯債務者の一人であるときは、住宅資金特別条項による期限の猶予は、他の連帯債務者に対しても効力を有する。

Article 203 When an order of confirmation of the rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan becomes final and binding, the provision of Article 177(2) shall not apply to any mortgage prescribed in Article 196(iii) that is established on the residence and the site of the residence and any right held by a person who is subject to a modification of rights by the special clauses on home loan against the rehabilitation debtor's guarantee or any other person who owes debts jointly with the rehabilitation debtor. In this case, if the rehabilitation debtor is one of the joint and several obligors, the extension of the term under the special clauses on home loan shall also be effective against other joint and several obligor(s).

2 住宅資金特別条項を定めた再生計画の認可の決定が確定したときは、住宅資金特別条項によって変更された後の権利については、住宅資金特別条項において、期限の利益の喪失についての定めその他の住宅資金貸付契約における定めと同一の定めがされたものとみなす。ただし、第九十九条第四項の同意を得て別段の定めをすることを妨げない。

(2) When an order of confirmation of the rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan becomes final and binding, with regard to rights as modified by the special clauses on home loan, it shall be deemed that the special clauses on home loan contain the same provisions as the provision on the forfeiture of the benefit of time and

other provisions of the home loan contract; provided, however, that this shall not preclude the special clauses from providing otherwise with consent set forth in Article 199(4).

3 住宅資金特別条項を定めた再生計画の認可の決定が確定した場合における第二百二十三条第二項及び第一百八十一条第二項の規定の適用については、これらの規定中「再生計画で定められた弁済期間」とあるのは「再生計画（住宅資金特別条項を除く。）で定められた弁済期間」と、「再生計画に基づく弁済」とあるのは「再生計画（住宅資金特別条項を除く。）に基づく弁済」とする。

(3)For the purpose of application of the provisions of Article 123(2) and Article 181(2) in cases where an order of confirmation of the rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan becomes final and binding, in these provisions, the phrase "payment period specified in the rehabilitation plan" shall be deemed to be replaced with "the payment period specified in the rehabilitation plan (excluding special clauses on home loan)," and the phrase "payment based on the rehabilitation plan" shall be deemed to be replaced with "payment based on the rehabilitation plan (excluding special clauses on home loan)."

4 住宅資金特別条項によって変更された後の権利については前項の規定により読み替えて適用される第一百八十一条第二項の規定を、住宅資金特別条項によって権利の変更を受けた者については第一百八十二条の規定を適用しない。

(4)The provision of Article 181(2) as applied mutatis mutandis by replacing the relevant terms and phrases pursuant to the preceding paragraph shall not apply to rights as modified by special clauses on home loan, and the provision of Article 182 shall not apply to

a person who is subject to a modification of rights by special clauses on home loan.

(保証会社が保証債務を履行した場合の取扱い)

(Where Guarantee Company Has Performed Guarantee Obligation)

第二百四条 住宅資金特別条項を定めた再生計画の認可の決定が確定した場合において、保証会社が住宅資金貸付債権に係る保証債務を履行していたときは、当該保証債務の履行は、なかったものとみなす。ただし、保証会社が当該保証債務を履行したことにより取得した権利に基づき再生債権者としてした行為に影響を及ぼさない。

Article 204 Where an order of confirmation of the rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan becomes final and binding, if a guarantee company has already performed its guarantee obligation for a home loan claim, such performance of the guarantee obligation shall be deemed to have never occurred; provided, however, that this shall not affect any act conducted by the guarantee company, as a rehabilitation creditor, based on a right acquired thereby as a result of the performance of the guarantee obligation.

2 前項本文の場合において、当該認可の決定の確定前に再生債務者が保証会社に対して同項の保証債務に係る求償権についての弁済をしていたときは、再生債務者は、同項本文の規定により住宅資金貸付債権を有することとなった者に対して、当該弁済をした額につき当該住宅資金貸付債権についての弁済をすることを要しない。この場合において、保証会社は、当該弁済を受けた額を同項本文の規定により住宅資金貸付債権を有することとなった者に対して交付しなければなら

ない。

(2) In the case referred to in the main text of the preceding paragraph, if the rehabilitation debtor, before the order of confirmation becomes final and binding, has already made payment to the guarantee company for the right of exoneration pertaining to the guarantee obligation set forth in said paragraph, the rehabilitation debtor shall not be required to make payment based on a home loan claim to the person who has acquired said home loan claim pursuant to the provision of the main clause of said paragraph, for such amount already paid. In this case, the guarantee company shall deliver the amount already paid to the person who has acquired the home loan claim pursuant to the provision of the main clause of said paragraph.

(査定の申立てがされなかった場合等の取扱い)

(Where No Petition for Assessment Is Filed)

第二百五条 第九十八條第一項に規定する住宅資金貸付債権についての第五條第一項に規定する査定の申立てが同條第二項の不変期間内にされなかった場合（第七條及び第九條の場合を除く。）、第二百條第二項の規定により同項本文の異議が効力を失った場合及び保証会社が住宅資金貸付債権に係る保証債務を履行した場合には、住宅資金特別条項については、第五十七條、第五十九條、第六十四條第二項後段及び第七十九條の規定は、適用しない。

Article 205 Where no petition for assessment prescribed in Article 105(1) is filed with regard to a home loan claim prescribed in Article 198(1) within an unextendable period set forth in Article 105(2) (excluding the cases referred to in Article 107 and Article 109), where an objection set forth in the main clause of Article 200(2) has ceased to be effec-

tive pursuant to the provision of Article 200(2), and where a guarantee company has performed its guarantee obligation for a home loan claim, the provisions of Article 157, Article 159, the second sentence of Article 164(2) and Article 179 shall not apply to the special clauses on home loan.

2 住宅資金特別条項を定めた再生計画の認可の決定が確定したときは、前項に規定する場合（保証会社が住宅資金貸付債権に係る保証債務を履行した場合を除く。）における当該住宅資金貸付債権を有する再生債権者の権利及び前条第一項本文の規定により住宅資金貸付債権を有することとなる者の権利は、住宅資金特別条項における第百五十六条の一般的基準に従い、変更される。

(2)When an order of confirmation of the rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan becomes final and binding, in the case prescribed in the preceding paragraph (excluding cases where a guarantee company has performed its guarantee obligation for a home loan claim), rights of a rehabilitation creditor who holds a home loan claim and rights of a person who is supposed to acquire a home loan claim pursuant to the provision of the main clause of paragraph (1) of the preceding Article shall be modified according to the general standards set forth in Article 156 under the special clauses on home loan.

（住宅資金特別条項を定めた再生計画の取消し等）

(Revocation of Rehabilitation Plan Specifying Special Clauses on Home Loan, etc.)

第二百六条 住宅資金特別条項を定めた再生計画についての第百八十九条第一項第二号に掲げる事由を理由とする再生計画取消しの申立ては、同条第三項の規定にかかわらず、再生計画の定めによって認められた権利（住宅資金特別条項によ

って変更された後のものを除く。)の全部(履行された部分を除く。)について裁判所が評価した額の十分の一以上に当たる当該権利を有する再生債権者であって、その有する履行期限が到来した当該権利の全部又は一部について履行を受けていないものに限り、することができる。

Article 206 With regard to a rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan, a petition for revocation of the rehabilitation plan on the grounds set forth in Article 189(1)(ii), notwithstanding the provision of paragraph (3) of said Article, may be filed only by a rehabilitation creditor who holds a right that accounts for one-tenth or more of the value, as determined by the court, of all rights approved pursuant to the provisions of the rehabilitation plan (excluding those as modified by the special clauses on home loan; excluding the part of rights already performed), and has not received performance in whole or part of said right that is due.

2 住宅資金特別条項を定めた再生計画の取消しの決定が確定した場合における第百八十九条第七項ただし書及び第百九十条第一項ただし書の規定の適用については、これらの規定中「再生債権者が再生計画によって得た権利」とあるのは、「再生債権者が再生計画によって得た権利及び第二百四条第一項本文の規定により生じた効力」とする。

(2) For the purpose of application of the provisions of the proviso to Article 189(7) and the proviso to Article 190(1) in cases where an order of revocation of the rehabilitation plan that specifies special clauses on home loan becomes final and binding, in these provisions, the phrase "any rights acquired by a rehabilitation creditor based on the rehabilitation plan" shall be deemed to be replaced with "any rights acquired by a rehabilitation creditor based on the rehabilitation plan and the effect generated pursuant to the

provision of the main clause of Article 204(1)."

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวศศิภา ไชยชาญ
วันเดือนปีเกิด	21 ตุลาคม 2531
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2554: นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประสบการณ์ทำงาน	Associate บริษัท บลูเมนทอล ริชเตอร์ แอนด์ สุ่มเอธ จำกัด

